

UK Pedagogická fakulta

Katedra dějin a didaktiky dějepisu

Diplomová práce

Generál prof. JUDr. Bohuslav Ečer

Bc. Michal Dudáš

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jiří Hnilica, Ph.D.

Praha 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci „Generál prof. JUDr. Bohuslav Ečer“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucí práce s použitím pramenů, literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury na konci mé práce. Jako autor práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím tvořením, neporušil autorská práva třetí osoby.

V Praze dne:.....

.....

podpis autora

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé diplomové práce, panu doktorovi Jiřímu Hnilicovi, za jeho připomínky a cenné rady. Dále bych chtěl za ochotu poděkovat zaměstnancům: Národního archivu ČR, Masarykova ústavu a Archivu akademie věd ČR, Archivu bezpečnostních složek ČR, Vojenského historického archivu ČR a Státního oblastního archivu v Praze.

Obsah

Úvod	5
1. Osudy Bohuslava Ečera před druhou světovou válkou a v exilu	11
1. 1. Život před druhou světovou válkou	11
1. 1. 1. Původ rodiny	11
1. 1. 2. Dětství a studentská léta	11
1. 1. 3. První světová válka	14
1. 1. 4. Právnická a regionální politik v období První Československé republiky	16
1. 1. 5. Snahy o záchranu Československé republiky	20
1. 1. 6. Mnichovská dohoda a Druhá republika česko-slovenská	22
1. 2. Druhá světová válka a exil	28
1. 2. 1. Útěk před gestapem	28
1. 2. 2. Jugoslávský azyl	30
1. 2. 3. V exilu ve Francii a útěk do Velké Británie	32
2. Příspěvek Bohuslava Ečera k potrestání válečných zločinců a formování mezinárodního trestního práva	42
2. 1. Pokusy o uchopení mezinárodního trestního práva v historii	42
2. 2. Přípravy na stíhání válečných zločinců	46
2. 2. 1. Moskevská deklarace	48
2. 2. 2. Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů	49
2. 2. 3. Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců	54
2. 2. 3. Poučení z charkovského procesu	56
2. 2. 4. Konference čtyř mocností v Londýně	58
2. 2. 5. Londýnská dohoda z 8. srpna 1945 a Charta Mezinárodního vojenského tribunálu	59
2. 3. Bohuslav Ečer vyslýchá v Mondorffu nacistické válečné zločince	62
2. 3. 1. Joachim Ribbentrop	66
2. 3. 2. Wilhelm Keitel	75
2. 3. 3. Hans Lammers	78
2. 3. 4. Kurt Daluge	79
2. 3. 5. Hermann Göring	81
3. Bohuslav Ečer stíhá K. H. Franka	84
3. 1. Výslech K. H. Franka ve Wiesbadenu	87
3. 2. Převoz K. H. Franka z Německa do Prahy	90
3. 3. K. H. Frank před Mimořádným lidovým soudem v Praze	93
4. Bohuslav Ečer jako československý zástupce u Norimberských procesů	99
4. 1. Proces s hlavními válečnými zločinci před Mezinárodním tribunálem v Norimberku	101
4. 2. Československý příspěvek k žalobě spojenců	104
4. 2. 1. Útočný plán Němců proti Československu	105
4. 2. 2. Sudetští Němci ve službách nacistického Německa	106
4. 2. 3. Mnichovská dohoda a 15. březen 1939	107

4. 2. 4. Osud chystaný Němci českému národu	108
4. 2. 5. Německé okupační zločiny	109
4. 2. 6. Československá žaloba proti Neurathovi	111
4. 3. O Československu před tribunálem v Norimberku	111
4. 3. 1. Vina OKW v případě Československa	112
4. 3. 2. Joachim Ribbentrop o Československu	113
4. 3. 3. Konstantin von Neurath jako pátá kolona nacismu	115
4. 3. 4. Hans Lammers o postavení Wilhelma Fricka v Protektorátu	115
4. 3. 5. Film o Lidicích promítán v Norimberku	116
4. 3. 6. Svědectví českého lékaře	118
4. 3. 7. Osud slovesných židů před norimberským soudem	121
4. 4. Další procesy s válečnými zločinci v Norimberku	122
4. 5. Miluše Kašlíková – osobní sekretářka Bohuslava Ečera	124
5. Symbol československé stíhající spravedlnosti	129
5. 1. Autorská činnost Bohuslava Ečera	129
5. 2. Bohuslav Ečer se stává slavným v Československu	130
5. 3. Přednášková činnost Bohuslava Ečera pro Československou sociální demokracii a Dělnickou akademii	133
5. 4. Z poválečné korespondence Bohuslava Ečera	136
6. Osudy Bohuslav Ečer po ukončení činnosti Úřadu československého delegát v komisi Spojených národů pro válečné zločiny	142
6. 1. Bohuslav Ečer jako soudce Mezinárodního soudního dvora v Haagu a vysokoškolský pedagog	143
6. 2. Bohuslav Ečer v hledáčku StB	144
Závěr	148
Seznam zkratk	152
Prameny a literatura	154
Anotace	159
Seznam příloh	160
Přílohy	166
Obrazová příloha	173

Úvod

Moje diplomová práce je věnována klikaté a pestré životní cestě československého právníka prof. JUDr. Bohuslava Ečera, který svou prací přispěl k formování moderního mezinárodního trestního práva. Navazuji tak na svou bakalářskou práci¹ a zásadním významem ji rozšiřuji o závěry, získané studiem archivních pramenů. Bohuslav Ečer byl československým zástupcem v Komisi Spojených národů pro stíhání válečných zločinců, která měla za cíl najít způsob, jak potrestat nacistické zločiny. Na základě závěrů této komise bylo potom postupováno u Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku, kde Bohuslav Ečer Československo taktéž zastupoval. Hlavní otázka, na kterou jsem v této práci hledal odpověď, tedy je: Jak se Československo, zastupované Bohuslavem Ečerem, podílelo na spojeneckém poválečném procesu stíhání a trestání nacistických válečných zločinců? Dalším významným cílem této práce, je doložit a doplnit, již známá fakta o životě Bohuslava Ečera o důkazy z archivních pramenů. V tom zároveň vidím největší přínos. Při své práci jsem využil celou řadu historiografických metod: heuristiku, bibliografii, kritiku pramenů, interpretaci, syntézu.

Svou práci jsem rozdělil do šesti kapitol. V první kapitole jsem popsal osudy Bohuslava Ečera před začátkem druhé světové války a v exilu. Sledoval jsem, jakými vlivy byl formován v dětství a mládí. Také jsem zde popsal Ečerovy snahy o záchraně Československa v letech 1938-1939 a jeho vývoj v exilu po začátku války, kdy prošel Jugoslávií, Francií a Velkou Británií. Druhá kapitola je věnována Ečerovým prvním kroků ve funkci československého delegáta v Komisi Spojených národů pro stíhání válečných zločinců. Sledoval jsem jeho přínos při utváření moderního mezinárodního trestního práva. Třetí kapitola se věnuje stíhání K. H. Franka, který byl v Československu vnímán jako válečný zločinec číslo jedna. Bohuslav Ečer se velkou měrou zasloužil o jeho vydání z amerického zajetí. Díky tomu mohl být souzen před Mimořádným lidovým soudem v Praze. Ve čtvrté

¹ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

kapitole se věnují československému zastoupení u Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku. Snažil jsem se zde ukázat, jaký vliv měl československý příspěvek k žalobě spojenců na průběhu Norimberského procesu. V páté kapitole popisují, jak byl Bohuslav Ečer, jako lovec nacistů, vnímán v poválečném Československu. Šestá kapitola je potom o závěru života Bohuslava Ečera, kdy se stal cílem pronásledování komunistického režimu.

Nedílnou součástí mé diplomové práce tvoří také přílohy. Ve své bakalářské práci² jsem vytvořil přehled všech procesů s válečnými zločinci, které se odehrály v Norimberku. Pro přehlednost jsem tuto přílohu použil i ve své diplomové práci. Práce také obsahuje bohatou obrazovou přílohu, která je vytvořena sběrem archivních pramenů.

Při sestavování této práce jsem vycházel z velice široké a rozmanité pramenné základny. Nejdůležitějším pramenem pro mě byl fond Národního archivu ČR pojmenovaný Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců³. Z tohoto archivního fondu jsem využil následující dokumenty: zprávy Bohuslava Ečera z KSN 1943-1944; přípravy k zahájení norimberského procesu; československá žaloba předložená IMT v Norimberku; spisy o procesu s K. H. Frankem; protokoly z výslechů: Göring, Ribbentrop, Keitel; poznámky Bohuslava Ečera; osobní korespondence Bohuslava Ečera; dokumenty Úřadu československého delegáta v KSN; osobní korespondence Miluše Kašlíkové, na základě které jsem připravil kapitolu 4. 5.; fotografie; výstřižky z novin; habilitační práce Bohuslava Ečera⁴.

Ve fondu Národního archivu ČR s názvem Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře⁵ jsem studoval poznámky, které si pro reportáže připravoval Rostislav Kocourek. Z výběru z těchto poznámek jsem přiřadil kapitolu

² DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴ EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinců“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

⁵ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

o tom, co bylo před Norimberským tribunálem řečeno v souvislosti s Československem. Jako doplněk jsem potom v tomto archivu studoval fond: Norimberský soud, Norimberk⁶.

Zásadním pramenem pro mě byla archivně neuspořádaná pozůstalost Bohuslava Ečera, které je uložena ve Vojenském historickém archivu ČR⁷. Nachází se zde: nepublikované ručně psané paměti Bohuslava Ečera z období života v exilu ve Francii; korespondence – zejména z exilu ve Francii; fotografie; dokumenty o průběhu Norimberského procesu; výstřižky z novin; záznam z porady svolané Štefanem Osuským 6. října 1939; unikátní poznámky Bohuslava Ečera po rozhovoru s Eduardem Benešem, který se uskutečnil v Paříži roku 1939.

Pro doplnění obrazu o práci Bohuslava Ečera jsem využil fondu Archivu bezpečnostních složek ČR, kde jsem jeho jméno hledal ve výslechových protokolech StB. V mé práci jsem potom využil protokolů sepsaných s Rudolfem Hrbekem⁸, Jindřichem Juskiewiczem⁹ a Hugo Sonnenscheinem¹⁰. Dále jsem v tomto archivu studoval: zprávy z průběhu následných procesů v Norimberku¹¹, na základě kterých jsem vytvořil podrobný přehled těchto procesů, který je zařazen do příloh a dokumenty týkající se přípravy československé žaloby v Norimberku¹².

V Masarykově ústavu a Archivu akademie věd ČR jsem potom měl možnost nahlédnout těchto materiálů: výtah Ministerstva spravedlnosti ze svazku dokumentů, o Mezinárodním vojenském soudu v Norimberku, o útočném plánu Německa proti ČSR¹³; periodický tisk o Mezinárodním vojenském soudu v Norimberku¹⁴; Zpráva čs. delegáta v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů B. Ečera

⁶ NA, Fond 1463, Norimberský soud, Norimberk.

⁷ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

⁸ ABS, sign. 305-569-7/48-56 – Protokol – Rudolf Hrbek.

⁹ ABS, sign. 305-737-5/100 – Protokol - Jindřich Juskiewicz.

¹⁰ ABS, sign. 305-738-1/141 - Protokol - Hugo Sonnenschein.

¹¹ ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.

¹² ABS, sign. 304-207-2 - Překlady dokumentů - výpisy došlých mezinárodnímu vojenskému soudu v Norimberku týkající se okupace Československa, i tzv. plánu "Grün".

¹³ MÚA, i. č. 226, sign. P 50/2, Výtah Ministerstva spravedlnosti ze svazku dokumentů kniha "O" Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku o útočném plánu Německa proti ČSR.

¹⁴ MÚA, i. č. 236, sign. P 51/8, Periodický tisk o Mezinárodním vojenském soudu v Norimberku (výstřižky aj.).

o výsledku jednání Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku v trestní věci K. von Neuratha s příloženými dokumenty¹⁵.

Pro kapitulu o stíhání K. H. Franka jsem využil fond Státního oblastního archivu v Praze s názvem Mimořádný lidový soud v Praze, K. H. Frank¹⁶.

Při přípravách na psaní této diplomové práce jsem prošel také diplomové práce, který byly sepsány na podobné téma. V žádné z nich však není využito archivních pramenů a čerpají pouze z již publikovaných děl. Výjimku ale tvoří diplomová práce Lucie Šebelové¹⁷. V její práci je cenná kapitola, která je sepsaná na základě vzpomínek Ečera kolegy z Masarykovy univerzity prof. JUDr. Vladislava Davida, DrSc., ovšem archivních pramenů také nevyužívá. Další diplomovou práci s podobným tématem, která se dotýká osoby Bohuslava Ečera napsala Helena Pitoráková¹⁸. Nevyhnul jsem se ani citacím z vlastní bakalářské práce¹⁹.

Abych dokázal, že práce Bohuslava Ečera byla významným zásahem do utváření mezinárodního trestního práva, využil jsem k tomu tuto zahraniční odbornou literaturu: Kirsten Sellars /University of Cambridge/ - 'Crimes against Peace' and International Law²⁰, Sergey Sayapin /KIMEP School of Law/ - The Crime of Aggression in International Criminal Law: Historical Development, Comparative Analysis and Present State²¹, John Connelly /University of North Carolina/ - Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish

¹⁵ MÚA, i. č. 227, sign. P 50/3, Zpráva čs. delegáta v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů B. Ečera o výsledku jednání Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku v trestní věci K. von Neuratha s příloženými dokumenty.

¹⁶ SOA, LS 1527/46, Mimořádný lidový soud v Praze, K. H. Frank.

¹⁷ ŠEBELOVÁ, Lucie. *Bohuslav Ečer a jeho role v Norimberském procesu*. Olomouc, 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta. Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ondřej Horák, Ph.D.

¹⁸ PITORÁKOVÁ, Helena. *Ohlas norimberského procesu v dobovém československém tisku*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc.

¹⁹ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

²⁰ SELLARS, Kirsten: *'Crimes against Peace' and International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.

²¹ CONNELLY, John. *Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956*. London: University of North Carolina Press, 2000.

Higher Education, 1945-1956²², Dominic McGoldrick /University of Nottingham/ - The Permanent International Criminal Court: Legal and Policy Issues²³, William Schabas /National University of Ireland, Galway/ - Genocide in International Law: The Crime of Crimes²⁴.

Při popisování závěru Ečerova života jsem vycházel z diplomové práce Michala Škerleho²⁵, ve které se věnuje zániku sociální demokracie v Brně. Využil jsem také diplomové práce Daniely Němečkové²⁶, které se zabývá tématem Mimořádného lidového soudu v Praze.

O životě Bohuslava Ečera a jeho díle dosud mimo kratších článků nebylo mnoho publikováno. Informace o jeho životě jsem čerpal zejména z knihy s názvem: Jak jsem je stíhal²⁷. Jde o reportážní pásmo sepsané na základě rozhovorů Bohuslava Ečera s Edvardem Cenkem. Obsah těchto reportáží má určitou dokumentární hodnotu, protože je Bohuslav Ečer sám redigoval. Kniha má spíše populární charakter, který je ovšem jedinečným pramenem o zejména osobním životě Bohuslava Ečera. Dále jsem k tomuto účelu využil článek Ečerovi pravnučky Nadi Trenčanské²⁸, odborný článek Moniky Novotné²⁹ a krátkou brožuru Karla Křepelky³⁰.

Ke studii profesní dráhy Bohuslava Ečera jsem vycházel zejména z jeho knihy s názvem Norimberský soud³¹ a krátkých publikací: Poučení norimberského soudu

²² CONNELLY, John. *Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956*. London: University of North Carolina Press, 2000.

²³ MCGOLDRICK, Dominic. *The Permanent International Criminal Court: Legal and Policy Issues*. Portland: Hard Publishing, 2004.

²⁴ SCHABAS, William. *Genocide in International Law: The Crime of Crimes*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009.

²⁵ ŠKERLE, Michal. *Československá sociální demokracie v Brně v letech 1945 - 1948*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Pernes, CSc.

²⁶ NĚMEČKOVÁ, Daniela. *Mimořádný lidový soud v Praze*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. Vedoucí práce: prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc.

²⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946.

²⁸ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

²⁹ NOVOTNÁ, Monika: *Život a dílo prof. JUDr. Bohuslava Ečera*. Brno, Masarykova univerzita 1993. 5 s. Právnické sešity. Č. 62.

³⁰ KŘEPELKA, Karel. *Dr. Bohuslav Ečer bojovník za právo a spravedlnost*. 1. vydání. Brno: Zář, dříve Novina, tiskařské a vydavatelské podniky, 1946.

³¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946.

pro Slovaný³², Právo v boji s nacismem³³, Vývoj a základy mezinárodního práva trestního³⁴, The lessons of the Kharkov trial³⁵.

V souvislosti se samotným Norimberským procesem a otázkami mezinárodního jsem čerpal z celé řady knih českých i zahraničních autorů. Mezi nejdůležitější ovšem patří monumentální dílo R. E. Conota: Justice at Nuremburg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders.³⁶ Z českých autorů mi byla neprospěšnější práce Karla Zajíčka: Norimberský proces a Československo³⁷. Pracoval jsem také s knihami autorů a přímých účastníků norimberských procesů: F. Delpla³⁸, J. J. Heydeckera a J. Leeba³⁹, G. M. Gilberta⁴⁰, A. I. Poltoraka⁴¹, K. P. Goršenina⁴², J. Mrázka⁴³ a Y. Ternoba⁴⁴.

V kapitole, která je věnovaná stíhání K. H. Franka jsem vycházel z knih Ladislava Tunyše⁴⁵, Miroslava Moulise a Došana Tomáška⁴⁶. Další zdroje uvádím v seznamu literatury.

³² EČER, Bohuslav. *Poučení norimberského soudu pro Slovaný*. Brno: Zář, 1947.

³³ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946.

³⁴ EČER, Bohuslav. *Vývoj a základy mezinárodního práva trestního*. Praha: V. Linhart, 1948.

³⁵ EČER, Bohuslav. *The lessons of the Kharkov trial*. Londýn: Russi today, 1944.

³⁶ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremburg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983.

³⁷ ZAJÍČEK, Karel. *Československo a Norimberský proces*. Praha: Ministerstvo informací, 1946.

³⁸ DELPLA, François. *Norimberský proces: Poučení z historie*. Praha: Slovart, 2009.

³⁹ HEYDECKER, Joe – LEEB, Johannes. *Norimberský proces*. Praha: Ikar, 2007.

⁴⁰ GILBERT, Gustave Mark. *Norimberský deník*. Praha: Mladá fronta, 1981.

⁴¹ POLTORAK, Arkadij Iosifovič. *Norimberský proces*. Praha: Naše vojsko, 1973.

⁴² GORŠENIN, K. P. a kol. *Norimberský proces I*. Praha: Orbis, 1953.

⁴³ MRÁZEK, Josef. *K boji s mezinárodní zločinností z hlediska mezinárodního práva*. Praha: Academia, 1979.

⁴⁴ TERNON, Yves. *Genocidy XX. století*. Praha: Themis, 1995.

⁴⁵ TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010.

⁴⁶ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003.

1. Osudy Bohuslava Ečera před druhou světovou válkou a v exilu

1. 1. Život před druhou světovou válkou

1. 1. 1. Původ rodiny

Nejstarší doklady o rodině Bohuslava Ečera můžeme podle jeho výpovědi dohledat v matrikách na Podřipsku: „*Není vyloučeno, že sem do tohoto kraje přišel nějaký můj prapředeek a také se rozhlédl vůkol [jako praotec Čech – poznámka autora]. I jemu se kraj zalíbil a už se mu odtud nechtělo. Jinak bych přece nemohl najít začátek Ečerova rodu ve farských matrikách na Roudnicku z let 1790. Zejména na faře v Bechlíně na Podřipsku je mnoho zápisů.*“⁴⁷ Z tohoto regionu se do různých směrů rozjely tři rodinné větve. Jedna větev našla nový život v Kansas City v USA. Druhá v Praze, kde se stal jeden Ečerových vzdálený příbuzný lékařem a dokonce udržoval přátelské styky s tehdejším pražským primátorem Karlem Baxou⁴⁸. Třetí rodinná větev, ze které pochází právě Bohuslav Ečer se potom usazuje na Moravě.⁴⁹

1. 1. 2. Dětství a studentská léta

Ečerův pradědeček se usadil v Komárně u Kelče poblíž Hranic na Moravě. Stal se zde sládkem v pivovaru a postupem času, když pivovar koupil, stal se jeho ředitelem. V Komárně u Kelče se roku 1866 narodil Ečerův otec a vyučil se obchodníkem. Oženil se s Cecílií Nehybovou z Kelče a měl s ní sedm dětí. Bohuslav Ečer se narodil 31. července 1893 v Hranicích na Moravě. Ečerovu otci se v kariéře

⁴⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 13.

⁴⁸ **JUDr. Karel Baxa (1862 - 1938)** - český politik, právník, první předseda československého ústavního soudu a dlouholetý starosta, posléze primátor Prahy. Zastupoval mj. rodinu Hrůzovu v procesech s Leopoldem Hilsnerem. Karel Baxa byl synovec Karla Havlíčka Borovského.

⁴⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 14.

obchodníka příliš nedařilo, proto se nechal zaměstnat na okresním hejtmánství v Hranicích na Moravě jako kancelista.⁵⁰

V Ečerových pamětech se opakuje jeden zajímavý motiv, a to velice silná averze vůči německví. I v souvislosti s prací svého otce uvádí následující poznámku: „*Neradi viděli, když mluvil česky, a on zas nechtěl hovořit německy. Vystrnadili ho proto a otec odjel s rodinou do Ostravy.*“⁵¹ Ečerův otec byl následně zaměstnán jako drážní úředník u Severní dráhy Ferdinandovy. Rodina se vzhledem k charakteru povolání Ečerova otce často stěhovala. Často byl posílán na služební místo od jedné stanice ke druhé. Sloužil v Olomouci, Brně, Napajedlech a v Rousínově. Jeho manželka děti byli nuceni stěhovat se s ním. Ečer vzpomíná, že otcův plat sotva vystačil na uživení početné rodiny.⁵²

Rodinné poměry Ečerů byly velice skromné. Na nějaký čas se dokonce ocitli bez střechy nad hlavou, když byli vypovězeni z nájemního bytu. Rodinný původ se pravděpodobně výrazně podepsal na Ečerově světónázoru. Ečer sám sebe definuje jako socialistu. Můžeme u něho vidět výrazné sociální citění. Sám vzpomíná takto: „*Obývali jsme v Kroměříži skromný a prostý příbytek na kraji města. Jednou pozdě odpoledne se tam přihnuli nějakí lidé, které vedl majitel domu, a doslova nás vyhodili z bytu. Vynesli nám sporný nábytek na ulici a vyházeli peřiny i trochu drobností. Naložili jsme vše na vypůjčených vozík a opouštěli jsme ve smutku domov. Bylo mi asi deset let. Pršelo. Silnice se proměnila v močál a bláto plnilo naše rozbité botky. Pět dětí, rodiče – bez střechy nad hlavou. Těžko potom nebyť socialistou.*“⁵³ Dále pak: „*Tehdy mi padlo do duše semínko socialismu. Není divu, když jsem viděl na jedné straně žít pány v bezpravně získaném nadbytku, na druhé straně živořit prostý lid v nuzotě nedostatku. Poznal jsem, co je láska k lidem, soudržnost a vzájemná pomoc.*“⁵⁴ Bohuslav Ečer se musel již od raného dětství podílet na

⁵⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 13.

⁵¹ tamtéž, str.: 14.

⁵² TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

⁵³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 15.

⁵⁴ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

financování rodinného rozpočtu. Po škole se nechával najímat jako dělník v cihelně. Zde také se pokoušel organizovat stávkou mladých dělníků-školáků a zlepšit tak pro ně pracovní podmínky. Zde se rodí jeden z dalších charakteristických znaků povahy Bohuslava Ečera a sice cit pro spravedlnost.⁵⁵

Bohuslav Ečer zahájil záhladní školní docházku v Rousínově. Profiloval se jako velice nadaný student a v rodičích našel podporu. Ve studiu pokračoval na klasickém českém gymnáziu v Kroměříži, kde v roce 1911 odmaturoval. Už během svých gymnaziálních studií se aktivně angažoval v sociálnědemokratickém hnutí. Jako autor přispíval do sociálnědemokratického tisku. Psal do Hlasu lidu a do kroměřížského týdeníku Československá Morava. Na toto období Ečer vzpomíná: „*My mladí byli štikou veřejného života. U nás nemohla voda zahníť. Nenáviděl jsem vždy stojatou vodu.*“⁵⁶

Bohuslav Ečer po složení maturity pokračoval ve studiu na právnické fakultě ve Vídni. Toto rozhodnutí bylo motivováno hospodářskými důvody. Bydlely tam dvě Ečerovi tety, sestra jeho otce, a vlak do Vídně stál méně než vlak do Prahy. Vzhledem k finanční situaci rodiny byl nucen i nadále pracovat a rodinu finančně podporovat. Nemohl tedy na univerzitě setrvávat celoročně. Jak vzpomíná: „*Studoval jsem práva více soukromě.*“⁵⁷ Do Vídně zajížděl jen ke zkouškám. Nemohl se účastnit přednášek. Práva tedy studoval více méně samostudiem. V tomto období vypomáhal v cukrovaru, zejména v kampaních.⁵⁸

I nadále se angažoval v sociálnědemokratickém hnutí, zejména jako dopisovatel. Dne 24. listopadu 1913 mu v týdeníku Československá Morava vyšel článek, který vyvolal bouři v tehdejší veřejném životě na Kroměřížsku. Týkal se nevhodného chování německých důstojníků místní vojenské posádky. Článek nese název „*Orgie v Kroměříži*“: „*Pověsti, které již zde kolovaly asi tři roky, nabývají stále určitější formy. A jistá opatření úřadu svědčí o tom, že konečně skandál propukl. Je*

⁵⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 15.

⁵⁶ tamtéž, str.: 15.

⁵⁷ tamtéž, str.: 15.

⁵⁸ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

na čase. V cudné, zbožné, maloměstské Kroměříži páchají se téměř před očima společnosti zločiny na dětech od 12-14 let. Téměř před očima společnosti se tvoří v Kroměříži opravdová akciová společnost uniformovaných darebáků, tvoří se lupičská mafie k prznění nedospělých dívek. Ale ovšem: tuto čistou společnost vede nadporučík, podnikatelé jsou důstojníci, a proto civilisté mají držet hubu. Jenže tentokrát v to hladce projít nesmí. Nadporučík R. byl volán do Vídně a pan podplukovník se prý vyslovil, že bude zbaven šarže. S takovým rozsudkem se občanstvo naprosto nespokojí. Tentokrát je jest nešťastných děvčátek asi dvanáct. Několik jmen jsme zjistili. A tím ostřeji se musí postupovat, že se jedná o ubohé děti chudobných rodičů, o děti, kterých se takovým způsobem loupi mládí, krade život, a které se takto vychovávají pro veřejné domy. Je nutno mluvit jednou otevřeně. Každá stydlivost je zde lži a přetvářkou. Úřady musí energické zakročit. Žádné zapírání nemůže. Věc se zatušovat nesmí. Nestřípíme prostě, aby naše děti byly lákány do bytů vyžilých zhýralců a stávaly se obětí jejich chťičů. Celé aféry si budeme bedlivě všímat!⁵⁹

Tento článek zapůsobil v malém městě jako puma. Důstojníci se sice pokusili aféru ututlat, ale nepodařilo se jim to. Do aféry se zapojil i tehdejší poslanec Říšské rady Tomáš Mlčoch⁶⁰ a interpeloval ministra zeměbrany Georgiho⁶¹. Do Kroměříže odjela komise vojenských soudců, aby případ vyšetřila. Došlo k potrestání důstojníků. Bohuslav Ečer na tuto událost vzpomíná, jako na první případ, kdy stíhal „válečné“ zločince.⁶²

1. 1. 3. První světová válka

Na samém počátku první světové války nemusel Bohuslav Ečer narukovat do armády. Pokračoval nadále v redigování kroměřížského týdeníku. Při této práci se

⁵⁹ Československá Morava. 24. listopad 1913.

⁶⁰ **Tomáš Mlčoch (1881-1940)** - rakouský a český politik, na počátku 20. století poslanec Říšské rady za český obvod Morava 14. Členem poslanecké frakce českých agrárníků.

⁶¹ **Friedrich von Georgi (1852-1926)** - rakousko-uherský generál a politik. Vystudoval Tereziánskou vojenskou akademii ve Vídeňském Novém Městě. Byl členem Panské sněmovny. V letech 1907-1917 zastával post ministra zeměbrany Předlitavska.

⁶² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 17.

pokoušel do novin dostat i články nelichotivé pro tehdejší Rakousko. „*Nemohli jsme si je ovšem vymýšlet, protože by nám to kroměřížský cenzor nepustil do listu. Vyžráli jsme na něho tím, že jsme přetiskovali zprávy neutrálních časopisů, zejména těch, které se otírali o Rakousko a jeho německého spojence.*“⁶³ Nejčastěji to bylo z italského „Corriere de a Sera“. Censoři si tehdy netroufli konfiskovat zprávy italského tisku, protože se Rakousko a Německo snažilo získat Itálii jako spojence.⁶⁴

Dalším zdrojem podobných článků byl pro Ečera Švýcarský „*Neue Züriche Zeitung*“. Jelikož byl z neutrální ciziny, cenzor neměl prostor ke článkům něco namítnout. „*V horší situaci octl se cenzor, když jsem přetiskl článek z maďarského časopisu „Az Est“. Ten si vůbec nedával ruku před ústa, když kritizoval Vídeň, a to se nám výborně hodilo. Z mých spolupracovníků, však nikdo neuměl maďarsky. Italštinu jsme jakž takž uměli, němčinu také, ale s maďarštinou to bylo horší.*“⁶⁵ V překladu jim nakonec pomohl poslanec maďarského parlamentu, Slovák dr. Pavel Blaho⁶⁶. Protože maďarsky neuměl ani kroměřížský cenzor, musel se pro porovnání českého překladu s originálem obrátit taktéž na poslance Blahu. To způsobilo komickou situaci. Postupem času to došlo tak daleko, že se v kroměřížském týdeníku začali objevovat i nové autorské články poslance Blaha. Ty byly výrazně zaměřeny proti Vídni.⁶⁷

Jednou však celá věc praskla. A Bohuslav Ečer byl potrestán okamžitým narukováním do armády v roce 1915. Byl tedy nucen také přerušit studia na právnické fakultě ve Vídni. Bohuslav Ečer tehdy napsal domů: „*Mohou mě poslat na frontu, mohou dělat, co chtějí, ale buďte jisti, že Rakousko kosti nesloží.*“⁶⁸ Bližší informace o tom, jak Bohuslav Ečer prožil útrapy první světové války, se mi nepodařily dohledat. Sám Ečer se tomuto tématu vyhýbá. Během války měl utrpět vážné, blíže nespecifikované zranění. Podle mého soudu ale nebyl příslušníkem

⁶³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 21.

⁶⁴ tamtéž, str.: 23.

⁶⁵ tamtéž, str.: 23.

⁶⁶ **Pavel Blaho (1867-1927)** - slovenský lékař, politik, novinář a poslanec Uherského sněmu. Po roce 1918 se stal poslancem Národního shromáždění. Byl členem Slovenské národní a rolnické strany a později Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu.

⁶⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 24.

⁶⁸ tamtéž, str.: 25.

československých legií. Zde nabízím některé nepřímé důkazy pro toto tvrzení. Jeho jméno nefiguruje na seznamech legionářů ve Vojenského historického archivu⁶⁹. Dalo by se také přepokládat, že kdyby byl Ečer v československých legiích, neváhal by se tom zmínit ve svých knihách. Až do roku 1946 není držitelem žádného vyznamenání. Bohuslav Ečer se do Československa vrátil už v roce 1918, to by znamenalo, že nebyl nucen absolvovat cestu přes transsibiřskou magistrálu v případě, že by byl legionářem v Rusku. V italských a francouzských legiích byla jen hrstka z tehdejšího celkového počtu československých legionářů.⁷⁰

1. 1. 4. Právník a regionální politik v období První Československé republiky

Po roce 1918 Bohuslav Ečer pokračoval ve studiu práv. Tentokrát ale již na Právnické fakultě Univerzity Karlovi v Praze. Současně také vykonával soudní praxi u okresního soudu v Kroměříži tím a přivydělával si na studium. Dále pracoval jako redaktor pro sociálnědemokratické tiskoviny. Titul doktora práv získal 20. listopadu 1920. Poté se přestěhoval do Brna, kde si založil advokátní praxi. V Brně se stal také tajemníkem Dělnické akademie⁷¹. Věnoval se práci pro sociálně demokratickou stranu, v samosprávě a družstevnictví. V roce 1921 se stal členem nově vzniklé Komunistické strany Československa.⁷²

Zaměříme-li se na Ečerův rodinný život, tak v roce 1922, dne 18. března se v Brně oženil s Ludmilou Gallovou. V jejich manželství se narodily dvě dcery. Prvorozená Naděžda v roce 1922, která po absolvování střední školy vystudovala Filosofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Provdala se za Viléma Lorka a zemřela v roce 1978. Druhá dcera Jarmila se narodila v roce 1926. Vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Provdala se za Karla Laubeho. V období komunistických perzekucí v 50. letech byla vězněna. Konkrétně v období

⁶⁹ VHA, Databáze legionářů.

⁷⁰ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁷¹ **Dělnická akademie** - osvětová a vzdělávací instituce sociálně demokratické strany. Byla založena 27. září 1896.

⁷² TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

1954-1960. V roce 1968 byla donucena opustit Československo. Zemřela v emigraci ve Švýcarsku.⁷³

Bohuslav Ečer popisuje svůj život za první republiky jako léta poměrného klidu. Vzpomíná: „*Let dnů a měsíců často zpestřovaly malé politické šarvátky, řečnické souboje a uvědomovací práce pro dělnictvo. Při volbách 1924 mě zvolili do brněnského městského zastupitelstva za KSČ (to jsem již byl samostatným advokátem) a o jedenáct let později jsem se stal náměstkem starostovým za sociální demokracii.*“⁷⁴. Bohuslav Ečer byl členem KSČ pouze 9 let, měl pocit, že tato strana dokáže do budoucna lépe řešit sociální problémy, než toho byla schopna sociální demokracie. Ovšem v roce 1925 byl Bohuslav Ečer jedním ze signatářů tzv. Brněnského memoranda, které bylo zaměřeno proti sílícímu vlivu SSSR v Komunistické internacionále a proti bolševizaci KSČ. Z KSČ byl za to v roce 1929 vyloučen a vrátil se do České sociálně demokratické strany dělnické. Na Ečerovo vyloučení z KSČ vzpomínal u výslechu na StB, dne 14. března 1952, jeho tehdejší spolustraníček Jindřich Juskievicz:⁷⁵

„*V Brně mimo reorganizace strany na závodních buňkách, jsem měl úkol vést boj s oportunistickými elementy, v jejichž čele stál Kovanda a Ečer, a to tak, aby vedoucí těchto elementů byli vyloučeni ze strany. Bylo mi sděleno Jilkem, že Kominternu v této otázce naléhá, tak abych proces co nejdříve ukončil. Smetana, tehdejší krajský sekretář, ačkoliv jevil velikou snahu, byl pro tento úkol slabý. Připravil jsem kraji s krajskou konferencí tak, že v ní měli zastoupení většinou dělníci z továren. Na této konferenci byli Kovanda a Ečer velkou většinou se strany vyloučeni. Obavy krajského sekretariátu, že vyloučením obou jmenovaných ztratí strana velkou část členstva, se nenaplnily. Oba potom začali vydávat časopis, který vzdor veliké podpoře ze strany družstva, zanikl pro nedostatek odběratelů.*“⁷⁶

⁷³ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁷⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 32.

⁷⁵ ABS, sign. 305-737-5/100 – Protokol - Jindřich Juskievicz.

⁷⁶ tamtéž.

Jak dokládá také výslechový protokol StB ze dne 21. února 1950 s Hugo Sonka Sonnenscheinem⁷⁷, byl Bohuslav Ečer sledován v souvislosti s hledáním brněnských trockistů: „Dále v Brně byl advokát dr. Bohuslav Ečer, který trockisty podporoval jako každou vzniklou opozici proti KSČ.“⁷⁸

Po návratu do sociální demokracie byl Bohuslav Ečer nominován do vedení této strany, svou kandidaturu však odmítl. Zavrhnul také kandidaturu do parlamentu. Preferoval práci v advokacii a regionální politice.⁷⁹

Typickou vlastností Bohuslava Ečera byla pracovitost. Dnes bychom ho pravděpodobně označili moderním slovem „workoholik“. Nikdy se ve svém životě nevěnoval pouze jedné činnosti. Byl vždy široce rozkročen mezi několik zájmů. Jeho koníčkem byly jazyky. V Brně se učil anglicky a rusky, německy uměl velice dobře už z dob studií ve Vídni. Bohuslav Ečer byl mimořádně nadaný člověk. Ovládal dokonce techniky rychločtení, které mu dovolovali číst celé odstavce a stránky dokumentů najednou. Ke všemu se učil létat s letadlem a byl členem tělovýchovné jednoty.⁸⁰

U Bohuslava Ečera můžeme znovu pozorovat jeho složitý vztah k německé menšině v Československu. Během svého působení v Brně si všimá rostoucího napětí mezi českými a německými obyvateli města. Ečer vzpomíná: „Stejně jako v Kroměříži, i léta brněnská zaplnila klání a potýkání s Němci, kteří se v moravské metropoli zvláště rozpínali. V každé schůzi zastupitelstva docházelo k prudkým výměnám názorů, jež se po vystoupení Henleinově staly přítěží veškeré samostatné práce. Na evropském nebi se stahovala mračna a hrozila bouře. Viděli jsme, kam

⁷⁷ **Hugo (Sonka) Sonnenschein (1889-1953)** - český, německy píšící básník a anarchista židovského původu. Spoluzakládal rakouskou i československou komunistickou stranu, z níž byl pak vyloučen. V roce 1940 byl zatčen, 1943 deportován do koncentračního tábora v Osvětimi. Po osvobození tábora Rudou armádou pobýval v Moskvě a s českou exilovou vládou se v roce 1945 vrátil do Prahy. V témže roce byl lidovým soudem odsouzen na 20 let těžkého žaláře za údajnou kolaboraci s gestapem. Zemřel v roce 1953 ve věznici na Mírově.

⁷⁸ ABS, sign. 305-738-1/141 - Protokol - Hugo Sonnenschein.

⁷⁹ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁸⁰ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

*směřuje vývoj, co chtějí Němci a jak slepě jde do těžkých krizí britská a francouzská vláda. Vedli je slabí politikové.*⁸¹

Bohuslav Ečer se stal významným levicovým intelektuálem, který měl velký vliv na politický život v Brně. Byl členem spolku Levá fronta. Po Hitlerově nástupu k moci v roce 1933 si brněnská avantgarda začal uvědomovat, kam spěje vývoj Evropy a rozhodla se proti tomuto vývoji zakročit. V březnu 1933 proto brněnská levá fronta zveřejnila provolání Dělnictvu a inteligenci. Upozorňovala v něm na nebezpečí fašizace v Německu, které bylo postiženo hospodářskou krizí. Nyní bylo Německo podle nich ohroženo militantní diktaturou. „*Prohlášení podepsalo mnoho brněnských intelektuálů: prof. Helfert, arch. Fuchs, arch. Kroha, B. Václavek, JUDr. B. Ečer a další. 31. března se konalo velké protifašistické vystoupení v Dopzu, kde vedle prof. V. Helferta, doc. J. L. Fischera, Ing. J. Hrubého, V. Vlka vystoupil i JUDr. B. Ečer.*“⁸² Koncem roku 1934 vyústila spolupráce levicových stran v tzv. socialistické souručenství, v němž se angažovali – sociální demokraté, národní socialisté a hospodářsko-pokroková strana. Záslouhou Bohuslava Ečera na brněnské radnici, po volbách v roce 1935, vznikl blok demokratických antifašistických zastupitelů proti posilování pozice brněnských Němců.⁸³

Uzavření spojeneckých smluv mezi Francií a SSSR a Československem a v roce 1935, se vytvořil prostor pro rozvoj nových vztahů mezi právě mezi Československem a SSSR. Tohoto rozvoje vztahů se samozřejmě snažil účastnit i Bohuslav Ečer. Stal se předsedou brněnské pobočky Společnosti pro hospodářské a kulturní styky se Sovětským svazem. Nestal se z něho však naivní nekritický obdivovatel poměrů v SSSR. Uchoval si nadhled. Věděl ovšem, že SSSR může poskytnout podporu evropským protinacistickým snahám.⁸⁴

Bohuslav Ečer byl aktivní i po propuknutí občanské války ve Španělsku. Dne 2. prosince 1936 zahájil v Brně činnost Výbor pro pomoc demokratickému

⁸¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 25.

⁸² tamtéž, str.: 25.

⁸³ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html

⁸⁴ tamtéž.

Španělsku. Předsedal mu prof. V. Helfert, členy byli např. malíř J. Král, prof. J. L. Fischer, JUDr. R. Fleischner a také Bohuslav Ečer.⁸⁵

1. 1. 5. Snahy o záchranu Československé republiky

Bohuslav Ečer se v době před „Mnichovem“ velice tvrdě stavěl proti politice appeasementu. Byl organizátorem velké agitační akce za brannost národa. Pronášel na toto téma projevy ve městech a větších obcích na Moravě a ve Slezsku. Snažil se kontaktovat a informovat o přicházejícím nebezpečí ze strany nacistického Německa zejména ve Francii a Anglii. Vzpomíná: „*V létě 1938 snad už každý zdravě myslící Čech viděl, že válce může zabránit jen pevný spolek tří evropských velmocí, Francie, Anglie a Sovětského svazu, jediné tyto tři státy mohly zastavit německou agresi. Znali jsme stanovisko Sovětského svazu i jeho pevný a neústupný postoj vůči nacistické rozpínavosti. Považovali jsme proto za důležitější informovat a stále informovat vládní kruhy ve Francii, ale především v Anglii, která tehdy hrála prim v evropském koncertu. Necháпали jsme, jak se mohou tak bláhově ukolébávat nadějí, že Hitler není vážným nebezpečím.*“⁸⁶

Využíval nejrůznějších příležitostí k informování o stavu v Československu každého vlivnějšího Angličana. Využil například návštěvy delegace anglických družstevníků, odborářů a intelektuálů, která přijela v srpnu 1938 do Brna. V proslovu, který k nim Bohuslav Ečer pronesl na brněnské radnici, vyjádřil nesouhlas s politikou britské vlády, tady s politikou appeasementu. Ve své řeči také kritizoval misi lorda Waltera Runcimana⁸⁷ v Československu, která podle něho: „*právě v té době naslouchala jedním uchem naším výrokům, ale všemi deseti lapala vylhané a vymyšlené zprávy Konrada Henleina a Karla Herrmanna Franka. Řekl jsem přátelům, že Runciman připravuje cestu německému útoku na Československo.*“⁸⁸ Na

⁸⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 20.

⁸⁶ tamtéž, str.: 21.

⁸⁷ **Walter Runciman (1870-1949)** - vedl misi britských diplomatů, které měla posoudit oprávněnost požadavků nacistického Německa v době Mnichovské krize. Do Prahy přijel 3. srpna 1938, zprávu o situaci v Československu pro ministerského předsedu Velké Británie sepsal ke dni 21. září 1938. Jeho zjištění bylo pro Československo nepříznivé.

⁸⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 21.

základě tohoto projevu byl Bohuslav Ečer pozván začátkem září 1938 do Anglie. Kde měl promluvit o situaci v Československu na veřejných shromážděních a požádat lid Velké Británie, aby jej neopouštěl.⁸⁹

Do Anglie odletěl Bohuslav Ečer týden před mobilizací v Československu. Na situaci vzpomíná: „*Hitlerova řeč 12. září dodala henleinovcům ještě větší kuráže. V pohraničí se žilo jako na sopce. Češi v poněmčených krajích si nebyli jisti životem. Chamberlain v té době, bohužel, jenom mluvil, mluvil, pak si zaléтал a – ustupoval. Telefony a telegramy na celém světě drncely anglické slůvko „war?“ – válka? ... Otazník jsi viděl v očích mužů i žen. Nikdo nevěděl, co se stane zítra.*“⁹⁰ Cestu do Británie Ečerovi financovalo brněnské družstvo Vzájemnost Včela.⁹¹

Rovnou londýnského z letiště byl Bohuslav Ečer dopraven na místo prvního projevu, který pronesl pod heslem „STOP HITLER“. O tomto vystoupení se však dozvěděli angličtí fašisté – Mosleyovci. Pokusili se narušit průběh shromáždění, což se jim ale příliš nepovedlo, protože byli z prostoru násilně vykázáni londýnským dělníky.⁹²

Celkem Bohuslav Ečer v Londýně vedl osm projevů. „*Některé manifestace pořádala oficiálně Labor Party.*“⁹³ Účast na setkáních se postupem času zvětšovala. Motto Ečerových projevů znělo: „*Chraňte Československo, braňte Československo! Bráňte tím mír Evropy a světa. Bráňte tím také svou zemi! Zastavte Hitlera!*“⁹⁴ Bohuslav Ečer však připouští, že mu ve Velké Británii nebylo nasloucháno. Přesněji uvádí, že: „*Pracující lid Velké Británie byl s námi. Vláda Chamberlainova byla proti nám.*“⁹⁵ Labour Party se posléze snažila o uspořádání Ečerova zájezdu do Anglie, ten

⁸⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 21.

⁹⁰ tamtéž, str.: 22.

⁹¹ tamtéž, str.: 22.

⁹² tamtéž, str.: 23.

⁹³ tamtéž, str.: 23.

⁹⁴ tamtéž, str.: 23

⁹⁵ tamtéž, str.: 23.

se však již neuskutečnil. V Československu mezitím proběhla mobilizace a Bohuslav Ečer se vrátil do Brna.⁹⁶

1. 1. 6. Mnichovská dohoda a Druhá republika česko-slovenská

V Československu byla dne 23. září 1938 vyhlášena výnosem vlády všeobecná mobilizace:

„Vláda republiky Československé vyhláší podle §57. odst. 1 a 3 zákona ze dne 13. května 1936, č. 131 Sb.z. a n., o obraně státu, den 23. září 1938, jimž byla nařízena presidentem republiky podle §23. branného zákona mobilizace, za den vstupu státu Československého do branné pohotovosti.

Jan Syrový⁹⁷ v. r. “⁹⁸

Bohuslav Ečer se vrátil z Londýna do Brna ke svým povinnostem v zastupitelstvu. Mimo jiné, totiž patřila do jeho kompetencím protiletectká obrana města. Byl tehdy přesvědčen, že spojenci splní všechny své závazky vůči Československu a Německo svou agresi odloží nebo bude poraženo. Dne 29. září 1938 v Mnichově byla však dojednána Mnichovská dohoda. Ve všech jazykových verzích pak byla podepsána po půlnoci, tj. 30. září 1938. Ečer vzpomíná: *„Splnily se nejhorší obavy. Co teď? Srdce se svíralo bolestí, když jsme viděli, jak naši vojáci, plni nadšení a bojovnosti, musí bez výstřelu opouštět neporušené pohraniční pevnosti. I muži plakali.“⁹⁹*

Doktor Jaroslav Císař¹⁰⁰ tehdejší ředitel Lidových novin, navrhl, aby se za souhlasu starosty města a obou náměstků vypracoval ve statistickém mapovém

⁹⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cěnka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 24.

⁹⁷ **Jan Syrový (1888-1970)** - příslušník a velitel Československých legií v Rusku a předseda československé vlády v období Mnichovské dohody od 22. září do 30. listopadu 1938.

⁹⁸ www.vlada.cz

⁹⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cěnka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 24.

¹⁰⁰ **RNDr. Jaroslav Císař (1894-1983)** - český astronom, matematik, publicista, básník, překladatel, manažer a jazykovědec. Stal se účastníkem prvního odboje, jako osobní tajemník TGM. Psal populárněvědecké práce a poezii, byl ředitelem Lidových novin. Po roce 1948 emigroval do Velké Británie, kde působil jako astronom na univerzitě ve Skotsku. Do vlasti se vrátil v roce 1980.

oddělení písemný a mapový materiál, který by prokázal, že okupace, jak ji provedli Němci v prvních říjnových deseti dnech, naprosto neodpovídala Mnichovské dohodě, a že Hitlerovým cílem bylo zbavit tak Československo obranyschopnosti. Statistické oddělení města Brna v průběhu 14 dnů sbíralo materiál a vytvořilo asi 2000 svazků map, diagramů a tabulek.¹⁰¹

Bohuslav Ečer dále vzpomíná: „*S tímto bohatým průkazným materiálem, pečlivě a dokonale vytištěným, jsem odletěl 27. října 1938 po druhé do Londýna. Iniciátor myšlenky dr. Jaroslav Čisář tam odletěl několik dnů předtím.*“¹⁰² Jejich cílem bylo zpochybnění legitimacy Mnichovské dohody, před britskými úřady. Domnívali se, že mapami a diagramy vyburcují členy britské vlády a parlamentu ze snění o míru, a přesvědčí je o válečných záměrech Německa. Chtěli připomenout britský závazek Československu, že nová republika bude schopna života i po odevzdání sudetoněmeckých oblastí.¹⁰³

V Londýně na toto téma pořádali přednášky a snažili se kontaktovat poslance britského parlamentu. Jejich snaha však neměla valného úspěchu. Nepodařilo se jim splnit jejich záměr. Bohuslav Ečer měl dokonce zájem o schůzku s Winstonem Churchillem, ke které však nedošlo. Ečer vzpomíná následovně: „*Myslím, že po přepadení Polska, a zejména v nejtěžších dnech Londýna, mnohý poslanec si vzpomněl na naše varování. Pozdě poznat, jak jsme správně předvíдали vývoj evropské politiky – a jak se oni mylili!*“¹⁰⁴

Po návratu do Brna čelili Bohuslav Ečer a Jaroslav Čisář kritice ve dvou bodech: 1) Jejich cesta byla zásahem do kompetence vlády a ministerstva zahraničí., 2) Tato akce neměla žádný smysl a poškodila dobrý obraz Československa. Bohuslav Ečer na tyto výtky odpovídá následovně: „*Naše posláni není naprosto zásahem do kompetence vlády nebo zahraničního úřadu. Svou akcí neděláme zahraniční politiku. Za naši akci nenese odpovědnost vláda, naopak naší vládě pomáháme jako samospráva, hájit prospěch nejen Brna a Moravy, ale společný prospěch všech. Nelze*

¹⁰¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cěnka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 25.

¹⁰² tamtéž, str.: 25.

¹⁰³ tamtéž, str.: 25.

¹⁰⁴ tamtéž, str.: 27.

*po starém způsobu vše převalovat na vládu a pak jí kritizovat. Je třeba spolupracovat.*¹⁰⁵ Na druhou kritiku reaguje takto: „*Mnichovská dohoda je dokument mezinárodního práva. Přijali jsme ji, třeba pod tlakem. Tato dohoda nám neklade jen povinnosti, dává nám také práva. Proč bychom se jich nyní měli vzdávat. Ani pokořený národ nemá důvod spoléhat se na milost, kde má určitá práva. My chtěli v rámci Mnichova svá práva, nic víc, ale také nic méně. Bylo naší povinností upozornit, že okupací pásma byla Mnichovská dohoda porušena. Bylo na Anglii, aby zjednala nápravu. 4. článek Mnichovské dohody stanovil, že nebudou zabírání ryze české obce. A Němci si je vzali. Měli jsme proto právo a povinnost upozornit na porušení Mnichovské dohody. Bylo ještě mnoho jiných důvodů, jež nás opravňovaly k našemu postupu v Londýně.*“¹⁰⁶

Z cesty do Londýna se Bohuslav Ečer musel zodpovídat dokonce i na stranické schůzi, kde byl obviněn z dobrodružných akcí. Ve Stříbrného¹⁰⁷ Poledním listě byl Bohuslav Ečer označen za Benešova agenta. Byl odvržen některými dosavadními přáteli. Těžko se vyrovnával s realitou druhé republiky. Na situaci vzpomíná: „*Už se také rodily začátky odboje. V republice, jak se zdá, jsme téměř bezradní. Musí se proto organizovat zahraniční odboj právě tak, jako ve světové válce 1914-1918. Dopustili bychom se chyby, kdybychom vešli do války nepřipraveni finančně, správně i osobně. Je čas rozhodnout, kdo půjde do zahraničí, jak se opatří finanční prostředky, jak se provede spojení s domovem. Bylo třeba smluvit, dokud je ještě čas, tajná znamení, klíče a kódy. O tom jsme diskutovali téměř denně s družstevníky a se spolehlivými přáteli.*“¹⁰⁸

Aktivity Bohuslava Ečera, za druhé republiky, byly sledovány i německými úřady. Varoval ho člen brněnské městské rady, nacist Branczik, když si ho odchytl na chodbě radnice: „*Pane doktore, účastnil jsem se v Říši porad vysokých německých veličin – vojáků i civilistů. Mluvil se tam o Československu. Konstatovalo se, že*

¹⁰⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 27.

¹⁰⁶ tamtéž, str.: 29.

¹⁰⁷ **Jiří Stříbrný (1880-1955)** - politik, novinář, účastník prvního odboje, jeden z mužů 28. října, majitel bulvárních novin Polední list a několikanásobný ministr československé vlády. Byl zakladatelem radikálně nacionální formace Národní liga. Po roce 1945 odsouzen a vězněn.

¹⁰⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 29.

brněnský advokát dr. Ečer byl už dvakrát v Anglii a konspiruje tam proti Německu. Páni se rozhodli, že v případě okupace Brna německým vojskem stanete se vy a páter Fanfrdla prvními obětmi ... Varuji vás ...¹⁰⁹ Nečekané to varování od německého nacisty. Bohuslav Ečer však ještě nepovažoval za vhodné republiku opouštět. Přesto však kontaktoval jugoslávský konzulát v Praze a nechal si vystavit šestiměsíční vízum na cestu do Jugoslávie s platností od 1. ledna 1939. V Jugoslávii měl Ečer vzdálené příbuzné.¹¹⁰

Bohuslav Ečer vykonal před začátkem druhé světové války ještě další dvě cesty do Londýna. V polovině února 1939, když do Londýna cestoval počtvrté, setkal se zde s prezidentem Eduardem Benešem v malém domku v Putney. Beneše informoval o situaci v Brně po „Mnichovu“. Byl potěšen, že měl Beneš stejný názor na to, že válka propukne. Bohuslav Ečer v Londýně od Huberta Ripky¹¹¹ převzal dvě kopie dopisu Eduarda Beneše ze dne 27. ledna 1939, které měl doručit poslancům Nečasovi¹¹² a Richtrovi¹¹³. Po návratu do Prahy kopie odevzdal přesně podle londýnského příkazu. Text dopisu byl následující:¹¹⁴

„1. Dr. Beneš konstatuje, že ze zásadních důvodů se zdržuje zásahů do vnitřních věcí československých. Zůstává v kontaktu se svými osobními přáteli, odpovídá na běžnou korespondenci všem, kdož se naň obrátí, ale nemá v úmyslu aktivně se účastnit politické činnosti vnitropolitické. Existenci různých proti sobě

¹⁰⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Eduarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 30.

¹¹⁰ tamtéž, str.: 30.

¹¹¹ **PhDr. Hubert Ripka (1895-1958)** - politik, poválečný poslanec a ministr, novinář a historik. Od roku 1935 členem národně socialistické strany. Po „Mnichovu“ 1938 emigroval i s rodinou do Francie, posléze do Anglie. Byl aktivní pracovník zahraničního odboje. Působil jako státní tajemník na Ministerstvu zahraničních věcí vlády v Londýně. Patřil mezi nejužší okruh lidí kolem prezidenta Eduarda Beneše. Po únorovém převratu 1948 emigroval z Československa.

¹¹² **Ing. Jaromír Nečas (1888-1945)** - politik, národohospodář a publicista; Od roku 1918 činný v Československé sociálně demokratické straně, poslanec Národního shromáždění, ministr sociální péče. Koncem ledna 1940 odešel ilegálně do zahraničí, nejprve do Francie, poté do Anglie a zastával funkce ministra v československé exilové vládě v Londýně. V důsledku svého špatného zdravotního stavu a rozporů v řadách exilu odešel 1942 do ústraní.

¹¹³ **JUDr. Ferdinand Richter (1885-1950)** - politik a poslanec Národního shromáždění za Československou stranu národně socialistickou. V první světové válce se stal legionářem v Rusku. Během mnichovské krize patřil k politikům, kteří u prezidenta Eduarda Beneše protestovali proti přijetí podmínek dohody. Po celou dobu nacistické okupace byl vězněn. Po osvobození v roce 1945 vážil pouhých 45 kg. Po komunistickém převratu v roce 1948 vystupoval jako loajální člen Národní fronty.

¹¹⁴ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html

namířených a o moc bojujících front u nás by pokládal v nynějších poměrech za nepochopení situace. Je dobře, že je druhá politická strana [mimo Strany národní jednoty existovala v období druhé republiky ještě Národní strana práce, jakási levicová alternativa tvořená bývalými sociálními demokraty a národními socialisty, pozn. autora], poněvadž to udržuje pro nás v Anglii, Francii a Americe u veškeré veřejnosti sympatie, které pro případ dalšího vývoje evropského ve smyslu napětí nebo do konce války evropské pořád státu našemu budou nanejvýš potřebné. Je třeba, vzhledem k situaci, aby si obě strany navzájem pomáhaly. Dr. Beneš zná jen jednu věc: stát a jeho svrchovaný zájem. Salus rei publicae, to musí být dnes naším jediným a všem společným programem.

2. Proto, stejně jako rezignoval na prezidentství, když viděl, že v nové situaci je to v státním zájmu, z těchto důvodů se zdržuje zde a hodlá se i nadále zdržovat politické akce, která by mohla vládě způsobit zahraničněpolitické nesnáze. Odmítá veřejné projevy, interview, články, přednášky a odmítl publikovat zatím cokoli, aby se toho nemohlo se žádné strany zneužít proti státu. Pobytu svému v Anglii dal úplně ráz soukromý, byl věnován vědecké přípravě pro nadcházející působnost profesorskou na chicagské univerzitě, resp. I jiných amerických univerzitách, které jej pozvaly přednášet. V červenci se hodlá vrátit zase do Londýna k dalšímu pobytu s programem další činnosti vědecko-publicistické. (K tomu podotýkám, že dr. Beneš zde převzal na zbytek nájemní lhůty vilku ve čtvrti Putney, kterou měl pronajatou jeho synovec B. Beneš, úředník zpravodajské sekce našeho ministerstva.) V Americe bude přednášet o vývoji demokracie a jejích problémech od konce 18. století do dneška. Bude ovšem pevně stát i dále a vždy v budoucnosti za demokracií, ale zůstane na poli teoretickém a aktuálním událostem se bude pokud možno vyhýbat.

3. Vývoj mezinárodní situace sleduje arcí dr. Beneš s velkou pozorností. Maje příležitost jí pozorovat s rozšířenými možnostmi, jež pro pozorování mezinárodní situace poskytuje londýnská platforma, nevylučuje propuknutí akutní krize již letos na jaře (1939), ač ovšem dosavadní marasmus na Západě může ještě vyústit v nové odložení konfliktu poskytnutím dalších koncesí totalitním možnostem. V tom případě by konflikt mohl přijít buď letos později, nebo v roce příštím, ale ani několikaletý marasmus dr. Beneš nevylučuje. Za příští etapu náporu nepokládá Východ, nýbrž

řešení problému Středozemního moře, snad i ve spojení s problémem koloniálním. Teprve pak přijde zase na řadu Východ. Byť by ještě došlo nyní k nějakému narovnání, pokládá nicméně konečné vyřešení válečnou srážkou skoro za neodvratné. K této srážce nedojde, již za okolností pro Západ tak příznivých jako byly minulého podzimu, kdy odmítl „se bít za Sudetenland“. Bude třeba, abychom využili dnešní naší těžké situace a „neutrality“ tím, že i v dalším vývoji události ušetříme svých sil co nejvíce. Vítězství Německa v eventuálním konfliktu válečném pokládá za vyloučeno, poněvadž by podle všech dnešních pokladů do války zase zasáhla Amerika. Ostatně vítězství Západu je jediná eventualita, jež by umožnila Evropu zase sociálně zkonsolidovat pomocí Anglie a Ameriky a zabránit buď úplnému chaosu a rozvratu sociálnímu nebo přímo bolševictví, tentokrát německému. Nesmí být u v o tom, že by snad svět a Evropa samy snesla vítězství Německa a jeho opanování vlastně celé Evropy kontinentální. Znamená to, že kdyby to bylo třeba, byla by to válka velmi dlouhá anebo celá série válek.

4. Dojde-li k válečnému konfliktu, musilo by být u nás každému jasno, že není v našem národě ani různých táboru ani různých stran. Hned na počátku musilo by být heslo neutrality státu každému samozřejmé. Poměry, v jakých by válka vznikla a jak by se dál vyvíjela, by pak rozhodly o dalším postupu. Každá akce v cizině by musila být velmi přesně koordinována všem potřebám národa a státu doma, aby nebylo zbytečně komplikováno postavení národa v jeho dnešní obtížné situaci. Proto by ani v tomto případě dr. Beneš nepodnikal ničeho svémocně a bez plné dohody.

5. Dr. Beneš se za politického emigranta nepokládá a návrat do vlasti v době, kdy by to bylo správné nebo vhodné, nevylučuje ze svých příštích plánů. Učinil by tak ovšem zase po dohodě s vládou, nemaje nejmenšího úmyslu působit jí potíže v její nynější situaci, jejíž těžkosti plně uznává a činnost vlády za těchto poměrů úplně oceňuje.

6. Na nějakou ochotu Německa k našemu státu se nespolehá. Nikdo vůbec nemůže mít žádnou důvěru v cokoliv, co v budoucnosti podnikne Německo vzhledem k celé jihovýchodní a střední Evropě, Polsku, Jugoslávii a jiným. S nějakým všeobecným uklidněním nebo mírem, dokud bude v Evropě existovat dnešní rozpor režimů nebo dnešní převaha diktatur, se počítat vůbec nemůže. Napětí a další rozpory

půjdou tedy dál. V zájmu státu i národa tudíž je dělat při nátlaku Německa vnitropoliticky i vněpoliticky jen to nejnutnější, aby v budoucnosti jednak nás to mezi námi navzájem nerozdělovalo, jednak aby se to proti nám nemohlo zneužívat na nové situace.

7. V každé případě, soudí dr. Beneš, jdeme do dob, které přivodí změny nemenšího rozsahu a nemenší důležitosti politicky, sociálně a hospodářsky, nežli přivodila válka světová. Tak soudí také nyní velká většina lidí z rozhodujících kruhů v Anglii a Francii. Zdali už to přijde hned nyní, či v tomto a příštím roce, či v letech nejbliže příštích - těžko říci a nikdo si neodvažuje přesněji to předpovídat. Ale s takovými obavami hledí vstříc budoucnosti téměř všichni. Někteří pořád ještě čekají pád jedné či druhé diktatury v jejich vnitřních obtížích. Dr. Beneš soudí, že bez nárazu z vnějšku takový pád nemůže dnes přijít.

8. Není tudíž třeba, soudí dr. Beneš, aby u nás lidé upadali na mysl. Nejistota, obavy, strach z války a dalších otřesů politických, sociálních a hospodářských je stejně všude: ve Francii, v Anglii a zejména také ve státech totalitních. Dr. Beneš žádných zázraků ani nějakých překvapení pro nás zvlášť v příznivých nejbližší době neočekává. Ale soudí, že ať přijde cokoli, nakonec náš stát a národ se může z dnešní obtížné situace a v budoucích s matkou dostat znovu zesílena s nápravou hlavních nespravedlností, i kdyby musel projít těžkými dobami okupace, nedobrovolné války nebo sociálních otřesů, prodělávaných společně s ostatní Evropou, poněvadž politicky je zralejší, jeho sociální struktura je vyrovnanější a je vyspělý tak, že se zase z rozvratu vybere rychleji nežli národy ostatní.“¹¹⁵

1. 2. Druhá světová válka a exil

1. 2. 1. Útěk před gestapem

Dne 14. března 1939 Bohuslav Ečer úřadoval na brněnské radnici jako obvykle. Pozdě večer po telefonátu do Ostravy zjistil, že ji již obsazují německá vojska. Během hovoru byl telefonát přerušen. Příštího dne 15. března bylo již zcela

¹¹⁵ BENEŠ, Eduard. *Šest let exilu a druhé světové války*. Praha: Orbis, 1946. str. 26.

jasné, že se jedná o okupaci. Bohuslav Ečer vzpomíná: „*Vzpomněl jsem si hned, co mi v listopadu říkal nacista Branczik. Přijdou-li Němci „navštíví“ mě zcela určitě.*“¹¹⁶ Nedělal si žádné iluze o tom, co by potom následovalo. Proto společně s rodinou Brno opustil ještě před příchodem německého vojska. Měli namířeno do obce Lelekovice k přátelům a známým. Mezi tím proběhla v Ečerově bytě německá policejní prohlídka.¹¹⁷

V Lelekovicích se rodiny Bohuslava Ečera ujal skladník družstva Vzájemnost Včela Karel Kott, který jim obstarával potraviny. Nocovali však u pekaře Čížka. V obci Lelekovice zůstali několik dnů. Ve čtvrtek 16. března si v místním rádiu poslechl, jak Ribbentrop vyhlásil zřízení Protektorátu Čechy a Morava.¹¹⁸

Bohuslav Ečer se po několika dnech naprostého klidu rozhodl vrátit do Brna. Na příjezd do Brna vzpomíná takto: „*Měl jsem divný pocit, když jsem viděl v neděli 19. března procházet Brnem německé vojáky a nacisty v pyšné slávě nedopadených lupičů.*“¹¹⁹ Celý týden pak Bohuslav Ečer chodil nerušeně do práce. Gestapo se o něho začalo intenzivně zajímat až 29. března, kdy se ho snažilo dvakrát zastihnout v bytě v jeho nepřítomnosti. Zanechali mu proto v bytě pozvánku¹²⁰ k výslechu na 13 hodinu téhož dne. K tomuto výslechu se Bohuslav Ečer vydal, vzpomíná: „*K odpolednímu výslechu jsem se připravil fyzicky i morálně. Oblékl jsem si teplejší prádlo a vzal si starší šaty. Není vyloučeno, že se už nevrátím.*“¹²¹ Překročil práh brněnského gestapa, které tehdy sídlilo v Mozartově ulici v budově Zemské životní pojišťovny. Obsílku měl s sebou.¹²²

Výslech na gestapu trval asi dvě hodiny. Shodou okolností se však Ečer, s příslibem, že bude gestapu k dispozici, mohl vrátit domů. Gestapo se patrně snažilo

¹¹⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 37.

¹¹⁷ tamtéž, str.: 37.

¹¹⁸ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html

¹¹⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 37.

¹²⁰ viz. Příloha č. 14.

¹²¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 37.

¹²² TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html

sledováním jeho bytu a činnosti, zachytit další potencionální konspirany proti Říši, kteří by mohli Ečerův byt navštěvovat. Bohuslav Ečer se ale okamžitě vypravil do Prahy na jugoslávský konzulát, kde se mu za úplatu podařilo získat víza pro celou rodinu. Ečer byl na gestapu vyslýchán podruhé. Dne 4. dubna 1939 se Bohuslav Ečer rozhodl Protektorát Čechy a Morava nadobro opustit. S celou rodinou se vydali do emigrace do Bělehradu.¹²³

František Holý uvedl dne 19. květen 1947 do protokolu StB, že byl členem odbojové organizace, kterou měl Bohuslav Ečer v Brně založit: „*Odbojová skupina č. 13 zvaná „Moskva“ a tvořily Národní Revoluční armády „NRA“, kterou při svém odchodu do zahraničí založil dr. Ečer.*“¹²⁴

1. 2. 2. Jugoslávský azyl

V Bělehradě rodina Ečerova trpěla nedostatkem financí. Z Brna utekli jen s pár zavazadly a v oblečení, které měli na sobě. Po první vlně radosti z nabyté svobody a záchraně se dostavily smutné vzpomínky a útrapné úvahy, co bude dál. Ečerovým dcerám bylo v té době teprve třináct a sedmnáct let. Nejdříve byli ubytováni v hotelu dr. Nikoličové, rodem Češky, jejíž manžel byl jugoslávská lékař. V hotelu však nemohli zůstat příliš dlouho a byli nuceni se přestěhovat do malého domečku, obývaného Čechem, panem Vavřincem, hlídačem parku. Zde měli Ečerovi vyhrazen jeden pokoj. Děti spaly na zemi.¹²⁵

Bohuslav Ečer navázal korespondenci se všemi, se kterými byl již dříve ve styku, a kteří byli v té době také v zahraničí. Poslal dopisy prezidentu Eduardu Benešovi, který v té době přednášel na univerzitě v Chicagu. Prezidenta Beneše naposledy viděl při své návštěvě v Londýně v únoru 1939. Na vztah k Benešovi Ečer vzpomíná: „*S prezidentem dr. Benešem jsem se před tím sešel už třikrát, a vždy ve funkci náměstka starosty města Brna. Vážil jsem si jeho práce, pochopil jsem jeho*

¹²³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 37.

¹²⁴ ABS, sign. 2M: 12404/69 - Protokol - František Holý

¹²⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 44.

filosofii a udivovala mě vždy šíře jeho pohledu, s nímž pronikal k jádru všech i nejspletitějších situací. Byl pro mě vždy velkým evropským politikem. Řadil jsem ho po bok dvou nebo tří největších žijících evropských státníků. ¹²⁶

V dopise Eduardu Benešovi vylíčil Ečer poslední dny druhé republiky a první dny okupace. Podle svých slov od Beneše očekával rady a pokyny, co dál dělat. Další dopisy napsal Zdeňku Nejedlému a Zdeňku Fierlingerovi. S oběma se znal z politické činnosti a z práce ve Společnosti pro hospodářské a kulturní styky se Sovětským svazem. Žádal je o zprostředkování víz do Moskvy. ¹²⁷

V dopise, který Ečer obdržel od Eduarda Beneš, ho prezident vyzíval, aby přijel do Anglie. Problém ale nastal, když měl Ečer dostat vízum na britském konzulátu Bělehradě, které by ho k cestě do Anglie opravňovalo. Konzul totiž považoval československý pas za neplatný, protože Československo jako stát, již neexistovalo. Konzul trval na tom, aby pas validovalo německé vyslanectví v Bělehradě.

Bohuslav Ečer se tedy vydal na bývalé československé vyslanectví v Bělehradě, které bylo předáno do rukou Němců. Krátce po 15. březnu zde ale ještě úřadoval bývalý český legační rada dr. Bachtík. Ten Ečerovi zařídil ověření a přetisk pasů německými razítky. Na základě toho získal Ečer vízum do Velké Británie. ¹²⁸

V Bělehradě zůstala rodina celkem tři měsíce. Bohuslav Ečer tyto tři měsíce popisuje následovně: *„Nelze slovy vylíčit jejich tíhu. Nelze změřit zoufalství, jež nás přepadalo za vlahých večerů při vzpomínce na domov. A tesknota se prohlubovala, když jsem telefonoval do Brna. Byl to divný pocit, když nám naše pomocnice v domácnosti opatrně sdělovala z našeho bytu a z našeho pokoje, jak se nyní žije v moravské metropoli.* ¹²⁹ Ečer se dozvěděl, že ho gestapo přišlo, týden po jeho odjezdu, zatknout. Když ho doma nenalezli, obrátili byt vzhůru nohama. ¹³⁰

¹²⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 44.

¹²⁷ tamtéž, str.: 44.

¹²⁸ tamtéž, str.: 44.

¹²⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 45.

¹³⁰ tamtéž, str.: 45.

Bohuslav Ečer koupil za poslední peníze jízdenky na vlak do Paříže, odkud měli v úmyslu pokračovat do Anglie. Dne 5. července 1939 se Ečerova rodina vydala po trati Bělehrad-Záhřeb-Terst-Milán-Lago di Commo-Lausanne-Dijon-Paříž. V Paříži si chtěli, před cestou do Anglie, ještě pár dní odpočinout. Osud však pár dní změnil na takřka tři roky.¹³¹

1. 2. 3. V exilu ve Francii a útěk do Velké Británie

Do Paříže se Bohuslav Ečer se svou rodinou dostal v červenci roku 1939 a hned se snažil kontaktovat s českými krajany. Předsedou československé kolonie v Paříži byl tehdy pan Vunš, který vida jejich stav prohlásil: „*Podívejte se, pane doktore. Na Anglii máte vždycky času dost. Především se musíte zotavit. Nabízím vám zahradu své vily v severní Normandii na pobřeží la Manche. Hned vedle je laciný hotel. Ohkřejete tam a za měsíc nebo dva se vydáte do Londýna. Tam není zdravé ovzduší. Dětem by neposloužilo.*“¹³² Bohuslav Ečer jeho nabídku přijal a po 14. červenci se s rodinou vydal na pobřeží Veules les Roses.¹³³

Ve vile v Veules les Roses¹³⁴ zastihla Bohuslava Ečera mobilizace Francie, která do války vstoupila 3. září 1939 po německém útoku na Polsko. Tímto dnem ovšem také přestala platit všechna britská víza. Bohuslav Ečer se vrátil do Paříže, kde 14. října 1939 se setkal s Eduardem Benešem, který zde pobýval už od 6. října na výzvu gen. Ingra, dr. Ripky a dr. Outraty. Krátké poznámky o obsahu tohoto rozhovoru se dochovaly v Ečerově pozůstalosti ve Vojenském historickém archivu v Praze. Je zde bez obalu zaznamenáno, co si Eduard Beneš doopravdy myslel o zahraničněpolitické situaci, těsně po začátku druhé světové války. Výrazně zde kritizuje politiku Francie. Zároveň vyjadřuje porozumění v otázce obsazení části Polska sověty. Odráží se zde také Benešovy neshody se Štefanem Osuským¹³⁵, při

¹³¹ tamtéž, str.: 45.

¹³² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 52.

¹³³ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html

¹³⁴ viz. Příloha č. 15

¹³⁵ **JUDr. Štefan Osuský (1889-1973)** - byl československý politik a diplomat slovenského původu. Účastnil se prvního odboje a po vzniku Československé republiky zastupoval její zájmy ve Společnosti národů. Stal se velvyslancem v Paříži. Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava odmítl vydat

vytváření exilové reprezentace, které se týkaly zejména otázek zahraniční politiky, vedení odboje a poválečného uspořádání republiky ve smyslu postavení Čechů a Slováků. Osuský je zde uveden jako O. Eduard Beneš je v zápiskách uváděn, jako dr. B. Poznámky jsou uvedeny doslovně tak, jak si je zapsal Bohuslav Ečer:¹³⁶

„Zápis rozhovoru s dr. B.

Hitler nezmizí bez vojenské porážky, nelze počítat s vnitřní změnou či revolucí v Německu. Anglie ví, co chce, a je si plně vědoma našeho významu. Francie to neví, je zde jediné co program habsburské restaurace. Jí je však dr. B. červeným sukнем. Chamberlain a Halifax jednali velmi srdečně, dr.B. s nimi obědval. Angličtí vojáci žádali, aby dal do rozhlasového projevu československou republiku předmnichovskou /je ovšem otázka zda se to prosadí/. V Anglii a proto situace dobrá. Ve Francii špatná. Je to země politické intriky. Armáda a lid jsou dobré, ve vládě a v parlamentu je roztržka - jsou defétisté a pak ostatní, kteří však jsou bez plánu co po Hitlerovi. Vojáci francouzští vidí však jasně a jsou rozhodní. Snad pevnost Anglie bude mít dobrý vliv i na Francii

Rusko: intervence jeho v Polsku byla nutná bariéra proti Německu. Stalin prozatím hraje s Hitlerem dobrou hru. Otázka je, kde se zastaví. Myslí-li, že sociálně revolucionuje západ, udělá chybu. Zastaví-li se na hranici nacionálních zájmů Ruska, bude mít v evropském koncertu mohutnou pozici - Uznává nás dále, Fierlinger pracuje dále jako diplomatický zástupce. Nutno však varovat před předčasnými iluzemi. Stalin bude prozatím ještě pomáhat Hitlerovi, ne-li vojensky, tož aspoň hospodářsky. Přejde ale doba, kdy Rusko postaví požadavek svobodného Polska a Československa.

Dr. B. prohlásil, že je si vědom toho, že je soukromník, že ale má přece význačnou morální legitimaci. Jakmile válka skončí, vše složí a nechá národu doma rozhodnout. Kdyby nebyly obtíže s O. a se Slováky, byla by vláda již utvořená. Dr. B.

pařížský úřad velvyslanectví. Byl ministrem v exilové vládě v roce 1940. V roce 1942 byl ovšem, z důvodu neshod s Edvardem Benešem v otázkách zahraniční politiky odvolán. Přednášel dějiny diplomacie a mezinárodních vztahů v Oxfordu a na jaře 1945 odešel do USA, kde se na Colgate University v Hamiltonu stal řádným profesorem. V USA již zůstal po zbytek života.

¹³⁶ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

*jde do krajní meze ústupků, respektuje práva vyslanců, ale i ony mají své meze. Uznává plně význam dělnické třídy, vítá nabídku spolupráce, žádá písemné expoé, přijme deputaci, avšak je nyní velmi zaneprázdněn. Vráti se zase brzo do Francie a vyzve pak k návštěvě.*¹³⁷

Bohuslav Ečer v Paříži začal pracovat jako redaktor časopisu Československý boj. Vzpomíná, že zde měl velice dobré podmínky k práci: „Přijal jsem nabídku, když jsem se s redakcí dohodl, že budu mít naprostou volnost psaní a že povedu rubriku mezinárodně právní. Členem redakce jsem se stal od 1. prosince 1939 za plat 2 000 franků měsíčně. Tak jsem dostal po sedmi měsících od odjezdu z vlasti první výdělek. Pro rodinu znamenal záchranu.“¹³⁸ Časopis Československý boj založil československý velvyslanec ve Francii dr. Štefan Osuský.

Bohuslav Ečer byl u toho, když byl v Paříži dne 17. listopadu 1939 ustanoven Československý národní výbor (dále jen ČSNV), který fungoval v podstatě jako prozatímní exilová československá vláda. V Ečerově pozůstalosti se dochoval záznam z porady zástupců emigrace k tomuto tématu, kterou organizoval Osuský. Mluvil zde o nutnosti sjednotit emigraci a nechat prostor pro debatu o budoucnosti uspořádání národních otázek Čechů a Slováků. Ostře se vymezil proti pražskému centralismu. Zde jsou slova, která Bohuslav Ečer na poradě pronesl:¹³⁹

„Pánové to, co chci zde říci, mluvím jako mandatář 250 tisíc Čechů a jako místostarosta města Brna. Než jsem odjel v dubnu z Československa, měl jsem poradu s řadou důvěrníků, a mohu proto tlumočit nikoliv jen názor můj na situaci, ale i svých spolupracovníků a přátel. Poznávám, že od mého příjezdu, toto je první porada, na kterou jsem byl pozván. Není to moje chyba, poněvadž na mé straně bylo dobré vůle dosti. Situace a příčiny dnešních poměrů se nejeví tako:

Za prvé: mám příčinu, abych kritizoval, jako Moravan, pražský centralismus, a myslím na jeho počátky, ještě před válkou. Když jsem odjížděl do zahraničí, mluvil jsem s představitelem Čechoslováků v Jugoslávii profesorem Smetánkou v Záhřebu,

¹³⁷ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

¹³⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 55.

¹³⁹ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

který mně říkal, že všichni čekali na to, že bude svoláno něco, co bude náhražkou vůle národa.

Za druhé: Složení výboru podle mě má stejně daleko k tomu, aby představovalo bývalé strany, jako k tomu, aby bylo výrazem jednoty celého národa. Nejsem pánové proto, abychom dělali politický klíč, či paklíč, něco jiného je klíč politický, který u nás byl uplatňován a vytvořil rovnováhu mocenských sil stran. Dnes je potřeba klíče, ve kterém by byly zastoupeny tři složky národa. Tento princip nebyl zachován.

Za třetí: Naše situace u francouzské vlády je odkázána na její dobrou vůli. Snad by šlo vytvořit výbor, který by se ideálně shodoval s potřebami Francouzů, poněvadž jejich přání musíme respektovat a třeba si uložit oběť osobní a doma je umět obhájit, proč jsme museli některé osoby posunout do pozadí, abychom vyhověli přání cizích vlád. Některé východisko se pánové musí najít. Nevzdávejme se možnosti utvoření vlády, vraťme se za každou cenu na její linii. V úterý bude jistě možno najít východisko, abychom se vrátili na linii, kterou nám dává smlouva z 2. října, kterou se musíme pokusit hájit a teprve, kdyby to nebylo možno, pak se vrátíme na linii výboru. Vrátime-li se k ní, přiznejme si, že to bude pro nás horší. Když jsem přijel do Paříže, pokládal jsem za samozřejmé, že vůdcem hnutí je dr. Osuský. Dnes se domnívám, že musí být dohoda učiněna, ať má přinést i osobní oběť dr. Beneš nebo dr. Osuský, ať se nám to líbí či nikoliv, poněvadž v zájmu národa jednoty musí být dosaženo za obětí jakýchkoliv.

Za čtvrté: Aby ta dohoda měla doma mezi Čechy a Slováky ohlas, a aby za ní stáli lidé za hranicemi, výbor musí mít výraz jednoty a nikoli instituce jedné frakce. Dovolte pánové, my nebudeme prejudikovat dohodu mezi Čechy a Slováky, ve stylu pittsburské dohody. Můžeme, ale také musíme říci, že definitivní úprava našeho poměru bude vyhraněna zastupitelským institucím u nás doma. My si můžeme zhruba udělat rámeček, když již jednou z hlediska historického to, co bylo vytvořeno dějinami, je nutno pokládat za fakta. Prosím pánové, William Street včera měl řeč v rádiu, kde mluvil o národě českém a slovenském, kde když se takový muž vyrovnává s historickým faktem, my musíme mítí tutéž odvalu. Jednota nesmí býti překážkou svobodného vývoje Čechů a Slováků. Vyslanec Osuský pěkně prohlásil, že je proti

separatismu i proti centralismu. Já jsem pánové dávno říkal, že my jednou dáme Praze autonomii a potom, že bude v Československu pokoj. Já jako Moravan mohu říci, co jsme zkusili pro květy pražského centralismu /potlesk/. Jednota výboru musí obsahovat i všechny složky národa, které tvoří národ doma: inteligence, dělnictvo a zemědělstvo. Dnes je to potřeba daleko víc, než kdy jindy.

Jak je možno, na této platformě, musíme dojít k dohodě. Pokud jde dnes o osoby, je nepopíratelné, že doma je za vůdce pokládán dr. Beneš a plně souhlasím se zprávou dr. Krause. Poznáménám, že nemluví jménem celého národa. Neprohlašuji, že dr. Beneš má vést národ, ale říkám, že národ k němu upírá své naděje. Prohlašuji však, že kdyby jakákoli osoba měla být překážkou zkrížení národní svobody, každá osobní oběť musí být přinesena. Jsem přesvědčen, že i dr. Beneš by tak prohlásil. Je naší věcí, abychom své stanovisko potom dovedli obháji před národem. Pane velvyslanče Osuský, kdyby se porada mohla opakovat pozítří, souhlasím s tím, že pánové se nedostavili, poněvadž to bylo u nich gesto z rozpaků, a že najde se způsob pro dohodu obou skupin [Na poradu se nedostavili představitelé Benešova křídla: Sergej Ingr, Hubert Ripka, Juraj Slávik, Rudolf Viest, Eduard Outrata, František Hála, Jan Šrámek]. Vyslovuji díky panu vyslanci Osuskému, že svolal tuto poradu a jeho čin pokládám začátek dohody. “¹⁴⁰

Právě Štefan Osuský, který měl na starosti zahraniční záležitosti, si Ečera vybral jako spolupracovníka v ČSNV. Podle Ečerových slov bylo důvodem toto: „Znal mou činnost i mé články a můj speciální obor zájmu, a pověřil mě úkolem, abych organizoval oddělení pro přípravu mírové konference.“¹⁴¹ Myšlenka na to, že v roce 1940 byl Ečer pověřen přípravou mírové konference se dnes může zdát jako humorná, ovšem v té době nikdo netušil, že válka může trvat dalších takřka pět let. Ve Francii tehdy panovalo všeobecné přesvědčení, že Německo nemůže proti spojenecké přesile vést dlouhou válku a bude poraženo.¹⁴²

¹⁴⁰ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

¹⁴¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 55.

¹⁴² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 55.

Následně Bohuslav Ečer navrhl zřídit v rámci ČSNV oddělení mezinárodně právní a vypracoval pro něj program skládající se z následujících bodů:

- „1. Sbírat materiál o tom, co se stalo s našimi vyslanectvími a konsuláty po 15. březnu 1939.*
- 2. Připravit materiál pro cizí vlády o ilegalitě Mnichova a 15. března 1939.*
- 3. Informovat tisk a rozhlas o Mnichově a 15. březnu a o jejich důsledcích mezinárodně právních.*
- 4. Připravit materiál pro mírovou konferenci z hlediska potrestání válečných zločinců, reparací, úpravy hranic, finančního zabezpečení hospodářství, otázky německého obyvatelstva atd.“¹⁴³*

Štefan Osuský vybral Ečerovi za spolupracovníka docenta Karlovy univerzity v Praze, dr. Vladimíra Vochoče, tehdejšího konzula v Marseilles, který byl přeložen do Paříže. Jejich oddělení nemělo v té době k dispozici žádné prostory, ba ani židle a stůl. Začínali s naprosto holýma rukama. Zázemí si vytvořili v podkroví československého vyslanectví v Paříži, které museli vyklidit od starých spisů a nábytku. Zde se pustili do přípravy elaborátu o okupaci Československa a zřízení Protektorátu z hlediska mezinárodního práva. Výsledkem byla brožura s názvem: „Okupace Čech a Moravy a zřízení "protektorátu" ve světle práva mezinárodního“. Nikdy se však nedostala do tisku a zůstala pouze v originále. Tisk se nepodařil uskutečnit z důvodu německého útoku na Paříž dne 14. června 1940.¹⁴⁴

Bohuslav Ečer Paříž opustil v noci na 11. června roku 1940. Na německý útok na Paříž Ečer vzpomíná následovně: „*Nad francouzské hlavní město přiletělo asi 200 německých letadel. Bombardovala automobilovou továrnu Citroën. Čtyřicet mrtvých – mezi nimi dvacet dětí. Běžely podle předpisu do krytu. Cestou je zastavila bomba. Hitler sice prohlásil, že nepovede válku proti dětem a ženám... Ale ani zdaleka se nedal srovnat tento nálet s náletem na Varšavu nebo Rotterdam. Jak je to dávno, kdy*

¹⁴³ tamtéž, str.: 56.

¹⁴⁴ tamtéž, str.: 57.

*Pařížané o tom četli dlouhé a vzrušující reportáže? „Měli se na to připravit! Nám se něco takového nikdy nemůže stát!“ Prohlašovali tehdy, když pili kávu, víno nebo cognac či sherry.“*¹⁴⁵ Pro Ečerovi začala dlouhá cesta po Francii, kde hledali možnost najít nového domova či azylu.¹⁴⁶

Nakonec se dostali do Marseille¹⁴⁷ v tehdejší Vichistické Francii, kde Bohuslav Ečer začal v říjnu 1940 pracovat na československém konzulátě a stal se náměstkem československého konzula. Tento konzulát, jako jeden z mála československých úřadu v cizině, ještě fungoval. Vedl ho dr. Vladimír Vochoč¹⁴⁸, který měl velkou zásluhu na jeho fungování. Konzulát se zaměřil na poskytování rad, intervencí u úřadů a ověřování listin pro československé uprchlíky. Práce na konzulátu probíhala ve veliké nejistotě. V pozůstalosti Bohuslava Ečera se dochovalo mnoho důkazů o tom, že zaměstnanci konzulátu byli v podstatě permanentně připraveni na evakuaci. Bohuslav Ečer měl v plánu dostat se přes Lisabon do USA. Tuto cestu připravoval za pomoci zaměstnanců tamního konzulátu, jak dokládá bohatá korespondence na toto téma:¹⁴⁹

„Vážený pane Čejko,

po událostech vám již známých /konfinování dr. Vochoče/ je další činnost konzulátu nemožná. Personál musí co nejdříve odjet. Zůstane zde asi zatím jen p. Hamáček v dosavadních místnostech, kromě toho Beziers p. dr. Lavička.

Já se sám také musím starat o odjezd. Od našich nemáme na svou telegrafickou žádost, zaslanou dne 1. dubna, přes vás a opakovanou několik dní na to přes p. dr. Kopeckého, žádné odpovědi. Mají tam jistě větší starosti. Zásluhou přítele ze Spojených států jsem obdržel pro sebe a rodinu víza do USA. Hodlám odjet v měsíci květnu. Požádal jsem své přátele v USA /p. Havlíka/, aby mi zajistili čtyři

¹⁴⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 64.

¹⁴⁶ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html

¹⁴⁷ viz. Příloha č. 16.

¹⁴⁸ **Vladimír Vochoč (1894-1985)** - český právník a diplomat, který jako československý konzul ve francouzském Marseille pomohl mnoha uprchlíkům.

¹⁴⁹ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

listky Lisabon-New York, a aby vyrozuměli mne i Vás. Jakmile obdržíte sdělení a potvrzení o zaplacené cestě do New Yorku, račte laskavě zařídit, aby mi bylo uděleno vízum portugalské pro mne a moji rodinu. Data ohledně nás všech máte. Poznámávám, že víza španělská nám již povolena byla.

Nepotřebuji zdůrazňovat, že odjezd je pro mě věcí velmi naléhavou. Zůstal jsem v Marseilli na žádost dr. Vochoče, abych mu pomáhal, činil jsem tak do poslední chvíle. Nyní však, kdy úřady další činnost nepřipouštějí, je můj pobyt zde jednak bezúčelný, jednak také spojený s obtížemi a určitým nebezpečím. Musíme proto co nejrychleji odjet. Jediným nedostatkem je ta okolnost, že nemáme víza portugalská. Nevím, jak by se dala opatřit pro případ, že včas nebude pasáž zaplacená. Jde také o to, že pasáž může být zaplacená až na dobu pozdější a že tudíž také víza se nedostanou krátce před odjezdem lodi. To může být již pro nás pozdě. Kdyby se zde něco stalo /hrozilo to už několikrát/ pak jsem v nebezpečí, že místo do USA pojedou do Dachau nebo Buchenwaldu.

Lze snad opatřit víza zaplacením pasáže do USA? Víza tam mám, byla nám udělena v červnu 1940, pak by se náklady cesty zvýšily o tento obraz, ale ten bych musel obětovat vzhledem k nebezpečí plynoucí z průtahu. Zaplatil bych si tuto částku sám. Ničeho nežádám, vím, že naši mají starosti a obtíže finanční. Jakmile budu v USA, opatřím si potřebné prostředky půjčkou u svých přátel.

Prosím vás tudíž, abyste laskavě učinil vše, co je ve vaší moci, abychom co nejdříve portugalská víza dostali. Dosud zůstávám v Marseille a můžete mi psát nebo telegrafovat na mou soukromou adresu nebo dosavadní úřední obvyklou cestou. Také samozřejmě dokud budu zde, budu vyřizovat, oč mě žádáte.

Se srdečným pozdravem.

Dr. Bohuslav Ečer¹⁵⁰

Bohuslav Ečer se však do USA vydat nemohl. Důvodem byla nemoc jeho ženy, jak uvádí v dopisu, který zaslal konzulovi dr. Vochočovi, dne 13. května

¹⁵⁰ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

1941:¹⁵¹ „*Moje paní vážně ochuravěla. Byla postižena bolestmi, které odůvodňovaly obavu, že jde o zánět pohrudnice nebo o komplikace plicní. Protože moje paní již dvakrát naší emigraci odnesla otřesem zdraví, poprvé na útěku z Brna do Bělehradu po okupaci, kdy v Bělehradu onemocněla prudkým zánětem nervů, podruhé na útěku z Pouliguenu do Pierrefitte ve Vysokých Pyrenejích přes Bordeaux Bayonne po porážce Francie. Dal jsem ji vyšetřit profesorem Audibertem v Marseille dne 10. května t. r. Profesor Audibert doporučuje naléhavě odklad cesty. Výsledek svého šetření uloží do lékařského certifikátu, který si dovolím předložit. Po této prohlídce dne 12. května 1941 byla moje paní postižená taktickým záchvatem bolesti, že jsem byl nucen narychlo zavolat lékaře. Je upoutána na lože a zatím není známo, jak bude nemoc probíhat.*“¹⁵²

Činnost konzulátu byla po necelém roce kolaborantskou vládou ve Vichy zakázána. Bohuslav Ečer si velice dobře uvědomoval stav, ve kterém se českoslovenští emigranti, kteří zůstali ve Francii, nacházeli: „*Situace nás, emigrantů se zde ve Francii zhoršuje. Politicky odpovědné osobnosti jsou nebezpečí. Je třeba, aby odjely. Kdyby Němci obsadili zbytek Francie, pak se už nikdo nezachrání. Nezachránil by je nikdo ani v tom případě, kdyby Němci o ně požádali ještě před obsazením země. To platilo o důstojnících, o politicích, i o politicky pracujících civilistech.*“¹⁵³

Dne 22. června 1941, v den kdy německá vojska zaútočila na SSSR se Bohuslav Ečer rozhodl Marseille definitivně opustit. S rodinou uprchl do Nizy, kde se mu naskytlá vzácná příležitost, pokračovat v práci započaté v Paříži. Do Nizy byl tehdy z Paříže přesunut Ústav pro studium mezinárodního práva (Institut Méditerranéen des Hautes Etudes Internationales), kam se Ečer přihlásil jako vysokoškolský posluchač. Získal zde diplom z oboru mezinárodního práva a jiných mezinárodních věd. Studium Bohuslava Ečera v Nizze končilo v době, kdy hrozili připojení Nizy k fašistické Itálii. Pracovníky amerického konzulátu v Nizze byl

¹⁵¹ tamtéž.

¹⁵² tamtéž.

¹⁵³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 128.

upozorněn, že toto riziko je poměrně reálné. Padlo tedy rozhodnutí Francii nadobro opustit a vydat se do Anglie.¹⁵⁴

Dne 3. září 1942 se Bohuslav Ečer s rodinou vydal překročit hranice do Španělska a dostal se až do Lisabonu¹⁵⁵. Letadlem se 6. října 1942, po menších peripetiiích dostáli do anglického Bristolu.¹⁵⁶

V Anglii, se Ečerovi podařilo setkat se s prezidentem Edvardem Benešem. Důvodem jejich schůzky bylo představení Ečerovi vize v otázce potrestání válečných zločinců po válce. Prezident Edvard Beneš ho podpořil a souhlasil s tím, aby mohl v této koncepci nadále pokračovat a rozvíjet ji. Bohuslav Ečer nastoupil na Ministerstvo spravedlnosti československé londýnské vlády. Začal zde intenzivně pracovat, právě na přípravách potrestání nacistických válečných zločinců. Ečer vzpomíná: *„Stal jsem se spolupracovníkem ministra spravedlnosti československé vlády v Londýně dr. Jaroslava Stránského, u něhož jsem vždy našel plné pochopení pro svou práci.“*¹⁵⁷

Bohuslav Ečer se také stal členem London International Assembly, které mělo na starost připravit koncepci potrestání válečných zločinců v mezinárodním rámci. Zde byly poprvé označeny nacistické organizace jako NSDAP, SS, SA a gestapo jako zločinné. V London International Assembly podal Bohuslav Ečer 28. dubna 1943 následující návrh: *„Hlavy států Osy, které trpěly nebo nařídily páchání zločinů, válečných nebo sprostých, na území nebo na příslušnících spojeneckých národů, jsou za to osobně a trestně odpovědny, buď též souzeny a trestány soudem, nikoliv politickým sborem.“*¹⁵⁸ V září roku 1943 byl Bohuslav Ečer za Československo delegován za člena Komise Spojených Národů pro vyšetřování válečných zločinů. Zde naplno začíná jeho historická role československého lovce nacistů.¹⁵⁹

¹⁵⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 128.

¹⁵⁵ viz. Příloha č. 17.

¹⁵⁶ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

¹⁵⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 146.

¹⁵⁸ tamtéž, str.: 151.

¹⁵⁹ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

2. Příspěvek Bohuslava Ečera k potrestání válečných zločinců a formování mezinárodního trestního práva

2. 1. Pokusy o uchopení mezinárodního trestního práva v historii

Diskuze o genocidě a o zločinu proti lidskosti mohla být zahájena teprve po potvrzení principu kolektivního státního zločinu. To je ovšem neslučitelné s pojmem státní suverenity. Suverénní stát není nikomu podřízen a nemusí nikomu skládat účty. Tento univerzální spor zaměstnával právníky, historiky a filosofii po celá staletí a dospěl k legitimaci přirozeného práva. To jest právní minimum, bez něhož by zanikla veškerá legitimita státu.¹⁶⁰

Od 16. století proti sobě stálo učení Machiavelliho a Jeana Bodina. Podle prvního, je suverenity hodnotou osobě a nesmí být podřízena žádnému účelu, ani kontrolována ve svém výkonu. Druhý vychází z principu přirozeného práva. Soudí, že moc nebyla panovníkům svěřena jako účel o sobě, nýbrž jako prostředek ke službě řádu spravedlnosti a míru, jemuž sami rovněž podléhají.¹⁶¹

Podle Grotia, uznávaného otce mezinárodního práva, se musí státy považovat za členy jedné společnosti spjaté navzájem univerzálním principem spravedlnosti. Rozlišuje válku spravedlivou a nespravedlivou.¹⁶²

Za jednu z hlavních postav, která stála u formulací moderního mezinárodního práva, je považován švýcarský filozof, diplomat a právník Emer de Vattel¹⁶³. Podle Vattela se musí nové mezinárodní právo zabývat nejen otázkou vyhlášení války, ale i jejím vedením, aby se dalo stanovit, jde-li o válku spravedlivou či nespravedlivou. Ve svém díle „The Law of Nations or the Principles of Natural Law (1758)“ uvádí následující postuláty: *„Zatížen vším zlem, které způsobil svým poddaným, je vinen ještě vším možným zlem, které vnesl do národa nevinného: Prolitá krev, města*

¹⁶⁰ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. str.: 17.

¹⁶¹ tamtéž, str.: 18.

¹⁶² tamtéž, str.: 18.

¹⁶³ **Emer de Vattel (1714-1767)** - švýcarský filozof, diplomat a právní expert, jehož teorie položil základy moderního mezinárodního práva a politické filozofie.

vyplněna, kraje zničený, hle - toť jeho zločin.“¹⁶⁴ V tomto díle, ale také posuzuje vinu celého národa: „Ale ty národy, které, jak se zdá, žijí se válečnou zuřivostí, které válku zanášejí na všechny strany bez důvodu, bez záminky, ba bez jiného motivu, než jakým je jejich sveřepost, jsou netvorové, nehodní jména lidí. Musí být považovány za nepřátele pokolení lidského tak, jako ve společnosti občanské vrahové a žháři z povolání nejsou odpovědní jen obětím svého lupičství a žhářství, ale i státu, za jehož nepřátele byli prohlášeni. Všichni národové se mají spojit, aby potrestali, ba vyhubili, tyto sveřepé národy!“¹⁶⁵

I když je stát uznán vinným ze spáchání trestného činu, nastává obtíž s určením trestní odpovědnosti. Kdo je trestně odpovědný v případě kolektivní kriminality? Mezinárodní právníci se zprvu snažili uvažovat na téma obrany míru tak, že pojímali válku samotnou jako zločin osobě. V druhé řadě se prosadil pojem zločinu proti lidskosti. Tyto zákony jsou univerzální a mají vyšší platnost, než výnosy kteréhokoli smrtelníka.¹⁶⁶

Jednou z nejstarších snah o přesnou formulaci útočné války bylo stanovisko francouzské ústavy z roku 1791, která v hlavě III, článku 2 říká: „Uzná-li zákonodárné shromáždění zahájení nepřátelství za akt útoku, zaviněného ministry nebo kterýmkoliv orgánem výkonné moci, budiž podána žaloba pro trestný čin proti původci takového útoku.“¹⁶⁷

Koncem 19. století měli tedy právníci a politologové k dispozici univerzální etický kodex. Nastal čas pro utvoření mezinárodního arbitrážního soudu. Výsledkem bylo svolání I. (18. května – 29. července 1899, svolal ji ruský ministr zahraničí, hrabě Michail Nikolajevič Muravjov) a II. (15. června – 18. října 1907, svolal ji car Mikuláš II.) Haagské mírové konference. Výsledkem I. konference byly 3 dílčí dohody o pravidlech vedení války (mj. zákaz používání otravných plynů). K dohodě

¹⁶⁴ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. str.: 19.

¹⁶⁵ tamtéž, str.: 19.

¹⁶⁶ tamtéž, str.: 20.

¹⁶⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 137.

o omezení zbrojení se nedospělo ani na konferenci r. 1907, kdy byly potvrzeny předchozí dohody a přidáno 10 nových.¹⁶⁸

Haagské úmluvy vycházely ze zásady, že válčící státy nemají neomezené právo na volbu prostředků a způsobů vedení války, a že nepřátelství v konfliktu nemá přesahovat stanovené meze. V Haagu byl zřízen stálý mezinárodní rozhodčí dvůr, jeho pravomoc ovšem nebyla závazná a státy se mohly jeho arbitráži vyhnout.¹⁶⁹

Základy humanitárního práva položily rovněž Ženevské úmluvy, které již přesněji uvažovaly o trestním postihu za porušování stanovených pravidel. Jejich hlavním ideologem byl švýcarský podnikatel a humanista Henri Dunant¹⁷⁰. Jeho válečné zkušenosti ho inspirovaly, aby navrhl: 1) založení permanentní agentury humanitární pomoci ve válce, 2) smlouvu, kterou by byla uznána neutralita této agentury a povolila humanitární pomoc ve válečné zóně.¹⁷¹

První návrh vedl ke zřízení Červeného kříže, druhý pak k přijetí První Ženevské úmluvy, plným názvem „Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli“, byla přijata 22. srpna 1864. Druhá Ženevská úmluva, plným názvem „Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři“, byla přijata 6. července 1906 a specificky ošetřuje pravidla pro ozbrojené a námořní síly na moři. První světová válka Haagské ani Ženevské konvence nerespektovala.¹⁷²

V posledním Kongresu USA, 8. ledna 1918 uvedl prezident USA Woodrow Wilson¹⁷³ 14 bodů k zajištění spravedlivého a trvalého míru: 1. Odstranění kabinetní diplomacie - změna stylu chování států, tajná zákulisní diplomacie měla být

¹⁶⁸ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. str.: 20.

¹⁶⁹ tamtéž, str.: 20.

¹⁷⁰ **Henri Dunant (1828-1910)** - švýcarský podnikatel, humanista, spoluzakladatel Mezinárodního Červeného kříže, iniciátor Ženevských úmluv a první nositel Nobelovy ceny za mír z roku 1901.

¹⁷¹ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. str.: 20.

¹⁷² tamtéž, str.: 20.

¹⁷³ **Woodrow Wilson (1856-1924)** - 28. prezident Spojených států amerických. Po první světové válce se snažil prosadit takové válečné cíle, které by zaručovaly budoucí kolektivní bezpečnost. V lednu 1918 přednesl Kongresu svých Čtrnáct bodů. Volal v nich po otevřené diplomacii, svobodě v obchodu, celosvětovém odzbrojení, právu národů na sebeurčení a hlavně vzniku Společnosti národů. USA však do Společnosti národů nikdy nevstoupily.

nahrazena otevřenou mezinárodní diplomacií s cílem udržovat mír, 2. Svobodná mořeplavba - v mezinárodních vodách měla platit absolutní svobodná plavba a také právo rovného ke svobodným zdrojům surovin, 3. Odstranění překážek mezinárodního obchodu - cílem bylo vytvoření svobodného, liberálního obchodního systému ve světě, prostřednictvím odstraňování obchodních překážek, 4. Omezení zbrojení - všechny státy a národy se měly podílet na procesu odzbrojování, 5. Vyřešení koloniální otázky - koloniální otázky a problémy se měly řešit nestranně s přihlédnutím k názoru domorodého obyvatelstva, 6. Evakuace cizích vojsk z ruského území - Německá vojska měla být stažena z okupovaných území v Rusku, 7. Obnova suverenity Belgie. Mělo dojít k znovuoobnovení nezávislé Belgie, 8. Navrácení Alsaska-Lotrinska Francii - Francie měla být obnovena v předválečných hranicích a navíc měla opět získat Alsasko-Lotrinsko, 9. Italské hranice podle národnostního principu - co nejpřesnější vytvoření italských státních hranic na základě etnických hranic. 10. Vytvoření předpokladů pro autonomní vývoj národů Rakousko-Uherska - národy žijící v Rakousku-Uhersku měly obdržet autonomní status, 11. Ukončení okupace Rumunska, Srbska a Černé Hory a zajištění přístupu Srbska k moři, 12. Nezávislost Turecka, autonomie pro neturecké národnosti Osmanské říše - Turecko mělo také zajistit svobodnou plavbu úžinami Bosporem a Dardanelami, 13. Zřízení nezávislého Polska s přístupem k moři - Polsko mělo mít přístup k Baltskému moři, 14. Založení Společnosti národů - tato organizace měla za úkol garantovat dodržování mezinárodního práva, územní nedotknutelnosti a politické nezávislosti každého z členských států. Byl zde uplatněn princip rovnosti všech členů, bez rozdílů mezi malými a velkými státy.¹⁷⁴

Bod 14 ohlašoval nový světový řád a vznikl společenství poskytující vzájemné záruky politické nezávislosti a územní nedotknutelnosti velkých i malých států. 28. června 1919 byla podepsána Versailleská mírová smlouva, čímž došlo k faktickému vytvoření Společnosti národů. Pakt Společnosti národů se pokusil zabránit válce vůbec. Zmenšil možnosti vzniku války, ale válku samotnou, ani útočnou, nezakázal. Ani ji neprohlásil za mezinárodní zločin. Ustanovení čl. 15 od. 7 pak říká, že nedejde-li v případě konfliktu k jednomyslnému usnesení Rady

¹⁷⁴ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. str.: 20.

společnosti národů, pak: „Členové si vyhrazují právo jednat, jak uznají za nutné.“ To byla trhlina, kterou mohla propuknout každá válka.¹⁷⁵

Zločiny z první světové války, vyvolaly v letech 1918-1919 snahu o potrestání osobností, které byly za rozpoutání této války zodpovědné. Tyto snahy ukončila Versailleská mírová smlouva a plány na potrestání válečných zločinců nebyly nikdy uskutečněny. Holandsko odmítlo vydat císaře Vilém II k soudu. Nedošlo tedy k naplnění volebního hesla Lloyda George¹⁷⁶: „*The Kaiser must be hanged*“ (Císař musí být oběšen), nýbrž se vyplnilo prohlášení Lorda Halifaxe¹⁷⁷, otištěné v Timesech 9. prosince 1918: „*This demand for the extradition and punishment of the Kaiser is madness*“ (Tento požadavek na vydání a trestání Císaře je šílenství). V průběhu nástupu totalit ve 30. letech se postupně celá kostra a instituce mezinárodního práva rozpadají.¹⁷⁸

2. 2. Přípravy na stíhání válečných zločinců

Jako zdroj pro sepsání této kapitoly mi sloužily unikátní poznámky Bohuslava Ečera z období příprav procesu, které jsou uloženy v Národním archivu¹⁷⁹ a jeho kniha „Norimberský soud“¹⁸⁰. Budu tedy sledovat, jak poválečnou situaci prožíval a jaké připomínky k trestání válečných zločinců měl právě Bohuslav Ečer.

Mezi spojenci panovala shoda, že v případě trestání válečných zločinů, se nesmí opakovat stav bezpráví jako po první světové válce. Tomu měla napomoci dohoda mezi vítěznými mocnostmi, které se důrazně vyslovily pro potrestání válečných zločinců. Přípravy na potrestání válečných zločinců prováděly jednotlivé vlády již dlouho před koncem války. Byla vydána řada deklarací, ve kterých se jasně

¹⁷⁵ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. str.: 20.

¹⁷⁶ **Lloyd George (1863 - 1945)** - byl britským liberálním politikem. V době od 7. prosince 1916 až do 22. října 1922, zastával funkci ministerského předsedy britské vlády.

¹⁷⁷ **Edward Frederick Lindley Wood, 1. hrabě Halifax (1881-1959)** - byl britským konzervativním politikem. Před druhou světovou válkou se stal hlavním zastáncem politiky appeasementu.

¹⁷⁸ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

¹⁷⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

¹⁸⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946.

prohlašovalo, že tentokrát váleční zločinci budou potrestáni aktem organizované spravedlnosti. Ečer sám tvrdil, že u něho myšlenka na budoucí potrestání válečných zločinců přišla hned po Mnichovu: „Bezprostředně po Mnichovu v říjnu 1938 vypracovali jsme v Brně ve statistickém oddělení městských úřadů množství map, tabulek a diagramů, které dokázaly, že Hitler obsazení našeho pohraničí nezdržel mnichovskou dohodu a že sledoval cíle ryze vojenské. Již tehdy bylo československým politikům a právníkům jasné, že jde o mezinárodní zločin. V zimě 1939-1940 vznikl v Paříži můj elaborát „Okupace Čech a Moravy a zřízení Protektorátu z hlediska mezinárodního práva“, kde jsem právně dokazoval, že nacistická vláda se dopustila mezinárodních zločinů. V letech 1940-1942 získal jsem další poznatky z tohoto oboru na Ústavu pro vysoká mezinárodní studia v Nizze, kam se Ústav přestěhoval z Paříže.“¹⁸¹

Prezident Edvard Beneš prohlásil 13. června 1942 zásadu, že za všechny zločiny spáchané na území Československa, ponесou osobní odpovědnost Adolf Hitler, členové jeho vlády, vojenští vůdcové a členové okupačního aparátu. S novými znalostmi v oblasti mezinárodního trestního práva, které Ečer získá na tomto Ústavu, odjel v září 1942 přes Španělsko a Portugalsko do Anglie. V říjnu 1942 ho přijal prezident Eduard Beneš. Zde projevil přání, aby se mohl nadále specializovat na problémy mezinárodního trestního práva, a zejména na potrestání válečných zločinců. Stal se tak spolupracovníkem ministra spravedlnosti československé vlády v Londýně Jaroslava Stránského.¹⁸²

Prezident USA Franklin Delano Roosevelt vyhlásil 12. října 1942, že k potrestání válečných zločinů, bude provedeno formou trestního procesu. Sovětský svaz přišel jako první s myšlenkou mezinárodního soudu dne 14. října 1942. Pravděpodobným důvodem proč tento návrh přišel zrovna ze strany SSSR, jsou zkušenosti s velkými Stalinskými procesy.¹⁸³

¹⁸¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str 167.

¹⁸² tamtéž, str 167.

¹⁸³ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

Dne 20. října roku 1943 byla zřízena Komise Spojených národů pro stíhání válečných zločinců (dále jen KSN). Veřejně publikována byla myšlenka společného postupu velmocí při stíhání válečných zločinců 1. listopadu 1943 v tzv. Moskevské deklaraci. Bohuslav Ečer byl československým zástupcem v KSN již od jejího vzniku. Forma, jakou budou váleční zločinci potrestáni, byla i jedním z témat konferencí tzv. „Velké trojky“ v Teheránu (1943), Jaltě (1945) a Postupimi (1945).¹⁸⁴

2. 2. 1. Moskevská deklarace

Moskevská deklarace o potrestání válečných zločinců, která byla podepsána 31. října 1943, byla jedním z výstupů Třetí Moskevské konference. Na této konferenci se setkali ministři zahraničí SSSR, USA a Velké Británie. Byla svolána do Moskvy ve dnech od 18. října do 1. listopadu 1943. Moskevská deklarace o potrestání válečných zločinců byla vyhlášena 1. října 1943 současně v Moskvě, ve Washingtonu a v Londýně. Deklarace mluví v zájmu 32 spojeneckých národů.¹⁸⁵

Nejdůležitějším momentem Moskevské deklarace je zásada, že váleční zločinci by měli být souzeni v zemích, kde svou trestnou činnost vykonávali. Na základě Moskevské deklarace byl do Československa vydán například K. H. Frank. Stěžejní úryvek z Moskevské deklarace:¹⁸⁶ *„Němečtí důstojníci a vojáci a členové nacistické strany, kteří byli odpovědní, nebo se účastnili svým souhlasem na zvěrstvech, masakrech a exekucích, budou posíláni zpět do zemí, v nichž jejich odporné činy byly spáchány, za tím účelem, aby byli souzeni a potrestáni podle zákonů těchto osvobozených zemí a svobodných vlád, které v nich budou zřízeny. Necht' ti, kteří si dosud neposkvrnili své ruce nevinnou krví, jsou si toho vědomi dříve, než se připojí k řadám viníků, neboť tři spojenecké velmoci je zcela určitě budou*

¹⁸⁴ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

¹⁸⁵ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983.

¹⁸⁶ EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinců“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

pronásledovat na kraj světa a vydají je žalobcům ta tím účelem, aby se spravedlnosti učinilo zadost.“¹⁸⁷

2. 2. 2. Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů

Záměr o vytvoření Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů (dále jen KSN) byl vyhlášen Velkou Británií a USA už 7. října 1942. Ustavující schůze se však konala až o rok později, a to 20. října 1943. Zájmy Československa v této komisi reprezentoval od jejího počátku až do ukončení její činnosti Bohuslav Ečer. Byl jmenován delegátem do KSN jako mimořádný vyslanec a zplnomocněný ministr. V komisi také zastával místo předsedy právního výboru.¹⁸⁸

Hlavní zásady KSN, které byly přijaty na druhém plenárním zasedání 2. prosince 1943, formuloval, podle zprávy Bohuslava Ečera, britský právní Cecil Hurst takto:¹⁸⁹

„a) Komise má být sporem, který bude jednat jménem Spojených národů a za jejich podpory jako celku, a má být pověřená úplnou autoritou upravit otázku potrestání válečných zločinců, kteří budou nalezeni v Německu.

b) Ve své práci má být komise vedena pravidlem, že každý stát má absolutní právo trestat válečné zločince na svém území a že toto právo může být omezeno.

c) Ohledně zločinců, jejichž jména budou dána na listinu komise, jedním z úkolů komise má být poskytnout všechno pomoc k tomu účelu, aby viník byl postaven před soud.

d) Komise má mít právo obžalovat a postavit před zvláštní soud /míni se soud mezispojenecký/ ony viníky, ohledně nichž, žádný spojeneckých soud nemá jurisdikce.“¹⁹⁰

¹⁸⁷ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

¹⁸⁸ tamtéž.

¹⁸⁹ tamtéž.

¹⁹⁰ tamtéž.

KSN stála před problémem jak vůbec definovat válečný zločin. Na obtížnou práci v KSN vzpomíná Bohuslav Ečer takto: „*Veřejnost nevěděla o rozporech a o jednání v Komisi. Jen tu a tam se objevila v tisku malá zpráva, že v Komisi jsou rozdílné názory v nejzákladnějších věcech posuzování válečného zločinu.*“¹⁹¹

Bohuslav Ečer si v KSN dokázal získat respekt a autoritu. Podle svědectví tehdejšího ministra spravedlnosti Jaroslava Stránského jeho význam doslova převyšoval vliv tak malého státu jako bylo Československo: „*Jeho vliv v této komisi byl pronikavý, naprosto neúměrný naší mocenské pozici malého národa a exulantské vlády. Bez diplomatických fines, silou své přípravy a argumentace, získal si dr Ečer v krátké době v komisi rozhodující autoritu a vtiskl nový ráz celé metodě jejího postupu.*“¹⁹² Dále vzpomíná na nejdůležitější věc, kterou Bohuslav Ečer jako člen KSN dokázal prosadit: „*On to byl, komu se podařilo přesvědčit zdráhavou právníkou veřejnost anglo-americkou, že např. útočná válka musí být tentokrát posuzována jako mezinárodní zločin sama o sobě.*“¹⁹³

Byl to opravdu zcela revoluční požadavek na půdě tehdejšího mezinárodního trestního práva. Tento návrh však KSN nepřijala bez problémů. Můžeme se jen domnívat, že důvodem pro nepřijetí tohoto návrhu byly historické války států, které stály na straně spojenců, a mohly by se podle nového pojetí klasifikovat jako zločinné. Za všechny můžu jmenovat například mexicko-americkou válku (1846-1848), búrské války (1880-1902) nebo zimní válku (1939-1940).¹⁹⁴

Návrh byl Bohuslavem Ečerem přednesen jako zpravodajem právního výboru 27. dubna 1944. Obsahem návrhu byla také nová definice zločinů proti humanitě: „*Až dosud mluvilo se o válečných zločincích. I při velmi přesné definici, jak jsme ji stylizovali, mohli by uniknout z odpovědnosti mnozí, kteří páchali válečné zločiny na lidech bez státní příslušnosti nebo na lidech vlastní státní příslušnosti. Proto jako*

¹⁹¹ EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinů“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. str. 45.

¹⁹² tamtéž, str. 46.

¹⁹³ tamtéž, str. 46.

¹⁹⁴ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

*zvláštní kategorii válečných zločinů uváděl jsem zločiny proti humanitě, mezi něž patřily násilné deportace, vraždy v zázemí a zotročování civilního obyvatelstva.*¹⁹⁵

Právní výbor KSN Ečerův návrh prohlasoval 15. května 1944. Když o něm měla však KSN rozhodovat jako celek, vrátila nakonec návrh právnímu výboru k přepracování. V právním výboru KSN měl jeho přepracování na starost profesor liverpoolské univerzity Arnold D. McNair¹⁹⁶. McNairovy závěry popisuje Bohuslav Ečer takto: „*McNair se zhloubal nad všemi argumenty, prostudoval příslušnou literaturu a prameny, a sepsal své memorandum, v němž se postavil rozhodně proti mně.*“¹⁹⁷ Mezi hlavní McNairovy argumenty, aby nebyla útočná válka vyhlášena za válečný zločin, patřilo, že pro to není dostatek právních norem. A pokud by tyto normy byly teprve ustaveny, mohlo by se jednat o retroaktivitu, kterou shledával za nepřípustnou. McNair také připomněl jako argument proti Bohuslavu Ečerovi princip imunity hlavy státu.¹⁹⁸

Díky své autoritě pak o svých závěrech dokázal McNair přesvědčit členy právního výboru KSN, a ten přijal k návrhu Bohuslava Ečera negativní stanovisko. Schůze právního výboru KSN se konala 18. září 1944, na její atmosféru Bohuslav Ečer vzpomíná takto: „*Delegáti věděli, že půjde o vědecký souboj. Ovzduší bylo nabito napětím, neboť šlo - po mém názoru - o celý smysl této války v posouzení mezinárodního práva, jež musí naprosto nutně vyústit ve vítězství spravedlnosti nad temnými silami zla a ve skutečnost, že původci války dojdou zaslouženého trestu.*“¹⁹⁹ Podle svých slov zůstal Bohuslav Ečer úplně sám.²⁰⁰

Bohuslav Ečer se však rozhodl za svůj názor ještě jednou bojovat přímo na plenární schůzi KSN, navzdory stanovisku právního výboru. Schůze se konala 10.

¹⁹⁵ EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinů“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. str. 46.

¹⁹⁶ **Arnold Duncan McNair**, 1. baron McNair, CBE, KC, LLD, FBA – Narodil 4. března 1885, zemřel 22. května 1975. Byl respektovaný britský právní vědec, vysokoškolský učitel, soudce Mezinárodního soudního dvora a později první prezident Evropského soudu lidských práv.

¹⁹⁷ EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinů“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. str. 46.

¹⁹⁸ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

¹⁹⁹ EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinů“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. str. 46.

²⁰⁰ tamtéž, str.: 162.

října 1944 a Bohuslav Ečer se svým návrhem vystoupil sám za sebe a přednesl zprávu s názvem: „Menšinová zpráva, předložená dr. Ečerem k otázce, zdali příprava a rozpoutání nynější války mají být pokládány za zločiny, které jsou v rámci koncepce Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů.“²⁰¹

Pomocí argumentů se snažil podložit svá stanoviska. Jeho zpráva obsahovala následující body:

"1) příprava a rozpoutání nynější světové války jsou zločiny nejen v mravním nebo historickém smyslu, ale i ve smyslu a podle trestních zákonů napadených zemí, a současně zločin proti všemu lidstvu podle obecných zásad práva mezinárodního.

2) náčelníci států, členové jejich vlád a vrchních velitelství, kteří připravili a rozpoutali tuto druhou světovou válku, spáchali zločiny, za které mohou být souzeni trestními soudy napadených zemí.

3) státy, které mají pravomoc je souditi, mohou svou pravomoc přenést na spojenecký trestní soud. Tento soud by byl oprávněn jednati jako nástroj mezinárodní spravedlnosti podle obecných zásad mezinárodního a trestního práva.

4) celý problém je v pravomoci Komise spojených národů pro válečné zločiny, která je oprávněna zapsati původce nynější války na listinu válečných zločinců.

5) kdyby byly jakékoliv pochybnosti v tomto směru, necht' Komise doporučí vládám Spojených národů, aby rozšířily její kompetence v této základní otázce a zmocnily ji, aby mohla původce této války zapsati na listiny válečných zločinců."²⁰²

Bohuslav Ečer dokázal svým vystoupením na plenárním zasedání KSN ostatní delegáta přesvědčit. Na jeho stranu se přidalo 13 států, které měly na schůzi KSN své zástupce. Za všechny můžu jmenovat tehdejší velice vlivné delegáta: Lord Wright z Austrálie, Wunsz King z Číny a Dr. Živkovič z Jugoslávie. Ečerův návrh byl

²⁰¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 163.

²⁰² tamtéž, str.: 163.

přijat až na příští schůzi KSN a to 17. října 1944. S návrhem byly seznámeny také spojenecké vlády a nakonec ho přijaly s většími, či menšími připomínkami.²⁰³

Na tomto příkladu můžeme vidět, jak velký vliv měl Bohuslav Ečer na formování moderního mezinárodního trestního práva. Zahájení útočné války byl nakonec jeden z hlavních bodů obžaloby v Norimberku. Navíc musíme obdivovat osobní nasazení Bohuslava Ečera, který své stanovisko dokázal prosadit, před největšími autoritami tehdejšího mezinárodního práva, silou svých argumentů. Jistě mu k tomu nesměla chybět ani značná odvaha.²⁰⁴

Tento vyhraný Ečerův spor znamenal, že byl ve finále schopen prosadit tyto zásady:

- 1) Totální válka je jen systematickým řetězem zločinů.
- 2) Členové SS, SA, SD, NSDAP a Gestapa se nemohou vymlouvat na rozkazy představených, protože se dobrovolně stali členy zločineckých organizací.
- 3) Členové německé vlády a generálního štábu, sbor politických vůdců nacistické strany SS, SA, Gestapa a SD jsou sami o sobě zločinci.

To, že se těmito postoji zapsal do dějin mezinárodního trestního práva, dokládá, že na zmínku o jeho roli v právním výbory KSN nezapomíná ani zahraniční odborná literatura. Je zde uváděn jako jeden z hlavních ideových tvůrců trestání nacistů po druhé světové válce. Aspoň krátká zmínka o Bohuslavu Ečerovi v odborné zahraniční literatuře se mi podařila dohledat u těchto autorů: **Kirsten Sellars** /University of Cambridge/ - 'Crimes against Peace' and International Law²⁰⁵, **Sergey Sayapin** /KIMEP School of Law/ -The Crime of Aggression in International Criminal Law: Historical Development, Comparative Analysis and Present State²⁰⁶,

²⁰³ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

²⁰⁴ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

²⁰⁵ SELLARS, Kirsten: *'Crimes against Peace' and International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.

²⁰⁶ CONNELLY, John. *Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956*. London: University of North Carolina Press, 2000.

John Connelly /University of North Carolina/ - *Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956*²⁰⁷, **Dominic McGoldrick** /University of Nottingham/ - *The Permanent International Criminal Court: Legal and Policy Issues*²⁰⁸, **William Schabas** /National University of Ireland, Galway/ - *Genocide in International Law: The Crime of Crimes*²⁰⁹.

2. 2. 3. Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců

Jak již bylo uvedeno, Československo bylo v KSN zastoupeno od samého počátku svým členem Bohuslavem Ečerem, který byl do funkce jmenován 24. září 1943. Pro tyto potřeby byl tedy vytvořen zvláštní úřad. Bohuslav Ečer v KSN velmi intenzivně pracoval a zasazoval se o vytvoření mezinárodního soudního tribunálu pro potrestání válečných zločinců.²¹⁰

Úkolů československého delegáta bylo hned několik:

- 1) Zastupovat československou vládu v KSN a v podvýborech buď osobně, nebo v zastoupení.
- 2) Podávat návrhy obecného mezinárodně právního významu v souladu s československým stanoviskem a s československými zájmy v rámci kompetence KSN.
- 3) Předkládat KSN žaloby proti jednotlivým válečným zločincům a skupinám jménem československé vlády a žádosti o zapsání na listinu válečných zločinců

²⁰⁷ CONNELLY, John. *Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956*. London: University of North Carolina Press, 2000.

²⁰⁸ MCGOLDRICK, Dominic. *The Permanent International Criminal Court: Legal and Policy Issues*. Portland: Hard Publishing, 2004. ISBN 1-84113-281-0.

²⁰⁹ SCHABAS, William. *Genocide in International Law: The Crime of Crimes*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009.

²¹⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

4) Od jara 1945 zastupoval Československo při mezinárodním jednání o stíhání, vydávání a souzení válečných zločinců.²¹¹

Původním sídlem Úřadu československého delegáta v KSN byl Londýn, po konci války se přestěhoval do Prahy. Úřad potom sídlil na adrese: *Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců, Ministerstvo spravedlnosti, Vyšehradská třída 16, Praha 2.*²¹² Po ukončení války přibyly úřadu delegáta další úkoly, totiž: pátrat po K. H. Frankovi a zajistit jeho vydání, vypátrat Josefa Tisu a vykonat výslechy válečných zločinců Ribbentropa, Dalugeho, Lammerse a Keitla.²¹³

V srpnu roku 1945 byl Úřad československého delegáta v KSN reorganizován a přibyly mu další úkoly, vyplývající z nutnosti pátrat po méně známých zločincích, jimž se podařilo uprchnout z Československa do Německa. Úřad byl také rozšířen o několik členů, zkušené policejní komisaře a pomocný personál. Řídil také činnost pátracích a vyšetřovacích skupin v Německu a to: ve Wiesbadenu, Mnichově, Heidelbergu /americká oblast/, Oyenhausenu a Hamburku /britská oblast/, ve Stuttgartu a Insbrucku /francouzská oblast/.²¹⁴

Pátral po válečných zločincích, zajišťoval zatčení, uvěznění, zjišťoval pobyt, prováděl předběžné výslechy, jednal o vydání válečných zločinců, vyřizoval žádosti o vydání a zjišťoval, jestli jsou váleční zločinci na listině válečných zločinců, a zda o ně nemá zájem jiný stát.²¹⁵

Dne 8. srpna 1945 se čtyři mocnosti dohodly, že zřídí mezinárodní vojenský soud, který bude soudit zločiny proti míru, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti. Československý delegát v KSN byl také československým delegátem u Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku a od roku 1946 byl vedoucím

²¹¹ EČER, Bohuslav, *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946.

²¹² NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²¹³ tamtéž.

²¹⁴ tamtéž.

²¹⁵ tamtéž.

československé delegace v Norimberku vedle delegátů ministerstva spravedlnosti, vnitra a hlavního štábu. Úřad byl zrušen v roce 1949.²¹⁶

2. 2. 3. *Poučení z charkovského procesu*

Bohuslav Ečer studoval tzv. Charkovský proces dopodrobna. V Anglii mu o procesu vyšla brožura s názvem „The lessons of the Kharkov trial by dr B. Etcher“²¹⁷. Jeho jméno zde bylo přepsáno foneticky do angličtiny²¹⁸. Studie vyšla v nákladu 100 000 výtisků a byla velice rychle rozebrána. V Anglii tehdy měla tehdy ohlas každá otázka, související s potrestáním válečných zločinů.²¹⁹

Na Charkovském procesu je vidět, jak vnímali a posuzovali válečné zločiny právníci SSSR. Jedná se o první proces podobného druhu, který byl veden proti německým válečným zločincům. Charkovský proces byl zahájen 15. prosince 1943 a skončil po třech dnech líčení 18. prosince 1943. Trest byl vykonán bezprostředně po vynesení rozsudků a odsouzení byli oběšeni na místě, kde páchali své zločiny. Průběh a forma procesu se odvolávala na tzv. Moskevskou deklaraci.²²⁰

O charkovském procesu napsal Ilja Erenburg²²¹ v novinách Rudá hvězda toto: „*Zapamatujme si 15. prosinec: toho dne jsme přestali mluvit o potrestání válečných zločinců a začali jsme je trestat.*“ Právě v tom je historický význam charkovského procesu. Obžalováni byli tři Němci - Abwehru Wilhelm Langheld důstojník Abwehru, který měl v pravomoci zajatecké tábory, Hans Ritz, zástupce velitele roty SS charkovského Sonderkommanda SD, člen charkovského Gestapa Reinhard Retzlav a Ukrajinec Michal Bulanov, řidič charkovského Gestapa. Byli obviněni

²¹⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²¹⁷ EČER, Bohuslav. *The lessons of the Kharkov trial*. Londýn: Russi today, 1944.

²¹⁸ viz. Příloha č. 18.

²¹⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 165.

²²⁰ EČER, Bohuslav. *The lessons of the Kharkov trial*. Londýn: Russi today, 1944.

²²¹ **Ilja Grigorjevič Erenburg (1891-1967)** - sovětský spisovatel, básník a publicista židovského původu. Překládal také francouzskou a španělskou literaturu.

z vražd civilního obyvatelstva a válečných zajatců, celkem asi 30 000 lidí. V Charkově byly používány k usmrcování lidí také plynové komory.²²²

Soudní tribunál byl složen ze sovětských vojenských soudců a vinu prokazoval sovětský vojenský prokurátor. Jako posluchači byli k soudu přizváni příbuzní charkovských obětí.²²³

V procesu byla výsledkem obžalovaných a svědků zjištěna osobní a trestní odpovědnost Hitlera a vrchních představitelů nacistického Německa Himmlera a Kaltenbrunnera, kteří měli dát přímý rozkaz k tomu, aby sovětské válečné zajatci a sovětské civilní osoby, pokud jich nelze využít na práce v Německu, byly exterminovány otravným plynem. Dále vyšlo najevo, že používání plynových vozů bylo nařízeno německou armádou.²²⁴

Sovětský prokurátor v závěrečné řeči prohlásil: „*Hitler, Göring, Goebbels, Himmler a ostatní jejich společníci jsou hlavními inspirátory a organizátory masakrů a zločinů, spáchaných Němci na sovětské půdě v Charkově, Kresnodaru a jiných městech.*“²²⁵

Ečerův závěr z Charkovského procesu zní: Německé zločiny v SSSR a v jiných zemích nejsou izolované činy jednotlivců. Jsou to činy národa, který byl zachvácen mravní a duchovní epidemií, hromadnou zločinností, zvanou nacismus. Tyto činy nejsou „válečnými zločiny“ ve smyslu nauky mezinárodního práva, tedy zločiny, které se s válkou objevují a s ní zase mizí. Byly spáchány dlouho před válkou a byly by páčány i po válce, kdyby jejich nositelé a šířitelé nebyli zastaveni. V tomto uvědomění vidíme základ vytvoření zvláštní kategorie zločinů proti lidskosti.²²⁶

²²² EČER, Bohuslav. *The lessons of the Kharkov trial*. Londýn: Russi today, 1944.

²²³ tamtéž.

²²⁴ tamtéž.

²²⁵ tamtéž.

²²⁶ tamtéž.

2. 2. 4. Konference čtyř mocností v Londýně

Dne 25. června 1945 byla v Londýně zahájena konference svolaná čtyřmi mocnostmi: USA, SSSR, Velká Británie a Francie. Tato konference měla za cíl projednat návrh na zřízení mezinárodního vojenského tribunálu pro souznění hlavních válečných zločinců. Za Spojené státy se této konferenci účastnil Robert Jackson. Bohuslav Ečer měl příležitost osobně jednat s americkými, sovětskými i francouzskými delegáty a jejich spolupracovníky. Písemně byl v kontaktu také s delegátem britským. Podle Bohuslava Ečera nebyly hlavní myšlenky diskutované na konferenci mimo linii, kterou zastával on sám. Robert Jackson je jasně vyložil v dopise ze dne 5. července 1945 předsedovi KSN Lordu Wrightovi:²²⁷

„Postupuji v předpokladu, že máme usilovat o to, abychom dokázali, že činnost obžalovaných se pohybovala na těchto liniích:

a) obžalovaní se shodli na společném zločineckém plánu nebo podniku, jenž směřoval k německé nadvládě nad Evropou, případně nad celým světem, kteréžto plán obsahoval nebo zamýšlel zvěrstva a jiné zločiny, o nichž se zmiňuji níže. Tento plán jde zpět několik let, před zahájením války.

b) Obžalovaní přepadli cizí země. Porušil smlouvy, dohody nebo ujištění mezi národy a rozpoutali útočnou válku. Plánovali tyto činy již dlouho předtím, než byly spáchány.

c) Obžalovaní porušili zákony, pravidla a zvyky války. Tato porušení byla součástí zločineckého podniku obžalovaných nebo podle rozumové úvahy z něho vyplynula. Obsahovala mezi jinými masové vraždy, týrání válečných zajatců a civilního obyvatelstva, vylupování tohoto obyvatelstva a podobné činy.

d) Sledující svůj zločinný podnik obžalovaní prováděli perzekuce a deportace z důvodu politických rasových nebo náboženských, zvěrstva a jiné zločiny uvnitř nebo

²²⁷ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

mimo Německo. Tyto zločiny necht' jsou stíhány, bez ohledu na to, zda se jimi porušilo domácí právo země, kde byly spáchány. ²²⁸

V další části svého dopisu Lordu Wrightovi Robert Jackson oznámil, že obžalování budou jednak jednotliví němečtí nacisté, jako Goering, Hess a Ribbentrop, tak i skupiny a organizace jako SS, gestapo a říšská vláda. Dále podtrhuje osobní a trestní odpovědnost členů těchto organizací. Nakonec žádá, aby jednotlivé vlády dodaly materiál pro žalobu, která bude předložena Mezinárodnímu vojenskému tribunálu. Československá reprezentace při KSN zaslala čtyřem hlavním žalobcům svůj příspěvek k žalobě nazvaný „*Německé zločiny proti Československu*“, čítající 118 stran v září 1945. ²²⁹

2. 2. 5. Londýnská dohoda z 8. srpna 1945 a Charta Mezinárodního vojenského tribunálu

Dohoda se odvolává na Moskevskou deklaraci z 30. října 1943, ve které mimo jiné bylo uvedeno, že hlavní němečtí zločinci, jejichž trestné činy nemají zvláštního zeměpisného umístění, budou potrestáni společným rozhodnutím vlád Spojenců. ²³⁰

V dohodě se dále uvádí, že se vlády čtyř velmocí rozhodly, v zájmu všech Spojených národů, uzavřít smlouvu, kterou se zřizuje Mezinárodní vojenský tribunál (dále jen IMT) ²³¹ k potrestání hlavních německých zločinců. K dohodě přistoupilo 19 dalších států. Přístup Československa byl oznámen britskému zahraničnímu úřadu a dohoda nabyla pro Československo mezinárodní účinnosti 26. září 1945. Československo přistoupilo k dohodě jako první z 19 států. ²³²

Charta tribunálu pak obsahuje v kapitole I. ustanovení o jeho zřízení a v kapitole II. ustanovení o jeho pravomoci. Po stránce právní je tato kapitola

²²⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²²⁹ tamtéž.

²³⁰ NA, Fond 1463, Norimberský soud, Norimberk.

²³¹ Obecně používaná zkratka pochází z anglického názvu: **International Military Tribunal**.

²³² NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

nejzajímavější v článku 6, kde se praví, že tribunál bude soudit následující zločiny, za které budou pachatelé osobě odpovídat.²³³

- 1) účast na spiknutí za účelem zmocnění se vlády nad světem
- 2) zločiny proti míru – plánování, přípravy a podněcování nebo rozpoutání útočné války nebo války, kterou se porušují mezinárodní smlouvy dohody záruky
- 3) válečné zločiny - porušení zákonů a válečných zvyklostí, např.: vraždy, deportace, nucené práce, zabíjení rukojmích, ničení měst a vesnic
- 4) zločiny proti lidskosti – vraždy, zotročování, deportace nebo jiné násilné činy spáchané proti civilnímu obyvatelstvu, před válkou nebo za války, perzekuce z důvodu politických, rasových nebo náboženských, ať už v rozporu nebo v souladu s domácím právem státu, kde byly zločiny spáchány²³⁴

Právě článek 6 Charty je pokládán za opravdový mezník ve vývoji mezinárodního práva a za základ mezinárodního trestního práva v pravém slova smyslu. Velkou zásluhu na jeho podobě měl právě Bohuslav Ečer, jak jsem již uvedl v kapitole 2. 2. 2. Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů.

Bohuslav Ečer ve svých poznámkách, které se dochovaly v Národním archivu, píše: „*Byla mi prokázána čest, že jsem byl v londýnské KSN pro vyšetřování válečných zločinců, zvolen zpravodajem, pro otázku, jaké zločiny mají být postiženy spojeneckou retribuční akcí. Předložil jsem svou zprávu KSN a navrhl jsem, aby spojenci stíhali a trestali oni kategorie zločinů, jak je článek 6 vypočítává. Tento návrh byl v KSN projednáván hodně dlouho, poněvadž obsahoval opravdu revoluční novum v mezinárodním právu. Myslím, že je pro československou právní vědu velkým zadostiučiněním, že návrhy československé delegace byly chartou realizovány v plném znění. Hlavní americký žalobce Robert Jackson prohlásil na večeri, kterou*

²³³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²³⁴ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson,

*uspořádal pro československou parlamentní a justiční delegaci, která navštívila Norimberk v únoru 1946, že československý příspěvek byl dílem významu pionýrského.*²³⁵

Revoluční novum článku 6 Charty nespočívá však je v tom, co tento článek prohlašuje za zločiny, které mají být souzeny před IMT. Revoluční novotou tohoto článku spatřuji v zásadě článkem 6 jasně vyjádřené, že totiž za tyto zločiny mají nést osobní a trestní odpovědnost vůdcové, organizátoři, podněcovatelé a spoluviníci německého teroristického režimu, a to podle zásad kolektivní zodpovědnosti za všechny členy tohoto druhu, ať už byly spáchány kýmkoli, při provádění společného plánu nebo spiknutí.²³⁶

Poprvé v dějinách mezinárodního trestního práva byly političtí, hospodářští a ideologičtí vůdcové státu, v našem případě nacistického Německa zatíženi osobní a trestní odpovědností, za zločiny režimu jimi organizovaného.²³⁷

Hlavní americký žalobce Robert Jackson ve svém úvodním projevu před norimberským tribunálem dne 21. listopadu 1945 prohlásil, že zdravý rozum lidstva vyžaduje, aby zákon se nespokojil s potrestáním malých zločinů spáchaných malými lidmi. Musí postihnout také lidi, kteří mají velkou moc a používají jí záměrně k tomu, aby uvedli v pohybu zlo, které neponechává na světě ani jediný domov nedotčený. Stejně se vyslovili ostatní hlavní žalobci ve svých původních projevech, přičemž hlavní britský žalobce Shawcross prohlásil, že napříště každý, kdo ponoří svou vlastní nebo jinou zemi do útočné války, činí tak s provazem na krku.²³⁸

Článek 7 stanovuje, že úřední postavení odpovědného úředníka ve vládních úřadech, nebude považováno za okolnost, která ho zbavuje odpovědnosti, anebo která zmírňuje trest. V článku 8 se praví, že okolnost, při které obžalovaný jednal na rozkaz

²³⁵ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²³⁶ tamtéž.

²³⁷ tamtéž.

²³⁸ tamtéž.

své vlády nebo svého nadřízeného, ho nezbavuje odpovědnosti, ale tribunál může zmírnit trest.²³⁹

Článek 9 stanovuje, že tribunál může prohlásit skupinu nebo organizaci, které byl některý z obžalovaných členem za zločinnou. V článku 10. se stanovuje důsledek takového soudního prohlášení: Každý smluvní stát má právo soudit svými soudy jednotlivce za členství v takové skupině či organizaci. Zločinná povaha skupiny nebo organizace pokládá se za dokázanou a nemůžeš být brána v pochybnost.²⁴⁰

Článek 12 určuje, že se může viník soudit také v nepřítomnosti. Článek 13 dává tribunálu právo stanovit si pravidla svého řízení, jehož zásady jsou pak vytýčeny v článcích 17-25, jejich účelem je zabránit sabotáži a protahování procesu. Podle článku 19 není tribunál vázán žádnými průvodními technickými pravidly. Má volnost v utváření důkazů a nebude žádat důkaz činů obecně známých. V článku 22 se stanovuje, že sídlem tribunálu je Berlín a prohlašuje se, že první proces se bude konat v Norimberku a další procesy v takových městech, které tribunálu určí.²⁴¹

2. 3. Bohuslav Ečer vyslýchá v Mondorffu nacistické válečné zločince

Vrchní velitel angloamerických branných sil v Evropě Dwight Eisenhower zaslal v dubnu roku 1945 do KSN telegram, ve kterém všechny delegáty v KSN zval na prohlídku nacistických hrůz do koncentračního tábora Buchenwald. Mezi pozvanými byl samozřejmě i Bohuslav Ečer. Delegace KSN se do Buchenwaldu dostala 26. dubna 1945. Delegáti tak mohli vidět na vlastní oči zločiny, za které připravovali jejich viníkům způsob potrestání. Pro Bohuslava Ečera byla návštěva Buchenwaldu velice emotivním zážitkem, setkal se zde totiž se svými známými z Brna, kteří tohoto hrůzy koncentračního tábora přežili. Po návratu do Londýna Bohuslav Ečer přečetl jména těchto přeživších v BBC, aby tak informoval jejich příbuzné a známé doma. Vzhledem k tomu, že Československo nebylo v dubnu 1945 ještě osvobozené zcela, přečet jen jména lidí, kteří pocházeli z koutů republiky, které

²³⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁴⁰ tamtéž.

²⁴¹ tamtéž.

již osvobozené spojeneckými vojsky byly. Obával se oprávněně, že by mohl lidi např. z Prahy touto zprávou ohrozit na životech.²⁴²

Po návštěvě v Buchenwaldu se dne 2. května 1945 členové KSN rozhodli, že podpoří generála Dwighta Eisenhowera a budou s ním spolupracovat v otázkách stíhání a trestání válečných zločinců. Generála Dwighta Eisenhowera poté 8. května 1945 KSN pověřil, aby vytvořil národní vyšetřovací týmy. Předsedou Československé národní vyšetřovací komise byl jmenován Bohuslav Ečer. Dalšími členy této komise se stali: **JUDr. Velen Fanderlík**²⁴³, spolupracovník Bohuslava Ečera a **JUDr. Arnošt Hochwald** a **JUDr. Pavel Schwarz**, za ministerstvo národní obrany. Tato národní komise měla za cíl získat pro soud v Československu zejména bývalého státního tajemníka Úřadu říšského protektora a pozdějšího německého státního ministra pro Čechy a Moravu Karla Hermanna Franka, bývalého říšského protektora Kurta Daluegeho a prezidenta Slovenské republiky Jozefa Tisa. Celá československá delegace se přesunula do Wiesbadenu. Bylo zde velitelství spojeneckých armád a shromaždiště významných válečných zajatců.²⁴⁴

Ve Wiesbadenu Bohuslav Ečer poprvé odložil civilní oblečení a oblékl si vojenskou uniformu, jak bylo vyžadováno: „*Připravena byla i vojenská uniforma pro dr Ečera, který až dosud chodil v civilním obleku. Generál Eisenhower žádal, aby do jeho stanu přicházeli jen muži nebo ženy ve vojenských stejnokrojích. Musel se tomuto rozkazu podrobit i dr. Ečer, ač nebyl v této válce vojákem pro zranění ještě z první světové války. Zřídila se tedy čs. delegace podle zvyklostí amerických a anglických, kde propůjčili svým právníkům a jiným osobám určitou vojenskou hodnost, odpovídající jejich služebnímu zařazení. Protože vláda ČSR už nesídlila v Londýně a telegrafické usnesení včas z Košic nedošlo, rozhodl generál Bosý, velitel československé vojenské misse, která zůstala v Londýně, aby listiny dr Ečera uváděly zatím až do rozhodnutí vlády jeho hodnost jako "chief officer"²⁴⁵ – velící důstojník,*

²⁴² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 171.

²⁴³ **Velen Fanderlík (1907-1985)** - zakladatel skautingu v Brně, advokát, zástupce Československa v mezinárodní komisi pro potrestání válečných zločinců v Norimberku.

²⁴⁴ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

²⁴⁵ viz. Příloha č. 26.

jehož vnějším znamením jsou tři zlaté pásky na nárameníku normálního battle dresu.²⁴⁶ Bohuslavu Ečerovi byla posléze oficiálně propůjčena hodnost plukovníka justice, a v lednu 1946 byl dokonce povýšen do hodnosti generála justice. O tuto hodnost sám požádal ministra obrany Ludvíka Svobodu. Důvodem bylo zvýšení prestiže československé delegace v Norimberku. To dokládá dopis, který Bohuslav Ečer adresoval Svobodovy 31. prosince 1945:²⁴⁷

„Vážený pane ministře!

Pokud jde o moji vojenskou hodnost, upozorňuji, že mě byla usnesením vlády a rozhodnutím pana prezidenta, tuším 28. května 1945 propůjčena s platností od 1. června hodnost plukovníka justiční služby v záloze. Stalo se tak proto, poněvadž generál Eisenhower ve svém pozvání adresovaném Komisi Spojených národů pro válečné zločince v Londýně výslovně žádal, aby členové vyšetřovacích komisí národních, jež do Německa zval, měli vojenské hodnosti. Byla mě propůjčena hodnost odpovídající tehdejší situaci a mnou samým navržena. Nyní však je situace jiná, ježto šéfové delegací jiných států v Norimberku, pokud jsou vojáky, mají hodnosti generálů justiční služby, ač jsou věkově mnohem mladší než já. Je tudíž v zájmu prestiže naší delegace, aby její předseda byl, pokud jde o vojenskou hodnost, postaven na stejnou úroveň. Já osobně na propůjčení hodnosti generála justiční služby nemám vůbec žádného zájmu, poněvadž po skončení své práce v oboru potrestání válečných zločinců, se vrátím k svému občanského povolání, k jehož výkonu této hodnosti nepotřebuji. Z propůjčení také nemám a nechci mít žádné materiální výhody. Moje upozornění, respektive můj návrh, jsou diktovány pouze tím faktem, že norimberský proces se vede před mezinárodním vojenským tribunálem a že vláda spojenecká v Německu, je vládou vojenskou a nikoliv civilní. V této situaci je nutno se přizpůsobit a já tak činím tímto návrhem.

Dovoluji si připomenout, že je v zájmu věci urychlené vyřízení tohoto návrhu, o kterém jsem jednal s panem ministrem Masarykem, již koncem října. Naše věc

²⁴⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 174.

²⁴⁷ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

přijde opět na program k soudu v polovině ledna 1946 a je v zájmu této naší věci, aby alespoň do té doby bylo o mém návrhu rozhodnuto kladně.

Děkuji Vám, pane ministře, při této příležitosti za váš ústní předběžný souhlas, kterých jste mě dnes vyslovil.

S projevem dokonalé úcty.

Dr. Bohuslav Ečer²⁴⁸

Další dopis v Ludvíku Svobodovi v této záležitosti je datován 31. prosince 1945:²⁴⁹

„Vážený pane ministře!

Byl jsem informován, že záležitost propůjčení hodnosti generála justiční služby byla vládou projednána a že bylo usneseno předložit prezidentu republiky návrh, aby mně toto hodnost propůjčil.

Děkuji Vám, pane ministře, srdečně za urychlené vyřízení této žádosti. Vzhledem k tomu, že odjíždím do Norimberku spolu s panem podplukovníkem Novákem v pondělí, 7. ledna 1946, byl bych vám zavázán velkými díky, kdybyste laskavě zařídil, aby vláda ve své nejbližší schůzi dne 3. ledna 1946 projednala návrh na povýšení pana podplukovníka Nováka a kdyby pak, jak panu podplukovníku Novákovi, tak mě ještě před odjezdem do Norimberku, respektive v den odjezdu do Norimberku dopoledne, příslušné dekrety byly vydány.

Při této příležitosti, dovoluji si Vás znovu ujistit, že můj návrh byl učiněn jen v zájmu věci a že velmi oceňuji pomoc, kterou mně a mým spolupracovníkům poskytuje Ministerstvo národní obrany ve všech směrech

V hluboké úctě oddaný,

Dr. Bohuslav Ečer²⁵⁰

²⁴⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁴⁹ tamtéž.

²⁵⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 28.

Výslechy válečných zločinců, kteří byli připravováni na předstoupení před soudní tribunál v Norimberku, probíhaly v Ashcan, což bylo krycí jméno internačního tábora v Mondorffu blízko Luxemburku. Tento internační tábor byl původně velký lázeňský hotel. Od 25. května 1945 Bohuslav Ečer sloužil ve Wiesbadenu jako náčelník československé vyšetřovací komise u 12. americké armádní skupiny. Bohuslav Ečer vyslyšel válečné zločince v Ashcan v časovém rozmezí od července do srpna roku 1945.²⁵¹

V Československu pak byli ve středu zájmu zejména ti, z 52 zde vězněných politických, vojenských a hospodářských vůdců, kteří měli svou činností přímý vliv na život obyvatel v Protektorátu, ale také v záležitosti Mnichova. *„Pro nás byl Mnichov prvním velikým mezinárodním zločinem Německa, provedeným za součinnosti, bohužel, zaslepených státníků konservativní Anglie a maloměšťácky smýšlející a jedem defétismu již prosáklé „radikálně socialistické“ Francie. Chamberlain a Daladier byli představiteli tohoto úpadkového období politické historie svých zemí.*²⁵² Tolik Ečerova ostrá kritika role Francie a Anglie při podpisu Mnichovské dohody.²⁵³

Výslechy byly iniciovány československými vládními institucemi, a to jak pro potřeby vytváření československé žaloby v Norimberku, tak i pro potřeby připravovaných lidových soudů v Československu. Bohuslav Ečer byl pověřen výslechy: Joachima Ribbentropa, Hermanna Göringa, Wilhelma Keitela, Kurta Daluegeho, Hanse Lammerse.²⁵⁴

2. 3. 1. Joachim Ribbentrop

Joachim Ribbentrop se narodil 30. dubna 1893. V nacistickém Německu působil na poli diplomacie. V roce 1935 byl spoluvůrcem německo-britské námořní smlouvy. Ribbentrop zastával od roku 1936 funkci velvyslance v Londýně. Dne 4. února 1938 byl jmenován ministrem zahraničních věcí. Ve známost také vešel díky

²⁵¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 28.

²⁵² tamtéž, str. 28.

²⁵³ tamtéž, str. 28.

²⁵⁴ tamtéž, str. 28.

podpisu paktu o neútočení a rozdělení vlivu ve východní Evropě se Sovětským svazem - tzv. Pakt Ribbentrop-Molotov v roce 1939. Po válce se Ribbentrop zodpovídal z válečných zločinů před Mezinárodním soudním tribunálem v Norimberku²⁵⁵. Dne 1. října 1946 byl odsouzen k trestu smrti a 16. října 1946 oběšen.

Ečerův výslech Joachima Ribbentropa se uskutečnil 22. července 1945. V době výslechu byl již Ribbentrop určen dohodou čtyř mocností pro mezinárodní soud, o jehož zřízení se právě jednalo v Londýně. Patřil do kategorie tzv. hlavních německých válečných zločinců. Na listinu válečných zločinců byl Ribbentrop zapsán v Londýně, v listopadu 1944, na návrh československé delegace v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů.²⁵⁶

Bohuslav Ečer přiznává, že byl přirozeně zvědav, jak se bude německý „nadčlověk“, chovat v roli vyšetřovaného. Na první setkání s Ribbentropem vzpomíná Ečer následovně: „*Vešel pánovitě se zdviženou hlavou, pohrdavým pohledem, jako kdyby přijímal člena tak zvané protektorátní vlády.*“²⁵⁷ Oproti filmovým týdeníkům a fotografiím z období Třetí říše vypadal poněkud sešle a o deset let starší, než byl ve skutečnosti. Byl však pln sebevědomí a snažil se vypadat arogantně jako dříve. Nabídnutou cigaretu od Bohuslava Ečera ovšem bez mrknutí oka přijal. „*Cigarety ostatně přijímali všichni velmi dychtivě jako každý kuřák, jemuž je odpírán tento požitek.*“²⁵⁸

Bohuslav Ečer Ribbentropovi sdělil, že je vyslýchán jako válečný zločinec. Byl tím překvapen a tázal se, kdo jej prohlásil za válečného zločince. Bohuslav Ečer mu odpověděl, že byl na seznam válečných zločinců zapsán na základě návrhu československé vlády Komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů

²⁵⁵ viz. Příloha č. 1.

²⁵⁶ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 29.

²⁵⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str. 210.

²⁵⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

v Londýně. Pak Ribbentropovi řekl, že bude souzen před mezinárodním tribunálem, ač v té době ještě jistě nevěděl, zda bude zřízen.²⁵⁹

Výslech začal obecným informačním rozhovorem. Když byl Ribbentrop dotázán na povolání, sebevědomě odpověděl „*Říšský ministr zahraničních věcí.*“²⁶⁰ Na dotazy týkající se jeho předchozího povolání odpověděl, že zastával post velvyslance v Londýně, dále také neochotně přiznal povolání „exportér a importér“. Na Ečerův dotaz co importoval, Ribbentrop jen tiše odpověděl: „Vino...“. Na to se ho Bohuslav Ečer otázal: „*Pane Ribbentropo, víte, jak se bavili Francouzi na váš účet?*“²⁶¹ Ribbentrop odpověděl: „*Nevím.*“²⁶² Na to Bohuslav Ečer: „*Říkali, že jste jako agent s vínem omámil Francouze, znalce vína, špatným šampaňským, které jste jim prodal.*“²⁶³ Na to Ribbentrop odsekl, že to není pravda, nechtěl porozumět vtipu.²⁶⁴

Od povšechných témat rozhovor začal směřovat ke svému jádru. Bohuslav Ečer vzpomíná, že v úvodu řekl přibližně toto: „*Sehrát jste velkou úlohu v historii svého národa. Výsledek své role snad znáte: bezpodmínečná kapitulace a desítky úplně rozbořených německých měst, tam jste to dopracoval se svými spoluviníky. Hrál jste však také velkou úlohu v mezinárodní politice a zasáhl jste hluboko do osudu evropských národů. Poslední akt této role dohrajete před mezinárodním soudem. To bude závěr vaší kariéry a pak zmizíte v propadlišti dějin. Vaše jméno ovšem zůstane v dějinách napsáno, ale ve špatném slova smyslu. Můžete však ještě aspoň zčásti napravit svojí vinu a prokázat poslední službu svému národu, když nám pomůžete v německém národě zabít nacionalismus.*“²⁶⁵

Ribbentrop se na Bohuslava Ečera překvapeně podíval. Jakoby se ho tázal, jakým právem od něho může něco takového očekávat. „*Vždy jste všichni tvrdili, že sloužíte jedině německému národu a že jedině jeho blaho vám leží na srdci! Německý*

²⁵⁹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 29.

²⁶⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str. 210.

²⁶¹ tamtéž, str. 211.

²⁶² tamtéž, str. 211.

²⁶³ tamtéž, str. 211.

²⁶⁴ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 30.

²⁶⁵ tamtéž, str. 30.

*národ se může zachránit z důsledku strašlivé porážky a vstoupit opět do řady evropských národů jako slušný člen jen tím, že odvrhne nadobro nacistickou ideologii, zřekne se nacistických útočných cílů a vzdá se zločinných metod nacistického režimu. Proto můžete prokázat německému národu, je-li vůbec schopen duchovního a mravního přerodu, poslední službu tím že mu tento přerod usnadníte.*²⁶⁶ Pokračoval Bohuslav Ečer. Ribbentrop se tázal: „*A jak to mám udělat? Jakým způsobem mám pomoci zdolat v německém národě nacionalismus?*“²⁶⁷ Na to Bohuslav Ečer odpověděl, že k tomu může pomoci, když do protokolu a později i u mezinárodního tribunálu, který ho bude soudit, řekne pravdu. Podle Ečerova názoru však Ribbentrop lhal od počátku až do konce.²⁶⁸

Bohuslav Ečer tehdy ještě na Ribbentropa neměl mnoho usvědčujícího materiálu. Jako hlavní právní zbraň proti Ribbentropovi použil knihu, napsanou předválečným britským velvyslancem v Berlíně sirem Nevillem Hendersonem²⁶⁹ - *The Failure of a Mission*²⁷⁰. Autor v knize líčí nezdar svého pokusu prováděného v souladu s tehdejší britskou vládou o smíření nacismu a západní demokracie. Za hlavního válečného štváče v této knize uvádí právě Ribbentropa, naproti tomu o Göringovi mluví, jako o politikovi hledajícím mírové řešení. Ribbentrop prý mařil každý pokus o mírové vyřízení sporů mezi Německem a jeho sousedy a vyhrocoval věci na ostří nože. Göring ho prý jednou označil za bláznivého zločince. Byl to Hendersonův omyl, ovšem sám Göring tuto knihu použil pro svou obhajobu.²⁷¹

Ribbentrop tyto závěry zcela popíral: „*To musí být nějaké nedorozumění. Tomu nerozumím. To musí být nějaká mýlka. Musím se na to Göringa v poledne zeptat.*“²⁷² Bohuslav Ečer byl po sléze, při cestě na oběd do hotelu svědkem hádky mezi Ribbentropem a Göringem. Dále vzpomíná Bohuslav Ečer takto: „*Po poledni, sotva Ribbentropa opět přivedli k výslechu, žádal mne naléhavě, abych ihned vyslechl*

²⁶⁶ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 30.

²⁶⁷ tamtéž, str. 30.

²⁶⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁶⁹ **Neville Henderson (1882-1942)** - britský diplomat, mezi lety 1937 a 1939 velvyslanec VB v nacistickém Německu.

²⁷⁰ Nezdar jednoho posláni

²⁷¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 31.

²⁷² tamtéž, str. 31.

Hermannu Göringovi, který prý prosí o dovolení, aby mohl vysvětlit svůj protokol.“²⁷³ Göring měl potvrdit, že byli oba, jak on, tak Ribbentrop pro mír. Bohuslav Ečer se Ribbentropovi vysmál do očí s tvrzením, že nemá na takovou smluvenou komedii čas.²⁷⁴

Jak sám Bohuslav Ečer přiznává, byl posléze nucen ve výslechu přitvrdit a na otázky vyžadovat jasnou odpověď. Dále se Ribbentropa tázal, kde znal obsah projevu Heinricha Himmlera, který pronesl v červenci 1944 v Alsasku. V tomto projevu Himmler určil čtyři základní cíle německé zahraniční politiky: 1. vybudování velkoněmecké říše, 2. vybudování velkogermánské říše, do níž připojeny německé národy germánské rasy, 3. opanování celého evropského kontinentu a příprava příští války, 4. zajištění velkogermánské říše na východě posunutím hranice 500 km na východ od hranic Německa z roku 1939. Ribbentrop tvrdil, že o obsahu této řeči mu není nic známo.²⁷⁵

Posléze ovšem potvrdil, že takové utopistické plány se opravdu připravovaly. Pocházely prý z okruhu radikálů, kteří proti němu vedli ostrou kampaň. Vyčítali mu, že při zhoršení vojenské situace nepodniká nic, aby uzavřel pro Německo výhodný mír. Pokračoval: „*Stěžoval jsem si führerovi a ten mi řekl, že to jsou stejní idioti, kteří chtěli stále obsazovat Ural, když naše armáda dosáhla Volhy.*“²⁷⁶ Ribbentrop prý proti těmto lidem bojoval.²⁷⁷

Snažil se, jako všichni němečtí váleční zločinci, kteří byli odsouzeni v Norimberku, co nejvíce zmenšit význam svého postavení. Na otázku, jaká byla vlastně jeho úloha v nacistickém Německu, prohlásil: „*Úloha nástroje plánu a myšlenek führera - nic víc.*“²⁷⁸ Ribbentrop uvedl, že s některými plány zahraniční politiky nacistického Německa nesouhlasil. Jmenovitě uvedl, že nesouhlasil s obsazením Prahy. Ve Třetí říši se ovšem podle jeho slov nesmělo rezignovat, proto

²⁷³ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 31.

²⁷⁴ tamtéž, str. 32.

²⁷⁵ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁷⁶ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 32.

²⁷⁷ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁷⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 33.

slíbil Hitlerovi slepou poslušnost. Kdyby rezignoval, byl by poslán do koncentračního tábora. Nato Bohuslav Ečer odvětil: „*Bylo by pro vás Ribbentrope lepší sedět v koncentráku, než dnes v této místnosti!*“²⁷⁹ Ribbentrop se zatvářil melancholicky. Snad si uvědomil, co ho čeká. Podle Bohuslava Ečera musel vědět o hrůzách koncentračních táborů. To vyplývalo z jeho odpovědi. Proto se bál rezignovat. Když byl v Norimberku tázán, jestli o koncentračních táborech věděl, řekl, že znal pouze tři Buchenwald, Oranienburg a Terezín. O tom, co se v těchto v táborech dělo prý nevěděl nic. Ečerovi v Ashcanu řekl, že o zvěrstvech v koncentračních táborech se dozvěděl až ve vazbě, když o nich viděl americký film.²⁸⁰

Když při výslechu došlo k Ribbentropovu vztahu k Hitlerovi, odpověděl: „*Hitler byl muž, který vždycky dělal vše, aby udržel mír a aby uskutečnil své plány pokojnými metodami.*“²⁸¹

Výslech se dále věnoval otázce Československa. Bohuslav Ečer Ribbentropa konfrontoval s Hitlerovým projevem, který pronesl na konferenci vysokých nacistických funkcionářů v roce 1932. Tam Hitler prohlásil, že Čechy a Morava musí být vyklizeny pro německé sedláky, a že český národ musí být vystěhován na Sibiř nebo na Volyň. Ribbentrop znalost tohoto výroku popřel. Podle Bohuslava Ečera ale nepochybně lhal, protože se před tribunálem v Norimberku zjistilo, že tyto plány existovaly. Konstantin von Neurath v roce 1940 předložil Hitlerovi podrobný plán na germanizaci Čech a Moravy. Hitler tento plán schválil, ale provedení odložil až po německém vítězství.²⁸²

V souvislosti s germanizačním plánem pro Čechy a Moravu se Bohuslav Ečer ptal Ribbentropa na obsah rozmluvy, kterou měl s Hendersonem v Berlíně v dubnu 1938. Henderson rozpravu popisuje ve své knize a praví, že Ribbentrop mu ukázal zprávu, došlou z Prahy, podle níž byli v Čechách zastřeleni dva henleinovci. Ribbentrop doprovodil tuto zprávu hrozbou, že český národ musí být za tento zločin potrestán, že musí být vyhuben do posledního muže, ženy a dítěte. Ribbentrop označil

²⁷⁹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 33.

²⁸⁰ tamtéž, str. 33.

²⁸¹ tamtéž, str. 34.

²⁸² NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Hendersonovo tvrzení za lživé: „*Tvrdí-li, že jsem řekl, že český národ musí být vyhuben, je to absurdní nepravda a prohlašuji to za hanebnou lež.*“²⁸³

Podle Bohuslava Ečera není pochyb o tom, že Henderson napsal pravdu a že lhal Ribbentrop. V Norimberku byl později přečten dokument, týkající se opatření proti partyzánům, kde Ribbentrop používá stejného obratu: vyhubení mužů, žen i dětí.²⁸⁴

V souvislosti s mnichovskou krizí v roce 1938 Ribbentrop přiznal, že v květnu hovořil dvakrát nebo třikrát s československým velvyslancem v Berlíně dr. Mastným²⁸⁵ o pohybech německých vojsk. Připustil, že mu dal ujištění, že tyto pohyby nemají nic společného s politickou situací a hlavně, že nejsou namířené proti Československu. Ribbentrop tvrdil, že nebyl nikdy srozuměn s plánem okupovat cizí území a nikdy k tomu Hitlerovi neradil.²⁸⁶

Co se týká Rakouska a Sudet, nejednalo se, podle Ribbentropa o násilnou okupaci, ale o připojení na základě smlouvy. Ribbentrop údajně nesouhlasil se zřízením Protektorátu Čechy a Morava. Porušování suverenity ostatních států ze strany Německa Ribbentrop vysvětluje následovně: „*Když Hitler přišel k přesvědčení, že Německo je životně ohroženo, neváhal předejít takovému ohrožení protiopatřením, i když s tím byla porušena neutralita. Všichni ostatní státníci v historii jednali stejným způsobem.*“²⁸⁷

O událostech týkajících se „Mnichova“ Ribbentrop vypověděl, že nebyl přítomen rozmluvě Chamberlaina a Hitlera v Berchtesgadenu. Rozmluvy v Godesbergu se účastnil jen zčásti, a to pouze jako svědek. Mnichovské konference se však přímo účastnil. Krátce před konferencí se podle jeho výpovědi konala porada u Hitlera. Byl zde přítomen Göring, Neurath a později i on, Ribbentrop. Při této poradě prý došlo k roztržce mezi Göringem a Ribbentropem. Ribbentrop o této

²⁸³ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 35.

²⁸⁴ tamtéž, str. 35.

²⁸⁵ **Vojtěch Mastný (1874-1954)** - významný československý diplomat a právník. V letech 1932 až 1939 vyslanec v Berlíně.

²⁸⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁸⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 35.

poradě vypověděl: „*Tenkrát byly v proudu určité diplomatické akce. Pokud se pamatují, očekávali jsme návštěvu francouzského velvyslance s určitými návrhy. Göering podával zprávu o přání Itálie vstoupit do jednání. Byl jsem Hitlerem tázán, co o tom soudím, a vyslovil jsem se v tom smyslu, že by bylo nejlépe vyčkat, až s jakým výsledkem se setkají diplomatické akce. Göering, který má námitce špatně rozuměl, obrátil se na mě prudce s otázkou: Chcete snad válku? Hitler okamžitě zasáhl: Nikdo nechce válku. Což samozřejmě odpovídalo i mému pojetí.*“²⁸⁸

Ribbentrop dále připustil, že po uzavření Mnichovské dohody mu Hitler telefonicky oznámil, že ho navštívil Chamberlain a předložil mu k podpisu prohlášení obsahující tyto dva body: a) potvrzení německo-britské námořní dohody, b) ujištění, že Německo již nemá v Evropě územních požadavků. Hitler toto prohlášení podepsal. Ribbentrop přiznal, že obsazení Československa 15. března 1939 bylo v rozporu s tímto závazkem. Na jeho obhajobu však dodal: „Jsem přesvědčen, že Hácha o návštěvu Berlína sám požádal.“²⁸⁹

O tom, že německé vojsko vzniklo na československé území již 14. března 1939, tedy v době, kdy byl Hácha teprve na cestě do Berlína, Ribbentrop prý nic nevěděl. O úmyslu vpadnout do Československa, se dozvěděl až při Háchově návštěvě v Berlíně. Ta podle Ribbentropa proběhla velice srdečně. V Praze s ním prý Hitler Výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava nijak nediskutoval. Zavolal ho pouze, aby dokument podepsal a přečetl jej v pražském rozhlase. Toto Ribbentrop ve výpovědi zvláště zdůraznil, aby ukázal svou nevýznamnou roli v zahraniční politice Německa. Na postavení pouhého vykonavatele Hitlerových zahraničněpolitických plánů pak postavil celou svou obhajobu Norimberku.²⁹⁰

Z prvního Ribbentropova výslechu stojí za to zmínit ještě jednu událost. Bohuslav Ečer se Ribbentropa mezi jinými otázkami také ptal na Hitlerův poměr k českému národu. Ribbentrop doslova prohlásil: „*Hitler měl vždy pozitivní poměr k českému národu.*“ Chvilí se zamyslel a pokračoval: „*Chtěl bych vám to doložit jeho*

²⁸⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 36.

²⁸⁹ tamtéž, str. 36.

²⁹⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

výrokem, ale nevím, měl-li by být protokolován. “Jednou prý Hitler hovořil o Českém národě a jeho dobrých a špatných vlastnosti Hitler shrnul svůj soud o Čechách v tom smyslu, že o nich mají převahu dobré vlastnosti a prohlásil že: „*Cítím zvláštní sympatie k českým ženám.*“²⁹¹ Bohuslav Ečer se dal do smíchu. Ribbentrop po přestávce projevil přání opravit svou výpověď v tomto bodě. To mu nebylo dovoleno. Bylo mu ale dopřáno k výpovědi připojit dodatek v tomto znění: „*Cítím zvláštní sympatie k českým ženám a českým mužům.*“²⁹² Dále zažádal o tento dodatek: „*Přeji si dodati, že si vyhrazuji právo doplniti toto své prohlášení, vzpomenu-li si později na něco, co jsem pro oslabení paměti zapomněl.*“²⁹³ Protokol z prvního výslechu s Ribbentropem má asi 20 stran. Byl vyhotoven v osmi exemplářích.²⁹⁴

Bohuslav Ečer Ribbentropa vyslýchal ještě jednou, a to 23. května 1946 v Norimberku. Bylo to tedy v době, kdy byl již Norimberský proces s hlavními válečnými zločinci²⁹⁵ zahájen. Tehdy byl výslech uskutečněn na žádost československého soudu. Tématem byly okolnosti, které vypověděl K. H. Frank před Lidovým soudem v Praze.²⁹⁶

Ribbentrop Ečerovi údajně vyčítal, že obsah jejich první rozmluvy uveřejnil v anglickém tisku. Domníval se, že jejich rozmluva byla neverejná. Bohuslav Ečer na to odpověděl: „*Jak vás to mohlo napadnout, že výslech z Mondorffu zůstane tajný? Vždyť všechno to, co jste řekl a co ještě řeknete má takovou historickou cenu, že se z toho ani slovo nesmí ztratit ve spisech a já jsem proto obšírně informoval veřejnost o tom, co jste mi řekl Mondorffu. Protože jste hrál tak významnou roli v historii Německa a Evropy.*“²⁹⁷ Bohuslav Ečer se domníval, že byl tímto výrokem Ribbentrop polichocen.²⁹⁸

U příležitosti druhého výslechu Ribbentrop mu Ečer prozradil, že byl K. H. Frank dne 21. května 1946 v Praze odsouzen k trestu smrti oběšením. Ribbentropova

²⁹¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 38.

²⁹² tamtéž, str. 38.

²⁹³ tamtéž, str. 39.

²⁹⁴ tamtéž, str. 39.

²⁹⁵ viz. Příloha č. 1.

²⁹⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁹⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 39.

²⁹⁸ tamtéž, str. 39.

reakce byla, podle Ečera následovná: „Zesinal, prudce vdechl, jakoby lapal po dechu, zavřel oči a několik minut jsem měl před sebou skoro mrtvolu. Vzpamatoval se za několik minut. Snažil se předstírat klid. Pokusil se také o úsměv. Ale to všechno byly grimasy, nimiž nemohl zastřít hrůzu z poznání, že se blíží také pro něho smrt.“²⁹⁹

2. 3. 2. *Wilhelm Keitel*

Wilhelm Keitel byl vysoce vyznamenaný veterán první světové války. V nacistickém Německu zastával funkci náčelníka Hitlerova Vrchního velení Wehrmachtu (dále jen OKW³⁰⁰). V Norimberku byl dne 1. října 1946 odsouzen k trestu smrti za válečné zločiny a 16. října 1946 oběšen.³⁰¹

Bohuslav Ečer Keitela vyslychal v Ashcanu 3. a 4. srpna 1945.³⁰² Takto vzpomíná na první setkání s německými generály a Keitelem: „Když jsme tehdy přišli do tábora, procházelo se několik generálů, maršálu a generálních polních maršálů před budovou. Všichni stanuli v pozoru. Bylo to pro nás zadostiučinění, nikoli osobně, ale jako nositele československé uniformy, když jsme zažili, jak vojenští vůdcové Německa a nedávno ještě páni Evropy se postavili do pozoru, před československými důstojníky. Keitel chtěl zvláště ukázat, jak rozumí disciplíně, a když jej přivedli k výslechu do úřední místnosti, v níž jsem seděl za stolem, pokuřuje klidně cigaretu, postavil se Keitel pozoru přesně podle předpisů, strnulého a vzorného. Několik minut jsem se bavil pohledem na tuto vojenskou nacistickou zkamenělinu.“³⁰³

Podle Bohuslava Ečera se pak snažil vzbudit dojem přímého, poctivého a čestného vojáka, který neuhýbá odpovědi a nelže. Pro Bohuslava Ečera byly stěžejní informace o německých přípravách k přepadení Československa z let 1939. Neměl ale tehdy ještě proti Keitelovi žádné usvědčující dokumenty. Přečetl mu tedy jen úryvky z Hitlerova projevu z 1. září 1939, kde Hitler tvrdil, že Německo vydalo na

²⁹⁹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 40.

³⁰⁰ Oberkommando der Wehrmacht

³⁰¹ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983.

³⁰² viz. Příloha č. 39.

³⁰³ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 46.

zbrojení do této doby 90 miliard marek. Keitelovi se tato suma zdála trojnásobě přehnaná oproti skutečnému stavu.³⁰⁴

Keitel byl na jaře roku 1939 vyznamenán zlatým čestným odznakem nacistické strany. U výsledku ovšem tvrdil, že členem NSDAP nebyl. Přiznal však, že straně daroval asi 2000 marek. Snažil se svou roli v nacistickém Německu bagatelizovat. Prohlásil se za pouhého vykonavatele rozkazů Adolfa Hitlera. Neměl prý vůbec právo vydávat rozkazy sám za sebe. Pasoval se do role Pošťáka.

Na Ečerův dotaz, jaký měl poměr k Adolfu Hitlerovi, prohlásil: „*Jsem i dnes přesvědčeným stoupencem Adolfa Hitlera, což ovšem nevylučuje, že jsem s mnohými body stranického programu a s politikou nikdy nesouhlasil.*“³⁰⁵

Keitel tvrdil, že Německo nebylo v září 1938 připraveno vést válku proti Československu a jeho spojencům. Případnému útoku spojenců Velké Británie, Francie a Sovětského svazu by Německo nedokázalo odolat. Připustil, že politickým smyslem a účelem Mnichovské dohody bylo vyloučení Sovětského svazu z evropských záležitostí.³⁰⁶

Bohuslav Ečer mu přečetl úryvek z Hitlerovy řeči pronesené 30. června 1939: „*Dal jsem 28. května 1938 rozkaz, aby vojenské přípravy proti tomuto státu [Československu – pozn. autora] byly skončeny ke 2. říjnu 1939 a dal jsem rozkaz vybudovat mohutnou defenzivní frontu na západě.*“ Na to Keitel odpověděl, že si na tento Hitlerův rozkaz nevzpomíná. Před norimberským tribunálem ovšem bylo dokázáno, že lhal, a to na základě dokumentů.³⁰⁷

Keitel dále připustil, že byl v Berchtesgadenu, Godesbergu i v Mnichově přítomen rozhovorům Hitlera s Chamberlainem a později Hitlera Chamberlainem, Daladierem a Mussolinim, ale vždy jen jako pozorovatel. Podle Bohuslava Ečera byla však Keitelova přítomnost u těchto porad jakýmsi prvkem vyděračství a výhrůžky.³⁰⁸

³⁰⁴ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 46.

³⁰⁵ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³⁰⁶ tamtéž.

³⁰⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 46.

³⁰⁸ tamtéž, str. 46.

Druhý den Keitel vypověděl, že byl přítomen u toho, když do Berlína přijel Emil Hácha a mluvil s ním o technických otázkách souvisejících s příchodem německých vojsk do Čech a na Moravu. To vše prý projednali v srdečném a přátelském duchu. K obsazení zbytku Československa prý nedal rozkaz. V případě obsazení Ostravy 14. března, podle něho, Němci chtěli zabránit obsazení Ostravy a Vítkovic Poláky, kteří se na to už chystali. To opakoval později i před Norimberským tribunálem.³⁰⁹

Bohuslav Ečer se Keitla ptal, zda se německá branná moc dopouštěla nějakých zločinů. Na to velice důrazně prohlásil, že němečtí vojáci nikdy zločiny neprováděli. O zvěrstvech koncentračních táborů se prý dozvěděl teprve ve vazbě. Když se ho Bohuslav Ečer ptal, jestli on osobně má nějaké zločiny na svědomí, zatvářil se uraženě a rozhořčeně to popřel. Bohuslav Ečer mu předložil fotografii jeho vlastního rozkazu, jím vlastnoručně podepsaného ze dne 16. září 1941. Tímto rozkazem Keitel nařídil, aby za každého zabitého Němce na východě, bylo popraveno 50-100 komunistů. Keitel na svoji obhajobu dodal, že tento rozkaz neplatil pro Čechy a Moravu. Snad v domnění, že mu to před československým zástupcem pomůže.³¹⁰

Na výslech Keitla Bohuslav Ečer vzpomíná takto: „*Když jsem pozoroval Keitelův výraz v obličeji. Tak mě napadlo, jakou vděčnou úlohou by zde měl například Karel Čapek, kdyby seděl v pozadí a pozoroval hru obličeje, očí, svalů ve tváři, pohybů, držení těla, poslouchal řeč a všimal si jejího tónu, při všech těch výsleších německých vedoucích generálů. Napsal by jistě novou Bílou nemoc, ale se závěrem optimističtějším.*“³¹¹ Keitel byl u výslechů výrazně nervózní.³¹²

³⁰⁹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 46.

³¹⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³¹¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 48.

³¹² tamtéž, str. 48.

2. 3. 3. Hans Lammers

Hans Lammers byl profesorem práva. V nacistickém Německu zastával funkci náčelníka tzv. Reichskanzlei³¹³, byl říšským ministrem a podepisoval všechny Hitlerovy dekrety a vládní zákony. Byl také autorem textu „*Výnosu o zřízení Protektorátu Čechy a Morava*“, podepsané na Pražském hradě 16. března 1939. Hans Lammers vystoupil jako svědek v procesu s hlavními zločinci³¹⁴. Sám byl odsouzen v tzv. Ministerském procesu³¹⁵ k 20 letům vězení. Trest mu byl ovšem 12. prosince roku 1949 zmírněn na 10 let vězení.³¹⁶

Lammers byl podroben Ečerově výslechu dne 5. srpna 1945. Podle Ečerových vzpomínek byl při výslechu Lammers rozvážný, klidný, přemýšlivý a žoviální. Také on se snažil, stejně jako všichni ostatní, svou roli ve Třetí říši hluboce ponížít. Tvrdil ovšem, že na obsah zákonů neměl vůbec žádný vliv: „*Obsah zákonů určil führer a můj úkol spočíval v tom, abych zajistil takový text zákonů, který by věrně vyjádřil vůli Hitlerovu. A pak bylo mým dalším úkolem potvrdit svým podpisem, že Hitler zákon podepsal.*“³¹⁷ Podle svých slov se tedy staral pouze o formální podobu zákonů. Dále proklamoval, že by se jeho funkce dala označit jako notář, který pouze ověřoval podpisy.³¹⁸

Bohuslav Ečer přitvrdil v následující otázce: „*Uznáváte, dr. Lammersi, jako profesor práva, že podepsat a vydat vyhlášku, podle níž se trestá žena a děti za to, co domněle spáchal otec rodiny je zločin?*“³¹⁹ Lammers nebyl otázkou nějak zaskočen, chvíli přemýšlel a pak cynicky odpověděl: „*Uznávám, že je to zločin podle práva civilizovaného. Ale není to zločin podle práva nacistického.*“³²⁰ Profesor, který nacistické právo vyučoval, ho nyní prohlašuje za necivilizované. Právo je jedním z

³¹³ Říšské kancléřství

³¹⁴ viz. Příloha č. 1.

³¹⁵ viz. Příloha č. 12.

³¹⁶ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 52.

³¹⁷ tamtéž, str. 52.

³¹⁸ tamtéž, str. 52.

³¹⁹ tamtéž, str. 52.

³²⁰ tamtéž, str. 52.

podstatných znaků civilizace. Civilizace se liší od barbarství právě tím, že buduje a respektuje právní řád. Necivilizované právo není žádným právem.³²¹

2. 3. 4. Kurt Daluege

Kurt Daluege vykonával v nacistickém Německu funkce SS-Oberstgruppenführera a šéfa pořádkové policie. Do dějiny českých zemí se zapsal, jako druhý zastupující říšský protektora v Čechách a na Moravě. Do této funkce byl jmenován po smrti Reinharda Heydricha a vykonával ji v období od 4. června 1942 do 20. srpna 1943. Z funkce byl Hitlerem odvolán z důvodu nepříznivého zdravotního stavu. Kurt Daluege byl mimořádným lidovým soudem v Praze odsouzen k smrti a popraven dne 23. října 1946.³²²

Jeho nástup do úřadu zastupujícího říšského protektora v Čechách a na Moravě je poznamenán mstou na českém národě za atentát na Heydricha. Bezprostředně po svém příjezdu do Prahy vyhlásil stanné právo. Společně s K. H. Frankem se stal hlavním strůjcem tzv. „heydrichiády“. Toto označení je souhrnný název období represí uplatněných nacistickými okupanty během druhé světové války na celém území protektorátu Čechy a Morava po atentátu na Reinharda Heydricha, jako zastupujícího říšského protektora. Daluege společně s K. H. Frankem nesou hlavní vinu za vyhlazení obcí Lidice (10. června 1942) a Ležáky (24. června 1942). Za dobu výkonu své funkce v Protektorátu nechal popravit přibližně 1400 Čechů. Po skončení druhé světové války byl Daluege mimořádným lidovým soudem v Praze odsouzen k smrti. Popraven byl 23. října 1946 v Pankrácké věznici.³²³

Dne 21. července 1945 byl Daluege podroben výslechu Bohuslava Ečera. Na první dojem z vyslychaného vzpomíná Ečer takto: *„Když jsem se ho tázal, je-li ochoten mluvit pravdu, prohlásil, že ano, ale s dvěma výhradami: především prý nemá sebou své zápisky a bude vypovídat jen podle své paměti, což nevylučuje omyly*

³²¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 52.

³²² UHLÍŘ, Jan – KAPKA, Jan. *Praha ve stínu hákového kříže*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. str. 74.

³²³ tamtéž, str. 75.

nebo nesprávnosti. A za druhé - na to kladl zvláštní důraz - trpí prý následky dědičné syfilidy, což rovněž může mít vliv na objektivní pravdivost jeho výpovědi. A pohotově mě vypočítal všechny lékaře, kteří ho léčili, včetně jakéhosi německého pražského lékaře.³²⁴ Dále uvedl, že když se o jeho nemoci dozvěděl Adolf Hitler, to bylo v roce 1943, musel opustit svoji funkci a z Prahy odejít. Skutečným důvodem odchodu z funkce protektora však byly dva infarkty, které Daluege utrpěl. Tvrdil, že je ochoten říci čistou pravdu. Bohuslav Ečer s sebou měl protokol z výslechu s K. H. Frank, se kterým mohl Daluegeho konfrontovat.

K. H. Frank Daluegeho popsal takto: „Pravý typ policejního Generála, slepě poslušný rozkazů svých nadřízených a zejména Hitlera, nelítostný, nevybíravý v prostředcích, intimní přítel Himmlerův, s nímž byl denně v osobním nebo telefonickém styku. Byl českým národem nenáviděn. Je odpovědný za všechna opatření učiněná po Heydrichovi.“³²⁵ O zločinech v Lidicích Frank hovořil takto: „Celé naše neštěstí bylo v tom, že führer byl obklopen holomky a zločinci.“³²⁶ Z těchto výroků je patrné, že se Frank snažil přenést svou odpovědnost právě na Daluegeho.

Při výslechu Daluegeho se Ečer snažil získat důkazní materiál právě proti K. H. Frankovi, jak sám tvrdí věděl, že mezi gangstery není žádná solidarita a nemýlil se. Přečetl mu pasáže z protokolů z výslechu s K. H. Frankem. Stačily pouze dvě věci a Daluege vybuchl. Ečer podotkl: „Napřed mluvil Frank o zločincích, kteří obklopují führera. Pak vás osobně označil za intimního přítele Himmlera, tedy za osobu, která patří do okolí führera. Není jasné, že vás tím zařadil do kategorie holomků a zločinců?“³²⁷ Daluege vybuchl vztekem a prohlásil, že Frank hanebně lže. Potom se o Frankovi rozpovídal.

Potvrdil, že je Frank odpovědný za lidický a ležácký zločin a dodal k tomu: „Frank byl nejnenáviděnějším člověkem Čechách a na Moravě. Musel jezdit z bytu do kanceláře a nazpět v pancéřové autě a v doprovodu. Já žil v Dobříši zcela volně.

³²⁴ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 52.

³²⁵ tamtéž, str. 53.

³²⁶ tamtéž, str. 53.

³²⁷ tamtéž, str. 53.

*Chodil jsem s českými lesníky na hony a měl jsem v rodině českou služebnou. Naučil jsem se český národ milovat.*³²⁸ Žádal o konfrontaci s Frankem, pokud možno u soudu.

Bohuslavovi Ečerovi se podařilo se spojenci dojednat, aby byl Daluege vydán československým úřadům a byl souzen před lidovým soudem v Praze. Stalo se tak 10. dubna 1946. Daluege se těšil na konfrontaci s Frankem, domníval se, že se pak vrátí zpět do Norimberku. Ovšem přímo v soudní síni na Pankráci se dozvěděl, že je na něho uvalena řádná vazba a bude stejně jako Frank souzen v Praze. Tedy v místě, kde se dopustil svých největších zločinů. V tu chvíli se rozhodl, že konfrontace s Frankem by pro něho nemusela mít příznivý dopad. Bohuslav Ečer jeho další postup před soudem popisuje takto: *„Mám za to, že se v té chvíli rozhněval. To se projevilo v soudní síni samé, a změnil své původní plány. Neřekl to, co by byl býval řekl. To je můj dojem. Není vyloučeno ovšem také jiné vysvětlení. Mlčky a očima se dohodl s Frankem, že se nebudou navzájem obviňovat. Možná, že oba přece jen uznali za správnější manifestovat před československým soudem německou solidaritu. V každém případě však Daluege trpce nesl, že musel zůstat v Praze ve vyšetřovací vazbě.“*³²⁹ Daluege pak v Praze stanul před mimořádným lidovým soudem a byl za válečné zločiny v Praze popraven 23. října roku 1946.³³⁰

2. 3. 5. Hermann Göring

Hermann Göring byl vojenským pilotem a hrdinou první světové války. Patřil k Hitlerovým nejbližším spolupracovníkům a přidal se k němu už v samotném začátku nacistického hnutí v Německu. Byl účastníkem Pivního puče v bavorském Mnichově v roce 1923. Posléze poslancem a předsedou říšského sněmu za NSDAP. Byl jedním ze zakladatelů Gestapa, ministrem letectví, vrchním velitelem Luftwaffe, říšským maršálem a Hitlerovým zástupcem po většinu druhé světové války. Hermann Göring byl před norimberským tribunálem shledán vinným ve smyslu všech čtyřech bodů obžaloby a byl 1. října 1946 odsouzen k trestu smrti oběšením. Popravě ale

³²⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 53.

³²⁹ tamtéž, str. 57.

³³⁰ UHLÍŘ, Jan – KAPKA, Jan. *Praha ve stínu hákového kříže*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005.

unikl, když se ve své cele 15. října 1943 ve 22:44 usmrtil spolknutím kapsle kyanidu draselného.³³¹

Göring se Ečerovu výslechu dokázal velice dlouho vyhýbat. Původně měl být vyslýchán už srpnu 1945. Tento výslech byl však zmařen zásahem vyšší moci, z důvodu Göringova zdravotního stavu. V plánovaný den výslechu dostal totiž Göring srdeční infarkt, který mu údajně způsobila těžké bouřka. Podle Ečerovy výpovědi měl panický strach z blesků a k smrti se polekal, když uhodilo do hromosvodu věznice v Ashcan.³³²

Bohuslav Ečer se dostal k výslechu Göringa až na základě žádosti brněnského lidového soudu, který v to dobu chystal proces proti dr. K. Schwabemu, bývalému nacistickému policejnímu prezidentovi a později zemskému viceprezidentovi v Brně. Veřejného žalobce zajímal vztah Schwabeho a Göringa, zejména po Mnichově před 15. březnem 1939. Výslech se uskutečnil 30. května 1946 už v Norimberku.³³³ Podle Ečerovy vzpomínky zaujal Göring pozici:³³⁴ „*Šelmy ve střehu s laskavýma očima a dobromyslným úsměvem, ale připravené ke skoku nebo k obraně podle situace.*“³³⁵

Göring přiznal, že byl před 15. březnem 1939 v kontaktu s brněnskými Němci, nepamatoval si však jejich jména. Doslova opovržlivě řekl, že za ním lezli. Výslech tedy nedopadl pro brněnský lidový soud příliš dobře. Podle Bohuslava Ečera se Göring choval při výslechu jako herec, jako ostatně od prvního do posledního dne procesu v Norimberku. Po ukončení výslechu se stala jedna zvláštní událost, kterou Bohuslav Ečer zachytil takto:³³⁶ „*Dodiktoval jsem protokol, dokouřil cigaretu, odhodil do popelníku "špačka" a odešel k telefonu. Ve výslechu pokračoval můj kolega. Ten mě pak vykládal, že Göring nespustil "špačka" s očí a v průběhu dalšího*

³³¹ HEYDECKER, Joe – LEEB, Johannes. *Norimberský proces*. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0940-0.

³³² EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 57.

³³³ viz. Příloha č. 40-41.

³³⁴ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³³⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 57.

³³⁶ tamtéž., str. 57.

*výslechu nenápadně manévroval rukou až k popelníčku a v mžiku se octl "špaček" v kapse maršálské uniformy. Tu scénu, bohužel, žádný fotograf nezachytil.*³³⁷

³³⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 57.

3. Bohuslav Ečer stíhá K. H. Franka

Jedním z nejdůležitějších úkolů Bohuslava Ečera jako československého delegáta v KSN, bylo získat válečné zločince, kteří své zločiny páchali na území Československa, před československé soudy. Bylo tomu tak třeba v případě získání bývalých představitelů Slovenské republiky (1939-1945) pro potřeby Národního soudu v Bratislavě, kteří byli zajati ve Fresingu. Bohuslav Ečer se svým týmem sepsal žádosti o jejich vydání. Byli mezi nimi: Jozef Tiso, Štěpán Tiso, Gejza Medrický, Mikuláš Pružinský nebo Šaňo Mach. Jejich samotný převoz do Plzně a předání československým úřadům potom zorganizoval Ečerův asistent dr. Fanderlík.³³⁸

Pro československé úřady bylo ovšem prioritou číslo jedna, získat pro československý soud Karla Hermanna Franka, který tak měl být souzen v místě, kde se dopouštěl svých největších zločinů, a kde byl znám pod hroznými přezdívkami "Krvavý pes Frank" a „Řezník českého národa“. V Československu patřil mezi nevíce nenáviděné válečné zločince. Požadavek na jeho vydání byl zcela v souladu s Moskevskou deklarací z roku 1943.³³⁹

K. H. Frank se narodil 24. ledna 1898 v Karlových Varech a již jeho rodiče ho vychovávali v duchu německého nacionalismu. Při výběru jména pro své dítě se dokonce inspirovali jménem jednoho jeden z předáků německorakouského nacionalistického, všenněmeckého proudu Karla Hermanna Wolfa³⁴⁰. Učil se mít negativní vztah k Čechům, kteří byli vnímáni jako překážka při naplňování německých nacionalistických cílů v tehdejší Rakousku-Uhersku. Při dětské hře utrpěl vážné zranění oka, které mu muselo být nahrazeno skleněnou náhražkou. Podle svých vlastních slov mu toto zranění způsobili čeští spolužáci. Jeho tvrzení se ovšem nepodařilo ověřit.³⁴¹

³³⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 205.

³³⁹ TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010.

³⁴⁰ **Karl Hermann Wolf (1862-1941)** - rakouský a český novinář, publicista a politik německé národnosti, na přelomu 19. a 20. století poslanec Českého zemského sněmu a Říšské rady; jeden z předáků německorakouského nacionalistického, všenněmeckého proudu.

³⁴¹ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003.

K. H. Frank nastoupil jako posluchač ke studiu práv na Německé Univerzitě v Praze, ale toto studium se mu nepodařilo dokončit. V době první světové války se několikrát snažil nastoupit do vojenské služby., kam ovšem z důvodu svého zranění nebyl přijat.³⁴²

Po první světové válce se začal angažovat v sudetoněmeckém politickém hnutí. V roce 1919 vstoupil do Deutsche Nationalsozialistische Arbeiterpartei³⁴³. V Karlových Varech si založil knihkupectví, kde prodával zejména nacistické propagandistické knihy. Vedle Konrada Henleina se z něho stala jedna z nejviditelnějších postav Sudetoněmecké strany (SdP). Ve volbách roku 1935 se za tuto stranu stal poslancem Národního shromáždění. Výrazně se angažoval ve snahách sudetských Němců odtrnout se od tehdejšího Československa a připojit Sudety k nacistickému Německu. Po podepsání Mnichovské dohody byl K. H. Frank povýšen do hodnosti SS-Brigadeführera.³⁴⁴

Po obsazení zbytku Československa německou armádou 15. března 1939 byl K. H. Frank povýšen do hodnosti SS-Gruppenführera a později byl jmenován velitelem policie v Protektorátu Čechy a Morava a státním tajemníkem nově zřízeného Úřadu říšského protektora. Říšským protektorem v Čechách a na Moravě se stal bývalý diplomat Konstantin von Neurath. Jako státní tajemník a šéf policie uplatňoval K. H. Frank politiku krutosti. Mimo jiné měl podíl na popravě českých studentů v roce 1939. Po faktickém odvolání Konstantina von Neuratha v září 1941 začal K. H. Frank spolupracovat s nově jmenovaným zastupujícím říšským protektorem jmenován SS-Obergruppenführer Reinhardem Heydrichem.³⁴⁵

Po atentátu 27. května 1942 se K. H. Frank postavil do čela odvetných akcí vůči českému národu, včetně vypálení obcí Lidic a Ležáků. Novým zastupujícím říšským protektorem se stal SS-Oberstgruppenführer a šéf pořádkové policie Kurt Daluege. V srpnu 1943 byl novým regulérním říšským protektorem jmenován

³⁴² MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epoque, 2003.

³⁴³ Německá národně-socialistická dělnická strana

³⁴⁴ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epoque, 2003.

³⁴⁵ tamtéž.

Wilhelm Frick. Za jeho působení však tato funkce získala zcela reprezentativní charakter. K. H. Frank získal hodnosti *SS-Obergruppenführer und General der Polizei* v Praze, byl také jmenován generálem Waffen-SS, ale co je důležitější, stal se také německým státním ministrem pro Protektorát (*Deutscher Staatsminister für das Protektorat*). Což znamenalo, že se fakticky stal osobou číslo jedna tehdejší německé správy v Protektorátu. V jeho osobě se kumulovala nejvyšší moc politická i policejní.³⁴⁶

Ještě 30. dubna 1945, před začátkem Pražského povstání, varoval veřejnost v rozhlasovém projevu, že jakékoli protiněmecké povstání bude utopeno v krvi. Během svého prvního výslechu v Praze, který vedl dr. František Kropáč, K. H. Frank vzpomíná na útěk z Protektorátu a na své zatčení v Rokycanech:³⁴⁷

„Ve dnech 4. - 8. 5. 1945 byl jsem v Černínském paláci a v noci z 8. na 9. 5., když předtím generál Toussaint³⁴⁸ podepsal kapitulaci, odjel jsem s rodinou přes Rokycany směr na Plzeň. Na dotaz, kdo byl v mém osobním doprovodu, prohlašuji, že mě doprovázel můj pobočník, major der Schutzpolizei Hoffman a SS-Brigadeführer Voss³⁴⁹ a 14 mužů osobní stráže.

Měl jsem v úmyslu přejetí do amerického zajetí, což muselo být Američanům známo, neboť jsem byl očekáván. V blízkosti Rokycan byl vůz zastaven americkým kapitánem, který se mne ptal, jsem-li státní ministr Frank. Na dotaz prohlašuji, že jméno onoho kapitána nevím. Byl jsem jím zatčen, odjel jsem společně s pobočníkem a Vossem do Plzně.

Důstojníkovi americké armády, který můj vůz zastavil, jsem řekl, že v dalším voze jede manželka se třemi malými dětmi. Na což mě bylo odpovězeno, že mě následují a že nemusím se o ně starati. Moje největší starost byla moje rodina, ale byl jsem na opětovné dotazy vždy ujištěn, že mě následuje. Podotýkám, že v

³⁴⁶ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003.

³⁴⁷ SOA, LS 1527/46, Mimořádný lidový soud v Praze, K. H. Frank.

³⁴⁸ **Rudolf Toussaint (1891-1968)** - německý generál, velitel jednotek Wehrmachtu bojujících v Praze při jejím osvobození.

³⁴⁹ **Bernhard Voss (1897 1947)** - velitel výcvikového prostoru Waffen-SS Benešov. Po válce v Praze odsouzen k smrti za válečné zločiny a oběšen.

Rokycanech jsem byl neustále ohrožován Čechy, ale pod americkou ochranou byl jsem rychle převezen do Plzně k americkému velitelství.

*Podle slov doprovázejícího důstojníka měla mě býti dána příležitost rozmluvy s americkým generálem, což se však nestalo. Žádného generála jsem neviděl, a byl jsem den a noc střežen americkými vojáky. Na to jsem byl odvezen do Wiesbadenu, kde jsem zůstal v americké vazbě až do převezení do Prahy.*³⁵⁰

Na fotografiích ze zatčení je, i přes její špatnou kvalitu, na Frankově tváři vidět úsměv³⁵¹. Pravděpodobně se domníval, že si jako americký zajatec zachránil život. Díky práci Bohuslava Ečera se to nakonec nepodařilo a K. H. Frank byl postaven před Mimořádný lidový soud v Praze, kde byl také po vynesení rozsudku popraven.³⁵²

3. 1. Výslech K. H. Franka ve Wiesbadenu

Bohuslav Ečer vyslychal K. H. Franka jako vůbec první Čechoslovák. Výslech proběhl dne 28. května 1945 v americké věznici pro válečné zločince ve Wiesbadenu³⁵³. S výslechem souhlasil vedoucí amerického oddělení J. C. Breckinridge, který měl na starosti stíhání válečných zločinců. V roli zapisovatele byl při výslechu přítomen také asistent Bohuslava Ečera dr. Fanderlík.³⁵⁴

Podle vzpomínek Bohuslava Ečera zaznamenal Edvard Cenek první setkání K. H. Franka s českými právníky takto: „*Čechům bušilo srdce, Američan neskrýval zájem, jak dopaden toto střetnutí Čechoslováka v Němcem.*“³⁵⁵ Bohuslav Ečer si na začátku výslechu všiml zajímavého paradoxu na uniformě K. H. Franka:³⁵⁶ „*Na rukávě esesgruppenführera je dosud černá páska s bílým nápisem "Böhmen und*

³⁵⁰ SOA, LS 1527/46, Mimořádný lidový soud v Praze, K. H. Frank.

³⁵¹ viz. Příloha č. 19.

³⁵² TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010.

³⁵³ viz. Příloha č. 20-26.

³⁵⁴ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

³⁵⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 185.

³⁵⁶ viz. Příloha č. 24.

*Mähren". Na rameni českého důstojníka křikne červenou nití nášivka "Czechoslovakia". Dva nesmiřitelné světy proti sobě.*³⁵⁷ K. H. Frank byl zaskočen skutečností, že ho v americkém doprovodu přišli vyslýchat právě čeští důstojníci.³⁵⁸ Pravděpodobně doufal, že se mu útekem z Protektorátu Čechy a Morava podaří vyhnout se spravedlnosti. Choval se však bez arogance a slušně. Otázal se amerického důstojníka, zda je stále zajatcem americké armády. Na to však pověděl Bohuslav Ečer: *„Ne! Jste obviněn ze sprostých zločinů. Byl jste na návrh československé vlády dán na listinu válečných zločinců. Stalo se tak 10. června 1944. Stalo se tak zejména za Lidice. Budete vydán k potrestání československým soudům. Ty vás budou soudit.*³⁵⁹

V té chvíli K. H. Frank poznal na čem je. Podle dochovaného Frankova dopisu, žil v představách, že se svou rodinou dožije na některém izolovaném ostrově po vzoru Napoleona. *„Frank zbledl, když zaslechl o československé vládě a o československých soudech.*³⁶⁰ Na otázky potom odpovídal slušně, zvolna a uvážlivě. Během výslechu se K. H. Franka zajímal, jestli už je prezident Eduard Beneš v Praze.³⁶¹

Díky odposlouchávacím zařízením v celách německých pohlavárů ve Wiesbadenu, víme, jak K. H. Frank reagoval po návratu na celu, kterou sdílel s generálem Franzem von Eppem³⁶², po prvním výslechu: *„Češi mě chytili. Ted' mi nezbyvá, než abych se oběsil, Také moji ženu chytili. Je zatčena. Oběsím se...*³⁶³ Epp mu odpověděl: *„Nemohu poradit nic lepšího...*³⁶⁴ V sebevraždě mu však

³⁵⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 185.

³⁵⁸ viz. Příloha č. 20-21.

³⁵⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 185.

³⁶⁰ tamtéž, str.: 187.

³⁶¹ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epoque, 2003.

³⁶² **Franz von Epp (1868-1946)** - vysoce vyznamenaný německý veterán první světové války, politik a pozdější generál Wehrmachtu. Na konci války byl von Epp uvězněn Američany a zemřel v zajateckém táboře v roce 1946.

³⁶³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 203.

³⁶⁴ tamtéž, str.: 203.

zabránilo úsilí amerických a československých dozorců. V botách, z tohoto důvodu, nesměl mít tkaničky.³⁶⁵

Výslech pokračoval i druhý den. K. H. Frank byl však již značně nesoustředěný. Na žádost Bohuslava Ečera byly Frankovi z uniformy odpárány všechny distinkce, také páska s nápisem „Böhmen und Mähren“. K. H. Frank se Bohuslava Ečera snažil zeptat, co se děje s jeho rodinou. Na to mu Bohuslav Ečer v celku drsně odpověděl: „*Jste čtrnáct dnů od rodiny a už se ptáte, co se s ní stalo? Už si naříkáte a svůj osud? To jste nevěděl, že české matky a čeští otcové měli také své rodiny, když jste je vraždil? Tehdy jste neměl s nimi žádné slitování?*“³⁶⁶ K. H. Frank však na tuto otázku neodpověděl.³⁶⁷

Bohuslav Ečer mu při výslechu prozradil, že Konrad Henlein spáchal po svém dopadení sebevraždu. K. H. Frank vypadal zdrceně, Bohuslav Ečer znovu požádal Američany, aby ho dobře hlídali, nejlépe v izolaci. Třetí den výslechu se K. H. Frank nervově zhroutil a tvrdil, že výslechu již není schopen. Bohuslav Ečer mu velice tvrdě odpověděl: „*Vy, Franku, člen národa vyšší rasy, jste za několik dnů zničen? To se nestydíte? Nepoužil jsem a nepoužiji vašich metod. Těch se bát nemusíte. Nejsme Němci, nemstíme se. Budeme jen trestat...*“³⁶⁸

Bohuslav Ečer o výsleších K. H. Franka referoval prezidentu Edvardu Benešovi při audienci na Pražském hradě dne 4. června 1945. Podle jeho paměti se tedy prezident tehdy vyjádřil v tomto smyslu: „*Dobře to děláte, jen tak pokračujte...*“ přerušil občas hlášení návštěvníkovo, „*učíňte si svým hlavním úkolem koncentrovat se na tento případ. Ve Frankovi nebudeme soudit jen jeho, ale celý nacistický režim, jak se projevil vůči nám. Jsem spokojen a přeji vám i nadále mnoho*

³⁶⁵ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: EPOCHA, 2003.

³⁶⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 204.

³⁶⁷ tamtéž, str.: 205.

³⁶⁸ tamtéž, str.: 206.

úspěchů."“³⁶⁹ Pro Bohuslava Ečera nastal úkol zajistit, aby byl K. H. Frank postaven před československý soud.³⁷⁰

Mezitím byl K. H. Frank ve Wiesbadenu přemístěn na jinou celu, kterou sdílel se generálem SS v hodnosti SS-Oberstgruppenführer und Generaloberst der Waffen-SS Josefem Dietrichem³⁷¹. Díky němu se K. H. Frank však psychicky zhroutil. Celé dny mu připomínal, že jeho osud je zpečetěn a jeho jediným východiskem je sebevražda. Dále přidával rady jak sebevraždu nejlépe realizovat. K. H. Frank na tom byl psychicky tak špatně, že mu musel Bohuslav Ečer dovolit, aby napsal dopis své ženě. A požádal o jeho přesunutí na jinou celu. Podle Ečerových vzpomínek mohl pak K. H. Frank dále vypovídat a stal se dokonce úslužným. Nové výslechy začaly v sobotu 9. června 1945.³⁷²

3. 2. Převoz K. H. Franka z Německa do Prahy

Bohuslav Ečer byl oficiálně pověřen zajistit převoz K. H. Franka do Československa tehdejším ministrem spravedlnosti Jaroslavem Stránským. V Národním archivu v Praze se dochovaly instrukce ministra spravedlnosti československé vlády Josefa Stránského pro schůzku s Robertem Jacksonem, která se měla konat 22. června 1945 v Londýně. Tématem této schůzky bylo vydání K. H. Franka:³⁷³

„Dr. Bohuslav Ečer, nebo kdo bude československou vládu zastupovat, necht’ důrazně poukáže na to, že trestní činnost K. H. Franka se rozvíjela výhradně na našem území proti našemu státu a proti našim obcím a občanům. Není tu nic, co by

³⁶⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 199.

³⁷⁰ TRENČANSKÁ, Nad’a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

³⁷¹ **Josef „Sepp“ Dietrich** – Narozen 28. května 1892, zemřel 21. dubna 1966. Byl německý generál jednotek Waffen-SS v hodnosti SS-Oberstgruppenführer und Generaloberst der Waffen-SS. Poslední obránce Vídně. Za válečné zločiny byl souzen v procesu v Dachau. Byl odsouzen k trestu doživotního vězení. Z vězení byl propuštěn 18. července 1955.

³⁷² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 206.

³⁷³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

zdůvodňovalo kompetenci mezinárodního soudu. Připomínám, že Frank podle svého doznání se nikdy neúčastnil jednání říšskoněmecké vlády. Je to hlavní československý quisling a československá veřejnost by nepochopila odklad jeho vydání a procesu, který by byl nutný, kdyby měl být souzen nejprve mezinárodním soudem, který dosud není ani mezinárodně sjednán. Něco jiného je požadavek, aby Frank nebyl exekutován, dokud bude třeba jeho sdělení pro případný mezinárodní soud, ale odklad Frankova vydání ČSR a celého procesu s ním bylo by opatření všestranně škodlivé.“³⁷⁴

V telegramu, který po schůzce s Jacksonem, Bohuslav Ečer adresoval předsedovi vlády Zdeňkovi Fierlingerovi a ministru spravedlnosti Josefovi Stránskému, stojí toto:³⁷⁵

„Frank bude souzen nejprve v Praze a to co nejdříve, pravděpodobně, bude-li brzy vydán, v druhé polovině září. Po vynesení rozsudku, což lze čekat do 14 dnů po zahájení procesu, bude Frank předán spojencům pro mezinárodní proces. Rozsudek smrti bude vykonán v Československu.“³⁷⁶

Požadavek na vrácení K. H. Franka pro potřebu mezinárodního soudu, byl nakonec revidován a americká strana ho nevyužila. Samotná dohoda o vydání K. H. Franka před Mimořádný lidový soud v Praze byla podepsána 16. července 1945 v Londýně. Za americkou stranu ji podepsal hlavní žalobce při Norimberském tribunálu Robert Jackson. Dohoda obsahovala jakýsi kompromis, že československá vláda dala souhlas, aby byl K. H. Frank zároveň vyšetřován příslušnými orgány spojenců, pro delikty, které jako člen řídičské vlády páchal mimo území Československa. Zároveň dala československá vláda souhlas, aby K. H. Frank, bude-li třeba, byl po procesu v Praze souzen jako válečný zločinec i mezinárodním soudem v Norimberku. Provedení rozsudku, který by vynesl československý soud, by pak bylo odloženo. Samotný převoz se mohl uskutečnit až po vydání rozkazu z Washingtonu, který přišel 31. července 1945. Bohuslav Ečer posléze neprodleně do

³⁷⁴ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³⁷⁵ tamtéž.

³⁷⁶ tamtéž.

Prahy poslal legendární šifrovanou zprávu: „Připravte vše pro převzetí velkého zavazadla.“³⁷⁷

K převozu K. H. Franka došlo 7. srpna 1945. Na letiště ho hlídka přivezla v 8:45 ráno, nebyl spoután a nejevil známky neklidu³⁷⁸. Na letišti ho od amerických důstojníků převzal Bohuslav Ečer: „*Dlouhými kroky kráčel k stroji. [K. H. Frank – pozn. aut.] Pod pažďí si nesl uzlíček propriet. Opodál ho pozoroval dr. Ečer. Mezi nimi je hluboká propast. Na jednom břehu stojí právo – na druhém satanské zlo. Nikdo už nepřeklene tuto propast. Jen ortel ji jednou odsune.*“³⁷⁹

Let proběhl hladce. V Praze byl K. H. Frank na Ruzyňském letišti předán do rukou vrchního policejního komisaře dr. Pravdy, který ho na místě zatkl.³⁸⁰ Slova, která při předání Bohuslav Ečer pronesl, zůstala zachována na filmové pásku a zněla: „*Dnes ráno jsem Franka převzal, jménem naší vlády. Odevzdávám Karla Hermanna Franka do rukou československé spravedlnosti, zde, v této zemi, kde páchal svoje zločiny.*“³⁸¹

Později v dopisu ze dne 11. listopadu 1945 vzpomíná Bohuslav Ečer velice dobře na spolupráci s Američany v otázce vydání K. H. Franka do Československa. Dokonce navrhl, aby bylo náčelníkovi War Crimes Branch, U.S. Army ve Wiesbadenu plukovníkovi Mickelwaitovi uděleno, za jeho skvělou spolupráci s českou misí, státní vyznamenání.³⁸²

„*Ministerstvu zahraničních věcí v Praze*

Náčelník War Crimes Branch, U.S. Army ve Wiesbadenu je plukovník Mickelwait.

³⁷⁷ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003.

³⁷⁸ viz. Příloha č. 27.

³⁷⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 225.

³⁸⁰ viz. Příloha č. 28-30.

³⁸¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 206.

³⁸² NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Když jsem přijel do Wiesbadenu 24. května 1945, učinil plukovník Mickelwait vše, aby mě a mým spolupracovníkům umožnil úspěšnou práci. Bylo jeho zásluhou, že jsme mohli okamžitě vyslechnouti K. H. Franka a on se osobně přičinil o to, aby nám byl K. H. Frank vydán.

Československá vyšetřovací komise ve Wiesbadenu má zásluhu plukovníka Mickelwaita všechny možnosti úspěšné práce.

Doporučuji, aby bylo uvažováno o tom, aby plukovník Mickelwait, který, jak jsem byl informován, bude brzy povýšen na generála justiční služby (Judge Advocate General), byl vyznamenán vhodným československým řádem.

*Pluk. just. služ. Dr. Ečer
mimořádný vyslanec a zplnomocněný ministr“³⁸³*

3. 3. K. H. Frank před Mimořádným lidovým soudem v Praze

Hlavní americký žalobce u Norimberského procesu Robert Jackson potvrdil Bohuslavu Ečerovi, že proces s K. H. Frankem může být v Československu zahájen bez obavy z toho, že by byl H. K. Frank, předvolám před Mezinárodní tribunál v Norimberku jako obžalovaný, či jako svědek. Toto ujištění dostal Ečer od Jacksona ústně 22. listopadu 1945. Závěry jednání s Robertem Jacksonem popisuje Ečer v dopise ze dne 20. prosince 1945, který je adresována ministru spravedlnosti Prokopovi Drtinovi:³⁸⁴

„Vážený pane ministře!

Informoval jsem vás dnes mezi jiným také o stanovisku amerického hlavního žalobce, pana Jacksona, k našemu chystanému proces s K. H. Frankem.

Dovoluji si svou ústní informaci písemně precizovati a doplniti takto:

³⁸³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³⁸⁴ tamtéž.

a) Dne 22. listopadu 1945 vyžádal jsem si rozmluvu s panem Jacksonem a položil jsem mu otázku, zda bude Karla Hermanna Franka v Norimberku potřetí jako obžalovaného nebo jako svědka. Pan Jackson mně tehdy odpověděl, že nebude třeba Franka v Norimberku jako svědka, poněvadž mají žalobci svých písemných dokumentů dost a pokud by Frank něco mohl říct žalobě, stačí žalobcům, zašleme-li mi protokol o výsleších K. H. Franka, pakli ovšem vůbec bude toho třeba. Pan Jackson mě dále prohlásil, že Frank nepřichází v úvahu jako obžalovaný před v norimberským vojenském tribunálem. Tázal jsem se jej tudíž, zdali můžeme my zahájit proces proti K. H. Frankovi, na jehož brzkém zahájení máme zájem, bez obav, že budeme muset Franka během procesu nebo po skončení procesu odeslat do Norimberku. Pan Jackson na to odpověděl: „Proces proti k Frankovi můžete zahájit okamžitě.“ Dodal k tomu, že po vynesení rozsudku, který bude, jak myslí on, rozsudkem smrti, by rád se mnou hovořil.

b) Sdělil jsem toto stanovisko pan Jacksona na poradě ministerstva zahraničních věcí konané 27. listopadu t. r. Poznámku pana Jacksona, že by se mnou rád hovořil po vynesení rozsudku, nelze dle mého názoru vykládat v tom smyslu, že by se tímto rozhovorem měl zdržet výkon rozsudku.

c) Po mém návratu do Norimberku, jednal jsem dne 15. prosince t. r. s plukovníkem Geillem, který jest Jacksonovým nejbližším spolupracovníkem s funkcí tak zvaného executive officer, znovu o případě K. H. Franka a žádal jsem písemné potvrzení, toho co mě pan Jackson ústně sdělil. Plukovník Geill byl již panem Jacksonem informován. Potvrdil mi znovu toto stanovisko a slíbil mně dopis na pondělí, 17. prosince. Tohoto dne (17. prosince) poslal jsem pro dopis kpt. jus. sl. Dr. Hochwalda, který se od Geilla vrátil se vzkazem, že dopis obdržím po svátcích, ježto pan Jackson bude informovat ostatní tři hlavní žalobce, že však znovu opakuje Jackson a vzkazuje, že proces s K. H. Frankem můžeme zahájit ihned, poněvadž nepřijde v úvahu pro norimberský soud ani jako žalovaný, ani jako svědek. Nepovažoval jsem za vhodné, naléhat na vydání dopisu, abych nevzbudil dojem, že nám slovo pana Jacksona nestačí. Budu o dopis žádat o vánočních svátcích, vyslovuji však svůj názor, opřený o opakované prohlášení pana Jacksona, že proces K. H. Frankem můžeme zahájit okamžitě, bez obav z nějakých komplikací.

Proces s K. H. Frankem před Mimořádným lidovým soudem v Praze byl zahájen na 22. března 1946³⁸⁶. Bohuslav Ečer byl přítomen jako oficiální host.³⁸⁷ Jako jeho obhájce ex offio byl vybrán český advokát JUDr. Kamill Resler, který k tomu měl osobní výhrady. Cítil se totiž vůči Frankově osobě osobně podjatý. Byl ale nucen odložit je stranou. K. H. Franka potom hájil velice zdařile. Po jeho popravě se dokonce snažil vyplnit jeho poslední vůli. Přednostou Mimořádného lidového soudu v Praze byl určen soudce Vladimír Kozák. Trestní oznámení proti K. H. Frankovi bylo velice podrobné a mělo 156 stránek a 210 příloh.³⁸⁸

Mezi zajímavosti patří námitky Frankova advokáta JUDr. Kamilla Reslera z prvního dne soudního přelíčení. Jedna se týkala podjatosti člena oboru politického zpravodajství Františka Kropáče, který K. H. Franka vyslychal. Další námitka směřovala k tomu, že byl K. H. Frank až do dne zahájení hlavního líčení, de facto členem Národního shromáždění, tudíž se na něho vztahovala poslanecká imunita. Tyto námitky však soudem nebyly přijaty.³⁸⁹

Hlavní pozornost se během soudu soustředila na Frankovu roli ve vyhlazení Lidic v červnu 1942. Zarytě trval na tom, že pouze plnil přímé rozkazy Adolfa Hitlera. Bral na sebe roli úředníka, který postupoval přesně v mantinelech tehdy platných zákonů a rozkazů. Proto před soudem tvrdil: „*Vinen se necítím, ale cítím se spoluzodpovědný za provádění rozkazů, které mi byly dány.*“³⁹⁰

Bohuslav Ečer se sám jako divák zúčastnil několika sezení soudního přelíčení. Nebyl ovšem přítomen při vynesení rozsudku nad Frankem 21. května 1946. F. H. Frank byl na nádvoří Pankrácké věznice o den později oběšen.³⁹¹ Poprava byla provedena před zraky veřejnosti a účastnilo se jí 5000 diváků. Lístky na popravu

³⁸⁵ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³⁸⁶ viz. Příloha č. 34-36.

³⁸⁷ viz. Příloha č. 32.

³⁸⁸ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003.

³⁸⁹ TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010.

³⁹⁰ tamtéž.

³⁹¹ viz. Příloha č. 37-38.

byly rozdávány lidovým soudem. Tělo K. H. Franka bylo anonymně pohřbeno na Ďáblickém hřbitově v Praze.³⁹²

V Národním archivu jsem dohledal část korespondence mezi Bohuslavem Ečerem a přednostou Mimořádného lidového soudu v Praze Vladimírem Kozákem. Pochází z roku 1947, kdy Mimořádný lidový soud v Praze ukončil svou činnost. Dopisy dokládají jejich vzájemně dobrý přátelský i pracovní vztah. Je v nich vidět, jak velice Bohuslav Ečer trval na tom, aby vypořádání s válečnými zločinci po druhé světové válce, bylo prováděno podle práva a jako akt spravedlnosti. Nikoliv formou pomsty. Dva dopisy Vladimíra Kozáka (jeden úřední a druhý soukromí) jsou napsány u příležitosti ukončení činnosti retribučního soudnictví v Československu.³⁹³

Text úředního dopisu Vladimíra Kozáka Bohuslavu Ečerovi ze dne 20. 5. 1947:

„Vážený pane generále!

4. května uzavřeli jsme smutnou a těžkou kapitolu naší národní historie skončením retribučního soudnictví.

Slyšel jsem z úst samotného pana prezidenta republiky, že celkem je s naší prací v tomto směru spokojen. Nemohl bych však tuto kapitolu uzavřít, kdybych nepoděkoval svým milým spolupracovníkům, mezi něž v první řadě počítám Vás.

Že jsme v Norimberku čerpali tolik poučení a že jen Vaší zásluhou, neboť jste se staral, abychom viděli a slyšeli vše, co jsme k svému poučení potřebovali.

Vaše odborná znalecká svědectví v otázkách vydání Franka a v mezinárodním posuzování zločinnosti přispěla rozhodující mírou ke správnému posouzení skutkových podstat při souzení největších zločinců, prohřešivších se proti našemu národu.

³⁹² MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003.

³⁹³ tamtéž.

Jsem Vám za to zavázán nesmírnou vděčností a dovolte mně proto, abych Vám, vážený pane generále, jménem pražského lidového soudu a zejména jménem svým vlastním, za Vaši vzácnou spolupráci co nejupřímnější poděkoval.

Váš oddaný přednosta.

*Vladimír Kozák*³⁹⁴

Text soukromého dopisu Vladimíra Kozáka Bohuslavu Ečerovi ze dne 20. 5. 1947:

„Vážený a milý příteli!

Dovol, abych vedle oficiálního poděkování Ti napsal ještě několik řádek soukromě.

V první řadě přijmi ještě písemně můj vřelý díky za zaslané knihy s věnováním „Jak jsem je stíhal“ a „Norimberský soud“. Udělal jsi mně velikou radost tím, že jsi na mě vzpomněl.

Přijmy také Ty ode mne knihu týkající se obdobné látky, již jsem spoluautorem.

Jsem Ti nesmírně vděčný za pomoc, kterou jsi mně prokázal při ujasnění si názoru na válečné zločince. Rozmluvy s Tebou byly první poučky v této materii a nesmírně přispěli k zdárnému skončení úkolu, který byl na mne vložen.

Věř mi, že díky, který Ti tímto vyslovuji, je co nejupřímnější.

Tvůj oddaný.

*Vladimír Kozák*³⁹⁵

³⁹⁴ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³⁹⁵ *tamtéž.*

Odpověď na dopisy Vladimíra Kozáka od Bohuslava Ečera ze dne 30. 5. 1947:

„Vážený příteli!

Děkuji ti srdečně za oba dopisy (soukromí i úřední). Mohu Tě ujistit, že způsob jakým si vedl procesy proti K. H. Frank, Dalluegovi a ostatním, nám ve světě velice prospěl.

Dobrá pověst naší justice byla tím znamenitě posílena.

Se srdečným pozdravem.

Bohuslav Ečer³⁹⁶

³⁹⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

4. Bohuslav Ečer jako československý zástupce u Norimberských procesů

Za místo, kde se kde se uskutečnily procesy s válečnými zločinci, byl vybrán Norimberk. Původně se uvažovalo o více možnostech, v jakých městech by měl mezinárodní tribunál zasedat například: Lipsko, Mnichov, Lucemburk nebo Berlín. Proč volba nakonec padla na Norimberk, vysvětluje ve svých vzpomínkách A. K. Poltorak takto:³⁹⁷

„Norimberk stojí již přes devět set let. Ve XIV.-XV. století byl zdrojem tvořivé síly německého národa, ztělesněné ve významných uměleckých, vědeckých a technických dílech. Zde žili a tvořili malíř Albrecht Dürer, sochař Adam Krafft, básník a skladatel Hans Sachs. Norimberk odedávna dodával kompas a měřicí přístroje pro celou Evropu. Například první kapesní hodinky vyrobil Petr Henlein právě zde. To všechno nebránilo hitlerovcům, aby se po čtyřech stoletích nepokusili zastavit v tomto městě věčný koloběh času a otočit kolo dějin zpět.

Dějiny Norimberku však nejsou pouze dějinami rozvoje vědy a techniky. V tomto městě žili a pracovali nejen mistři, tvůrci a umělci. Norimberk je snad ještě známější tím, že zde žily a působily i osobnosti dravé, vládychtivé a kruté. Po celá staletí byl Norimberk symbolem dobytvačné politiky Svaté říše římské. Od r. 1365 každý nový římský císař svolával podle Zlaté buly Karla IV. první říšský sněm povinně do Norimberku.

Právě toto město velmi miloval a zahrnoval svou přízni Fridrich Barbarossa, který po celý svůj život snil o světovládě a za třetí křížácké výpravy zahynul na přístupech ke Svaté zemi. Hitlerovci uznávali tři německé říše. Za první považovali Svatou říši římskou, za druhou tu, kterou vytvořil v roce 1871 Bismarck, za zakladatele třetí, tisícileté říše považovali nacisté sebe. Tak se Norimberk stal hlavním městem nacistické strany.“³⁹⁸

³⁹⁷ POLTORAK, Arkadij Iosifovič. *Norimberský proces*. Praha: Naše vojsko, 1973. str. 8.

³⁹⁸ tamtéž, str. 8.

Hlavním argumentem byl tedy podle A. K. Poltoraka symbolický význam místa. Norimberk byl považován za hlavní město nacistické ideologie. Právě v Norimberku se odehrávaly velkolepé sjezdy a manifestace NSDAP. Dále pro Norimberk mluvil i zcela prozaičtější důvod. Ve městě zůstal zachován velký justiční palác, se kterým sousedila věznice.³⁹⁹

Proces s hlavními válečnými zločinci⁴⁰⁰ se v Norimberku odehrával v období od 20. listopadu 1945 do 1. října 1946. Tento proces byl veden před Mezinárodním vojenským tribunálem, který se skládal ze zástupců čtyř vítězných mocností: USA, SSSR, Velké Británie a Francie. Další procesy, které v Norimberku s válečnými zločinci probíhaly, byly rozdělené tematicky. Tyto „následující procesy“ byly vedené před americkými vojenskými tribunály. Bylo jich celkem dvanáct.⁴⁰¹

Role Bohuslava Ečera v Norimberku spočívala v přípravě československého příspěvku k žalobě spojenců. Dále bylo jeho úkolem zastupovat Československo u norimberského tribunálu, a spolupracovat s ostatními státy ve věci průběhu procesu a sbírání důkazních materiálů. Nedílnou součástí jeho práce v Norimberku byla také jakási zpravodajská činnost, kdy podával oficiální zprávy⁴⁰² o průběhu procesu československým úřadům. To vykonával, jak v případě procesu s hlavními válečnými zločinci⁴⁰³, tak procesech, které následovaly⁴⁰⁴. Jak dokládá dopis ze dne 13. prosince 1945 z Ečerovy kanceláře, podával v některých případech zprávy o průběhu procesu v Norimberku prezidentu Eduardu Benešovi i osobně.⁴⁰⁵

„Ministerstvu zahraničních věcí v Praze.

*Pan mimořádný vyslanec a plnomocněný ministr, plukovník justiční služby
Dr. Bohuslav Ečer přijel dne 6. prosince 1945 z Norimberku do Prahy, aby podal*

³⁹⁹ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.

⁴⁰⁰ viz. Příloha č. 1.

⁴⁰¹ GORŠENIN, K. P. a kol. *Norimberský proces I*. Praha: Orbis, 1953. str. 31.

⁴⁰² ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.

⁴⁰³ viz. Příloha č. 1.

⁴⁰⁴ viz. Příloha č. 2-13.

⁴⁰⁵ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

druhého dne 7. prosince t. r. prezidentu republiky Dr Edvardu Benešovi obšírnou zprávu o průběhu norimberského procesu.

Odjezd z Norimberku: 6. prosince 1945 o 6:30 hodin ranní

Příjezd do Prahy: 6. prosince 1945 o 21:00 hodin

Dne 7. prosince 1945 audience u prezidenta republiky.

Mimo jiné dovoluji si také v příloze předložit účet hotelu Alcron v Praze, kde byl pan vyslanec Dr. Ečer po ony dva dny ubytován. Prosím, aby tato služební cesta byla panu vyslanci Dr. Ečerovi ministerstvem zahraničních věcí uhrazena.

V Praze dne 13. prosince 1945.

V zast. Dr. Ečer“⁴⁰⁶

V Ečerově pozůstalosti ve Vojenském historickém archivu v Praze se dochovala identifikační kartička, která opravňovala Bohuslava Ečera ke vstupu do Justičního paláce v Norimberku.⁴⁰⁷

4. 1. Proces s hlavními válečnými zločinci před Mezinárodním tribunálem v Norimberku

Norimberský proces s hlavními válečnými zločinci,⁴⁰⁸ byl zahájen 20. listopadu roku 1945 a skončil vynesením rozsudků 1. října 1946. Bylo v něm souzeno 24 nejvýznamnějších předáků nacistického Německa. Proces byl veden před Mezinárodním vojenským tribunálem, který se zakládal ze zástupců čtyř vítězných mocností: USA, SSSR, Velké Británie a Francie. Každá z mocností byla v tribunálů zastoupena jedním hlavní soudcem a jedním jeho zástupcem. Obžaloba byla taktéž dělena mezi tyto čtyři mocnosti. Jak jsem již v této práci psal dříve, v kapitole věnované přípravám na potrestání válečných zločinců, obžaloba byla postavena na

⁴⁰⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴⁰⁷ viz. Příloha č. 44.

⁴⁰⁸ viz. Poznámka č. 1.

čtyřech základních bodech: 1) Účast na spiknutí nebo společném plánu ke spáchání zločinů proti míru, 2) Plánování, příprava, rozpoutání a vedení útočných válek a dalších zločinů proti míru, 3) Válečné zločiny, 4) Zločiny proti lidskosti.⁴⁰⁹

Právě zařazení zločinů proti lidskosti a uznání právní odpovědnosti politických představitelů za ně byl hlavní příspěvek Bohuslava Ečera v formování moderního mezinárodního práva. Ve své knize popisuje německé zločiny proti lidskosti takto: „*Za této války nebyli lidé jenom vražděni za domnělé své činy proti nacismu, ale degradováni na úroveň nikoliv jen zvířete, nýbrž na úroveň hmyzu. Zabít zvíře bezúčelně a svévolně je hospodářsky škodlivé, ale zašlápnout hmyz, to je něco, co není spojeno nejen se žádným rizikem, ale se žádnou škodou. A tak Němci hubili lidi jako hmyz...*“⁴¹⁰ Jinde mluví o podstatě těchto zločinů takto: „*Lze tudíž právem označit tyto zločiny za útok na samy základy civilizace.*“⁴¹¹

Hlavní britský žalobce Hartley Shawcross charakterizoval Norimberský proces ve své závěrečné řeči před tribunálem takto: „*Na lavici obžalovaných sedí dvacet zlomených mužů, jejichž osobní způsobilost k páčání zločinu je navždy ta tam. Je dnes těžko poznat v těchto bídných lidech jako věznicích onu moc, kterou měli jako nacističtí vůdci, kterou kdysi jako nacističtí vůdci ovládali tak velikou část světa a plnili hrůzou většinu lidstva. Jen jako jednotlivců má je jich osud pro svět malý význam. Co však činí tuto soudní příležitost významnou, je to, že tito obžalovaní představují temné síly, které budou číhat ve světě dlouho po tom, co jejich těla budou proměněna v prach.*“⁴¹²

Význam norimberského procesu ovšem asi nejlépe vystihl hlavní americký žalobce Robert Jackson v závěru své úvodní řeči: „*Tou pravou žalující stranou na tomto soudu je civilizace. Ve všech našich zemích ještě bojuje a není dokonalá. Žaloba netvrdí, že Spojené státy nebo kterákoliv jiná země neměly vinu na tom, že německý národ se tak lehko stal obětí lichocení i zavražďování nacistických spiklenců. Upozorňuje však na hroznou řadu útoků a zločinů, které jsem vyličil, upozorňuje na*

⁴⁰⁹ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983.

⁴¹⁰ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946. str. 48.

⁴¹¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 19.

⁴¹² tamtéž, str. 125.

fyzické rány, vyčerpání zdrojů, na zničení všeho, co bylo na světě krásné nebo užitečné, a na ještě větší možnosti eventuálního ničení v budoucnosti. Útěchou obžalovaných může být jediné naděje, že mezinárodní právo zůstane tak pozadu za morálním vědomím lidstva, že to, co z mravního hlediska je vysloveným zločinem, není nutno z právního hlediska pokládat za vinu. Tuto možnost však odmítáme."⁴¹³

Hlavním argumentem, kterým se obžalovaní hájili, bylo, že pouze vykonávali rozkazy svých nadřízených. Svou vinu svalovali zejména na v té době již nežijících Adolfa Hitlera a Heinricha Himmlera. Všeobecně se snažili marginalizovat své postavené v nacistickém Německu. Snaha zachovat si tvář vedla obžalované k tomu, že se pokoušeli podrážet legitimitu soudu. To se dobře odráží ve výrocích obžalovaných, po tom co jim byla předložena obžaloba. Výroky zachytil je jejich vězeňský psychiatr G. M. Gilbert.⁴¹⁴

Hermann Goring: *"Vítěz je vždy soudcem, poražený obžalovaným!"*, **Joachim von Ribbentrop:** *"Jsou obžalováni nepraví lidé."*, **Rudolf Hess:** *"Nepamatuji se"*, **Ernst Kaltenbrunner:** *"Necítím se vinen za válečné zločiny, plnil jsem jen svou povinnost jako zpravodajský orgán, a odmítám sloužit jako náhrada za Himmlera."*, **Alfred Rosenberg:** *"Odmítám obvinění ze spiknutí. Antisemitské hnutí bylo pouze ochranné."*, **Hans Frank:** *"Pokládám tento proces za světový soud z vůle boží, který má vyšetřit a ukončit hroznou dobu utrpení za Adolfa Hitlera."*, **Wilhelm Frick:** *"Celá obžaloba je založena na předpokladu fingovaného spiknutí."*, **Fritz Sauckel:** *"Propast mezi ideálem socialistické společnosti, jak jsem si ji představoval a za niž jsem bojoval jako bývalý námořník a dělník, a hroznými událostmi v koncentračních táborech mnou hluboce otřásla."*, **Albert Speer:** *"Proces je potřebný. Spoluodpovědnost za tak strašné zločiny musí být dokonce i v autoritativním systému."*, **Hjalmar Schacht:** *"Vůbec nechápu, proč jsem byl obžalován."*, **Walter Funk:** *"Nikdy v životě jsem vědomě nečinil něco takového, co by opravňovalo takovouto obžalobu. Pokud jsem se dopustil omylem nebo z*

⁴¹³ GILBERT, Gusve Mark. *Norimberský deník*. Praha: Mladá fronta, 1981. str. 41.

⁴¹⁴ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

nevědomosti činů uvedených v obžalobě, je má vina lidskou tragédií, a nikoli zločinem.", **Franz von Papan:** "Zhrozil jsem se obžaloby, za 1. pro nezodpovědnost, s jakou bylo Německo vrženo do této války a celosvětové katastrofy, za 2. pro množství zločinů, které spáchali někteří krajané. Poslední je psychologicky nevysvětlitelné. Věřím, že hlavní vinu má bezbožnost a léta totalitního režimu. Tak se stal Hitler během let patologickým lhářem.", **Konstantin von Neurath:** "Vždycky jsem byl proti trestání bez možnosti obhajoby.", **Baldur von Schirach:** "Kořen všeho neštěstí byl v rasové politice.", **Arthur Seyss-Inquart:** "Poslední dějství tragédie druhé světové války, doufám!", **Julius Streicher:** "Tento proces je triumfem světového židovstva!" **Wilhelm Keitel:** "Pro vojáka je rozkaz rozkazem!" **Alfred Jodl:** "Lituji, že se oprávněná obvinění mísí s politickou propagandou." **Karl Doenitz:** "Ani jedno z uvedených obvinění se na mne ani v nejmenším nevztahuje. - Jde o typický americký humor.", **Hans Fritzsche:** "Je to nejhroznější obžaloba všech dob. Jedno však bude ještě strašnější: obžaloba německého lidu za zneužití jeho idealismu."⁴¹⁵

Nacistické zločince asi nebylo možné za jejich činy adekvátně potrestat. Rozhodně ovšem nebylo možné nechat tyto zločiny bez povšimnutí a o potrestání viníků se alespoň pokusit. V procesu padlo 12 rozsudků smrti, které byly vykonány 16. října 1946. Všechny rozsudky, které byly nad obžalovanými vyneseny, jsou přehledně seřazeny v příloze č. 1⁴¹⁶. Norimberský proces výrazně přispěl k formování mezinárodního trestního práva tak, jak je chápáno dnes. Proces také přispěl, k tomu, že dnes chápeme porušování základních lidských práv a útočnou válku za mezinárodní zločin.⁴¹⁷

4. 2. Československý příspěvek k žalobě spojenců

Vypracování tzv. československého příspěvku k žalobě spojenců, pro soud s hlavními válečnými zločinci v Norimberku, byl jedním z hlavních úkolů pro

⁴¹⁵ GILBERT, Gusve Mark. *Norimberský deník*. Praha: Mladá fronta, 1981. str. 8-10.

⁴¹⁶ viz. Příloha č. 1.

⁴¹⁷ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.

Bohuslava Ečera a jeho tým. Bohuslav Ečer obdržel jako československý delegát v KSN dopis Roberta Jacksona, ve kterém požaduje po zástupcích všech států, aby připravili svoje poznámky ke společné žalobě pro soud v Norimberku. Tento dopis byl adresovaný 18. srpna 1945. Celá věc značně spěchala. Již 15. září 1945 Bohuslav Ečer poslal všem čtyřem hlavním žalobcům předběžně články II a III československého dokumentu. A dále zažádal vládu v Praze, aby pomohla v přípravě I a IV článku. Bohužel pro nemoc odpovědného úředníka ministerstva vnitra v Praze, obdržel Bohuslav Ečer pouze šest stránek popisujících některé známé, některé méně známé německé zločiny.⁴¹⁸

Bohuslav Ečer a jeho spolupracovníci byli tedy odkázáni na to, co bylo publikováno v Londýně. Dne 20. září 1945 odevzdal Ečer celou práci nazvanou „German Crimes Against Czechoslovakia“⁴¹⁹ (Německé zločiny proti Československu). Tato práce čítá 118 stránek. Byla označena za nejlepší vládní dokument, který žalobci na svou výzvu obdrželi. Československý příspěvek k žalobě spojenců byl odevzdán ve třech jazykových mutacích: anglicky, rusky a německy. Všechny jazykové verze se dochovaly v Národním archivu v Praze. Zločiny proti Československu jsou v něm rozděleny do několika kapitol.⁴²⁰

4. 2. 1. Útočný plán Němců proti Československu

V článku I popisuje Československá žaloba zločinných plán Němců vůči Československu. Popisuje se zde tzv. Fall Grün (případ zelená), což byl neuskutečněný německý plán vojenského úderu proti Československu připravený roku 1937. Uvádí se, že Československo bylo překážkou německého „Drang nach Osten“ (touha po východu) v trojím směru:⁴²¹

⁴¹⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 110.

⁴¹⁹ viz. Příloha č. 42.

⁴²⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴²¹ MÚA, i. č. 226, sign. P 50/2, Výtah Ministerstva spravedlnosti ze svazku dokumentů kniha "O" Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku o útočném plánu Německa proti ČSR.

- a) Strategicky. O Československu platí výrok Bismarcka, že kdo ovládá Čechy, ovládá Evropu. Československo bylo přirozenou bariérou proti každému útoku směrem k Dunajské kotlině a odtud směrem na Balkán. Československá smlouva s Francií a SSSR spojovala strategickou západní a východní frontu proti Německu. V československé zprávě se cituje z výpovědi Keitla z 3. srpna 1945, kdy na Ečerovu otázku prohlásil, že Československo bylo pokládáno za nástupní prostor SSSR s operačně nebezpečnými důsledky. V tomto smyslu se vyjádřil také generál Halder, vyslýchaný britskými důstojníky.⁴²²
- b) Politicky. Československo bylo poslední demokracií ve střední Evropě.⁴²³
- c) Národnostní. Československo bylo převážně slovanským státem se silným vědomím všeslovanské solidarity. Jako doklad solidarity uvádí žaloba X. všesokolský slet z července 1938.⁴²⁴

Z těchto důvodů se podle československé žaloby rozhodl Adolf Hitler zmocnit Československa. Tento plán provedl ve dvou etapách: 1) Mnichovská dohoda, 2) 15. březen a okupace zbytku Československa. S dalšími plány Adolf Hitler počkal, až do konce války. Podle československé žaloby hodlal vyhubit celý český národ.⁴²⁵

4. 2. 2. Sudetští Němci ve službách nacistického Německa

Československá žaloba líčí metody, jimiž se nacisté snažili o rozbití Československa. Jako jeden z hlavních nástrojů, který k tomu nacisté používali, označuje československá žaloba, využití sudetoněmeckého hnutí. V žalobě se potom popisuje jeho vznik, činnost a poměr k nacistickému hnutí. Hlavní požadavek byl vyjádřen v hesle: „Heim ins Reich“ (Domů do Říše).⁴²⁶

⁴²² MÚA, i. č. 226, sign. P 50/2, Výtah Ministerstva spravedlnosti ze svazku dokumentů kniha "O" Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku o útočném plánu Německa proti ČSR.

⁴²³ tamtéž.

⁴²⁴ tamtéž.

⁴²⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 102.

⁴²⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Důkladně se zde popisuje politická činnost Konráda Henleina. Uvádí se, že po volbách 1935 od něho dostal prezident T. G. Masaryk telegram s projevy loajality. To všechno byl ovšem podvod. Od jara 1938 Henlein osobně navštěvoval Hitlera, Ribbentropa a jiné vůdce v nacistickém Německu a připravoval odtržení Sudet od Československé republiky. Československá žaloba cituje z Ečerova výslechu K. H. Franka z května 1945, kdy tvrdil, že za heslem „Heim ins Reich“ stálo 90 procent sudetských Němců.⁴²⁷

Dále se v žalobě cituje z Henleinova projevu ze 4. března 1941, který pronesl ve Vídni: „Abychom se chránili proti zásahu Čechů, byli jsme nuceni lhát a zapírat svoji věrnost nacionálně socialistické věci. Byli bychom rádi dali přednost veřejnému vyznání nacionálního socialismu, je však pochybnost, zda bychom byli schopni, kdybychom si tak počítali, splnit svůj úkol, jímž bylo zničení Československa.“ Henlein tak sám potvrdil, že sudetští Němci byli pátou kolonou v Československu. Žaloba dále popisuje spolupráci představitelů sudetských Němců s nacionalisty na Slovensku.⁴²⁸

4. 2. 3. Mnichovská dohoda a 15. březen 1939

Žaloba také krátce zaznamenává události kolem Mnichova. Zdůrazňuje zde, že československá vláda ustoupila spojenému nátlaku Velké Británie a Francie a přijala britské a francouzské návrhy, aby postoupila Německu bez plebiscitu a bez souhlasu parlamentu československé území s více než 50% německou majoritou, za předpokladu že obě vlády vynaloží vše, aby byly chráněny životní zájmy československého státu. Za podmínky, že zbývající části státu bude dána záruka, že nedojde k nevyprovokovanému útoku. Táto záruka byla slíbena také Hitlerem a Mussolinim.⁴²⁹

⁴²⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 102.

⁴²⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴²⁹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 105.

Mnichovská dohoda je neplatná, protože ji Němci porušili okupací provedenou 1. - 10. října 1938, kdy v rozporu se zásadami Mnichovské dohody Němci obsadili oblasti s velkými českými většina z čistě strategického důvodu.⁴³⁰

Obsazením zbytku Československa 15. března 1939 porušil Adolf Hitler Mnichovskou dohodu podruhé. V žalobě je citována výpověď Ribbentropa, ve které uvádí, že ve formálním ohledu byla okupace Československa v rozporu s prohlášením, které Hitler dal Chamberlainovi.⁴³¹

4. 2. 4. Osud chystaný Němci českému národu

Ve třetím článku československé žaloby se autoři zabývají osudem, jaký Němci připravovali českému národu. V době sepsání žaloby ještě nebylo známo Neurathovo a Frankovo memorandum.⁴³²

Autoři vycházeli ze všeobecně známého faktu, že Adolf Hitler směřoval od počátku k rozpoutání druhé světové války, a že se za tímto účelem rozhodnul zotročit Československo. Adolf Hitler toto prohlášení učinil již v létě 1932 na schůzi vysokých nacistických funkcionářů: „*Češi budou vyvezeni na Sibiř nebo na Volyň. Musejí opustit střední Evropu.*“⁴³³

Dále v žalobě stojí výpověď K. H. Franka ze dne 29. května 1945: „*Plán evakuace českého národa na východ byl diskutován v kruzích strany a vcelku souhlasí s citovanou pasáží. Nevím ovšem, zda toto prohlášení pochází od Hitlera a také nevím, ve které ze stranických schůzích byl plán diskutován. Pamatuji se přesně, že jsem vypracoval memorandum, jako odpověď na tyto plány, a že jsem ho poslal do hlavního stanu vůdce. V něm jsem se postavil proti. Pokládal jsem jej za nesmysl, poněvadž podle mého přesvědčení vakuum vytvořené tímto plánem, by vážně rozrušilo funkce českomoravského prostoru. Z různých důvodů – geopolitické,*

⁴³⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴³¹ ZAJÍČEK, Karel. *Československo a Norimberský proces*. Praha: Ministerstvo informací, 1946. str.: 68.

⁴³² EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 107.

⁴³³ tamtéž, str.: 107.

*dopravních, průmyslové a bezprostřední. Vyplnění tohoto vakua německými osadníky bylo nemožné.*⁴³⁴

Dále se zde uvádí Ribbentropův výrok z roku 1938, který proti Čechům užil krvavých slov: „*Oni budou vyhubeni, ženy a děti a všichni.*“⁴³⁵

4. 2. 5. Německé okupační zločiny

Čtvrtá část žaloby, která se týká německých okupačních zločinů v Protektorátu a je zdaleka nejdelší. Čítá 75 stran a je rozdělena do šesti kapitol. Hovoří se zde o zničení českých demokratických institucí, rozvratu kulturního života, rozvratu hospodářského života a perzekuci židovského obyvatelstva. Dále o terorismu a v poslední kapitole jsou označeny osoby odpovědné za tyto zločiny.⁴³⁶

Píše se zde o nezákonných událostech 15. března 1939 a o tom, jak byla v bývalém Československu vytvářena německá správa. Zpráva se také věnuje masakru studentů na podzim roku 1939, který je zde popisován jako organizovaný útok proti české inteligenci.⁴³⁷

Další kapitola je věnována hospodářskému loupení a rabování českých zemí. Žaloba popisuje, jak Němci využili především takzvané arizace, aby se zmocnili českého majetku, a i tam, kde byl například v akciové společnosti jen jeden židovský ředitel. Dále líčí různé transakce a podvody na českých bankách za pomoci teroru gestapa.⁴³⁸

Zvláštní prostor potom dostal žalobní spis věnující se nucené práci, zavedené v Čechách a na Moravě, stejně jako v jiných obsazených zemích. Žaloba popisuje jednotlivé fáze pracovní mobilizace v českých zemích. Celková hospodářská škoda

⁴³⁴ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 108.

⁴³⁵ tamtéž, str.: 108.

⁴³⁶ tamtéž, str.: 109.

⁴³⁷ ZAJÍČEK, Karel. *Československo a Norimberský proces*. Praha: Ministerstvo informací, 1946. str.: 76.

⁴³⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 109.

způsobená hospodářským rabováním a loupením v českých zemích v letech 1939 až 1945 je v žalobě odhadnuta na částku 200 miliard Kč.⁴³⁹

Další kapitola, která nese název „Válka proti Židům“ popisuje protižidovská opatření, počínající nařízením ze 4. července 1939, jímž byly v Československu vlastně zavedeny norimberské zákony, a končí zřízením židovského ghetta v Terezíně, kde byli židé shromážděni a odkud byli transportováni do vyhlazovacích táborů v Polsku, zejména do Osvětimi. Zde byli masově zabíjeni v plynových komorách.⁴⁴⁰

V páté kapitole je líčen teror prováděný v českých zemích německou policií a soudy. Jsou zde popisovány praktiky gestapa a SD. Obšírně se autoři věnují zločinné činnosti německých trestních soudu a to lidového soudu, zvláštních soudů a státních soudu. Detailně je také popsáno období takzvané heydrichiády. To znamená teroru Reinharda Heydricha na české obyvatelstvu, po jeho příchodu do Protektorátu Čechy a Morava. Velký prostor je věnován perzekuci českého obyvatelstva po atentátu na Heydricha a následně v Lidicích a v Ležácích.⁴⁴¹

V žalobě je také publikována vyhláška K. H. Franka, podle které byl zastřelený se svou rodinou ten, kdo skrýval nebo pomáhal osobě, které se účastnila atentátu na Heydricha. Tato vyhláška vzrušila, už v době svého vydání, celý svět.⁴⁴²

V poslední kapitole autoři československé žaloby odpovídají na otázku, kdo je za tyto skutky odpovědný. Odvolávají se na provolání prezidenta Eduarda Beneše ze 13. června 1943, jímž zatížil osobní a trestní odpovědností Adolfa Hitlera, člen jeho vlády, exponenty nacistické strany a příslušníky okupačního aparátu.⁴⁴³

⁴³⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴⁴⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 110.

⁴⁴¹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴⁴² EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 112.

⁴⁴³ tamtéž, str.: 114.

4. 2. 6. Československá žaloba proti Neurathovi

Žaloba proti Neurathovi nebyla součástí původního československého příspěvku k žalobě spojenců, a to z toho důvodu, že v době odevzdání původní žaloby nebyly proti Neurathovi známy zdaleka všechny důkazy, které vyšly na povrch až později.⁴⁴⁴

Dalším hnacím motorem proč Bohuslav Ečer, inicioval sestavení speciální žaloby proti Neurathovi bylo to, že spojenci proti němu neměli mnoho důkazního materiálu. Prý byl do procesu s hlavními válečnými zločinci zařazen proto, aby byla dána soudu příležitost prokázat osvobozujícím rozsudkem, alespoň v jednom případě svou objektivitu.⁴⁴⁵

Dne 14. listopadu 1945 proto Československo předkládá první doplněk ke svému základnímu dokumentu. Spis nazvaný „Odpovědnost Konstantin von Neuratha za zločiny proti Československu“. V Norimberském procesu se tento spis a protokoly k němu přiložené neočekávaně uplatnily. Použil je sovětský prokurátor generál Raginsky, a to velmi účinně při Neurathově křížovém výslechu. Předložením tohoto dokumentu byly československé přípravné práce pro Norimberský proces skončeny.⁴⁴⁶

4. 3. O Československu před tribunálem v Norimberku

V norimberské soudní síni⁴⁴⁷, bylo během procesu o Československu hodně slyšet. Jedním z důvodů byla především dobře připravená československá žaloba. O Československu se mluvilo zejména v souvislosti s Ribbentropem a Göringem, kteří měli před začátkem války na starosti zahraniční politiku. Dále pak v souvislosti s Keitlem a Jodlem, kteří připravovali tzv. Fall Grün a byli odpovědní za vojenské

⁴⁴⁴ MÚA, i. č. 227, sign. P 50/3, Zpráva čs. delegáta v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů B. Ečera o výsledku jednání Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku v trestní věci K. von Neuratha s přiloženými dokumenty.

⁴⁴⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 119.

⁴⁴⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴⁴⁷ viz. Příloha č. 43.

operace. O Československu se samozřejmě také mluvilo v souvislosti s bývalými říšskými protektory Neurathem a Frickem. Zvláštní důraz byl potom kladen na zločiny spáchané v Lidicích, Ležácích a Terezíně.

V této kapitole budu vycházet zejména z poznámek dopisovatele ČTK v Norimberku JUDr. Rostilava Kocourka, které se dochovaly v Národním archivu v Praze a sloužily mu jako podklady pro tiskové zprávy. Mnohé z nich nebyly nikdy publikovány. Některé jeho zajímavé postřehy proto uvedu v následujících podkapitolách. Je zajímavé sledovat, prokurátoři čtyř mocností vycházejí z podkladů, které vytvořil tým Bohuslava Ečera.

4. 3. 1. Vina OKW v případě Československa

Americký prokurátor plk. Trafford Taylor ve své řeči obvinil vrchní velení německé branné moci ze zločinů proti míru, válečných zločinů a zločinů proti lidskosti. Snažil se dokázat vinu německé generality ze spiknutí proti Československu.⁴⁴⁸

Dokumenty o přípravách tzv. Fall Grün, které předložil, překypovaly důkazy o tom, že Keitel, Jodl a ostatní členové generálního štábu OKW se vědomě účastnili útočné akce proti Československu. Taylor připomněl Hossbachův záznam o poradě Hitlera z 5. listopadu 1937. Byl ukázkou toho, jak politické a vojenské složky v nacistickém Německu harmonicky spolupracovaly.⁴⁴⁹

U soudu následně podotkl, že tyto materiály dopředu vylučují, aby se velení německé armády obhajovalo tím, že byli pouhými vojenskými techniky, že se nezajímali o politiku a nebyli informováni o politických a diplomatických plánech a událostech. Nemohli podle něho tvrdit, že pouze plnili rozkazy, jen jako vojenské autority, aniž by měli jen nejmenší tušení o tom, zda jsou války, které podnikají útočné nebo ne.⁴⁵⁰

⁴⁴⁸ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁴⁹ tamtéž.

⁴⁵⁰ tamtéž.

Dalším důkazem zapojení velení armády do příprav útočné války byl Jodlův deník. Tyto dokumenty byly nadmíru zjevným důkazem, že útočné úmysly byly pojaty společně, jak nacisty, tak generály. Vojenští vůdcové byli plně zasvěceni do útočných plánů.⁴⁵¹

Podle Taylora je útočná diplomacie příliš nebezpečný podnik, než aby mohla být prováděna bez vojenské porady a vojenské podpory. Jistě, že někteří němečtí generálové měli námitky proti Hitlerovo časovému rozvrhu a přílišné odvaze některých jeho činů. Některé z těchto pochyb jsou také zachyceny zábavným způsobem v Jodlově deníku. Zápisky v tomto deníku však nikde neukazují, že by některý z vojenských velitelů neměl sympatie s nacistickými úmysly dobytelské války. Německou politiku vůči Československu označil Taylor za útočnou a založenou na fyzické moci a hrozbě.⁴⁵²

Dne 4. dubna 1946 obžalovaný Keitel ve své výpovědi prohlásil, že československé pohraniční opevnění bylo v roce 1938 považováno německými vojenskými místy za nedobytné. Německá armáda by je tehdy nebyla schopna překonat. Německá vojska, podle něj, přijala rozhodnutí Mnichova s pocitem štěstí a ulehčení, protože to znamenalo, že Československo musí pevnosti vyklidit.⁴⁵³

Tím, že Hitler vyřešil svou politikou otázku, již by německá branná moc nebyla mohla vyřešit, nápadně vzrostla Hitlerova prestiž v německých armádních kruzích.⁴⁵⁴

4. 3. 2. Joachim Ribbentrop o Československu

Dne 29. března 1946 mluvil Ribbentrop před norimberským tribunálem o záležitostech spojených s obsazením zbytku Československa v březnu 1939. O Československu řekl, že panovaly dobré vztahy mezi německou nacistickou stranou a některými nacionalistickými Slováky. Německo nemělo v úmyslu jim překážet.

⁴⁵¹ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁵² tamtéž.

⁴⁵³ tamtéž.

⁴⁵⁴ tamtéž.

Separatistické slovenské hnutí však Němci finančně nepodporovali. Německo a Itálie měly sice zaručit celistvost Československa, ale neučinili tak, protože Polsko vtrhlo do oblastí s polskou menšinou a obsadilo je vojensky. Ribbentrop přiznal, že naléhal na to, aby Vojtěch Tuka⁴⁵⁵ požádal Hitlera o ochranu pro Slováky. Chtěl tak zabránit vzniku československo-maďarské nebo slovensko- maďarské války. Tímtež motivem byl veden Hitler, když dal souhlas ke zřízení samostatného Slovenska.⁴⁵⁶

Ribbentrop dále řekl, že události na Slovensku a v Čechách působily silným dojmem, a to všechno, spolu s důsledky Mnichova, vedlo k Háchově návštěvě v Berlíně. Ribbentrop tvrdil, že se v březnu 1939 obrátil Chvalkovský⁴⁵⁷ na německého velvyslance v Praze s žádostí, aby Hitler Háchu přijal. Hitler souhlasil. Ribbentrop vypověděl, že mu Hácha při setkání v Berlíně sdělil, že přijel požádat Hitlera o ochranu pro Čechy a Moravu. V rozporu s tím však ve své výpovědi dále uvedl, že mu Chvalkovský, který se přizpůsobil docela dobře situaci, slíbil, že se u Háchy přemluví, aby návrh na německou ochranu přijal.⁴⁵⁸

Ribbentrop se vyhnul líčení rozhovoru s mezi Hitlerem a Háchou slovy, že Hitler mluvil s Háchou ostře, ale přitom slíbil autonomii a svébytnost Čechů a to, že jim dobře povede. Hácha při telefonickém rozhovoru s pražskou vládou nařídil, aby obyvatelstvo přijalo německou armádu přátelsky. V Praze prý Ribbentrop Hitlerovi vyložil své obavy o tom, jak bude obsazení přijato v Anglii, ale Hitler věřil, že to dopadne dobře. Dlouho pak Hitler mluvil o hospodářských, historických a vojenských důvodech, pro něž bylo nutné Československo obsadit. Československo bylo, podle Hitlera, oštěpem vraženým do boku Německa.⁴⁵⁹

⁴⁵⁵ **Vojtěch Tuka (1880-1946)** - slovenský politik, funkcionář HSLŠ, válečný zločinec a předseda vlády první slovenské republiky. V roce 1946 byl Národním soudem v Bratislavě odsouzen k trestu smrti a 20. srpna 1946 popraven.

⁴⁵⁶ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁵⁷ **František Chvalkovský (1885-1945)** - politik a diplomat první československé republiky a ministr zahraničí druhé republiky.

⁴⁵⁸ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁵⁹ tamtéž.

4. 3. 3. Konstantin von Neurath jako pátá kolona nacismu

Dne 20. ledna 1946 probíhal v Norimberku výslech Neuratha. Jedinou ochranou, kterou obžalovaný Neurath v Čechách a na Moravě vykonával, byla ochrana pachatelů nesčetných zločinů, řekl britský žalobce sir David Maxwell Fyfe.⁴⁶⁰

Potom označil Neuratha za pátou kolonu nacismu mezi konzervativními politickými kruhy a za muže, jehož dřívější činnost a jméno způsobily, že svět dlouho věřil, že by Neurath nebyl členem vlády, kdyby tato vláda měla v úmyslu nedodržovat své závazky. To právě Hitler potřeboval ze všeho nejvíce. Aby odvrátil otevřenou nedůvěru světa. Proto také Neuratha zahrnoval počty více, než mnohé z nejpřednějších nacistů, kteří byli s Hitlerem od samého počátku. Prokurátor citoval dokumenty, jež byly již dříve předloženy soudu. Připomněl dopisy londýnského velvyslance Masaryka a Lorda Halifaxe, aby ukázal jak taková ujištění, která dával Neurath, byla zrádná a vědomě lživá.⁴⁶¹

Ukázal na to, že dekretem byla dána neomezená moc v Protektorátu Čechy a Morava. Dále mluvil o tom, jak byla připravována podstata německé politiky v Československu. Naprostá kontrola země, systematické utlačování, odmítání svobod, ničení zdrojů národního života a konečně i zničení celého národa. Prokurátor předložil dokument, v němž sympatický Neurath toto zničení navrhuje. Je to známý dokument o asimilaci a vyhlazení českého národa, a zejména inteligence.⁴⁶²

4. 3. 4. Hans Lammers o postavení Wilhelma Fricka v Protektorátu

Dne 8. dubna 1946 byl povolán jako svědek, k výslechu Fricka, bývalý šéf kanceláře říšského kancléřství dr. Lammers. Vypověděl, že Frick nechtěl být protektorem Čech a Moravy. Když přestal být ministrem vnitra, požádal prý

⁴⁶⁰ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁶¹ tamtéž.

⁴⁶² tamtéž.

Lammerse, aby učinil vše proto, aby ho Hitler protektorem nejmenoval. Tvrdil, že tento úřad nikdy nepřijme.⁴⁶³

Ale když ho Hitler zavolal a funkci mu dal, Frick byl prý nejistý, ale přesto úřad přijal. Pravomoci protektora, se ale neuveřejněným výnosem podstatně změnil. Frick nechtěl, aby byl považován za odpovědného za dění v Protektorátu. Veškerá polická moc byla podle Lammersovy výpovědi svěřena do rukou K. H. Franka. Funkce protektora se stala jen funkcí dekorativní. Protektor byl špicí německé administrativy. Měl pravomoc při sestavování protektorátní vlády, při obsazování úřednických míst a právo milosti.⁴⁶⁴

K. H. Frank byl nadále povinen Fricka informovat o událostech v Protektorátu. Vztah mezi Frickem a Frankem byl, podle Lammerse, asi jako vztah hlavy státu k předsedovi vlády. Všechny politické věci měl K. H. Frank a Hitler také v těchto věcech přijímám vždycky Franka. Kromě toho Hitler neměl rád, když se protektor v Čechách dlouho zdržoval, a dal to prý Frickovi jasně najevo.⁴⁶⁵

4. 3. 5. Film o Lidicích promítán v Norimberku

Dne 22. února 1946 se v soudní síni⁴⁶⁶ v Norimberku promítal film o Lidicích. Jednalo se zkrácený původní německý záznam tragédie. Film byl němý a ani hlas překladatelů nerušil sled obrazů. Bez vysvětlení ve filmu hoří domky, bez vysvětlení se procházejí Lidicemi němečtí vojáci. Beze slova v zahradě německý voják drží králíka, jediného tvora, který přežil Lidice.⁴⁶⁷

Bez udání jmen se generál Friderici díval na výbuchy v Lidicích a smál se se svým doprovodem. Mládenci v německých pracovních uniformách nakládali z hořících trosek krmnou řepu a odváželi ji z dosahu zkázy, pro potřebu Wehrmachtu. Němečtí výrostci vtipkovali na hromadách kamení, již byly vším, co z Lidic zbylo.⁴⁶⁸

⁴⁶³ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁶⁴ tamtéž.

⁴⁶⁵ tamtéž.

⁴⁶⁶ viz. Příloha č. 43.

⁴⁶⁷ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁶⁸ tamtéž.

Jméno Lidice se stalo jakýmsi symbolem. Mluvilo za tisíce jiných vesnic odstraněných ze světa ve všech obsazených zemích na západě a hlavně na východě. Soudci si udělali jasnou představu o tom, co znamenaly v německých rozkazech slova: vyhladit z povrchu zemského, rozbořit, vypálit a zničit. Soudci si také udělali jasnou představu o pravosti nesčetných důkazů, že wehrmacht spolupracovala s SS a Gestapem. Důstojníci Wehrmachtu byli přítomni při všech „zajímavějších“ událostech. Udělali si představu o tom, co znamenají slova: cynický, bezohledný a nemilosrdný.⁴⁶⁹

Sovětský vojenský prokurátor gen. Raginsky potom přednášel důkazy o úmyslném, svévolném ničení měst a vesnic. Ničení bylo účelem samo o sobě, ale Němci si vymysleli i nejrůznější záminky. Jednou z těchto záminek byl boj proti partyzánům. V této souvislosti promluvil prokurátor o Ležácích a začal o nich citovat z československé vládní zprávy.⁴⁷⁰

Ležáky, tak jako Lidice, byly zcela zničeny a místo, kde stály, bylo zaházeno blátem. Řekl, že celý svět slyšel o nacistických zločinech v Lidicích. 10. června 1942 byl posledním dnem Lidic a jejich obyvatel. Fašističtí barbaři zanechali nevyvratitelný důkaz o svém ohavném zločinu, když natočili film o vyhlazení Lidic. A prokurátoři mohli tento filmový dokument soudu přednést. Dokumentární pravost předváděného filmu byla prokázána spojeneckým velením na žádost československé vlády. Bylo také prokázáno, že jsou pravé také fotografie lidické tragédie.⁴⁷¹

Dále pokračoval o Lidicích sovětský prokurátor Smirnov. V nekonečném řetězu německých zločinů, posuzovaných norimberským soudem, jsou některé, které zůstanou navždy v paměti lidstva. I když lidstvo se dozví o důležitějších činech spáchaných nacisty.⁴⁷²

Jeden z těchto zločinů, které budou takto pamatovány je zničení malé československé vesnice jménem Lidice a nemilosrdné vyhlazení jejich obyvatel vesnice. Události v Lidicích byly opakovány a dokonce ještě v krutější formě v

⁴⁶⁹ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁷⁰ tamtéž.

⁴⁷¹ tamtéž.

⁴⁷² tamtéž.

mnohých zemích v SSSR, Jugoslávii a Polsku. Ale lidstvo bude vzpomínat na Lidice. Nikdy nezapomene Lidic, protože se staly symbolem nacistické zločinnosti.⁴⁷³

Zničení Lidic bylo provedeno jako odvěta za to, že vlastenci po právu zastřeli, takzvaného protektora Čech a Moravy Heydricha. Vyhlazení nevinného obyvatelstva Lidic bylo činem hromadného terorismu. Dále pokračoval, o mnohých sovětských vesnicích, které potkal podobný osud. A možná ještě krutější - upalování zaživa, mučení, ničení celých vesnic a vraždění civilního obyvatelstva. Jednalo se o nejrozšířenější formou německého teroru v SSSR.⁴⁷⁴

4. 3. 6. Svědectví českého lékaře

Dne 11. ledna 1946 před mezinárodním vojenským soudem v Norimberku vystoupil jako svědek český lékař a bývalý vězeň koncentračního tábora Dachau MUDr. František Bláha. Vypověděl, že koncentrační tábor v Dachau navštívili obžalovaní: Frick, Rosenberg, Sauckel a Funk. Prvního poznal sám, druhého mu ukázali němečtí spoluvězňové. O zbývajících dvou pouze slyšel, že do tábora mají přijet a pak, že tam skutečně byli. Obhájce Rosenberga, přednesl prohlášení svého klienta, že v Dachau nikdy nebyl.⁴⁷⁵

Obhájce Funka to výslovně neprohlásil, ale doléhal na svědka otázkami o podrobnostech návštěvy. Obhájce Sauckla se dostal k mikrofonu, právě ve chvíli kdy předseda odročil soud na pondělí dopoledne. Výpověď doktora Bláhy trvala dvě a půl hodiny. Dosud byli před norimberským soudem svědkové pouze Němci, kromě Generála Lahouzena byli všichni přivedeni z vazby.⁴⁷⁶

Doktor Bláha byl jako svědek, prvním zástupcem spojeneckého národa a zároveň první svědek, jenž byl sám obětí nacistických praktik. Po dobu 6 let byl vězněn v koncentračním táboře v Dachau. Svědek odpovídal na otázku amerického prokurátora. Na otázku, zda se jmenuje doktor Bláha, odpověděl českým: „Ano.“

⁴⁷³ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁷⁴ tamtéž.

⁴⁷⁵ tamtéž.

⁴⁷⁶ tamtéž.

Bylo to první slovo pronesené před tímto soudem v jazyku jiném, než na nějž jsou technická zařízení soudu připravená. Prokurátor Dodd proto požádal, aby vypovídal v některém ze čtyř jazyků tribunálu.⁴⁷⁷

Svědék odpověděl i na tuto výzvu česky: „Z technických důvodů opouštím od výpovědi ve svém mateřském jazyce. Z důvodů věcných volím němčinu, protože události, které jsou předmětem výpovědi, jsem v posledních letech prožil v čistě německém prostředí. Dále protože řada technických výrazů a speciálních pojmů jsou zcela nové, takže je nelze přeložit ani vyjádřit v žádném jiném jazyku.“⁴⁷⁸

Od té doby mluvil svědek německy. Jeho výpověď o koncentračním táboře v Dachau byla přesná plná podrobností. V Dachau byl nucen pracovat jako vedoucí patologického ústavu tábora. Prokurátorovi dal odpověď, na otázky týkající se návštěv v táboře. Návštěv prý bylo mnoho z nejrůznějších vrstev: oficiální, školní výlety, italští důstojníci a jednou i důstojník japonský. Hostům bylo ukázáno vše, ovšem upravené a vyčištěné. Frick byl v táboře v první polovině 1944. Rosenberg v první polovině 1941. Sauckel, podle výpovědí jiných, v roce 1943. Funk v roce 1944.⁴⁷⁹

Návštěvám býval ukazován výběr z vězňů: bývalý vídeňský starosta, vysoký český důstojník, homosexuál, Rom, katolický polský biskup, univerzitní profesor. Čímž se návštěvy výtečně bavily. Na otázky sovětského prokurátora Pokrovského, doktor Bláha odpověděl, že se nejhůře zacházelo se sovětskými vězni.⁴⁸⁰

Bylo zde umučeno 12 000 Rusů a jen nepatrný počet vězňů byl odvezen do Mauthausenu. Ruští zajatci byli nemilosrdně týráni. Byli zapřaháni do pluhů a silničních válců místo koní. V jiném transportu byly jen děti. Podlehly tuberkulóze. Po dětech přišli otročtí dělníci z východu. Sovětští studenti, ženy. Svědek potvrdil, že byli povražděni vysocí sovětští důstojníci.⁴⁸¹

⁴⁷⁷ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁷⁸ tamtéž.

⁴⁷⁹ tamtéž.

⁴⁸⁰ tamtéž.

⁴⁸¹ tamtéž.

Po Rusech přišli, co do utrpení, na řadu Francouzi. Už doprava byla taková, že z transportu zbylo jen málo lidí naživu. Jednou z takových obětí byl francouzský generál, jehož jméno svědek zapomněl. V táboře byla celá řada francouzských univerzitních profesorů. S nimi se v táboře scházel.⁴⁸²

Před soudem zveřejnil jména univerzitních německých profesorů, kteří v táboře prováděli pokusy na lidech. Podle doktora Bláhy byly tyto pokusy po vědecké stránce zcela bezcenné a oběti na lidských životech zbytečné.⁴⁸³

Dne 25. února 1946 výslech doktora Bláhy pokračoval. To už vypovídal před norimberským soudem jen velmi krátce. Dotaz, které mu chtěl v pátek položit Saucelův obhájce nakonec nezazněly. Jediný, kdo se odvážil, na něco zeptat, byl obhájce organizací SS a SD. Dostal však na své otázky odpovědi, které si zapsal soud a obžaloba, ale které nepřidaly nic k obhajobě SS.⁴⁸⁴

Doktor Bláha vypověděl, že v Dachau bylo v roce 1941 8 až 9 tisíc vězňů. V roce 1946 jich bylo 15 až 20 tisíc. Ke konci roku 1944 a na začátku roku 1945 dokonce 60 až 80 tisíc. Cizí národnosti byly vesměs klasifikovány, jako věžňové političtí. Němečtí věžňové byli děleni na politické, zločince a sociální živly. Převažovali věžňové političtí. Němců bylo ke konci asi 5000, z toho politických asi 3000.⁴⁸⁵

Poměry se měnily, protože byl stálý příliv a odliv. Na konci války zločinci odcházeli na frontu. Plantáže byly mimo tábor a pěstovaly se tam nějaké léčivé byliny. Na začátku války byly mimo tábor také zbrojní závody. Když však byly spojeneckými letadly bombardovány, byli vězni ještě více stlačeni do baráku, a výroby byly přeneseny přímo do tábora.⁴⁸⁶

Vyráběla se tam letadla a přímo v táboře byla silná protiletadlová obrana. Proti odrážení útoků a za účelem hlídání vězňů byly v táboře jednotky SS. Silná posádka SS dohlížela i při práci. Doprovázeli vězně do pracoviště a zpět. Obhájce se ptal

⁴⁸² NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁸³ tamtéž.

⁴⁸⁴ tamtéž.

⁴⁸⁵ tamtéž.

⁴⁸⁶ tamtéž.

doktora Bláhy, zda pozoroval nějaké hrubé zacházení s vězni ze strany stráží. Svědek odpověděl, že ohledával mrtvoly těch vězňů, kteří byli při práci zastřelení nebo umlácení. V protokolech nejčastěji stálo: rozbitá lebka, vykrvácení, přeražený vaz. Způsoby vraždění byly odvislé čistě od nálady strážného nebo velitele.⁴⁸⁷

Prokurátor Dodd se vrátil k jednání 13. prosince 1946. Obžaloba tehdy předložila jako důkaz lidskou preparovanou lebku a předměty z lidské kůže, jež byly nalezeny v táboře Buchenwald. Obhajoba tedy tvrdila, že velitel tábora a jeho žena byli za to německými soudy odsouzeni a popraveni. Prokurátor Dodd dokázal u soudu, že nebyli popraveni za tyto krutosti, ale za finanční machinace.⁴⁸⁸

4. 3. 7. Osud slovesných židů před norimberským soudem

Opoledním zasedání dne 3. ledna 1946 mezinárodního vojenského soudu v Norimberku byl vyslýchán svědek Dieter Wisliceny⁴⁸⁹, 34 letý příslušných SS, o němž prokurátor řekl, že je to odborník na židovské záležitosti na Slovensku, v Maďarsku a Řecku.⁴⁹⁰

Nejprve bylo vyvezeno ze Slovenska 17 000 vybraných pracovních sil. Německo potřebovalo další. Chtělo vyvést 35 000 židů do Polska. O tom přijel na Slovensko jednat pověřený gestapák Eichmann. Jednal s Machem a Tukou, Oba na něm žádali ujistění, že se bude v Polsku zacházet se slovenskými židy lidsky a slušně. Eichmann toto ujistění dal. Kromě toho žádala Slovenská vláda, aby byli vzaty i rodiny židů. I tomu bylo vyhověno.⁴⁹¹

Slovenská vláda se potom snažila zjistit osud židů ze Slovenska. Naléhala na svědka, aby bylo dovoleno vyslat Slovenskou komisi, která by se na místě, v Polsku,

⁴⁸⁷ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁸⁸ tamtéž.

⁴⁸⁹ **Dieter Wisliceny (1911-1948)** - pracovník Hlavního úřadu SD a později Referátu pro židovské záležitosti, které se od roku 1934 podílely na registraci a následném vyhlazování židovského obyvatelstva nejprve v Německu, později v protektorátu Čechy a Morava, později na Slovensku, v Řecku a Maďarsku. Byl popraven jako usvědčený válečný zločinec 4. května 1948 v Bratislavě.

⁴⁹⁰ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁹¹ tamtéž.

přesvědčila, jak se jim daří. Stalo se tak, protože mnozí židé na Slovensku dali pokřtít a papež naléhal na zprávy o jejich osudu.⁴⁹²

Wisliceny po naléhání na Eichmanna, dostal vyhýbavou odpověď. V srpnu 1942 se vypravil svědek do Berlína, navštívil Eichmanna a znovu urgoval kladné vyřízení slovenské žádosti. Eichmann po delší diskuzi prohlásil, že vyslání komise nemůže povolit za žádných okolností, protože slovenští židé, již z většiny nejsou naživu.⁴⁹³

Wisliceny byl tázán, kdo k tomu dal rozkaz. Bylo mu řečeno, že Himmler. Vyžádal si od Eichmanna k nahlédnutí písemný rozkaz, ten mu byl ukázán. Podle tohoto rozkazu Hitlera se rozhodlo, vyřešit židovský problém na Slovensku. Hitler svěřil provedení tohoto rozhodnutí Himmlerovi.⁴⁹⁴

Obžaloba se dále svědka tázala, co se stalo se skupinou 17 000 slovenských židů vyvezených nejdříve. Odpověděl, že se udržela jako pracovní skupina v koncentračním táboře Osvětim. Druhá skupina čítající 35 000 lidí byla naložena, podle rozkazu ze září 1942 a zabita v Osvětimi. Po Slovenském národním povstání, byl na Slovensko poslán Brunner, který spolu s německou policií a slovenskými úředníky, shromáždil zbylých 25 000, z nichž 14 000 bylo odvezeno do Osvětimi a zbytek, skupina z ghetta v Seredi byla převezena, podle svědka, do Terezína. Na otázku, co se stalo se židy dopravenými do Osvětimi, odpověděl, že byli podle jeho názoru popraveni.⁴⁹⁵

4. 4. Další procesy s válečnými zločinci v Norimberku

Bohuslav Ečer pokračoval ve své práci v Norimberku i po skončení procesu s hlavními válečnými zločinci. Těchto tzv. dalších norimberských procesů, se odehrálo celkem dvanáct. Jejich detailní popis najdete v příloze.⁴⁹⁶

⁴⁹² NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁹³ tamtéž.

⁴⁹⁴ tamtéž.

⁴⁹⁵ tamtéž.

⁴⁹⁶ viz. Příloha č. 2-13.

Bohuslav Ečer byl pověřen sledováním těchto následných procesů, které už však byly vedeny před americkými tribunály⁴⁹⁷. Procesy byly rozděleny tematicky a profesně. Bohuslav Ečer byl pověřen psaním zpráv československým úřadům. Tyto zprávy byly rozesílány: 1) Kanceláři prezidenta republiky Československé, 2) Úřadu předsednictva vlády, 3) Kabinetu pana ministra vnitra, 4) Kabinetu pana ministra spravedlnosti, 5) Ministerstvu zahraničních věcí odd. VI/5, 6) Ministerstvu národní obrany odd. 2.5, 7) Ministerstvu informací – tiskový odbor, 8) Československé tiskové kanceláři, 9) Československému rozhlasu – politickému zpravodajství, 10) Kabinetu pana ministra průmyslu.⁴⁹⁸

Prezident Edvard Beneš měl zvláštní zájem o podrobné zpravodajství o tzv. Ministerském procesu⁴⁹⁹, ve kterém byli souzeni i němečtí diplomaté. Měl o tyto zprávy zájem dokonce i po své abdikaci 7. června 1948, jak dokládá dopis ze dne 23. června 1948, jehož autorem je Benešův osobní tajemník Dr. Matouš.⁵⁰⁰

„Ministerstvu spravedlnosti

Úřad československého delegáta v komisi Spojených národů pro válečné zločiny

Z příkazu pana prezidenta Dr. Edvarda Beneše, dovoluji si potvrdit příjem prvních zpráv o výsledku bývalého státního tajemníka německého zahraničního úřadu Weizsäckera z procesu proti bývalým německým diplomatům /č. j. 753/48/ a zároveň tlumočit prosbu, aby také další zprávy z tohoto procesu byly laskavě zasílány panu prezidentu Dr. Edvardu Benešovi, který o ně projevil zájem.

*Dr. Matouš
osobní tajemník“*

Zprávy z procesů v Norimberku Bohuslav Ečer podával až do ukončení posledního z procesů dne 13. dubna 1949. Usnesením vlády, byl potom Úřad československého delegáta v KSN rozpuštěn.⁵⁰¹

⁴⁹⁷ viz. Příloha č. 2-13.

⁴⁹⁸ ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.

⁴⁹⁹ viz. Příloha č. 12.

⁵⁰⁰ ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.

⁵⁰¹ viz. Příloha č. 74.

4. 5. Miluše Kašlíková – osobní sekretářka Bohuslava Ečera

Při studiu archivních pramenů jsem zjistil, že velkou zásluhu na úspěchu práce Bohuslava Ečera měla i jeho osobní sekretářka Miluše Kašlíková⁵⁰², která s velkou pečlivostí vedla jeho kancelář. Její životní osud byl velice těžký a zajímavý. Proto jsem se jí rozhodl věnovat jednu kapitolu v této práci.⁵⁰³

Miluše Kašlíková se narodila 4. čtvrtého září 1911 v Hodslavicích u Valašského Meziříčí. Pracovala jako oficiantka okresního soudu v Duchcově. Po „Mnichovu“ ji s celou rodinou zastihlo vysídlení pohraničí a nastoupila jako oficiantka u okresního soudu v Železném Brodě. Dne 1. března 1939 byla přeložena ke krajskému soudu civilnímu v Praze.⁵⁰⁴

Dne 17. září 1942 byla i se svou rodinou držena v internačním táboře ve Svatobořicích až do konce války. Důvodem internace rodiny bylo, že její bratr Viktor Kašlík byl důstojníkem RAF, tedy členem československé zahraniční emigrace a zahraničního odboje. Jako politická vězeňkyně nezastávala ve vězeňské samosprávě žádné nadřízené místo. V Národním archiv v Praze se se dochoval její dopis z prosince 1944, který je adresován právě bratrovi Viktoru Kašlíkovi:⁵⁰⁵

„Svému bratrovi.

Ráda bych Ti stiskla jednou, při návratu do vlasti ruku. Snad Bůh dá, že tě uvítám a zatím přijmi ode mne tuto památku, jako vzpomínku na dny našeho otisku. Zdravím Tě prozatím tímto způsobem a přeji Tobě mnoho zdaru díle, které vykonáváš a za kterým stojí mnoho jednotek našeho národa. Tato jednota by mohla býti vzorem pro všechny, kdož necítí v sobě, tu touhu býti dobrým vlastencem.

Tvoje sestra,

⁵⁰² viz. Příloha č. 45-46.

⁵⁰³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁰⁴ tamtéž.

⁵⁰⁵ tamtéž.

Nepodařilo se mi bohužel zjistit, jakým způsobem a zda vůbec byl tento dopis Viktorovi Kašlíkovi odeslán.⁵⁰⁷

Podle potvrzení se v době okupace po stránce národnostní a politické, až do svého zatčení, to jest 17. září 1942, chovala nejméně řádně a nezávadně. Po válce měla Miluše Kašlíková mimo práce v Úřadu československého delegáta v KSN mnoho existenčních starostí. Během války přišla celý majetek. Ve společné domácnosti s ní žila také její matka, která byla odkázána na její plat. Je proto obdivuhodné, s jakým nasazením dokázala pro Bohuslava Ečera pracovat.⁵⁰⁸

Po druhé světové válce byla povolána do služby Ministerstva spravedlnosti a dostala se právě do Úřadu československého delegáta v KSN. kde zastávala pozici osobní sekretářky Bohuslava Ečera. Její vzpomínky na fungování tohoto úřadu se dochovaly v Národním archivu v Praze. Psala je tehdy pro potřeby reportáže Edvarda Cenka:⁵⁰⁹

„Pane redaktore ptáte se mě na spojení naší československé delegace při Mezinárodním vojenském tribunál v Norimberku s Prahou?

Jak jest snad vám známo, pracuje zde velmi a jest pro nás velkou výhodou bezdrátová telegrafie. Naše delegace v Norimberku se dorozumívá s Prahou rádiem. To znamená, že jakmile obdržím radiotelegrafickou zprávu, musím bezpodmínečně v několika minutách odeslat odpověď, která jest ode mne žádána. Pro naši práci jest neocenitelným pomocníkem rádio a naši radiotelegrafisté, kteří jsou v neustálé permanenci, aby také svou vydatnou pomocí se zapojili do aparátu, který pak tvoří celek.

K tomu však nestačí jen radiotelegrafisté. Zde pracuje ještě řada dalších takových aparátů. Dalším neocenitelným pomocníkem, pro naši práci jest

⁵⁰⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁰⁷ tamtéž.

⁵⁰⁸ tamtéž.

⁵⁰⁹ tamtéž.

Ministerstvo vnitra. Svou pohotovostí dělá někdy dojem, že jest nevyčerpatelnou studnou. Je to krásná spolupráce, kde si všichni mezi sebou rozumíme, víme co chceme a můžeme ihned přichystat průkazní materiál, tak aby se mohl ihned odeslat, mezi kteroužto dobu již čeká kurýr, který odevzdá materiál na místo určení, to jest Norimberku. Jsou to takové články řetězu, které zapadají bezvadně do sebe

Radiogram, kurýr a mezitím jest příprava důkazu proti zločincům, kteří nás soudili bez zákonů. Je to tempo a já jsem ve svém živlu, jestliže jest takový den plný pohybu. Rádio, telefon, intervence, návštěvy, tomu se říká krásná práce, která nese pak svoje ovoce.

Tento celý aparát pak řídí jeden člověk. Jest to náš neúnavný a plný energie generál justiční služby dr. Bohuslav Ečer, který je vlastně budovatelem norimberského tribunálu. Myslím, že nikdy se nebudeme moci dost odvděčit generálu Bohuslavu Ečerovi za dílo, které pro národ vykonal. Jestliže se nad touto věcí zamyslíme, musíme si všichni bez rozdílu přiznat, jak neúnavným musel generála Bohuslav Ečer být.

Výsledky jeho práce jsou viditelné. Vždyť přece musel generálův názor zde zvítězit, protože byla zde práce dobrá a poctivá za spravedlností. Mým heslem jest, že ještě nikdy neztvrdilo zlo, vždy to bylo dobro. Také zde ukázala historie, jak jest země našim synům vděčná za to, že jí zůstali věrní a že nasadili svoje síly a životy k jejímu osvobození od boty germánské a soldatesky nepřátelské.

Generál Bohuslav Ečer? Obdivuji jeho houževnatost a energii. Při své velké práci, kterou dnes koná, stále se svým úsměvem předobrym, jest přímo bombardován žádostmi ze všech stran a končin našeho státu. Přesto však, jak těžce zápasí pan generál Bohuslav Ečer s časem, pilně naši veřejnost informuje o dosavadním průběhu norimberského procesu a jest s podivem, přehlížím-li program generálův, kolik takových přednášek již učinil ale přesto jest zde ještě celá nekonečná řada trpělivý čekatelů, kterým nelze zejména není vyhověti tak, jak by toho bylo třeba. Kolik jen přednášek konal generála Bohuslav Ečer v Praze. Svaz osvobozených politických vězňů, Svaz národní revoluce, Dělnická akademie, Právnícká jednota, Osvětový sbor ministerstva národní obrany a různé a různé přednášky, které byly jen

v Praze. Venkov? Dnes nemohu se sama upamatovati, která města absolvoval dr. Bohuslav Ečer. Jen tak v paměti uvádím: Brno, Zlín, Kroměříž, Moravská Ostrava, Místek, Nový Jičín, Hranice v Čechách, Plzeň, Karlovy Vary. V červenci chystá pan generál přednášku v Hradci Králové a v Pardubicích. Kromě náhodných přednášek, které jsou narychlo improvizované, při projížďkách generálových při cestě domů.

Pokud se mého nepatrného příspěvku v úřadě generála dr. Bohuslava Ečera týče, žiji v neustálém dojmu, že nic nekonám. Pro mě je velkým potěšením pracovat v týmu generála Bohuslava Ečera, kterého jsem poznala jako představeného předobrého, který nese srdce na své dlani a podává je každému, se kterým se setká. Jest pro mě také velké zadostiučinění, jestliže mohu být svou prací prospěšná v úřadu generála Bohuslava Ečera, zejména ve stíhání válečných zločinců, kteří spáchali nepředstavitelné škody v našich řadách. Zním Němce, již z dob předešlých, to jest před válkou poslední. Zním jejich nenávist ke všemu českému. Částečně jsem také poznala na sobě samé se svou matkou a celou rodinou jejich mentalitu a jejich zlobu z doby válečné. Nevzpomínám ráda dob, které jsou již za mnou, ale které stačí k tomu, abych si vždy připomněla, že jsem Němce poznala proto, že jsem chtěla být dobrou vlastenkou, totiž proto, že můj bratr byl dobrým synem země České.

Nicméně musím dodat, že i kdybych nebyla pocítila jejich metody, přesto bych konala práci v týmu generála Bohuslava Ečera stejně ráda, protože jest povinností přece každého Čecha, aby svou snahou a poctivou prací vlasteneckou, přispěl k dílu těch, kteří šli v době velmi těžké do neznámé existence, aby zachránili naši zem, pro nás pro budoucí generaci.

Byly to naši velcí exulanti, kterým jest vzorem náš prezident Československé republiky dr. Edvard Beneš. Ani dr. Bohuslav Ečer se nebál nejisté a těžké budoucnosti. Šel za hranice s pevným přesvědčením a s vírou, že Češi nesmí prominout křivdu a pohanu, která byla na nás spáchána a dr. Bohuslav Ečer dokázal, že nesmí již nikdy si Němci dovolit to, co na nás v minulé válce napáchali a že budou pykat za své zločiny. A vždy si musí připomenout, že trest spravedliví je stihl za bezpráví, které na zemi české napáchali, že Čechy zbavovali důstojenství lidského. To dr. Bohuslav Ečer nepromíjí a je toho pamětliv za všechny nás, kteří jsme pocítili germánskou krutost.

*Jsem šťastná ve svém povolání, které konám s velikou láskou. Vždyť je to práce pro naši vlast, pro naši historii, nikoliv jen nyní, ale také budoucí. Jsem tak šťastná proto, že mohu pracovat generálem justiční služby dr. Bohuslavem Ečerem, jedinečným právníkem, odborníkem a hlavně velkým vlastencem.*⁵¹⁰

Její vzpomínka na Bohuslava Ečera se dochovala také v krátkém článku, který napsala u příležitosti jeho 53 narozenin:⁵¹¹

„Dnešního dne dožívá se generál justiční služby doktor Bohuslav Ečer svých 53 narozenin. Při té vzpomínce nutno učiniti zmínku, že doktor Bohuslav Ečer je člověk práce, symbolizuje právo a spravedlnost a lisujeme-li v knize jeho života, dočteme se někdy těžkých a vážných kapitol a nalezneme v nich mnoho moudrého.

Je nedohledná cesta (a byla někdy dosti nesnadná) generála Bohuslava Ečera, která je vyplněna tvrdou a poctivou prací. Dr. Bohuslav Ečer má rád svoji práci. Vypočítávání jeho dobrých skutků a práce by zabralo jistě velmi mnoho času a místa, nicméně mějme na paměti dnešní Norimberský tribunál, který jest také dílem generála dr. Bohuslava Ečera. Zapsal se tak do historie našich dějin a náš náročný necht' nezapomene této budovatelské činnosti dr. Bohuslava Ečera.

*Ve svých vzpomínkách není možno nezpomenouti také choti generála dr. Bohuslava Ečera, známé svou láskou, obětavostí a vzácnou šlechetností. Takové velkorysosti jsou velkou podporou pro práci generála dr. Bohuslava Ečera, kterému přejeme jistě všichni plného zdraví, síly a zdaru a dalších let plných záslužné činnosti pro náš československý stát.*⁵¹²

Od 12 ledna 1949 v tom pracovala jako sekretářka u Krajského soudu v Praze. Její další osudu se mi bohužel neopařil dohledat.⁵¹³

⁵¹⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵¹¹ tamtéž.

⁵¹² tamtéž.

⁵¹³ tamtéž.

5. Symbol československé stíhající spravedlnosti

Přestože dnes Bohuslav Ečer není z hlediska historie příliš známou postavou a při studiu na jeho jméno narazíme jen zřídka, v průběhu Norimberských procesů, byl v Československu velice slavný a populární.

Obyvatelstvo ČSR vnímalo jeho práci jako snahu o nastolení alespoň špetky spravedlnosti po útrapách šesti let nacistické teroru. Jak Čechoslováci chápali Bohuslava Ečera popisuje Edvard Cenek⁵¹⁴, tvůrce mnoha rozhovorů s Ečerem takto: „*Generál Ečer žije v představě lidu jako symbol československé stíhající spravedlnosti. Promluvte si s kýmkoliv, pro každého znamená generál Ečer kus zadostiučinění za strašlivá muka, jež prožíval národ v dobách okupace.*“⁵¹⁵ Dále Edvard Cenek přisuzuje obrovskou popularitu Bohuslava Ečera tomu, že dokázal svou prací zajistit, aby K. H. Frank stanul před československým soudem: „*Od 5. června vletělo jméno Ečerovo do národa a zůstalo v jeho mysli. Spojovalo se v představě s pojmem trestající spravedlnosti, trestající za všechno, co národu páchali Němci.*“⁵¹⁶

5. 1. Autorská činnost Bohuslava Ečera

Bohuslav Ečer se snažil přiblížit svou práci veřejnosti „obyčejným lidem“. Při tomto cíli spolupracoval s novinářem Edvardem Cenkem. Společně připravili reportážní pásmo o životě a práci Bohuslava Ečera. Články pravidelně vycházeli v časopisu Mladý svět. V roce 1946 byly reportáže vydány v nakladatelství Naše vojsko jako ucelená kniha s názvem - Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka⁵¹⁷. Na jednu z Ečerových prvních návštěv Prahy po válce Edvard Cenek vzpomíná: „*Před měsícem povstal pražský lid. Zvedl ruku proti ozbrojené přesile. Jeden revolver urval pušku, s puškou byl dobyt kulomet, kulometem šel získat tank,*

⁵¹⁴ viz. Příloha č. 50.

⁵¹⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 5.

⁵¹⁶ tamtéž, str.: 201.

⁵¹⁷ tamtéž.

ba i pancéřový vlak. Tak to bylo před měsícem. Plukovník Ečer dnes naslouchá vyprávění druhý, když vzpomínají, kdo kde hájil Prahu. V poledne byl přijat prezidentem republiky po druhé. V krátkosti mu naznačil svůj další program, z něhož vystupuje jako hlavní předsevzetí přivést Franka co nejdříve do Prahy. Odpoledne zašel na pozvání rozhlasových pracovníků do budovy rozhlasu a přešel krátký projev, který byl večer vysílán. Promluvil s novináři, jimž vyličil honičku za Frankem, odpověděl na otázku o práci KSN pro vyšetřování válečných zločinců a zmínil se o budoucím výslechu Göringa a Ribbentropa.⁵¹⁸ Další články o činnosti Bohuslava Ečera vycházely například v časopise Beseda naší rodiny.⁵¹⁹

I sám Bohuslav Ečer se projevovat jako velice plodný autor. Ve svých knihách se taktéž snažil svoji práci přiblížit veřejnosti populární formou. Je autorem čtyř populárně vědeckých knih s názvy: Norimberský soud⁵²⁰, Právo v boji s nacismem⁵²¹, Poučení norimberského soudu pro Slované⁵²², Vývoj a základy mezinárodního práva trestního⁵²³. Tyto knihy jistě měly pro tehdejší čtenáře i psychologický význam. Jejich četba přinášela jistou míru zadostiučinění a vědomí uplatnění spravedlnosti za všechno, co prožili v průběhu druhé světové války.⁵²⁴

5. 2. Bohuslav Ečer se stává slavným v Československu

V Národním archivu se jako důkaz tehdejší Ečerovi popularity dochovala fotografie, jejímž autorem je fotograf amerického generála Gilla⁵²⁵. Fotografie vznikla 10. května roku 1946 na hlavním nádvoří Pražského hradu. Dav mladých lidí

⁵¹⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 201.

⁵¹⁹ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁵²⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946.

⁵²¹ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946.

⁵²² EČER, Bohuslav. *Poučení norimberského soudu pro Slované*. Brno: Zář, 1947.

⁵²³ EČER, Bohuslav. *Vývoj a základy mezinárodního práva trestního*. Praha: knihkupectví a nakladatelství V. Lingart, 1949.

⁵²⁴ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁵²⁵ viz. Příloha č. 51.

na ní Bohuslava Ečera nosí na ramenu, ten později ve své knize vzpomínal, že lidé tehdy skandovali: „*Ať žije generál Ečer.*“⁵²⁶

Díky Ečerově práci, a jako projev úcty k němu, navštívili Prahu přední osobnosti působící u Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku. Můžu uvést například hlavního sovětského soudce generál Iona T. Nikičenka⁵²⁷, hlavního žalobce Američana Roberta H. Jacksona⁵²⁸ nebo předsedu Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku plukovníka Geoffreya Lawrence⁵²⁹, který byl ubytován v hotelu Alcron. Důkazem této návštěvy je společná fotografie⁵³⁰ s Bohuslavem Ečerem s datací 14. června 1946.⁵³¹

Bohuslav Ečer je nositelem řady domácích a zahraničních vyznamenání. Americký Generál M. G. White ho například v lednu 1946 ve Frankfurtu nad Mohanem vyznamenal nejvyšším řádem USA pro cizince: Legion of Merit.⁵³² Bohuslav Ečer byl také držitelem Československá medaile za zásluhy I. stupně, udělené 16. února 1946 v Praze. Po pádu komunistického režimu byl vyznamenán in memoriam Jednotou Českých právníků v Praze stříbrnou Medailí Antonína Randy. Po sametové revoluci byl, děkany čtyř právnických fakult českých univerzit, navržen na udělení státního vyznamenání České republiky: Řádu Tomáše Garrigua Masaryka, in memoriam. Ovšem tento návrh bohužel nebyl přijat. V roce 2002 se Bohuslav Ečer stal čestným občanem města Brna.⁵³³

Bohuslav Ečer byl i přes své nesmírné pracovní vytížení velice aktivním účastníkem veřejného života v Československu. V Brně se například zasadil o výstavbu pomníku rudoarmějců, který dodnes stojí v Božetěchově ulici. Pomník byl

⁵²⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946.

⁵²⁷ viz. Příloha č. 52.

⁵²⁸ viz. Příloha č. 53-54, 58.

⁵²⁹ viz. Příloha č. 55-56.

⁵³⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946.

⁵³¹ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁵³² viz. Příloha č. 57.

⁵³³ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

slavnostně odhalen 8. června 1946.⁵³⁴ Bohuslav Ečer se také účastnil nejrůznějších společenských akcí, na které byl zván jako vzácný host. V jeho osobní korespondenci se nachází velké množství nejrůznějších pozvánek. Mohu uvést například pozvánku na ples Junáka, ale i na další akce nejrůznějších spolků a sdružení. Nutno dodat, že byl Bohuslav Ečer, vzhledem ke svému nabitému pracovnímu programu nucen dobře zvažovat, zda se dané společenské akce může zúčastnit. Podílel se také na přípravě výstavy s názvem „Zločiny nacismu“⁵³⁵, kterou dne 12. července 1945 zahájil ministr zahraničních věcí Jan Masaryk.⁵³⁶

V Archivu bezpečnostních složek v Praze jsem ovšem našel také kritiku práce Bohuslava Ečera, jako československého delegáta v KSN. tato kritika pochází od bývalého Ečerova spolupracovníka z Wiesbadenu Rudolfa Hrbka. Nutno říci, že ji sdělil do protokolu StB dne 16. ledna 1953, když byl sám vyšetřován za svou činnost v zahraničí. Mohl si tedy myslet, že mu kritika Bohuslava Ečera může pomoci ve vlastním stíhání. Hrbek uvádí, že po začátku procesu v Norimberku, ztratil Bohuslav Ečer o práci ve Wiesbadenu zájem: *„Co nás nejvíce mrzelo, bylo to, že snad dr. Ečer ztratil zájem o naši misi ve Wiesbadenu, anebo měl skutečně tolik jiné práce. U nás prakticky vlastně ukázal jen jednou. Bylo to v době, kdy dostal od amerického velvyslanectví a kdy mu podle udání Novotného pak vystrojila lucemburská mise nějakou hostinu. Žádal jsem ho mnohokrát písemně i ústně, aby nás navštívil a upozorňoval jsem jej, že se na něj dotazují američtí důstojníci, ale dr. Ečer prostě nevyhověl. Auto i šoféra měl z Prahy, benzín zadarmo a jeho nepřítomnosti u soudu na nějaký den by se určitě nepoznala, zatímco co by nám jeho přítomnost ve Wiesbadenu velmi prospěla.“*⁵³⁷

Dále vypovídal o zbytečném zatěžování pracovníků úřadu a obviňuje Ečera ze ctižádostivosti a chamtivosti: *„Ačkoliv jsem si stále vážil dr. Ečera a uznával jeho zásluhy o propagaci naší práce. Nabyl jsem brzy dojmu, že je jednak velmi ctižádostivý a hlavně, že mu jde o peníze. Rád sliboval lidem pomoc a práci pak*

⁵³⁴ <http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/>

⁵³⁵ viz. Příloha č. 73.

⁵³⁶ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁵³⁷ ABS, sign. 305-569-7/48-56 – Protokol – Rudolf Hrbek.

*posílal nám. Vím, že jednou slíbil někde na Moravě, že přiveze nějakého zločince z Německa, pak nás s věcí stále urgovala a honil, až jsme mu ho přivezli. Do Wiesbadenu nám poslal dr. Ečer žádost nějaké ženy, abychom zařídili repatriaci jejího manžela, který pracoval v Německu. Seznámil se tam s Němkou, s níž pak žil a asi nechtěl domů. Tuto záležitost jsme předali naší repatriční misi k vyřízení. Takových drobností bylo více, bližší se však na ně nepamatuji, zda to dělal dr. Ečer zadarmo nebo dostal-li od někoho za to něco, nevím.*⁵³⁸

5. 3. Přednášková činnost Bohuslava Ečera pro Československou sociální demokracii a Dělnickou akademii

Za zmínku stojí rovněž Ečerova bohatá přednášková činnost v rámci Československé sociálně demokratické strany (dále jen ČSSD), které byl členem a Dělnické akademie (dále jen DA). K tomu se snažil vyhovět i různým spolkům a i pro ně přednášky uspořádat, například pro: Sokol, Junák, Vzájemnost, Včelu, Československou obec legionářskou a Všehrd.⁵³⁹ Rozpis přednášek byl organizován s velkou pečlivostí a probíhal formou přednáškových zájezdů po celé republice. Z dokladů dochovaných v Národním archivu v Praze vyplývá, že byl schopen vést i desítku přednášek v měsíci.⁵⁴⁰

Samotnou politickou činnost byl nucen z důvodu pracovního vypětí omezit. Přispěl k tomu i přístup jeho spolustraníků. Dokládá to Ečerův dopis adresovaný Ústřednímu výkonnému výboru ČSSD ze dne 1. prosince 1947. Přesto, že byl jednou z významných postav sociální demokracie, nebyl v listopadu 1947 pozván na brněnský sjezd této strany. Rozhodl se tedy svou přednáškovou činnost ukončit.⁵⁴¹

⁵³⁸ ABS, sign. 305-569-7/48-56 – Protokol – Rudolf Hrbek.

⁵³⁹ viz. Příloha č. 59-60.

⁵⁴⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁴¹ tamtéž.

„Vážení soudruzi,

dozvěděl jsem se z novin, že jsem byl na brněnském sjezdu zvolen do zahraničně-politické komise. Sdělují zdvořile, že funkci nemohu přijmout. Vykonal jsem pro stranické organizace a Dělnickou Akademii v roce 1946 nejméně 60 přednášek. V roce 1947 je jich s těmi, které ještě do konce roku proslovím 73 z celkového počtu 106. Když se uváží, že pracuji v Norimberku a jen občas dojíždím do vlasti za úředními úkoly do Prahy, že tyto úřední úkoly musím bezpodmínečně splnit, znamená to že, přednáškovou činnost jsem konal na účet svého oddychu. Dělal jsem ji rád, nežádaje od strany ničeho, žádnou výhodu a žádnou funkci a také v budoucnu nikdy od strany ničeho ani funkci ani mandát žádat nebudu. Nejsem a nebudu politickým profesionálem.

Ústřední tajemník Blažej Vilím⁵⁴² však uznal, že tato přednášková činnost nestojí ani za to, aby mně byla vydána vstupenka či pozvánka na sjezd strany jako hostu. Podnět k žádosti nevyšel ode mne, nýbrž od několika soudruhů. Ústřední tajemník, byv výslovně pro mne o vstupenku, či pozvánku požádán, odmítl pod nepravdivou záminkou, že ústředí nikomu takovou vstupenku či pozvánku nezasílá.

Pokládám toto rozhodnutí ústředního tajemníka nepřipustit mne, ani jako hosta na sjezd strany, za urážku a provokaci, která se mě sice osobně nemůže dotknout, která však vyjadřuje zřetelně mínění ústředního tajemníka o hodnotě mé přednáškové činnosti, že totiž tato činnost nestojí ani za vstupenku či pozvánku jako hosta.

Je mi osobně toto mínění lhostejné. Prostí členové strany mají mínění jiné. Nemám však na druhé straně důvodu, abych se ústředí strany se svou přednáškovou činností vnucoval.

⁵⁴² **Blažej Vilím (1909-1976)** - politik, poslanec Prozatímního a Ústavodárného Národního shromáždění za ČSSD, funkcionář pounorové exilové sociální demokracie. V letech 1948–1950 byl generálním tajemníkem exilové ČSSD.

Lituji toho, že jednak nemohu přijmout funkci zahraničněpolitické komisi, jednak nemohu ve své přednáškové činnosti pro organizace strany a Dělnickou akademii pokračovat.

S pozdravem,

*Gen. Dr. Bohuslav Ečer*⁵⁴³

Následuje dopis, kterým Bohuslav Ečer odmítá všechny žádosti o přednášky, taktéž ze dne 1. prosince 1947, který je adresovaný: 1) ČSSD - Telč, 2) Výkonnému výboru ČSSD – Brno, 3) DA – Olomouc, 4) ČSSD – Bat'ov, 5) ČSSD – Jeseník, 6) ČSSD – Místek, 7) ČSSD – Zlín, 8) DA – Zlín, 9) František Bernkopf – referent ZNV – expositura Ostrava, 10) ČSSD – Vrbno ve Slezsku, 11) DA – Praha, 12) sekretariát ČSSD – Brno. Dopis je v tomto znění:⁵⁴⁴

„Velmi rád bych vyhověl Vaší žádosti, tak jako jsem ochotně vyhovoval častým žádostem, až dosud. Bohužel moje přednášková činnost byla ústředním tajemníkem strany oceněna takovým způsobem, že nemohu v ní dále pokračovat. Byl jsem nucen oznámiti ústřednímu výkonnému výboru strany, že další přednáškovou činnost musím zastavit.

Opis dopisu Vám k informaci přikládám.

Lituji, že za těchto okolností nemohu vaší žádosti vyhovět. Buďte ujištěni, že bych tak byl učinil přesto, že mám tak málo času, vzhledem k mému zaměstnání v Norimberku.

Se srdečným pozdravem

*Gen. Dr. Bohuslav Ečer*⁵⁴⁵

⁵⁴³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁴⁴ tamtéž.

⁵⁴⁵ tamtéž.

5. 4. Z poválečné korespondence Bohuslava Ečera

Bohuslav Ečer v rámci práce v Úřadu československého delegáta v KSN pobýval většinu času v zahraničí. To bylo na úkor času stráveného s rodinou. V osobní korespondenci mu to často vyčítají hlavně jeho dcery. V korespondenci nalezneme důkazy o osobním kontaktu Bohuslava Ečera s tehdejšími nevyššími ústavními činiteli. Za všechny můžeme jmenovat: Edvarda Beneše⁵⁴⁶, Zdeňka Fierlingera⁵⁴⁷, Zdeňka Nejedlého⁵⁴⁸ a Klementa Gottwalda⁵⁴⁹. S řadou z nich udržoval přátelské vztahy.

V korespondenci Bohuslava Ečera najdeme i dopisy, ve kterých mu pisatelé děkují za jeho práci. Jedním z nejhezčích takových dopisů, je od žáků Měšťanské školy chlapecké v Lysé nad Labem. Ti dopis napsali u příležitosti vykonání rozsudků nad válečnými zločinci, souzených v hlavním procesu v Norimberku:⁵⁵⁰

V Lysé nad Labem dne 16. Řijna 1946.

Vážený pane generále!

V dnešní významný den, kdy konečně spravedlnosti nad norimberskými zločinci bylo učiněno zadost, vzpomínáme s vděčností na Vaše zásluhy o provedení celého procesu a objasnění naší nevinny na hrůzných událostech posledních let.

Mnoho jsme o tom i o Vaší práci slyšeli ve škole.

Přejeme Vám pane generále, v další Vaší činnosti pro republiku pevného zdraví.

V hluboké úctě

za žakovskou samosprávu městské školy chlapecké v Lysé nad Labem.

⁵⁴⁶ viz. Příloha č. 61.

⁵⁴⁷ viz. Příloha č. 62.

⁵⁴⁸ viz. Příloha č. 63.

⁵⁴⁹ viz. Příloha č. 64.

⁵⁵⁰ viz. Příloha č. 65.

*Zdeněk Janeček,
jednatel*

*Jindřich Ložek,
místostarosta*

*Zděnek Misar,
starosta*

*Vladislav Jiřík,
člen výboru*

Odpověď Bohuslava Ečera na tento dopis je datována 7. listopadu 1946.⁵⁵¹

„V Praze dne 7. Listopadu 1946.

Milé děti,

děkuji Vám srdečně za Váš dopis ze 16. října 1946. Byl jsem velice potěšen Vaší pozorností a zprávou, že se ve škole o práci, kterou já se svými spolupracovníky konám, učíte.

Doufám, že budu moci někdy přijeti do Lysé nad Labem na přednášku a že se tam s Vámi setkám.

Těší mne, že si tak živě všímáte světových událostí a doporučuji Vám, abyste v tomto svém zájmu vytrvali. Bude to ve prospěch Váš i Republiky.“⁵⁵²

Podobný je dopis bývalého spolužáka Bohuslava Ečera, faráře Antonín Valacha. Ten ho ve svém obdivném dopisu ovšem navíc žádá o pomoc se získáním automobilu. Takže těžko říci, zda byly jeho komplimenty zcela upřímné. Podobných dopisů s nejrůznějšími žádostmi, které nijak nesouvisely s úřadem Bohuslava Ečera a byly čistě soukromé, je v jeho pozůstalosti více.⁵⁵³

„Velevážený příteli,

⁵⁵¹ viz. Příloha č. 66.

⁵⁵² NA, Fond č. 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁵³ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

Pozdravuji Tě jako ministra Československé republiky a jsem hrdý na spolužáka, který se dopracoval, tak jedinečné cti: mezinárodního soudce - snad si vzpomeneš na Tondu Valacha z Těšnovic a promineš mi moji dotěrnost.

Potřebuji dostat jedno zánovní auto osobní z těch, co zanechali Němci na našem území, rač předat moji žádost svému panu tajemníkovi, který jistě bude vědět jak mi poradit nebo pomoci.

Vřele oddaný.

*Antonín Valach, farář Pržno
p.p. Jablůnka nad Bečvou⁵⁵⁴*

Někteří pisatelé se snažili Bohuslavu Ečerovi pomoci se sběrem důkazů. Jedním z nich byl vojenský lékař a nadšený filatelista Vlastimil Kubín z Plzně. Ve svém dopise ze dne 15. prosince 1945, zasílá Bohuslavu Ečerovi německou poštovní známku, která byla vydána u příležitosti připojení Rakouska k nacistickému Německu 10. dubna 1938⁵⁵⁵. Podle doktora Kubína je v motivu známky skryt symbolický význam o záměru obsadit Československo. Tato známka měla sloužit jako důkaz o agresi nacistického Německa:⁵⁵⁶

„Sdělení

o okupační známce německé, vydané dne – 8. dubna 1938.

1/ Popis známky: Pamětní vydání. Opětné spojení Rakouska s říší a hlasování lidu dne 10. 4. 1938. Návrh: prof. E. Puchinger, Vídeň. Zámka zobrazuje spojení německého národa. Občané /Volksgenossen/ z říše a Rakouska /poslední v kroji alpských zemí/ nesou německou vlajku. / cit. z – Briefmarkenkatalog-Michel.

⁵⁵⁴ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

⁵⁵⁵ viz. Příloha č. 69-70.

⁵⁵⁶ NA, Fond č. 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

2/ Sledujeme-li na známce konturu praporu od hrotu žerdě:

a) směrem do leva, vidíme, že odpovídá přesně severním hranicím Německa, /zátoka Pomořanská, mírnější zářez zátoky Kielské, oblouk břehu moře Severního, zářez hranice holandské, atd.,

b) směrem doprava a dolů: zářez hranice poznaňsko-polské, ale i concavní oblouk, přetínající území ČSR., mezi Moravou a Slovenskem, přechází pak v konturu, odpovídající jižní hranici Rakouska, atd., tedy kontura mapy Německa, zakreslující i značnou část území ČSR.

3/ Na sub 2/ uvedené byl jsem krátce po vydání známky v r. 1938 upozorněn mým asistentem na očním oddí. sbor. nem. 2, Dr. Niestlerem, /sudetský Němec, filatelista./.

4/ Služebním postupem hlásil jsem tady shora uvedené, neboť jsem to pokládal za hrubý čin proti svrchovanosti ČSR. – Dnes vidíme, že vydání této známky bylo i prvním veřejným ohlášením okupačního záměru Německa – pro sudetské Němce.

Pplk. Zdrav. Dr. Vlastimil Kubín⁵⁵⁷

Bohuslav Ečer na tento dopis odpověděl obratem 5. ledna 1946:⁵⁵⁸

„Vážený pane doktore,

děkuji za Váš dopis z 15. prosince 1945 s přílohou. Nemám žádných námitek proti tomu, abyste o věci referoval v klubu filatelistů.

Souhlasím s Vámi, že touto známkou Německo veřejně symbolizovalo svoje záměry, pokud jde o nás. Budu-li moci toho použít jako dokladu v Norimberku, učiním tak.

⁵⁵⁷ NA, Fond č. 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁵⁸ tamtéž.

V dokonalé účtě,

gen. Dr. Bohuslav Ečer.

V Brně dne 5. ledna 1946.⁵⁵⁹

Podobný charakter má dopis z 8. února 1946, ke kterému přiložil přednosta oddělení pro styk se spojeneckými armádami plk. jezd. Roman Kokrda dvě fotografie⁵⁶⁰, na kterých je zobrazeno vraždění v Charkově, kterého se dopustila německá armáda. Snímky byly získány během války, když si je němečtí vojáci nechávali, cestou na dovolenou, vyvolávat v pražském atelieru. Bohuslavu Ečerovi je zaslal, aby je případně mohl použít jako důkaz v Norimberku. V poznámce Bohuslava Ečera na tomto dopise ovšem stojí, že není již nutné tyto fotografie předkládat, protože bylo důkazů, podobného charakteru, soudu předloženo dost v minulosti.⁵⁶¹

„Informace

pro mimořádného vyslance generála Ečera v Norimberce

MNO. hl. štáb - oddělení pro styk se spojeneckými armádami zasilá, pro eventuální soudní potřebu fotografie, jako dokument surovosti a násilnosti, které spáchali Němci, respektive armáda a SS při vpádu do SSSR. Snímky pořizeny byly po dobytí Charkova v roce 1942 /omyl není vyloučen/ a původ těchto dvou fotografií jest tento:

Příslušníci německé armády a SS, kteří projížděli Prahou na dovolenou, dávali si svoje amatérské snímky v Praze vyvolati a kopírovati. Tyto dva snímky vypral si pplk. let. Jan Malý, t. č. hl. štáb, styčné oddělení ve foto-ateliéru drogerie F. R. Kožíšek, Praha XIX, Dejvická třída. Přesto, že majitelé těchto snímků dali firmě

⁵⁵⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁶⁰ viz. Příloha č. 71-72.

⁵⁶¹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

striktní příkaz, že nesmí nikomu snímky tyto kopírovací, ani ukazovati, pořádal pplk.. Malý prodavače firmy Kožíšek pana Hičku, se kterým se dobře zná, aby mu dvě přiložené fotografie zvětšil z negativu filmu 4x6.

Pplk. Malý měl doklady tyto dobře uschovány a teprve v těchto dnech si na ně vzpomněl. Předpokládá se, že ruská obžaloba může snímku těchto jako dokladů eventuálně potřebovati.

přednosta oddělení pro styk se spojeneckými armádami

*plk. jezd. Roman Kokrda*⁵⁶²

Na Bohuslava Ečera se také obracela řada lidí s prosbou o pomoc při pátrání po svých příbuzných. Často jde o pátrání po dětech, které byly před nacisty ukryty v Anglii. Například děti zachráněné v transportech organizovaných Sirem Nicholasem Wintonem v březnu až srpnu roku 1939. Dále pak jde o děti, které byly odvečeni do Německa na tzv. převýchovu.⁵⁶³

V souvislosti s tím, bych se rád zmínil o svědectví paní Marie Šuplíkové. Ta patřila mezi tzv. Lidické děti, které byly převezeny na německou převýchovu spolkem Lebensborn⁵⁶⁴. Vedoucí představitelé a organizátoři tohoto spolku byli souzeni ve „RuSHA (Rasse - und Siedlungshauptamt) procesu“⁵⁶⁵ v Norimberku. V tomto procesu měla právě Marie Šuplíková svědčit. Do Norimberku jí doprovázel právě Bohuslav Ečer. Do Norimberku cestovali v noci automobilem. Marie Šuplíková tehdy usnula na rameni Bohuslava Ečera a ten měl, podle jejího svědectví, prohlásit následující větu: „*Lidice se přišli vyspat na rameno spravedlnosti.*“ Bohuslav Ečer byl pro lidi symbolem jakési satisfakce za nacistické zločiny a za dobu okupace.⁵⁶⁶

⁵⁶² NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁶³ tamtéž.

⁵⁶⁴ **Lebensborn** - nacistický spolek jehož cílem bylo na základě nacistické ideologie o rasové hygieně zvýšení počtu árijských dětí.

⁵⁶⁵ viz. Příloha č. 9.

⁵⁶⁶ Dudáš

6. Osudy Bohuslav Ečer po ukončení činnosti Úřadu československého delegát v komisi Spojených národů pro válečné zločiny

Činnost Úřadu československého delegát v komisi Spojených národů pro válečné zločiny byla oficiálně ukončena 11. dubna 1949 vládou na návrh ministra vnitra Václava Noska.⁵⁶⁷ Oficiální dokument týkající se likvidace úřadu se uchoval v Národním archivu v Praze. Jeho text je následovný:⁵⁶⁸

„Likvidace úřadu československého delegát v komisi Spojených národů pro válečné zločiny

Příl.:

Dne 6. prosince 1946 se usnesla vláda na návrh ministra vnitra ze dne 28. listopadu 1946, č. j. Z-s-3019/2154-28/11-46/3, že souhlasí s tím, aby Československo při dalších procesech proti válečným zločincům nacistického Německa, které budou konány v Norimberku, zastupovala delegace, složená z:

- a) vysl. gen. dr. Ečera, jako vedoucího delegace*
- b) státního zástupce vedoucího delegace, kterého určí ministr spravedlnosti*
- c) zástupce ministerstva vnitra, kterého určí dodatečně ministr vnitra*
- d) zástupce hlavního štábu, kterého určí dodatečně ministr národní obrany.*

Vláda uložila ministru spravedlnosti, aby se dohodl s ministrem financí a předsedou nejvyššího účetního kontrolního úřadu o tom, jakým způsobem bude postaráno o úhradu nákladů nezbytně spojených s činností delegace.

Vládní delegát dr. B. Ečer nyní hlásí, že procesy s válečnými zločinci v Norimberku byly ukončeny dne 11. dubna 1949.

⁵⁶⁷ **Václav Nosek (1892-1955)** - český komunistický politik, ministr vnitra, v letech 1941–1950 jedna z klíčových osobností KSČ.

⁵⁶⁸ viz. Příloha č. 74.

Ministerstvo vnitra navrhuje proto, aby vláda se usnesla takto:

Vláda bere se souhlasem na vědomí, že funkce delegace, která zastupovala Československo při procesech konaných Norimberku proti válečným zločincům, v důsledku ukončení norimberských procesů se skončila dne 11. dubna 1949.

Vláda zrušuje úřad československého delegáta v komisi spojených národů pro válečné zločince v Praze, likvidaci úřadu provede dosavadní československý delegát prof. dr. B. Ečer v dohodě s ministerstvem vnitra, kterému odevzdá spisy a v dohodě s ministerstvem financí a nejvyšším účetním kontrolním úřadem.

Provedou ministři vnitra a financí v dohodě s předsedou nejvyššího účetního kontrolního úřadu.

Zasílá se v opise na vědomí národní bance československé v Praze

ministr

Nosek v. r. ⁵⁶⁹

6. 1. Bohuslav Ečer jako soudce Mezinárodního soudního dvora v Haagu a vysokoškolský pedagog

Bohuslav Ečer, se ještě v průběhu posledních dobíhajících soudů v Norimberku, stal ad hoc soudcem Mezinárodní soudního dvora v Haagu. Byly tak využity jeho zkušenosti jako odborníka na mezinárodní právo. Stal se jedním z 15 soudců, kteří měli rozhodnout v tzv. „cause Korfu“. Sporů mezi Velkou Británií a Albánií.⁵⁷⁰

Po ukončení fungování Úřadu československého delegáta v KSN se Bohuslav Ečer rozhodl věnovat akademické a pedagogické činnosti na Masarykově univerzitě v Brně. V roce 1948 se zde stal docentem a posléze i profesorem mezinárodního

⁵⁶⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁷⁰ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

práva. Jeho první přednáška ze dne 29. dubna 1946, na právnické fakultě této univerzity, nesla název Materiálně právní normy norimberského procesu. Na žádost tehdejšího ministra školství a národní osvěty Zdeňka Nejedlého⁵⁷¹, pořádal Bohuslav Ečer přednášky na téma mezinárodního práva po celém území republiky. Touto činností byl opět velice vytížen.⁵⁷²

V září roku 1949 vydává Bohuslav Ečer, pro potřeby Právnické fakulty Masarykovi univerzity, skripta s názvem „Příručka mezinárodního práva veřejného“. V roce 1950 byla Masarykova univerzita zrušena a Bohuslav Ečer odešel do invalidního důchodu.⁵⁷³

6. 2. Bohuslav Ečer v hledáčku StB

Československo se po únorovém převratu KSČ začalo stávat státem, ve kterém se v určitém ohledu začaly projevovat prvky nespravedlnosti, proti kterým Bohuslav Ečer celý život bojoval. Nástup diktatury a bezpráví se začal plně projevovat ve vykonstruovaných politických procesech na začátku 50. let. Bohuslav Ečer se veřejně postavil proti průběhu procesu s Miladou Horákovou.⁵⁷⁴

Bohuslav Ečer se stal advokátem Rudolfa Lukaštica⁵⁷⁵, který se stal obětí politických procesů. V prvním procesu, kdy ho hájil Bohuslav Ečer, byl ovšem

⁵⁷¹ **Zdeněk Nejedlý (1878-1962)** - český historik, muzikolog, literární historik, politik. Po 25. únoru 1948 zastával funkci ministra školství a národní osvěty.

⁵⁷² TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

⁵⁷³ tamtéž.

⁵⁷⁴ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁵⁷⁵ **Rudolf Lukaštic (1894-1979)** - účastník prvního i druhého odboje, za něj byl i několikrát vězněn. V roce 1939 po persekuci gestapem uprchl do Velké Británie, kde působil jako sekční šéf zahraničního ministerstva vnitra a blízký spolupracovník Dr. Edwarda Beneše. Byl iniciátorem a zakladatelem Sokola u 310 bombardovací perutě a u pozemního vojska v Africe. V průběhu války působil jako sekretář zahraničního sdružení Sokol. Do vlasti se vrátil v roce 1945. V 50. letech byl třikrát souzen. Z vězení byl propuštěn až v roce 1960.

Rudolf Lukašík osvobozen. Byla proti němu však vykonstruována další obvinění a vedeny nové procesy a vězení nakonec neunikl.⁵⁷⁶

Blízkým přítelem Bohuslava Ečera byl také bývalý policejní rada a účastník odboje Josef Babák⁵⁷⁷. Byl v politickém procesu odsouzen k trestu smrti. Bohuslav Ečer tehdy inicioval sepsání dopisu prezidentu Antonínu Zápotockému, ve kterém Babákovi přátelé prezidenta žádali o zmírnění trestu na doživotí. Mezi podepsanými byli mimo Bohuslava Ečera také Zdeněk Fierlinger a František Bláha. Antonín Zápotocký jejich požadavku vyhověl.⁵⁷⁸

Na základě těchto činností se dostal Bohuslav Ečer sám do hledáčku StB. Měl se dokonce stát jednou z hlavních postav připravovaného vykonstruovaného procesu s bývalými funkcionáři brněnské sociální demokracie. Bohuslav Ečer naplňoval důležité předpoklady pro tuto roli: *„Pro vykonstruování případu měly být zneužity jeho styky na „západě“, které logicky souvisely s jeho činností za války a u mezinárodního soudního dvora. Nosným bodem obžaloby byla Ečerova poslední cesta do Haagu koncem roku 1948, kde se měl setkat se zástupci exilové ČSSD a slíbit jim, že bude v ČSR organizovat podzemní špionážní činnost. Jeho dcera Jarmila, která otce na cestě doprovázela, pak měla navázat styky se špionážní službou Velké Británie, od které měl Ečer obdržet instrukce k organizování ilegální, výzvědné a sabotážní sítě, složené z bývalých sociálních demokratů. JUDr. Ečer však v polovině března 1954 zemřel a tato linie byla proto později použita v procesu s tzv. pravicovými sociálními demokraty, ve dvou velkých procesech nazvaných „Křepelka a spol.“ a „Čoupek a spol.“.“⁵⁷⁹*

Osobní svazek vedený StB na Bohuslava Ečera a. č. 2999 se nedochoval. Byl pravděpodobně zničen. Bohuslav Ečer zemřel 13. března 1954 ve Fakultní zemské

⁵⁷⁶ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁵⁷⁷ **JUDr. Josef Babák (1897-1971)** - policejní rada; účastník domácího odboje a politický vězeň, vězněn po roce 1948

⁵⁷⁸ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

⁵⁷⁹ ŠKERLE, Michal. *Československá sociální demokracie v Brně v letech 1945 - 1948*. Brno, 2009. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce doc. PhDr. Jiří Pernes, CSc.

nemocnici v Brně. Příčinou smrti byl infarkt levé zadní komory srdeční. Stalo se tak, pouhý jeden den, před tím, kdy mělo proběhnout jeho zatčení StB. Vzhledem k tomu, že o Ečerově smrti nebyli příslušníci StB informováni, pokusili se 14. března 1954 o jeho zatčení v bytě. Bohuslav Ečer byl pohřben na Židenickém hřbitově v Brně.⁵⁸⁰

Prezident Antonín Zápotocký naposledy vzpomněl na Bohuslava Ečera ve článku v Rudém právu z 15. března 1948. Celý článek je na téma připomínky výročí úmrtí Josifa Stalina a Klementa Gottwalda.⁵⁸¹

„Zde se právě uplatnili veliké vůdčí schopnosti soudruha Gottwalda. V tom tkví jeho zásluhy o upevnění a zboljševizování naší strany. Nezatížen oportunistem staré sociálně demokratické minulosti, dovedl vybudovat revoluční vedení strany, v němž se spojoval revoluční elán mladých s praktickými zkušenostmi starých poctivých socialistických pracovníků. Jen tak mohla strana svést vítězný boj s nenapravitelnými oportunisty rázu Bubníka, brněnské skupiny pod vedením Roučka, Ečera, Kovanky a jiných.“⁵⁸²

Tento článek, je ukázkou toho, jak moc se komunistický režim toužil vypořádat s Bohuslavem Ečerem, člověkem, který celý život zasvětil myšlence spravedlnosti, tedy myšlence, která byla naprosto vzdálena novým poměrům v Československu. Jako projev pomsty rodině, byla odsouzena ke 12 letům vězení dcera Bohuslava Ečera Jarmila.⁵⁸³

Cílem nového režimu bylo, aby jméno Bohuslava Ečera zcela zmizelo z povědomí národa. Nutno uznat, že v tom byl komunistický režim relativně úspěšný. Bohuslav Ečer se nedostal do povědomí lidí, ani více než po dvaceti letech po pádu komunistického režimu. Paradoxem zůstává, že kdyby byl Bohuslav Ečer v roce

⁵⁸⁰ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

⁵⁸¹ ŠKERLE, Michal. *Československá sociální demokracie v Brně v letech 1945 - 1948*. Brno, 2009. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce doc. PhDr. Jiří Pernes, CSc.

⁵⁸² Rudé právo, 15. 3. 1954.

⁵⁸³ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

1954 odsouzen k trestu smrti, byl by dnes znám. To se tehdejšímu režimu nepodařilo, podařilo se mu však dokonale zničit Ečerův odkaz.⁵⁸⁴

⁵⁸⁴ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

Závěr

V životním osudu Bohuslava Ečera se odráží celá pohnutá historie začátku 20. století. V dětství zažil obrovskou chudobu a snažil se žít jako nekvalifikovaný dělník. Tato zkušenost ho ovlivnila na celý život. Stal se z něho idealistický socialista a bojovník proti nespravedlnosti. První světové války se účastnil jako řadový voják a utrpěl zde zranění. Po svém návratu do nové Československé republiky se účastnil budování nového státu na principech demokracie. Účastnil se regionální brněnské politiky. Všiml si však rostoucího napětí mezi národnostmi, které Československo plně zdědilo po Rakousko-Uherské říši. Před Mnichovskou krizí se snažil udělat maximum, aby zabránil rozbití Československa a druhé světové válce. Snažil se přesvědčit evropské politiky o chybách appeasementu. Bohužel však neuspěl.

Po obsazení zbytku Československa musel Bohuslav Ečer odejít do emigrace, kde se zapojit do odboje proti nacismu. Z počátku pomáhal Čechoslovákům ve Francii, když zastával post zástupce konzula v Marseille. Už ve Francii se začal zajímat o budoucí potrestání německých válečných zločinců. V tomto úsilí pak naplno pokračoval, když musel utéci do Velké Británie. Byl zde zaměstnán touto problematikou jako pracovník na exilovém Ministerstvu spravedlnosti v Londýně. Postupem času se díky jeho odbornosti naskytla příležitost na těchto úkolech pracovat v Komisi Spojených národů pro stíhání válečných zločinců, kam byl vyslán jako československý delegát.

Na začátku práce jsem si položil otázku: Jak se Československo, zastupované Bohuslavem Ečerem, podílelo na spojeneckém poválečném procesu stíhání a trestání nacistických válečných zločinců? Vzhledem k obrovskému nasazení a osobním kvalitám Bohuslava Ečera byl československý hlas KSN velice dobře slyšet. Stal se dokonce předsedou právního výboru této komise. Už to bylo pro zemi velikosti a významu Československa obrovským úspěchem. Názory Bohuslava Ečera, které se mu jeho houževnatostí v KSN podařilo prosadit, se staly jedním ze základů mezinárodního trestního práva. Že to byla věc světového významu, jsem se snažil dokázat tím, že jeho význam připomínají i zahraniční odborné práce zabývající se historií mezinárodního trestního práva.

Názory Bohuslava Ečera měly přímý vliv i na průběh procesu s válečnými zločinci v Norimberku. Prosadil sem následující zásady: 1) totální válka je jen systematickým řetězem zločinů; 2) členové SS, SA, SD, NSDAP a Gestapa se nemohou vymlouvat na rozkazy představených, protože se dobrovolně stali členy zločineckých organizací, 3) členové německé vlády a generálního štábu, sbor politických vůdců nacistické strany SS, SA, Gestapa a SD jsou sami o sobě zločinci. A zasadil se tak k vymezení pojmu „zločin proti míru“.⁵⁸⁵

Jeho práci u IMT oceňoval i hlavní americký prokurátor Robert Jackson: *„Jako člen komise pro vyšetřování válečných zločinů zabýval se generál Ečer zevrubně a důkladně těmito problémy. Jeho úsilí dostat válečné zločince před soud bylo neúporné. Přispěl k tomu, že bylo rozhodnuto postavit je před soud. Nadšeně též s námi spolupracoval na vypracování vhodné procesní formy. Významným způsobem přispěl k vypracování plánu na určení zločinnosti nacistických organizací. Při hodnocení zásluh o soud nad válečnými zločinci náleží generálu Ečerovi vysoké uznání.“*⁵⁸⁶

V práci jsem se také snažil dokázat, že se Ečerovi a jeho týmu velice dobře dařilo připravovat dokumenty v záležitostech Československa pro potřeby prokurátorů IMT. Československý příspěvek k žalobě spojenců, byl tehdejšími autoritami označen, jako jeden z nejlepších. Ve své práci také uvádím, že právě díky tomu se v Norimberku o Československu hodně mluvilo a nejvyšší představitelé nacistického Německa se zde musel zpovídat ze zločinů spáchaných na českém národě. V této práci pak Bohuslav Ečer pokračoval i během následných procesech v Norimberku.

Československo bylo tedy osobou Bohuslava Ečera v mezinárodním úsilí o potrestání válečných zločinců, zastoupeno více než dobře. Jeho práce a přínos jsou dodnes vzpomínány odborníky na mezinárodní trestní právo po celém světě.

⁵⁸⁵ SELLARS, Kirsten: *'Crimes against Peace' and International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.

⁵⁸⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 2.

Díky vlivu a autoritě, kterou si Bohuslav Ečer vydobyl v mezinárodních institucích se mu podařilo získat K. H. Franka pro Mimořádný lidový soud v Praze. Tento největší „kat českého národa“, tak byl za své zločiny souzen v místě, kde se jich po celou dobu okupace Československa dopouštěl. V Československu byl proto Bohuslav Ečer vnímán jako symbol spravedlnosti a satisfakce za zločiny, které byly na českém národě spáchány nacisty. Cílem Bohuslava Ečera bylo, aby proces trestání válečných zločinců nebyl aktem pomsty, ale spravedlnosti. Byl přesvědčený o tom, že uplatnění spravedlnost má pro budoucnost mnohem větší význam než primitivní forma msty.

Norimberský proces stál vlastně na opravdové snaze ustavit základy mezinárodního trestního práva a tyto zásady také vymáhat. Zkušenosti Bohuslava Ečera byly proto využity u Mezinárodního soudu v Haagu, kde se v roce 1946 stal, na krátký čas soudcem v arbitrážním řízení mezi Velkou Británií a Albánií. Po návratu do Československa se stal aktivním účastníkem veřejného života. Snažil se své zkušenosti nabyté v mezinárodním prostředí předat dál a začal se intenzivně věnovat akademické činnosti. Věnoval se výchově nových právních kapacit na Masarykově univerzitě v Brně, kde se stal profesorem. Mimo to pořádal přednášky na téma mezinárodního trestního práva i pro širokou veřejnost. V této činnosti byl opravdu neúnavný.

Po komunistickém puči v únoru 1948 se pro Bohuslava Ečera rozpadl svět, který snažil celý život budovat. Svět vlády práva a spravedlnosti. Když se v Československu začaly pořádat vykonstruované politické procesy, projevil obrovskou lidskou statečnost, když se snažil nespravedlivě stíhaných několikrát zastat. Sám se stal jako symbol spravedlnosti novému režimu nepohodlný. Dostal se do hledáčku StB a měl být zařazen do politického procesu s brněnskými sociálními demokraty. Zatčení a nespravedlivému odsouzení se vyhnul jen díky tomu, že ve stejný den kdy se ho StB pokusila zatknout, zemřel v nemocnici na infarkt.

Komunistickému režimu se podařilo jméno Bohuslava Ečera vymazat z paměti národa. I dnes, více než po dvaceti letech od pádu komunistického režimu, se jeho jméno do obecného povědomí vrátit nepodařilo. Tím se vlastně komunistickému režimu podařilo nad Ečerem vyhrát. Kdyby se stal předním

obžalovaným v procesu s brněnskými sociálními demokraty, a byl zde odsouzen k tresu smrti, byl by dnes pravděpodobně paradoxně známější. Dnes jeho jméno nese jedna tramvajová zastávka v Brně. Možná se stane i tato práce malým příspěvkem k znovunalezení příběhu Bohuslava Ečera. Příběhu chudého chlapce z Moravy, který se díky své tvrdé práci stal jedním z ideových zakladatelů moderního mezinárodního trestního práva; příběhu neúnavného boje za právo, spravedlnost a lidskou důstojnost...

Seznam zkratek

- **ABS** - Archiv bezpečnostních složek ČR
- **BBC** - British Broadcasting Corporation – rozhlasová a televizní veřejnoprávní společnost ve Velké Británii
- **ČSR** – Československá republika
- **DNSAP** – Deutsche Nationalsozialistische Arbeiter Partei - Německá nacionálně socialistická dělnická strana
- **Gestapo** - Geheime Staatspolizei – tajná státní policie nacistického Německa
- **IMT** - International Military Tribunal – Mezinárodní vojenský tribunál – předsedal procesu s hlavními válečnými zločinci v Norimberku⁵⁸⁷
- **KSČ** - Komunistická strana Československa
- **KSN** - Komise Spojených národů pro stíhání válečných zločinců
- **MČK** – Mezinárodní červený kříž
- **MÚA** - Masarykův ústav a Archiv akademie věd ČR
- **NA** - Národní archiv ČR
- **NMT** - Nuremberg Military Tribunals – Norimberské vojenské tribunály – předsedaly tzv. “následujícím procesům v Norimberku”⁵⁸⁸
- **NSDAP** - Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei - Národně socialistická německá dělnická strana – totalitní vládní strana nacistického Německa
- **OKW** - Oberkommando der Wehrmacht - Vrchní velení ozbrojených sil nebo též Vrchní velení Wehrmachtu – generální štáb nacistického Německa
- **RAF** - Royal Air Force - Královské letectvo - vojenské letectvo britských ozbrojených sil.
- **RuSHA** - Rasse- und Siedlungshauptamt – Hlavní rasový a osidlovací úřad – úřad zabývající se rasovou ideologií nacistického Německa, úřad byl součástí Allgemeine-SS
- **SA** – Sturmabteilung - Úderné oddíly – militantní organizace, která vznikla ve 20. letech v Německu
- **SdP** - Sudetendeutsche Partei - Sudetoněmecká strana
- **SOA** - Státní oblastní archiv v Praze
- **SS** – Schutzstaffel - Ochranný oddíl – militantní organizace NSDAP, působící původně jako Hitlerova osobní stráž, postupem času začala organizace

⁵⁸⁷ viz. Příloha č. 1.

⁵⁸⁸ viz. Příloha č. 2-13.

ovládat státní a bezpečnostní aparát nacistického Německa, včetně vyhlazovací politiky

- **SSSR** – Svaz sovětských socialistických republik
- **StB** - Státní bezpečnost – vzniká v roce 1945, jako jeden z hlavních nástrojů komunistického teroru v Československu
- **VHA** - Vojenský historický archiv ČR
- **Waffen-SS** - Zbraně SS – jednotky SS sloužící k vojenským operacím, staly se elitou nacistické armády

Prameny a literatura

Prameny

Národní archiv ČR:

- NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.
- NA, Fond 1463, Norimberský soud, Norimberk.
- NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Vojenský historický archiv ČR:

- VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- VHA, Databáze legionářů.
- VHA, Databáze příslušníků čs. vojenských jednotek v zahraničí za 2. sv. války.

Archiv bezpečnostních složek ČR:

- ABS, sign. 2M: 12404/69 - Protokol - František Holý.
- ABS, sign. 304-207-2 - Překlady dokumentů - výpisy došlých mezinárodnímu vojenskému soudu v Norimberku týkající se okupace Československa, i tzv. plánu "Grün".
- ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- ABS, sign. 305-569-7/48-56 – Protokol – Rudolf Hrbek.
- ABS, sign. 305-737-5/100 – Protokol - Jindřich Juskiewicz.
- ABS, sign. 305-738-1/141 - Protokol - Hugo Sonnenschein.

Státní oblastní archiv v Praze:

- SOA, LS 1527/46, Mimořádný lidový soud v Praze, K. H. Frank

Masarykův ústav a Archiv akademie věd ČR:

- MÚA, i. č. 226, sign. P 50/2, Výtah Ministerstva spravedlnosti ze svazku dokumentů kniha "O" Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku o útočném plánu Německa proti ČSR.

- MÚA, i. č. 227, sign. P 50/3, Zpráva čs. delegáta v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů B. Ečera o výsledku jednání Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku v trestní věci K. von Neuratha s příloženými dokumenty.
- MÚA, i. č. 236, sign. P 51/8, Periodický tisk o Mezinárodním vojenském soudu v Norimberku (výstřižky aj.).

Dobový tisk a periodika

- Beseda naší rodiny. Ročník II, číslo 12, 29. březen 1946.
- Československá Morava. 24. listopad 1913.
- Nový svět. II ročník, 1946.
- Rudé právo. 15. 3. 1954.

Publikace Bohuslava Ečera (použité jako prameny)

- EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946.
- EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946.
- EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinů“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
- EČER, Bohuslav. *Poučení norimberského soudu pro Slované*. Brno: Zář, 1947.
- EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946.
- EČER, Bohuslav. *The lessons of the Kharkov trial*. Londýn: Russi today, 1944.
- EČER, Bohuslav. *Vývoj a základy mezinárodního práva trestního*. Praha: V. Linhart, 1948.

Diplomové práce

- DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.
- NĚMEČKOVÁ, Daniela. *Mimořádný lidový soud v Praze*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. Vedoucí práce: prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc.
- NOVÁKOVÁ, Barbora. *Norimberský proces a Československo*. Praha, 2014. Univerzita Karlova v Praze, Filosofická fakulta. Vedoucí práce: Doc. PhDr. Mgr. Václav Horčíčka, Ph.D.

- PITORÁKOVÁ, Helena. *Ohlas norimberského procesu v dobovém československém tisku*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc.
- ŠEBELOVÁ, Lucie. *Bohuslav Ečer a jeho role v Norimberském procesu*. Olomouc, 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta. Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ondřej Horák, Ph.D.
- ŠKERLE, Michal. *Československá sociální demokracie v Brně v letech 1945 - 1948*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Pernes, CSc.

Odborné články

- NOVOTNÁ, Monika: *Život a dílo prof. JUDr. Bohuslava Ečera*. Brno, Masarykova univerzita 1993. 5 s. Právnícké sešity. Č. 62.

Zahraniční odborná literatura

- CONNELLY, John. *Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956*. London: University of North Carolina Press, 2000. ISBN 978-0-8078-4865-4.
- MCGOLDRICK, Dominic. *The Permanent International Criminal Court: Legal and Policy Issues*. Portland: Hard Publishing, 2004. ISBN 1-84113-281-0.
- SAYAPIN, Sergey: *The Crime of Aggression in International Criminal Law: Historical Development, Comparative Analysis and Present State*. Tashkent: Springer, 2014. ISBN 978-90-6704-927-6.
- SELLARS, Kirsten: *'Crimes against Peace' and International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. ISBN 978-0-9394-8405-8.
- SCHABAS, William. *Genocide in International Law: The Crime of Crimes*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. ISBN 10-0521-71-900-3.

Literatura

- BENEŠ, Eduard. *Šest let exilu a druhé světové války*. Praha: Orbis, 1946.
- CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.
- DELPLA, François. *Norimberský proces: Poučení z historie*. Praha: Slovart, 2009. ISBN 978-80-7391-339-7.
- ENDLER, Jiří. *Příběhy brněnských hřbitovů*. Brno: Nakladatelství Ryšavý, 2010. ISBN 978-80-7354-078-9.
- GILBERT, Gustave Mark. *Norimberský deník*. Praha: Mladá fronta, 1981.

- GORŠENIN, K. P. a kol. *Norimberský proces I*. Praha: Orbis, 1953.
- GORŠENIN, K. P. a kol. *Norimberský proces II*. Praha: Orbis, 1953.
- HEYDECKER, Joe – LEEB, Johannes. *Norimberský proces*. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0940-0.
- HOZBA, Antonín. *Přehled mezinárodního práva válečného*. Dodatek: trestání válečných zločinců. Praha: Spolek československých právníků Všehrd, 1946.
- CHMEL, Zdeněk. *Galerie brněnských osobností I*. Brno: ANTE, 1998. ISBN 80-902404-3-7.
- KAMENEC, Ivan. *Slovenský stát v obrazech*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7360-701-2.
- KOCOUREK, Rostislav. *Svět žaluje v Norimberku*. Praha: Fr. Borový, 1946.
- KŘEPELKA, Karel. *Dr. Bohuslav Ečer bojovník za právo a spravedlnost*. 1. vydání. Brno: Zář, dříve Novina, tiskařské a vydavatelské podniky, 1946.
- MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epoque, 2003. ISBN 80-86328-21-X.
- MRÁZEK, Josef. *K boji s mezinárodní zločinností z hlediska mezinárodního práva*. Praha: Academia, 1979.
- POLTORAK, Arkadij Iosifovič. *Norimberský proces*. Praha: Naše vojsko, 1973.
- SONNENFELDT, Richard. *Svědék z Norimberka*. Praha: Columbus, 2007. ISBN 978-80-7249-228-2.
- ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0305-5.
- TERNON, Yves. *Genocidy XX. století*. Praha: Themis, 1995. ISBN 80-85821-45-1.
- TOMEŠ, Josef. *Průkopníci a pokračovatelé*. Osobnosti v dějinách české sociální demokracie 1878-2003. Biografický slovník. Praha: Demos, 2004. ISBN 80-239-7733-4.
- TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-403-1.
- UHLÍŘ, Jan – KAPKA, Jan. *Praha ve stínu hákového kříže*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. ISBN 80-7360-210-5.
- ZAJÍČEK, Karel. *Československo a Norimberský proces*. Praha: Ministerstvo informací, 1946.

Jiné zdroje

- <http://encyklopedie.brna.cz/>

- <http://www.valka.cz/>
- <http://www.historiecssd.cz/>
- TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

Anotace

Anotace

Klíčová slova: Bohuslav Ečer, válečné zločiny, Norimberské procesy, mezinárodní trestní právo, mezinárodní vojenský tribunál, Hermann Göring, Joachim Ribbentrop, Hans Lammers, Kurt Daluege, Wilhelm Keitel

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřil na českého právníka a teoretika právní vědy JUDr. Bohuslava Ečera, který se svou pracovitostí a oddaností stal jedním z hlavních ideologů mezinárodního trestního práva. Byl to právě on, kdo reprezentoval Československo v průběhu Norimberských procesů po skončení druhé světové války.

Annotation

Key words: Bohuslav Ečer, war crimes, Nuremberg trials, International criminal law, International military tribune, Hermann Göring, Joachim Ribbentrop, Hans Lammers, Kurt Daluege, Wilhelm Keitel

In my thesis I focused on the czech lawyer and jurist JUDr. Bohuslav Ečer. He became one of the main ideologist of international criminal law thanks to his hard work . He represeted Czechoslovakia during the Nuremberg trials after World War II.

Seznam příloh

- **Příloha č. 1:** Proces s hlavními válečnými zločinci před Mezinárodním tribunálem. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 2:** Lékařský proces. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 3:** Milch Erhard. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 4:** Právníkový proces. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 5:** WVHA proces (koncentrační tábory). Zdroj: ABS, sign. 30521-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 6:** Flick Friedrich a spol. (železářský a ocelářský koncern). Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 7:** Proces IG Farben. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 8:** List Wilhelm a spol. (vraždy rukojmí a partyzáni na Balkáně). Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 9:** RuSHA (Rasse - und Siedlungshauptamt). Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 10:** Einsatzgruppen, Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 11:** Krupp a spol. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 12:** Ministerský proces. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 13:** Proces s vrchním velením. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 14:** Předvolání Bohuslava Ečera k výslechu na brněnském gestapu ze dne 29. 3. 1939. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 15:** Bohuslav Ečer s rodinou ve Veules les Roses u Lamanšského průlivu v červenci 1939. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 16:** Bohuslav Ečer jako emigrant v Marseille roku 1942. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 17:** Bohuslav Ečer v manželkou v Lisabonu v září 1942. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

- **Příloha č. 18:** Přední stránka malé brožury o Charkovském procesu, která vyšla v Anglii nákladem 100 000 výtisků. Zdroj: Ečer – The lessons of the Kharkov trial.
- **Příloha č. 19:** K. H. Frank se stal americkým válečným zajatcem 9. 5. 1945. I přes špatnou kvalitu snímku je na tváři K. H. Franka vidět úsměv a úleva. Zdroj: Archiv autora.
- **Příloha č. 20:** K. H. Frank před vlajkou USA, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 21:** K. H. Frank přichází na svůj první výslech vedený Bohuslavem Ečerem, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 22:** Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. V pozadí zapisuje výslech dr. Fanderlík. Vepředu otočený zády sedí americký plukovník Joseph C. Breckinridge. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 23:** Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. K. H. Frank reaguje na otázku týkající se vypálení Lidic. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 24:** Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. K. H. Frank podepisuje protokol. Všimněme si černé stuhy na jeho levé ruce, která nese nápis Böhmen und Mähren. Na rameni Bohuslava Ečera můžeme naopak vidět nápis Czechoslovakia. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 25:** První stránka protokolu z výslechu K. H. Franka. Podepsáni jsou: dr. Fanderlík, dr. Ečer, K. H. Frank. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 26:** Po výslechu K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. Americký plukovník Joseph C. Breckinridge podepisuje protokol. Všimněme si Ečerovy provizorní uniformy s holostí "chief officer". Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 27:** 7. 8. 1945 – K. H. Frank nastupuje v Německu do letadla. V pozadí stojí Bohuslav Ečer. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 28:** 7. 8. 1945 – K. H. Frank vystupuje z letadla v Praze na ruzyňském letišti. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 29:** 7. 8. 1945 – Vrchní policejní komisař Dr. Pravda, přejímá K. H. Franka v Praze. V pozadí stojí Bohuslav Ečer, nyní již s výložkami plukovníka. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 30:** 7. 8. 1945 – „Odevzdávám do rukou československé spravedlnosti Karla Hermanna Franka., Bohuslav Ečer. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 31:** gen. JUDr. Bohuslav Ečer. Zdroj: www.valka.cz

- **Příloha č. 32:** Generál Ečer sleduje proces s K. H. Frankem, po jeho levici sedí manželka Ludmila a po pravici dr. Marianko z ministerstva spravedlnosti. Zdroj: Beseda naší rodiny, 29. března 1946.
- **Příloha č. 33:** gen. JUDr. Bohuslav Ečer při práci. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 34:** K. H. Frank na dvoře Pankrácké věznice. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 35:** K. H. Frank před Mimořádným lidovým soudem v Praze. Zdroj: Archiv autora.
- **Příloha č. 36:** K. H. Frank v cele Pankrácké věznice. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 37:** Poprava K. H. Franka 22. května 1946. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 38:** Poprava K. H. Franka 22. května 1946. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 39:** Poslední strana protokolu z výslechu Wilhelma Keitela, vedeného Bohuslavem Ečerem dne 4. srpna 1945. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 40:** První strana protokolu z výslechu Hemanna Göringa, vedeného Bohuslavem Ečerem dne 30. května 1946. Göring byl vyslýchán, z důvodu brněnského procesu s Dr. Karlem Schwabe. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 41:** Druhá strana protokolu z výslechu Hemanna Göringa. Všimněme si podpisů pod protokolem: vlevo pod sebou - Dr. Ečer, Capt. Hochwald, Dr. Stahmer, Chatlotte Weinmann a vpravo - Hermann Göring. Göring se pod protokol podepsal ve stylu říšského maršála, nyní byl však již pouhým zločincem. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 42:** První stránka československého příspěvku k žalobě spojenců v Norimberku. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 43:** Plánek soudní síně v Norimberku. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 44:** Identifikační kartička, která opravňovala Bohuslava Ečera ke vstupu do Justičního paláce v Norimberku. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- **Příloha č. 45:** Ečerova sekretářka Miluše Kašlíková. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

- **Příloha č. 46:** Sovětská delegace z Norimberku na procházce Prahou. Uprostřed jde vedle Bohuslava Ečera jeho sekretářka Miluše Kašlíková. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 47:** gen. JUDr. Bohuslav Ečer. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- **Příloha č. 48:** gen. JUDr. Bohuslav Ečer. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- **Příloha č. 49:** Vizitka Bohuslava Ečera jako československého delegáta v KSN. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- **Příloha č. 50:** Ještě poslední pročtení o tom, co generál Dr. Ečer vyprávěl a co Edvard Cenek zapsal, než bude rukopis odevzdán nakladatelství „Naše vojsko“. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 51:** „Ať žije generál Ečer.“ 10. května 1946 na hradním nádvoří. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 52:** Fotografie pořízená u příležitosti návštěvy Prahy generálmajora Iona Nikičenka, hlavního sovětského soudce při IMT. Uprostřed sedí Bohuslav Ečer, po jeho levici sedí Iona Nikičenko. Blondýnka sedící ob jedno místo po levici Nikičenka je Ečerova dcera Jarmila. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 53:** Ministr spravedlnosti Dr. Prokop Drtina uvítal hlavního žalobce IMT Roberta Jacksona na ruzyňském letišti. Zleva: Prokop Drtina, Bohuslav Ečer, Robert Jackson. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 54:** Robert Jackson děkuje Dr. Kozákovi za pozvání na proces s K. H. Frankem. Vlevo zády stojí Dr. Kozák, vedle něj v uniformě Dr. Ečer a úplně vpravo Robert Jackson. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 55:** Předseda IMT v Norimberku Geoffrey Lawrence podepsal za své návštěvy v Praze 14. června 1946 svůj snímek, pořízený za přelíčení v Norimberku. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 56:** Předseda IMT Geoffrey Lawrence s Bohuslavem Ečerem při své návštěvě v Praze v červnu 1946. Zdroj: Ečer – Norimberský soud.
- **Příloha č. 57:** Americký generál M. G. White vyznamenává gen. Ečera řádem „Legion of Merit“. Frankfurt, leden 1946. Zdroj: Nový svět, 10. březen 1946.
- **Příloha č. 58:** 10. května 1946 navštívila delegace americké prokuratury při IMT Prahu. Zleva: náměstek hlavního prokurátora Thomas D. Dott, brig. gen. Robert Gill, gen. Bohuslav Ečer, plk. Amen, plk. Arthur Kimball, mjr. F. Jay Niemtz, syn hlavního prokurátora IMT R. Jacksona por. V. M. E. Jackson. Zdroj: Nový svět, 22. květen 1946.
- **Příloha č. 59:** Pozvánka na přednášku Bohuslava Ečera. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

- **Příloha č. 60:** Pozvánka na přednášku Bohuslava Ečera. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- **Příloha č. 61:** Poděkování za novoroční přání od prezidenta Edvarda Beneše, leden 1946. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 62:** Poděkování za novoroční přání od předsedy vlády Zdeňka Fierlingera, leden 1946. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 63:** Poděkování za novoroční přání od ministra školství a osvěty Zdeňka Nejedlého, leden 1946. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 64:** Poděkování za novoroční přání od předsedy vlády Klementa Gottwalda, leden 1948. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 65:** Dopis od žáků měšťanské školy v Lysé nad Labem ze dne 16. října 1946. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 66:** Odpověď Bohuslava Ečera na dopis žáků měšťanské školy v Lysé nad Labem ze dne 7. listopadu 1946. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 67:** Gen. JUDr. Bohuslav Ečer při práci, rok 1946. Zdroj: Ečer – Jak jsem se stíhal.
- **Příloha č. 68:** Bohuslav Ečer v kruhu rodinném, Brno 1946. Zleva: dcera Naděžda, manželka Ludmila, Bohuslav Ečer, dcera Jarmila. Zdroj: Ečer – Jak jsem se stíhal.
- **Příloha č. 69:** Německá pohlednice vydaná u příležitosti anšlusu Rakouska 13. březen 1938. Území Říše zde nezahrnuje Čechy a Moravu. Zdroj: www.akpool.co.uk
- **Příloha č. 70:** Německá poštovní známka vydaná u příležitosti plebiscitu o připojení Rakouska k Říši. 10. duben 1938. Povšimněme si vlajky, která kopíruje státní hranice Říše, ta zde zahrnuje i Čechy a Moravu. Tedy budoucí Protektorát. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 71:** Fotografie nacistických zločinů v Charkově z roku 1942. Jako důkaz je zachránil pplk. Jan Malý. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 72:** Fotografie nacistických zločinů v Charkově z roku 1942. Jako důkaz je zachránil pplk. Jan Malý. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

- **Příloha č. 73:** Ministr zahraničních věcí Jan Masaryk na otevření výstavy „Zločiny nacismu“, dne 12. července 1945. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 74:** Rozhodnutí o likvidaci Úřadu československého delegáta v KSN, 13. červen 1949. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Přílohy

Příloha č. 1: Proces s hlavními válečnými zločinci před Mezinárodním tribunálem

- *Oficiální název:* Trial of the Major War Criminals before the International Military Tribunal
- *Počet obžalovaných:* 24
- *Žaloba podána dne:* 18. říjen 1945
- *Zažalované zločiny:* účast na spiknutí nebo společném plánu ke spáchání zločinů proti míru, plánování, příprava, rozpoutání a vedení útočných válek a dalších zločinů proti míru, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti
- *Proces zahájen:* 20. listopad 1945
- *Rozsudek vynesen:* 1. říjen 1946
- *Soudci:* Iona Nikitchenko (SSSR - hlavní), Alexander Volchkov (SSSR – zástupce), Geoffrey Lawrence (VB – hlavní, předseda tribunálu), Norman Birkett (VB – zástupce), Francis Biddle (USA - hlavní), John J. Parker (USA – zástupce), Henri Donnedieu de Vabres (FR – hlavní), Robert Falco (FR – zástupce)
- *Vedoucí prokurátoři:* Sir Hartley Shawcross (VB), Robert H. Jackson (USA), Roman Andrejejič Ruděnko (SSSR), François de Menthon (FR)
- *Tresty:* trest smrti: 12, trest doživotního vězení: 4, trest 20 let vězení: 2, trest 15 let vězení: 1, trest 10 let vězení: 1, zproštěn obžaloby: 2, stíhání zastaveno: 2
- *Seznam odsouzených:*
 - Martin Bormann – trest smrti
 - Karl Dönitz – trest 10 let vězení
 - Hans Frank - trest smrti
 - Wilhelm Frick - trest smrti
 - Hans Fritzsche – zproštěn obžaloby
 - Walther Funk – trest doživotního vězení
 - Hermann Göring – trest smrti
 - Rudolf Hess – trest doživotního vězení
 - Alfred Jodl – trest smrti
 - Ernst Kaltenbrunner - trest smrti
 - Wilhelm Keitel – trest smrti
 - Gustav Krupp von Bohlen und Halbach – stíhání zastaveno
 - Robert Ley - stíhání zastaveno
 - Konstantin von Neurath – trest 15 let vězení
 - Franz von Papen – trest doživotního vězení
 - Erich Raeder – trest doživotního vězení
 - Joachim Ribbentrop – trest smrti
 - Alfred Rosenberg – trest smrti
 - Fritz Sauckel – trest smrti
 - Hjalmar Schacht – zproštěn obžaloby
 - Baldur von Schirach – trest 20 let vězení
 - Arthur Seyss-Inquart – trest smrti
 - Albert Speer – trest 20 let vězení
 - Julius Streicher – trest smrti

Příloha č. 2: Lékařský proces

- *Oficiální název:* United States of America v. Karl Brandt, et al.
- *Počet obžalovaných:* 22
- *Žaloba podána dne:* 25. říjen 1946
- *Zažalované zločiny:* společný plán nebo spiknutí, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti, členství v zločinných organizacích
- *Proces zahájen:* 9. prosinec 1946
- *Rozsudek vynesen:* 20. srpen 1947
- *Tresty:* trest smrti: 7, trest doživotního vězení: 5, trest 20 let vězení: 2, trest 15 let vězení: 1, trest 10 let vězení: 1, zproštěn obžaloby: 7

○ *Seznam odsouzených:*

- Hermann Becker-Freyseng – 20 let vězení
- Wilhelm Beiglböck – 15 let vězení
- Kurt Blome – zproštěn obžaloby
- Viktor Brack – trest smrti
- Karl Brandt – trest smrti
- Rudolf Brandt – trest smrti
- Fritz Fischer – trest doživotního vězení
- Karl Gebhardt – trest smrti
- Karl Genzken – trest doživotního vězení
- Siegfried Handloser – trest doživotního vězení
- Waldemar Hoven – trest smrti
- Joachim Mrugowsky – trest smrti
- Herta Oberheuser – trest 20 let vězení
- Adolf Pokorny – zproštěn obžaloby
- Helmut Poppendick trest 10 let vězení
- Hans Wolfgang Romberg – zproštěn obžaloby
- Gerhard Rose – trest doživotního vězení
- Paul Rostock – zproštěn obžaloby
- Siegfried Ruff – zproštěn obžaloby
- Konrad Schäfer – zproštěn obžaloby
- Oskar Schröder – trest doživotního vězení
- Wolfram Sievers – trest smrti
- Georg August Weltz – zproštěn obžalob

Příloha č. 3: Milch Erhard

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Erhard Milch
- *Počet obžalovaných:* 1
- *Žaloba podána dne:* 13. listopad 1946
- *Zažalované zločiny:* otrokářská práce, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti
- *Proces zahájen:* 2. leden 1947
- *Rozsudek vynesen:* 17. duben 1947
- *Tresty:* trest doživotního vězení: 1
- *Seznam odsouzených:*
- Erhard Milch – trest doživotního vězení

Příloha č. 4: Právní proces

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Josef Altstötter, et al.
- *Počet obžalovaných:* 16
- *Žaloba podána dne:* 4. leden 1947
- *Zažalované zločiny:* společný plán nebo spiknutí, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti, členství v zločinných organizacích
- *Proces zahájen:* 6. březen 1947
- *Rozsudek vynesen:* 15. březen 1947
- *Tresty:* trest doživotního vězení: 4, trest 10 let vězení: 4, trest 7 let vězení: 1, trest 5 let vězení: 1, zproštěn obžaloby: 4, stíhání zastaveno: 2
- *Seznam odsouzených:*
- Josef Altstötter – trest 5 let vězení
- Wilhelm von Ammon – trest 10 let vězení
- Paul Barnickel – zproštěn obžaloby
- Hermann Cuhorst – zproštěn obžaloby
- Karl Engert - stíhání zastaveno
- Günther Joel – trest 10 let vězení
- Herbert Klemm – trest doživotního vězení
- Ernst Lautz – trest 10 let vězení
- Wolfgang Mettgenberg – trest 10 let vězení
- Günther Nebelung – zproštěn obžaloby
- Rudolf Oeschey – trest doživotního vězení
- Hans Petersen – zproštěn obžaloby
- Oswald Rothaug – trest doživotního vězení
- Curt Rothenberger – trest 7 let vězení

- Franz Schlegelberger – trest doživotního vězení
- Carl Westphal - stíhání zastaveno

Příloha č. 5: WVHA proces (koncentrační tábory)

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Oswald Pohl, et al.
- *Počet obžalovaných:* 18
- *Žaloba podána dne:* 13. leden 1947
- *Zažalované zločiny:* společný plán nebo spiknutí, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti, členství v zločinných organizacích
- *Proces zahájen:* 8. duben 1947
- *Rozsudek vynesen:* 3. listopad 1947
- *Zahájení opravného řízení:* 14. červenec 1948
- *Rozsudek vynesen:* 11. srpen 1948
- *Tresty:* trest smrti: 3, trest doživotního vězení: 3, trest 20 let vězení: 2, trest 15 let vězení: 1, trest 10 let vězení: 6, zproštěn obžaloby: 3
- *Seznam odsouzených:*
 - Oswald Pohl – trest smrti
 - August Frank – trest doživotního vězení
 - Georg Lörner – trest doživotního vězení
 - Heinz Karl Fanslau – trest 20 let vězení
 - Hans Lörner – trest 10 let vězení
 - Josef Vogt – zproštěn obžaloby
 - Erwin Tschentscher – trest 10 let vězení
 - Rudolf Scheide – zproštěn obžaloby
 - Max Kiefer – trest 20 let vězení
 - Franz Eirenschmalz – trest smrti
 - Karl Sommer – trest smrti
 - Hermann Pook – trest 10 let vězení
 - Hans Heinrich Baier – trest 10 let vězení
 - Hans Hohberg – trest 10 let vězení
 - Leo Volk – trest 10 let vězení
 - Karl Mummenthey – trest doživotního vězení
 - Hans Bobermin – trest 15 let vězení
 - Horst Klein – zproštěn obžaloby

Příloha č. 6: Flick Friedrich a spol. (železářský a ocelářský koncern)

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Friedrich Flick, et al.
- *Počet obžalovaných:* 6
- *Žaloba podána dne:* 8. únor 1947
- *Žaloba doplněna:* 18. březen 1947
- *Zažalované zločiny:* otročká práce, drancování v obsazených zemích, arizace, členství v zločinných organizacích
- *Proces zahájen:* 15. duben 1947
- *Rozsudek vynesen:* 22. prosinec 1947
- *Tresty:* trest 7 let vězení: 1, trest 5 let vězení: 1, trest 2½ roku vězení: 1, zproštěn obžaloby: 3
- *Seznam odsouzených:*
 - Friedrich Flick – trest 7 let vězení
 - Otto Steinbrinck – trest 5 let vězení
 - Bernhard Weiss – trest 2½ roku vězení
 - Odilo Burkart – zproštěn obžaloby
 - Konrad Kaletsch – zproštěn obžaloby
 - Hermann Terberger – zproštěn obžaloby

Příloha č. 7: Proces IG Farben

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Carl Krauch, et al.
- *Počet obžalovaných:* 24
- *Žaloba podána dne:* 3. květen 1947

- *Zažalované zločiny*: zločiny proti míru, loupení a drancování, otrokářství a hromadné vraždy, členství v zločinných organizacích, společný plán nebo spiknutí
- *Proces zahájen*: 27. srpen 1947
- *Rozsudek vynesen*: 30. červenec 1948
- *Tresty*: trest 8 let vězení: 2, trest 7 let vězení: 1, trest 6 let vězení: 2, trest 4 roky vězení: 1, trest 3 roky vězení: 1, trest 2½ roku vězení: 1, trest 2 let vězení: 3, trest 1½ roku vězení: 2, zproštěn obžaloby: 10, stíhání zastaveno: 1
- *Seznam odsouzených*:
 - Carl Krauch – trest 6 let vězení
 - Hermann Schmitz – trest 4 roky vězení
 - Georg von Schnitzler – trest 2½ roku vězení
 - Fritz Gajewski – zproštěn obžaloby
 - Heinrich Hörlein – zproštěn obžaloby
 - August von Knieriem – zproštěn obžaloby
 - Fritz ter Meer – trest 7 let vězení
 - Christian Schneider – zproštěn obžaloby
 - Otto Ambros – trest 8 let vězení
 - Max Brüggemann – stíhání zastaveno
 - Ernst Bürgin – trest 2 let vězení
 - Heinrich Bütefisch – trest 6 let vězení
 - Paul Häfliger – trest 2 let vězení
 - Max Ilgner – trest 3 let vězení
 - Friedrich Jähne – trest 1½ roku vězení
 - Hans Kühne – zproštěn obžaloby
 - Carl Lautenschläger – zproštěn obžaloby
 - Wilhelm Rudolf Mann – zproštěn obžaloby
 - Heinrich Oster – trest 2 let vězení
 - Carl Wurster – zproštěn obžaloby
 - Walter Dürrfeld – trest 8 let vězení
 - Heinrich Gattineau – zproštěn obžaloby
 - Erich von der Heyde – zproštěn obžaloby
 - Hans Kugler – trest 1½ roku vězení

Příloha č. 8: List Wilhelm a spol. (vraždy rukojmí a partyzáni na Balkáně)

- *Oficiální název*: The United States of America vs. Wilhelm List, et al.
- *Počet obžalovaných*: 12
- *Žaloba podána dne*: 10. květen 1947
- *Zažalované zločiny*: hromadné vraždy, loupení a drancování, nezákonné popravky – *této obžaloby byli obžalováni v průběhu procesu zproštění, otrokářská práce*
- *Proces zahájen*: 15. červenec 1947
- *Rozsudek vynesen*: 19. únor 1948
- *Tresty*: trest doživotního vězení: 2, trest 20 let vězení: 2, trest 15 let vězení: 1, trest 12 let vězení: 1, trest 10 let vězení: 1, trest 7 let vězení: 1, zproštěn obžaloby: 2, stíhání zastaveno: 2
- *Seznam odsouzených*:
 - Wilhelm List – trest doživotního vězení
 - Maximilian von Weichs – stíhání zastaveno
 - Lothar Rendulic – trest 20 let vězení
 - Walter Kuntze – trest doživotního vězení
 - Hermann Foertsch – zproštěn obžaloby
 - Franz Böhme – stíhání zastaveno
 - Hellmuth Felmy – trest 15 let vězení
 - Hubert Lanz – trest 12 let vězení
 - Ernst Dehner – trest 7 let vězení
 - Ernst von Leyser – trest 10 let vězení
 - Wilhelm Speidel – trest 20 let vězení
 - Kurt Ritter von Geitner – zproštěn obžaloby

Příloha č. 9: RuSHA (Rasse - und Siedlungshauptamt)

- *Oficiální název*: The United States of America vs. Ulrich Greifelt, et al.
- *Počet obžalovaných*: 14
- *Žaloba podána dne*: 1. července 1947

- *Zažalované zločiny:* zločiny proti lidskosti, válečné zločiny, členství v zločinných organizacích
 - *Proces zahájen:* 20. říjen 1947
 - *Rozsudek vynesen:* 10. březen 1948
 - *Tresty:* trest doživotního vězení: 1, trest 25 let vězení: 2, trest 20 let vězení: 1, trest 15 let vězení: 3, trest 10 let vězení: 1, propuštěn po rozsudku (*trest složen v rámci vazby*): 5, zproštěn obžaloby: 1
 - *Seznam odsouzených:*
- Ulrich Greifelt – trest doživotního vězení
 - Rudolf Creutz – trest 15 let vězení
 - Konrad Meyer-Hetling – propuštěn po rozsudku
 - Otto Schwarzenberger – propuštěn po rozsudku
 - Herbert Hübner – trest 15 let vězení
 - Werner Lorenz – trest 20 let vězení
 - Heinz Brückner – trest 15 let vězení
 - Otto Hofmann – trest 25 let vězení
 - Richard Hildebrandt – trest 25 let vězení
 - Fritz Schwalm – trest 10 let vězení
 - Max Sollmann – propuštěn po rozsudku
 - Gregor Ebner – propuštěn po rozsudku
 - Günther Tesch – propuštěn po rozsudku
 - Inge Viermetz – zproštěn obžaloby

Příloha č. 10: Einsatzgruppen

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Otto Ohlendorf, et al.
 - *Počet obžalovaných:* 24
 - *Žaloba podána dne:* 3. července 1947
 - *Zažalované zločiny:* zločiny proti lidskosti, válečné zločiny, členství v zločinných organizacích
 - *Proces zahájen:* 29. září 1947
 - *Rozsudek vynesen:* 10. duben 1948
 - *Tresty:* trest smrti: 14, trest doživotního vězení: 2, trest 20 let vězení: 3, trest 10 let vězení: 2, propuštěn po rozsudku (*trest složen v rámci vazby*): 1, stíhání zastaveno: 2
 - *Seznam odsouzených:*
- Otto Ohlendorf – trest smrti
 - Heinz Jost – trest doživotního vězení
 - Erich Naumann – trest smrti
 - Otto Rasch – stíhání zastaveno
 - Erwin Schulz – trest 20 let vězení
 - Franz Six – trest 20 let vězení
 - Paul Blobel – trest smrti
 - Walter Blume – trest smrti
 - Martin Sandberger – trest smrti
 - Willi Seibert – trest smrti
 - Eugen Steimle – trest smrti
 - Ernst Biberstein – trest smrti
 - Werner Braune – trest smrti
 - Walter Haensch – trest smrti
 - Gustav Adolf Nosske – trest doživotního vězení
 - Adolf Ott – trest smrti
 - Eduard Strauch – trest smrti
 - Emil Haussmann - stíhání zastaveno
 - Waldemar Klingelhöfer – trest smrti
 - Lothar Fendler – trest 10 let vězení
 - Waldemar von Radetzky – trest 20 let vězení
 - Felix Rühl – trest 10 let vězení
 - Heinz Schubert – trest smrti
 - Matthias Graf - propuštěn po rozsudku

Příloha č. 11: Krupp a spol.

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Alfried Krupp, et al.
- *Počet obžalovaných:* 12
- *Žaloba podána dne:* 16. srpen 1947
- *Zažalované zločiny:* zločiny proti míru, loupení a drancování, otrocká práce, společný plán nebo spiknutí
- *Proces zahájen:* 8. prosinec 1947

- *Rozsudek vynesen:* 31. červenec 1948
- *Tresty:* trest 12 let vězení a propadnutí majetku: 2, trest 12 let vězení: 2, trest 10 let vězení: 2, trest 9 let vězení: 1, trest 7 let vězení: 1, trest 6 let vězení: 2, trest 2 let a 10 měsíců vězení: 1, zproštěn obžaloby: 1
- *Seznam odsouzených:*
 - Alfred Krupp – trest 12 let vězení a propadnutí majetku
 - Ewald Oskar Ludwig Löser – trest 7 let vězení
 - Eduard Houdremont – trest 10 let vězení
 - Erich Müller – trest 12 let vězení
 - Friedrich Wilhelm Janssen – trest 10 let vězení
 - Karl Heinrich Pfirsch – zproštěn obžaloby
 - Max Otto Ihn – trest 9 let vězení
 - Karl Adolf Ferdinand Eberhardt – trest 9 let vězení
 - Heinrich Leo Korschan – trest 6 let vězení
 - Friedrich von Bülow – trest 12 let vězení
 - Werner Wilhelm Heinrich Lehmann – trest 6 let vězení
 - Hans Albert Gustav Kupke – trest 2 let a 10 měsíců vězení

Příloha č. 12: Ministerský proces

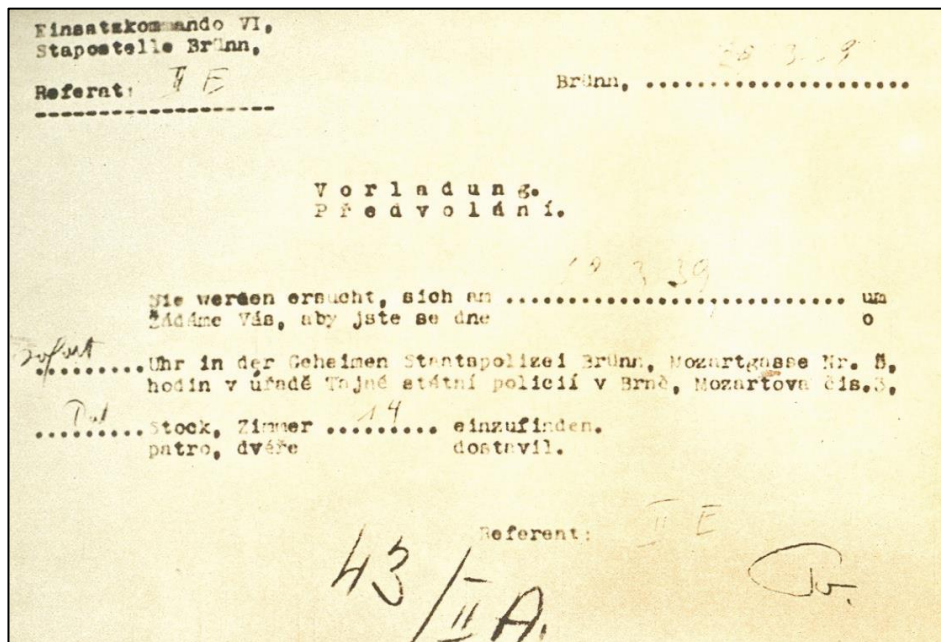
- *Oficiální název:* The United States of America vs. Ernst von Weizsäcker, et al.
- *Počet obžalovaných:* 21
- *Žaloba podána dne:* 15. listopad 1947
- *Zažalované zločiny:* zločiny proti míru, loupení a drancování, společný plán nebo spiknutí, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti, otrocká práce, členství v zločinné organizace
- *Proces zahájen:* 6. leden 1947
- *Rozsudek vynesen:* 13. duben 1949
- *Snížení trestů:* 12. prosinec 1949
- *Tresty (uvedeny po snížení):* trest 15 let vězení: 1, trest 10 let vězení: 7, trest 7 let vězení: 2, trest 6 let vězení: 1, trest 5 let vězení: 5, trest 4 roky vězení: 1, trest 3 let a 10 měsíců vězení: 1, zproštěn obžaloby: 3
- *Seznam odsouzených:*
 - Ernst von Weizsäcker – trest 7 (po snížení 5) let vězení
 - Gustav Adolf Steengracht von Moyland – trest 7 (po snížení 5) let vězení
 - Wilhelm Keppler – trest 10 let vězení
 - Ernst Wilhelm Bohle – trest 5 let vězení
 - Ernst Wörmann – trest 7 (po snížení 5) let vězení
 - Karl Ritter – trest 4 roky vězení
 - Otto von Erdmannsdorff – zproštěn obžaloby
 - Edmund Veessenmayer – trest 20 (po snížení 10) let vězení
 - Hans Heinrich Lammers – trest 20 (po snížení 10) let vězení
 - Wilhelm Stuckart – trest 3 let a 10 měsíců vězení
 - Richard Walther Darré – trest 7 let vězení
 - Otto Meißner – zproštěn obžaloby
 - Otto Dietrich – trest 7 let vězení
 - Gottlob Berger – trest 25 (po snížení 10) let
 - Walter Schellenberg – trest 6 let vězení
 - Lutz Graf Schwerin von Krosigk – trest 10 let vězení
 - Emil Puhl – trest 5 let vězení
 - Karl Rasche – trest 7 let vězení
 - Paul Körner – trest 15 (po snížení 10) let
 - Paul Pleiger – trest 15 (po snížení 10) let
 - Hans Kehl – trest 15 let vězení

Příloha č. 13: Proces s vrchním velením

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Wilhelm von Leeb, et al.
- *Počet obžalovaných:* 14
- *Žaloba podána dne:* 28. listopad 1947
- *Zažalované zločiny:* zločiny proti míru, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti (na zajatcích a na civilních osobách), společný plán nebo spiknutí
- *Proces zahájen:* 30. prosinec 1947
- *Rozsudek vynesen:* 28. říjen 1949
- *Tresty (uvedeny po snížení):* trest doživotního vězení: 1, trest 20 let vězení: 1, trest 18 let vězení: 1, trest 15 let vězení: 2, trest 12 let vězení: 2, trest 8 let vězení: 1, trest 7 roky vězení: 1, trest 5 let vězení: 1, trest 3 roky vězení: 1, zproštěn obžaloby: 2, stíhání zastaveno: 1
- *Snížení trestů:* 1951
- *Seznam odsouzených:*
 - Wilhelm von Leeb – trest 3 let vězení
 - Hugo Sperrle – zproštěn obžaloby
 - Georg von Küchler – trest 20 (po snížení 12) let vězení
 - Johannes Blaskowitz – stíhání zastaveno
 - Hermann Hoth – trest 15 let vězení
 - Georg-Hans Reinhardt – trest 15 let vězení
 - Hans von Salmuth – trest 20 (po snížení 12) let vězení
 - Karl-Adolf Hollidt – trest 5 let vězení
 - Otto Schniewind – zproštěn obžaloby
 - Karl von Roques – trest 20 let vězení
 - Hermann Reinecke – trest doživotního vězení
 - Walter Warlimont – trest doživotního (po snížení 18 let) vězení
 - Otto Wöhler – trest 8 let vězení
 - Rudolf Lehmann – trest 7 let vězení

Obrazová příloha

Příloha č. 14

Předvolání Bohuslava Ečera k výslechu na brněnském gestapu ze dne 29. 3. 1939.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 15

Bohuslav Ečer s rodinou ve Veules les Roses u Lamanšského průlivu v červenci 1939.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 16

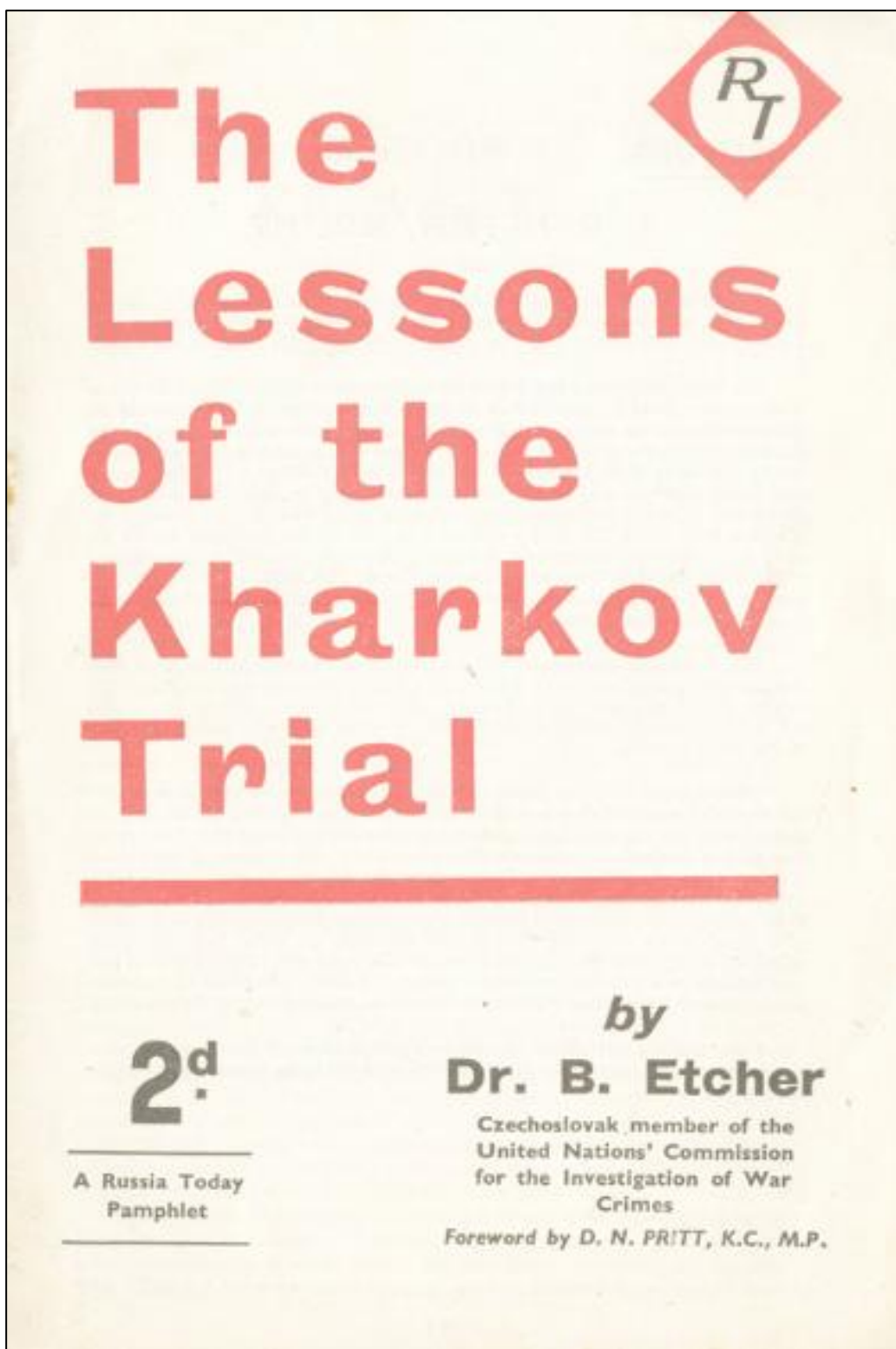

Bohuslav Ečer jako emigrant v Marseille roku 1942.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 17

Bohuslav Ečer v manželkou v Lisabonu v září 1942.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Přední stránka malé brožury o Charkovském procesu, která vyšla v Anglii nákladem 100 000 výtisků.
Zdroj: Ečer – The lessons of the Kharkov trial.

Příloha č. 19

K. H. Frank se stal americkým válečným zajatcem 9. 5. 1945. I přes špatnou kvalitu snímku je na tváři K. H. Franka vidět úsměv a úleva.
Zdroj: Archiv autora.

Příloha č. 20

K. H. Frank před vlajkou USA, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 21

K. H. Frank přichází na svůj první výslech vedený Bohuslavem Ečerem, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 22

Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. V pozadí zapisuje výslech dr. Fanderlík. Vepředu otočený zády sedí americký plukovník Joseph C. Breckinridge.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

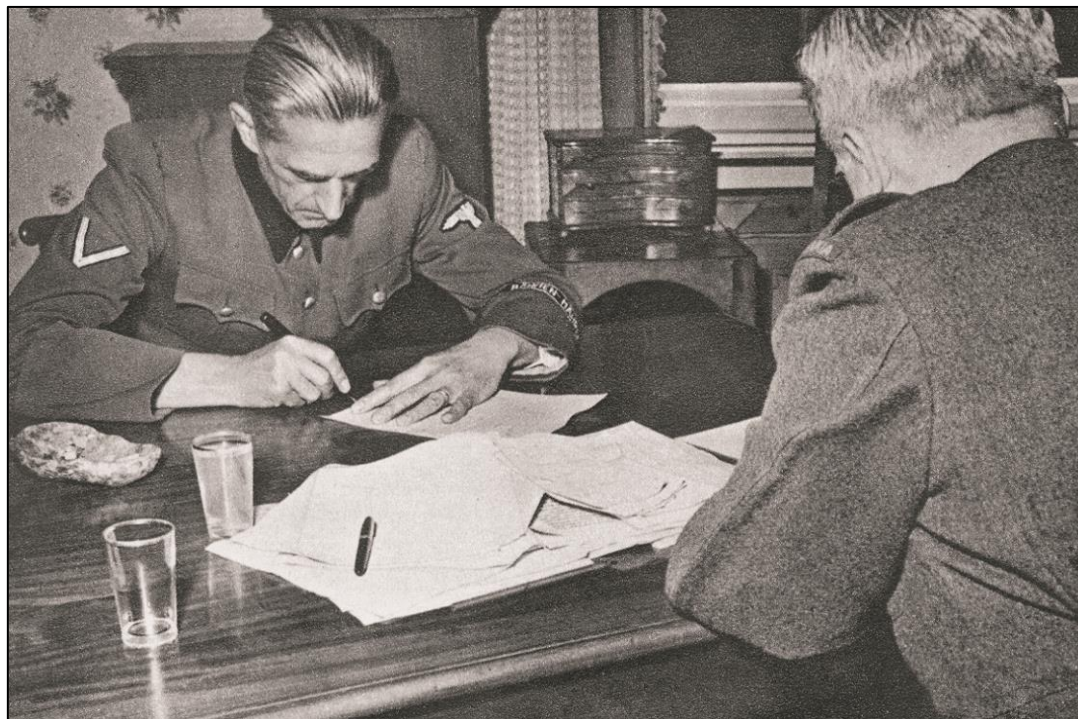
Příloha č. 23

Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. K. H. Frank reaguje na otázku týkající se vypálení Lidic.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 24

Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. K. H. Frank podepisuje protokol. Všimněme si černé stuhy na jeho levé ruce, která nese nápis Böhmen und Mähren. Na rameni Bohuslava Ečera můžeme naopak vidět nápis Czechoslovakia.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Protokoll aufgenommen mit ~~Karl Herrmann Frank~~
gewesener Statsekretär beim Reichsprotector Böhmen u. Mähren
SS Gruppenführer u. Hoherer Polizeiführer, später Statminister
u. SS Obergruppenführer
derzeit in Wiesbaden, am 28. Mai 1945. ~~Frank~~
Der Untersuchende: Dr. Bohuslav Ečer, Tschechoslowakischer Vertreter
in der Kommission der Vereinten Nationen für
Untersuchung der Kriegsverbrechen
Schriftführer Skpt. Dr. Fanderlík
Anwesend- Lt. col. J. C. Breckinridge ^{Jung} Advocate Gen. of the 12. Army
Group, War Crimes Branch
Karl Herrmann Frank sagt aus:
Ich gebe zu, dass ich Karl Herrmann Frank bin, der frühere Statse-
kretär in Böhmen u. Mähren ^{etc.} (geb. 24. I. 1898, in Karlsbad, gew. Mitgl.
glied des Tschechoslovakischen Parlament;
Ich erinnere mich dass am Tage des Atentates gegen Heydrich den 27.
eine Proklamation durch die Radiostationen des Protektorats gesendet
wurde, in welcher einer Entlohnung von zehn Millionen Kronen für
die Ergreifung der Täter ausgeschrieben wurde. Ich bemerke dazu, dass
später weitere zehn Millionen von der Protektoratsregierung für den
selben Zweck ausgeschrieben wurden.
Ich erinnere mich dass in dieser Proklamation die folgende Drohung
enthalten war: Jede Person, die dem Täter Unterkunft gibt, oder ihn
in irgend einer Weise unterstützt, oder ~~kennt~~ Ihre Kenntniss über seine
Identität, oder seinem Aufenthaltsort der Behörde verheimlicht, wird
erschossen mit seiner ganzen Familie. Dieser Befehl, betreffend die
Erschiesung der ganzen Familie kam meines Wissens direkt vom Führer-
Hauptquartier. In der Proklamation wurden verschiedene ~~Personen~~ ^{Namen} ange-
ordnet, ~~unter~~ ^{denen} die in solchen Fällen von der Polizei getroffen
werden.
~~Frank~~ ~~Fanderlík~~ ~~Ečer~~

První stránka protokolu z výslechu K. H. Franka. Podepsáni jsou: dr. Fanderlík, dr. Ečer, K. H. Frank.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 26

Po výslechu K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. Americký plukovník Joseph C. Breckinridge podepisuje protokol. Všimněme si Ečerovy provizorní uniformy s holostí "chief officer".
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 27

7. 8. 1945 – K. H. Frank nastupuje v Německu do letadla. V pozadí stojí Bohuslav Ečer.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 28

7. 8. 1945 – K. H. Frank vystupuje z letadla v Praze na ruzyňském letišti.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 29

7. 8. 1945 – Vrchní policejní komisař Dr. Pravda, přejímá K. H. Franka v Praze. V pozadí stojí Bohuslav Ečer, nyní již s výločkami plukovníka.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 30

7. 8. 1945 – „Odevzdávám do rukou československé spravedlnosti Karla Hermanna Franka., Bohuslav Ečer.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 31

gen. JUDr. Bohuslav Ečer.
Zdroj: www.valka.cz

Příloha č. 32

Generál Ečer sleduje proces s K. H. Frankem, po jeho levici sedí manželka Ludmila a po pravici dr. Marianko z ministerstva spravedlnosti.
Zdroj: Beseda naší rodiny, 29. března 1946.

Příloha č. 33

gen. JUDr. Bohuslav Ečer při práci.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 34

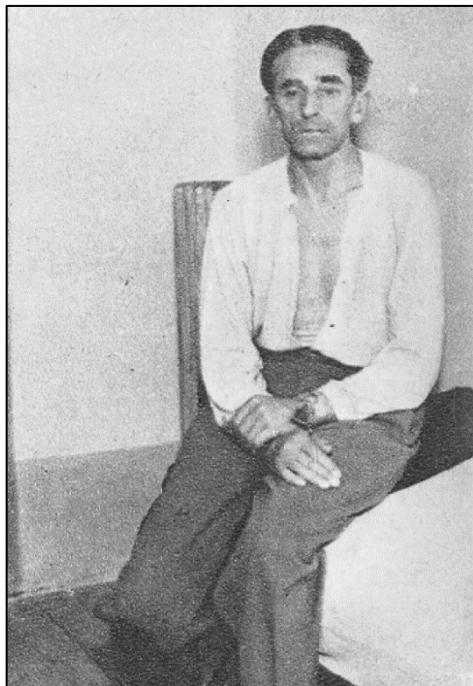
K. H. Frank na dvoře Pankrácké věznice.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 35

K. H. Frank před Mimořádným lidovým soudem v Praze.
Zdroj: Archiv autora.

Příloha č. 36

K. H. Frank v cele Pankrácké věznice.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 37

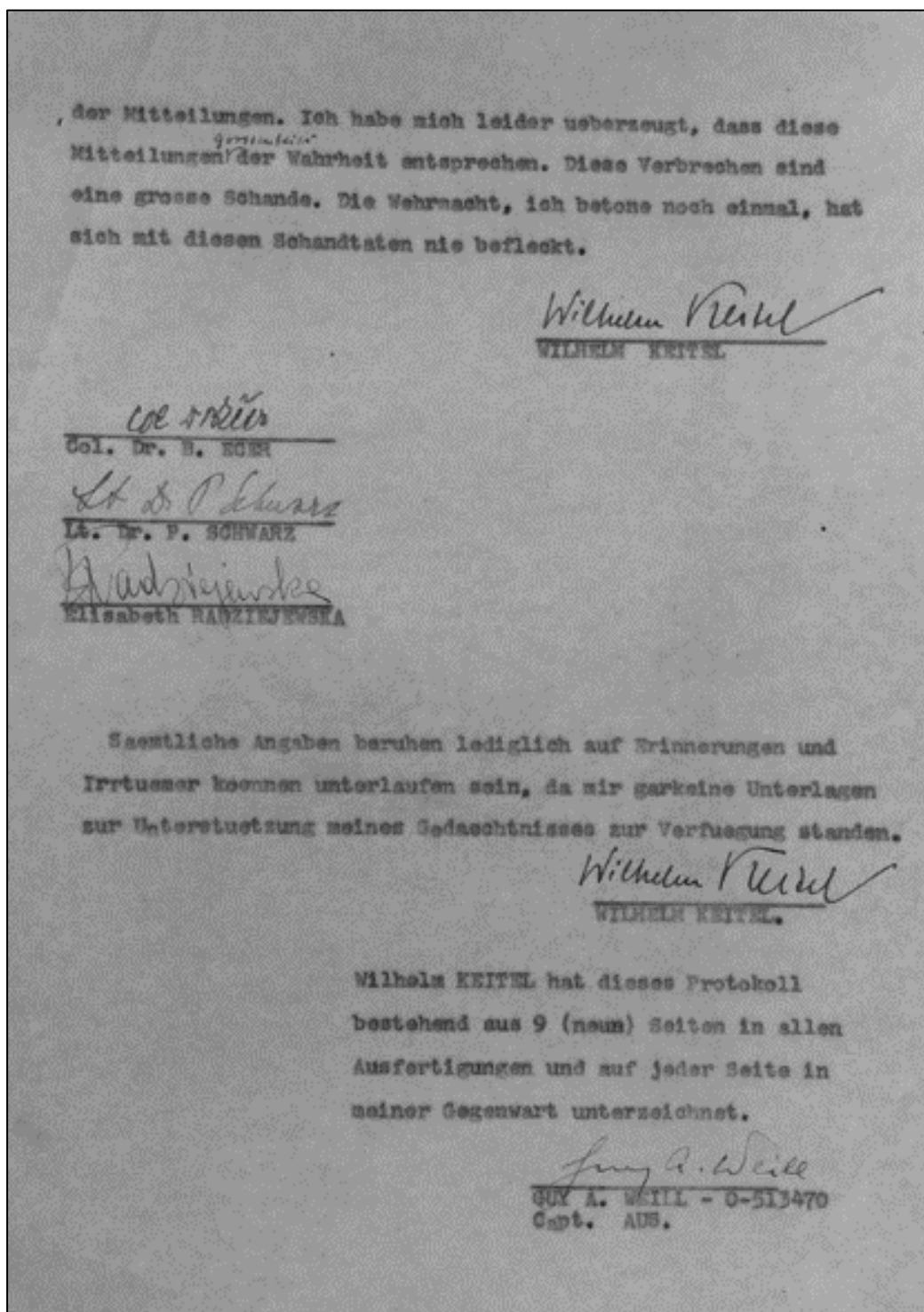

Poprava K. H. Franka 22. května 1946.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 38

Poprava K. H. Franka 22. května 1946.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Poslední strana protokolu z výslehu Wilhelma Keitela, vedeného Bohuslavem Ečerem dne 4. srpna 1945.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

P_r_o_t_o_k_o_l_l

aufgenommen mit dem Angeklagten Hermann G o e r i n g
am 30. Mai 1946 18,15 Uhr im Gebaeude des Justizpalastes
in Nuernberg.

Untersuchender Offizier: General des Justizdienstes Dr. Ecer,
Anwesend: Dr. A. Hochwald, Cpt. des Justizdienstes,
Dr. Stahmer, Verteidiger des Angeklagten Goering,
Charlotte Weinmann, Protokollfuehrerin.

Auf Fragen gibt Hermann Goering an:

Ich kenne den Namen Dr. Karl S c h w a b e , welcher,
wie der untersuchende Offizier mir sagt, Polizeipraesident
von Bruenn seit 15. 3. 1939 war, nicht. Ich erinnere mich
nur, dass nach dem Muenchener Vertrag in Muenchen verschiede-
ne Vertreter der Sudetendeutschen von der Tschechoslovakei
erschienen sind. Es ist moeglich, dass mir einer von ihnen
kurz vorgestellt wurde, ich kann aber heute keinen Namen
nennen, da ich an diesem Tage und waehrend meiner Abreise
von Muenchen nach Berlin sehr muede war. Es ist moeglich,
dass auch einer von diesen Sudetendeutschen in den Zug einge-
stiegen ist. Ich kann es nicht bestaetigen und auch nicht
abstreiten. Was ich positiv weiss, ist folgendes:

Ich habe nach dem Muenchener Vertrag eine Unterredung
entweder mit ^{meinem} dem Staatssekretaer oder moeglicherweise mit
einem der Sudetendeutschen von Bruenn ueber Bruenn gehabt.
Ich erinnere mich dieser Unterredung deswegen, weil meine
urspruengliche Vorstellung ueber das Zahlenverhaeltnis der
Deutschen und der Tschechen in Bruenn durch diese Unterredung
korrigiert wurde. Ich war naemlich ueberrascht, wie stark

První strana protokolu z výslechu Hemanna Göringa, vedeného Bohuslavem Ečerem dne 30. května 1946.
Göring byl vyslýchán, z důvodu brněnského procesu s Dr. Karlem Schwabe.
Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

- 2 -

die tschechische Majoritaet in Bruenn war. Weiter weiss ich, positiv, dass Denkschriften von Sudetendeutschen ueberreicht wurden; moeglicherweise an meinen Adjutant Drabbe und Muenchenhagen, aber naecheres kann ich darueber nicht sagen. Gelesen habe ich diese Denkschriften auch nicht.

Daraufhin fragt der untersuchende Offizier, ob Herr Goering folgende Namen kennt:

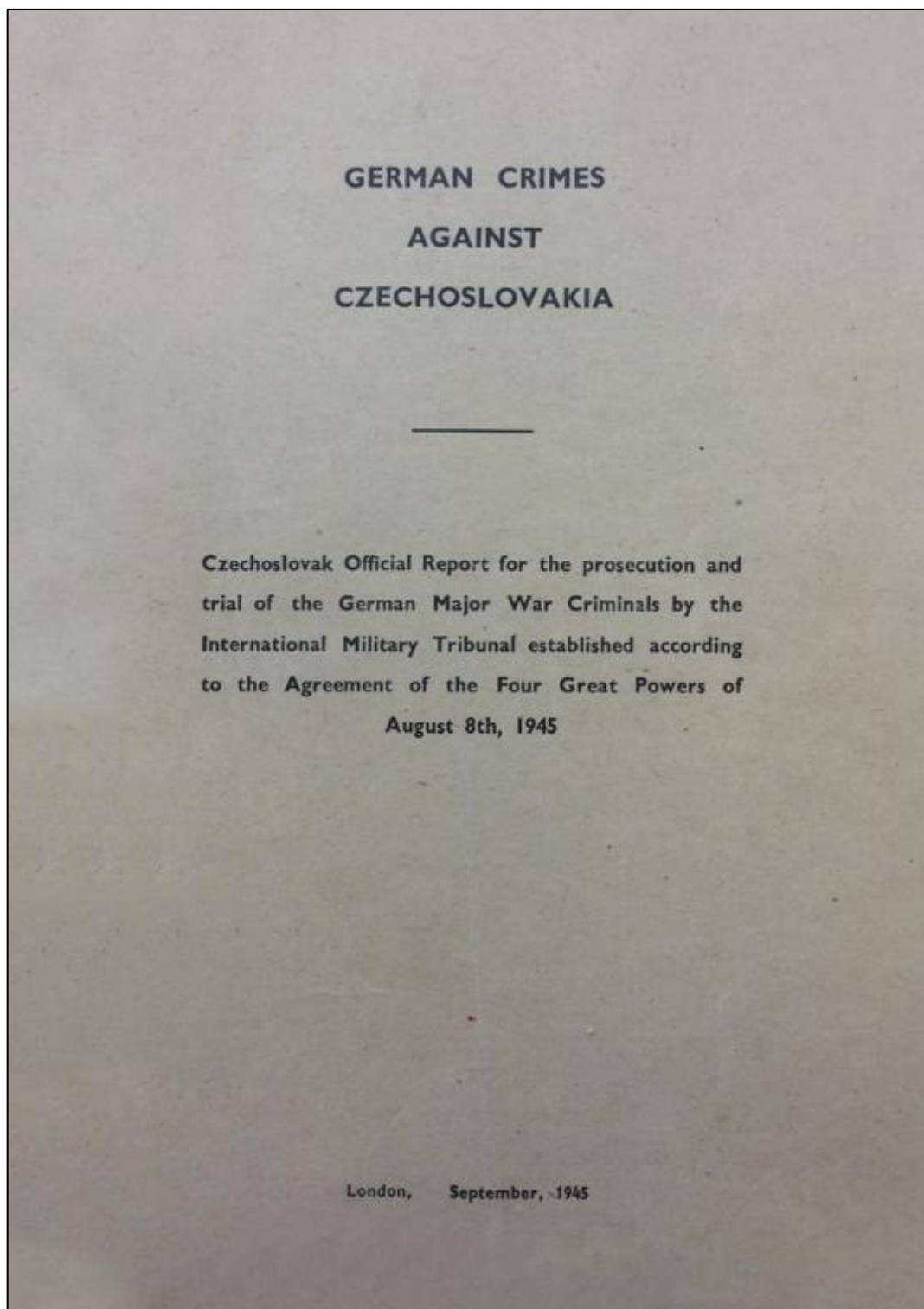
Dr. Buchta, Dr. Wehovski und Dr. Branczik, die mit ihm angeblich ueber die Bruenner Frage verhandelt oder ihm Memoranden ueber die Fragen ueberreicht haben.

H.
mit Brunsden
Antwort: Ich kenne keinen von diesen Herren und erinnere mich ueberhaupt an keinen Namen.

Gelesen, genehmigt und unterschrieben,

H. Goring
.....
Dr. Ecker
capit. Hochwald
.....
Capt. Hochwald
H. O. Hammer
.....
Dr. Stahmer
Charlotte Weinmann
.....
Charlotte Weinmann

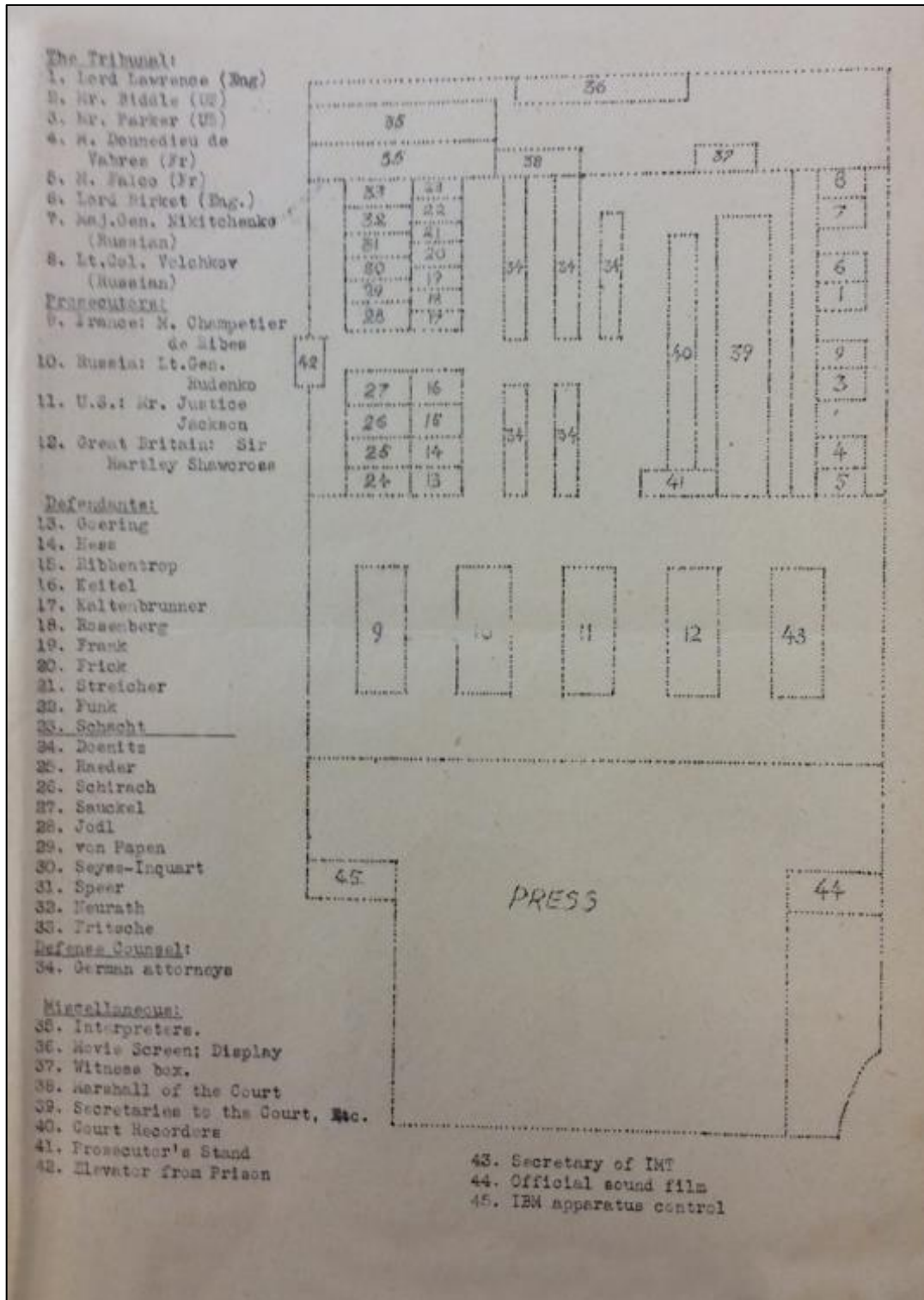
Druhá strana protokolu z výslechu Hemanna Göringa. Všimněme si podpisů pod protokolem: vlevo pod sebou - Dr. Ečer, Capt. Hochwald, Dr. Stahmer, Chatlotte Weinmann a vpravo - Hermann Göring. Göring se pod protokol podepsal ve stylu říšského maršála, nyní byl však již pouhým zločincem.
Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

První stránka československého příspěvku k žalobě spojenců v Norimberku.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

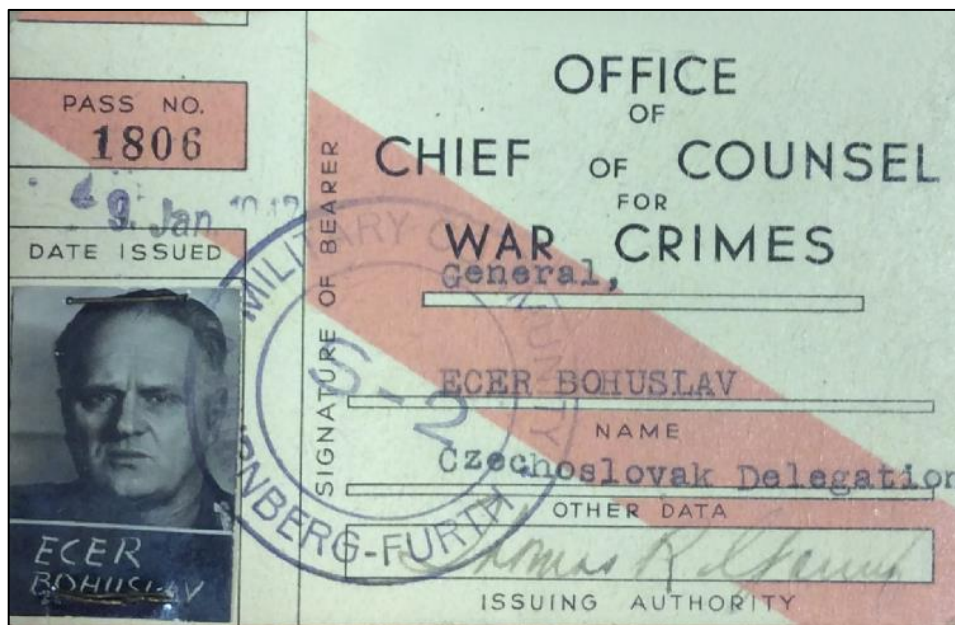
Příloha č. 43

Plánek soudní síně v Norimberku.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 44

Identifikační kartička, která opravňovala Bohuslava Ečera ke vstupu do Justičního paláce v Norimberku.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

Příloha č. 45

Ečerova sekretářka Miluše Kašliková.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 46

Sovětská delegace z Norimberku na procházce Prahou. Uprostřed jde vedle Bohuslava Ečera jeho sekretářka Miluše Kašliková.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

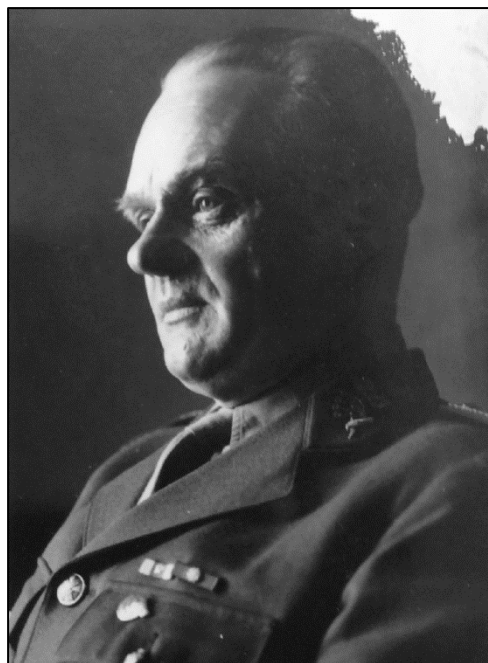
Příloha č. 47

gen. JUDr. Bohuslav Ečer.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

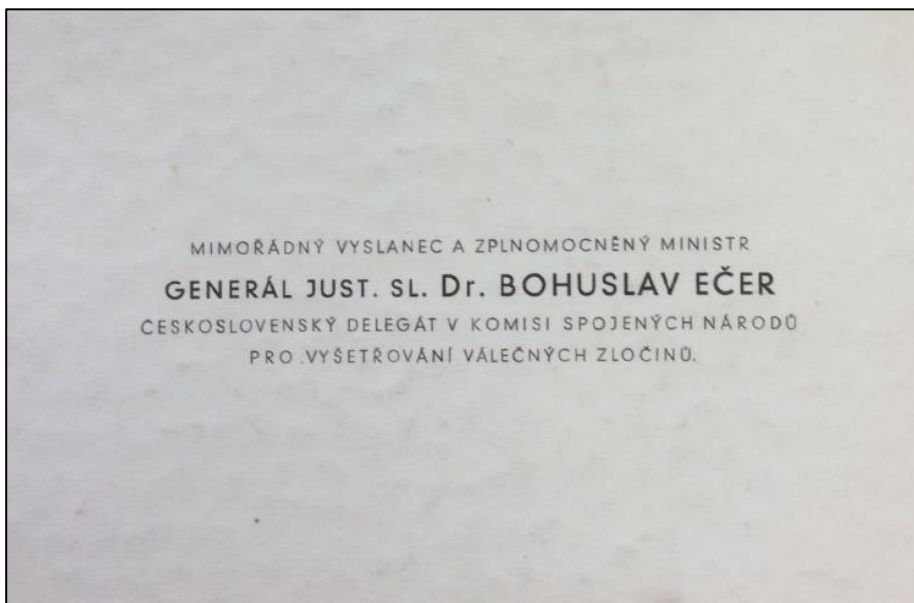
Příloha č. 48

gen. JUDr. Bohuslav Ečer.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

Příloha č. 49

Vizítka Bohuslava Ečera jako československého delegáta v KSN.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

Příloha č. 50

Ještě poslední pročetí o tom, co generál Dr. Ečer vyprávěl a co Edvard Cenek zapsal, než bude rukopis odevzdán nakladatelství „Naše vojsko“.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 51

„Ať žije generál Ečer.“ 10. května 1946 na hradním nádvoří.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 52

Fotografie pořízená u příležitosti návštěvy Prahy generálmajora Iona Nikičenka, hlavního sovětského soudce při IMT. Uprostřed sedí Bohuslav Ečer, po jeho levici sedí Iona Nikičenko. Blondýnka sedící ob jedno místo po levici Nikičenka je Ečerova dcera Jarmila.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 53

Ministr spravedlnosti Dr. Prokop Drtina uvítal hlavního žalobce IMT Roberta Jacksona na ruzyňském letišti. Zleva: Prokop Drtina, Bohuslav Ečer, Robert Jackson.

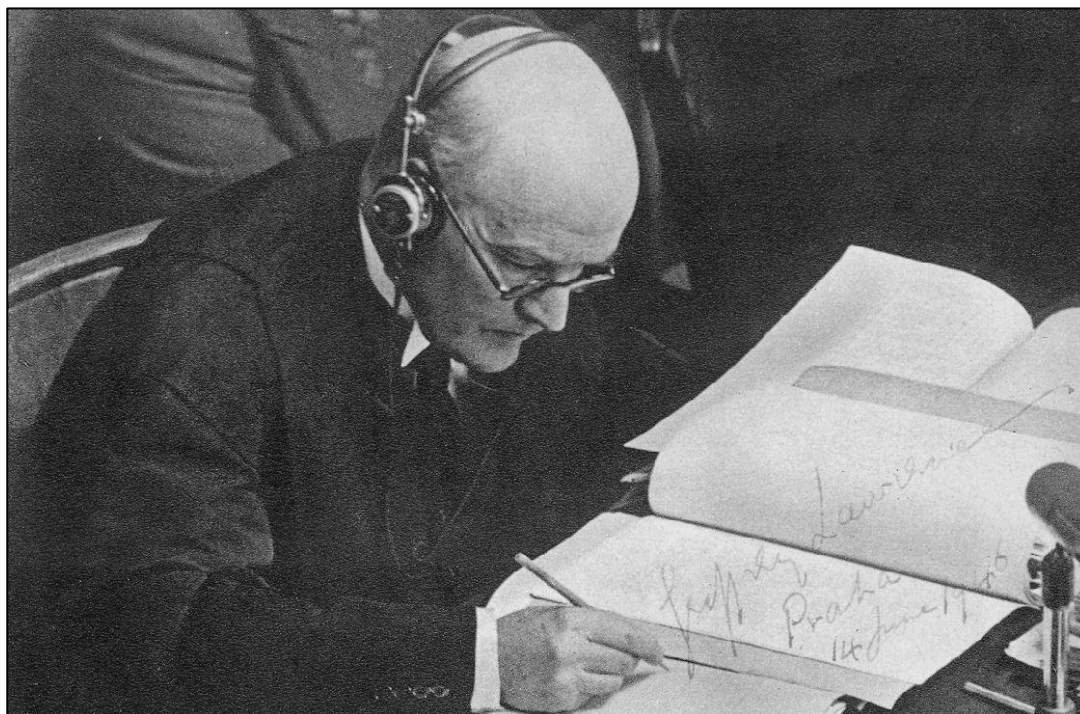
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 54

Robert Jackson děkuje Dr. Kozákovi za pozvání na proces s K. H. Frankem. Vlevo zády stojí Dr. Kozák, vedle něj v uniformě Dr. Ečer a úplně vpravo Robert Jackson.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 55

Předseda IMT v Norimberku Geoffrey Lawrence podepsal za své návštěvy v Praze 14. června 1946 svůj snímek, pořízený za přelíčení v Norimberku.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 56

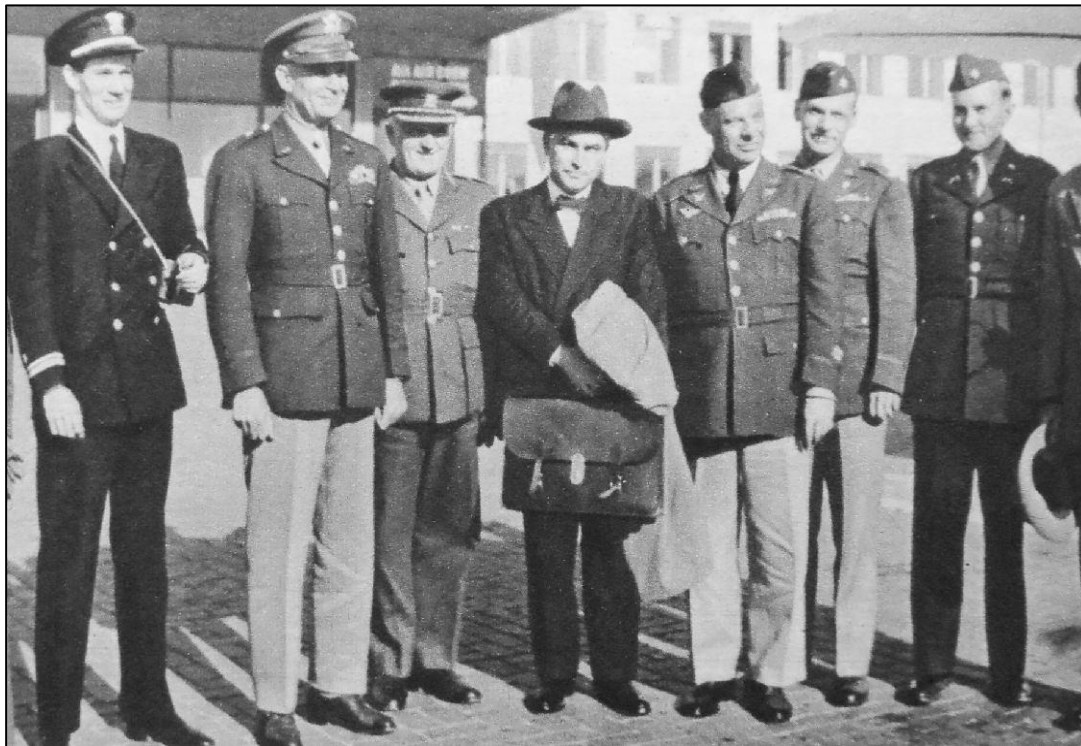
Předseda IMT Geoffrey Lawrence s Bohuslavem Ečerem při své návštěvě v Praze v červnu 1946.
Zdroj: Ečer – Norimberský soud.

Příloha č. 57

Americký generál M. G. White vyznamenává gen. Ečera řádem „Legion of Merit“. Frankfurt, leden 1946.
Zdroj: Nový svět, 10. březen 1946.

Příloha č. 58

10. května 1946 navštívila delegace americké prokuratury při IMT Prahu. Zleva: náměstek hlavního prokurátora Thomas D. Dott, brig. gen. Robert Gill, gen. Bohuslav Ečer, plk. Amen, plk. Arthur Kimball, mjr. F. Jay Niemtz, syn hlavního prokurátora IMT R. Jacksona por. V. M. E. Jackson.
Zdroj: Nový svět, 22. květen 1946.

Příloha č. 59

KOLEGIUM DOKTORŮ PRÁV MASARYKOVY UNIVERSITY V BRNĚ
dovoluje si Vás pozvat na přednášku mimořádného vyslance a zplnomocněného ministra,
plukovníka just. sl.

JUDr. BOHUSLAVA EČERA,
československého delegáta v Komisi Spojených Národů pro vyšetřování válečných zločinů,
na téma

Právo v boji s nacismem.

Několik základních problémů právních souvisících s potrestáním německých
válečných zločinců.

Přednáška se koná v pondělí dne 15. října 1945 o 18. hodině
v sále Typos v Brně, Jesuitská ulice.

Vstup volný.

Pozvánka na přednášku Bohuslava Ečera.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

Příloha č. 60

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE

Pátek dne 17. května 1946 o 18. hod.
Stalinovo nám. před novou radnicí v M. Ostravě

Zplnomocněný ministr a zástupce československé vlády
v komisi pro otázku válečných zločinců v Norimberku

generál justiční služby soudruh

JUDr. BOH. EČER

promluví na velkém veřejném projevu

Na thema: **Nejen Španělsko -
ale i Německo je nebezpečím**

Mezinárodní situace s hlediska Norimberského procesu

Každý poctivý člověk
přijde si poslechnouti muže,
který jménem Československa
prosadil ve světě
spravedlivé potrestání
nacistického Německa

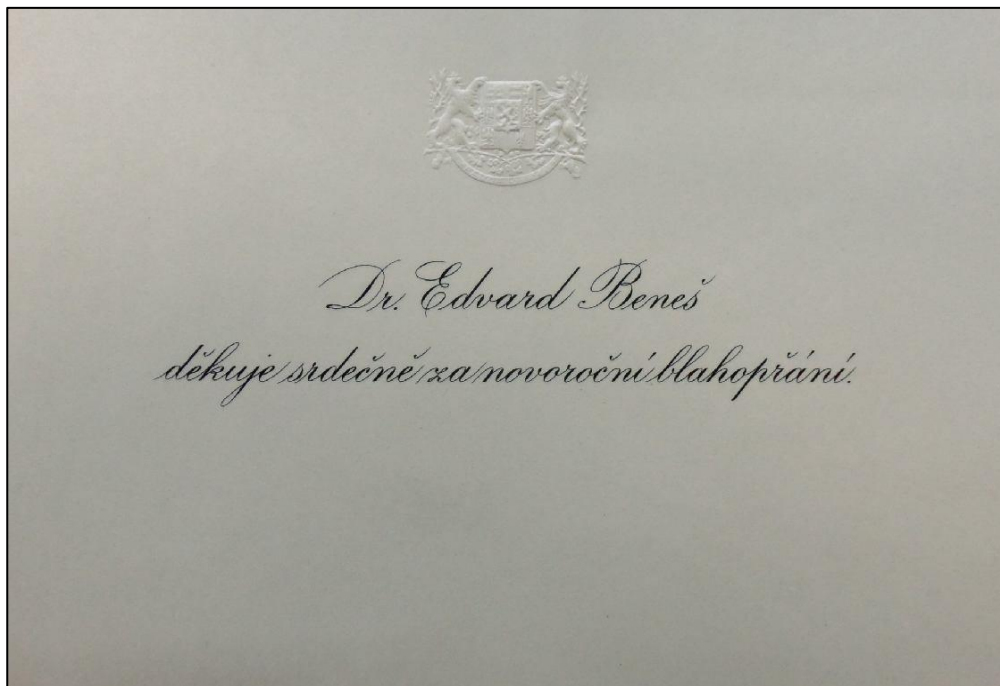
K účasti Vás zve: Československá sociální demokracie v Mor. Ostravě

Pozvánka na přednášku Bohuslava Ečera.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

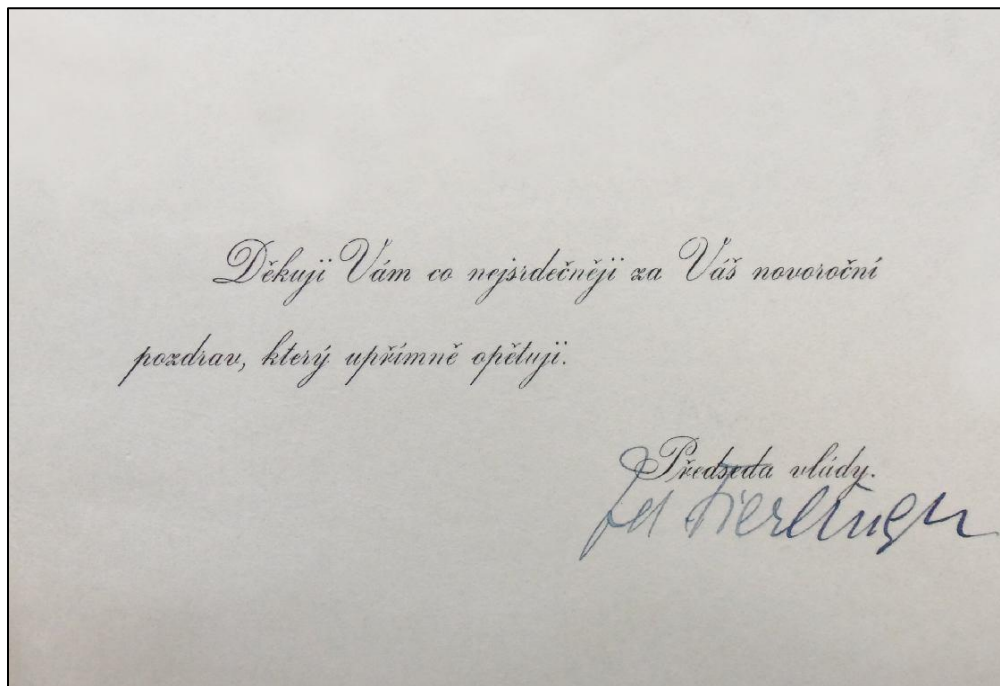
Příloha č. 61

Poděkování za novoroční přání od prezidenta Edvarda Beneše, leden 1946.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.

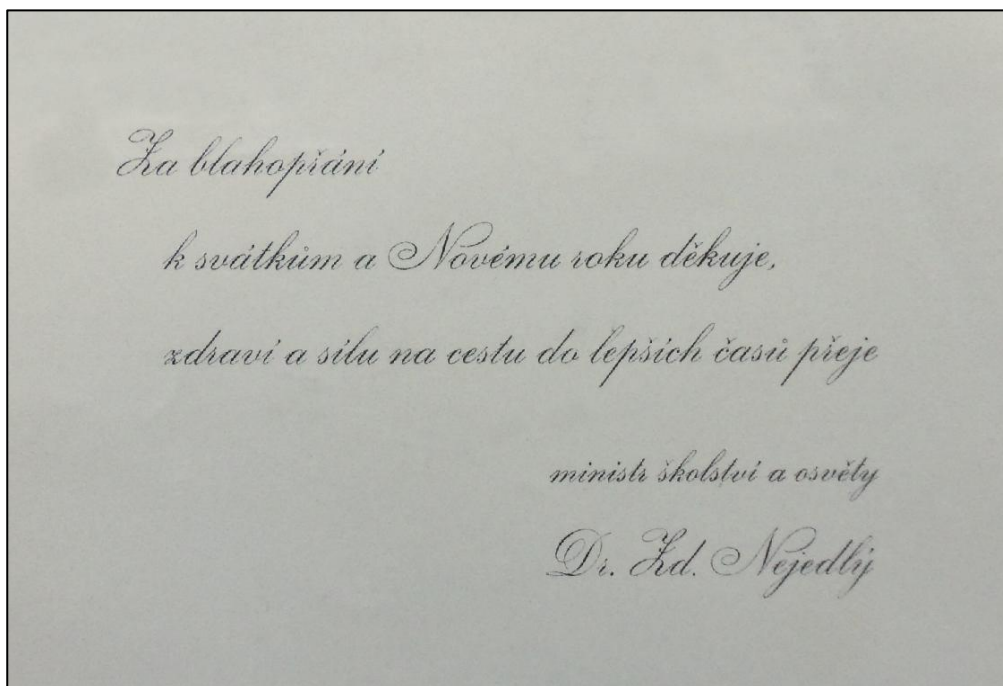
Příloha č. 62

Poděkování za novoroční přání od předsedy vlády Zdeňka Fierlingera, leden 1946.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.

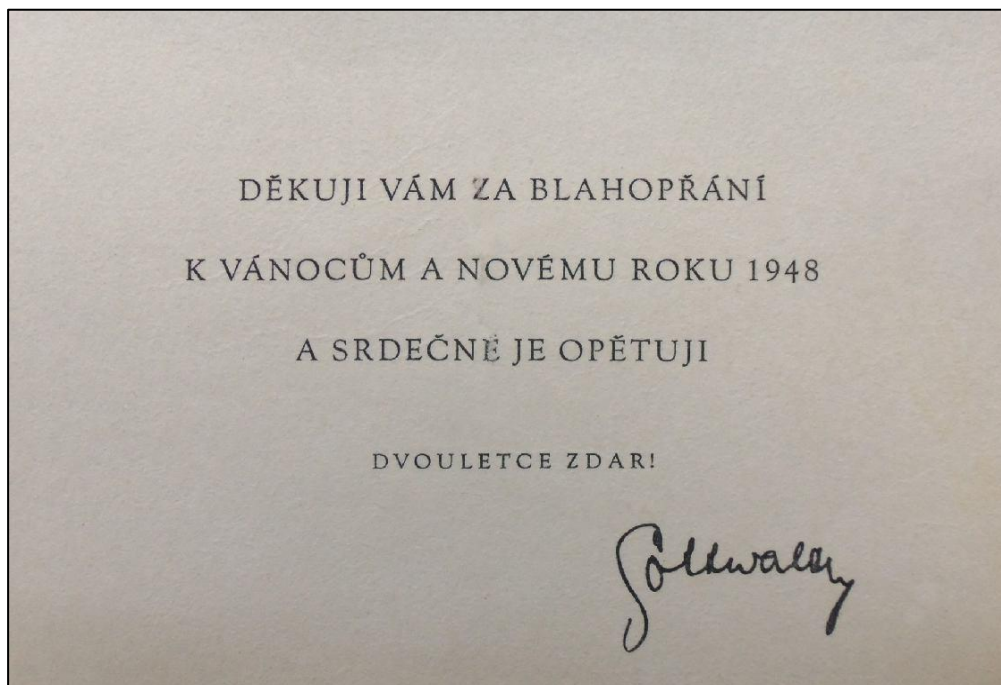
Příloha č. 63

Poděkování za novoroční přání od ministra školství a osvěty Zdeňka Nejedlého, leden 1946.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 64

Poděkování za novoroční přání od předsedy vlády Klementa Gottwalda, leden 1948.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.

V Lysé n. L. dne 16. října 1946.

Vážený pane generále!

V dnešní významný den, kdy konečně spravedlnosti nad norimberskými zločinci bylo učiněno radost, vzpomínáme s vděčností na Vaše zásluhy a provedení celého procesu a objasnění naší nevinny na hrůzavých událostech posledních let.

Mnoho jsme o tom i o Vaší práci slyšeli ze žáků.

Přejeme Vám, pane generále, v další Vaší činnosti pro republiku pevného zdraví.

V hluboké úctě

na náhrobnou samosprávu měšťanské školy chlapecké

v Lysé n. L.

Edmunda Janecěk,
jornatel.

Jindřich Ložek,
místostarosta.

Edmunda Misaar,
starosta.

Vladislav Jirák,
člen výboru.

Dopis od žáků měšťanské školy v Lysé nad Labem ze dne 16. října 1946.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 66

V Praze dne 7. listopadu 1946.

Milé děti,

děkuji Vám srdečně za Váš dopis ze 16. října 1946. Byl jsem velice potěšen Vaší pozorností a zprávou, že se ve škole o práci, kterou já se svými spolupracovníky konám, učíte.

Doufám, že budu moci někdy přijet do Lysé nad Labem na přednášku a že se tam s Vámi setkám.

Těší mne, že si tak živě všimáte světových událostí a doporučuji Vám, abyste v tomto svém zájmu vytrvali. Bude to ve prospěch Váš i Republiky.

Odpověď Bohuslava Ečera na dopis žáků měšťanské školy v Lysé nad Labem ze dne 7. listopadu 1946.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 67

Gen. JUDr. Bohuslav Ečer při práci, rok 1946.

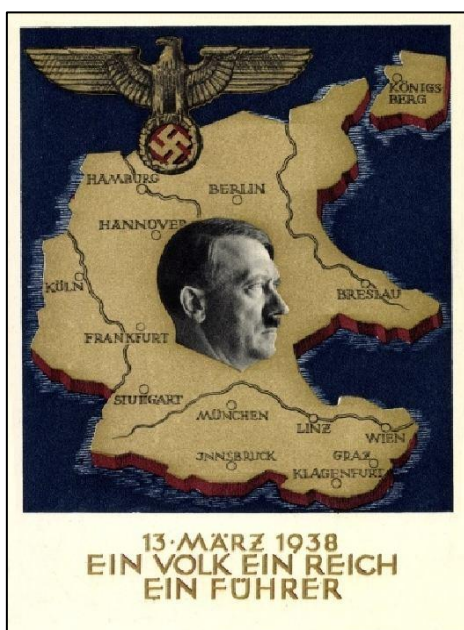
Zdroj: Ečer – Jak jsem se stíhal.

Příloha č. 68

Bohuslav Ečer v kruhu rodinném, Brno 1946. Zleva: dcera Naděžda, manželka Ludmila, Bohuslav Ečer, dcera Jarmila.
Zdroj: Ečer – Jak jsem se stíhal.

Příloha č. 69

Německá pohlednice vydaná u příležitosti anšlusu Rakouska 13. březen 1938. Území Říše zde nezahrnuje Čechy a Moravu.
Zdroj: www.akpool.co.uk

Příloha č. 70

Německá poštovní známka vydaná u příležitosti plebiscitu o připojení Rakouska k Říši. 10. duben 1938. Povšimněme si vlajky, která kopíruje státní hranice Říše, ta zde zahrnuje i Čechy a Moravu. Tedy budoucí Protektorát.
Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 71

Fotografie nacistických zločinů v Charkově z roku 1942. Jako důkaz je zachránil pplk. Jan Malý.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 72

Fotografie nacistických zločinů v Charkově z roku 1942. Jako důkaz je zachránil pplk. Jan Malý.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 73

Ministr zahraničních věcí Jan Masaryk na otevření výstavy „Zločiny nacismu“, dne 12. července 1945.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

MINISTERSTVO VNITRA.

Zn.060/9-3/6-1949-II/2.

V Praze dne 13.června 1949.

Úřad předsednictva vlády,
tajemník předsedy vlády,
tajemníci 3 náměstků předsedy vlády,
všechna ministerstva,
nejvyšší účetní kontrolní úřad,
státní úřad plánovací

P r a h a .

Likvidace úřadu československého delegáta v komisi Spojených národů
pro válečné zločiny

Příl.:

Dne 6.prosince 1946 se usnesla vláda na návrh ministra vnitra
ze dne 28.listopadu 1946,č.j.Z-s-3019/2154-28/11-46/3, že souhlasí
s tím, aby Československo při dalších procesech proti vedoucím či-
nitelům nacistického Německa, které budou konány v Norimberku, za-
stupovala delegace, složená z

- a/ vysl.gen.dr. E ě r a , jako vedoucího delegace;
- b/ stálého zástupce vedoucího delegace, kterého určí ministr sprave-
dlností;
- c/ zástupce ministerstva vnitra, kterého určí dodatečně ministr
vnitra;
- d/ zástupce hlavního štábu, kterého určí dodatečně ministr národní
obraný.

Vláda uložila ministru spravedlnosti, aby se dohodl s mini-
strem financí a předsedou nejvyššího účetního kontrolního úřadu o
tom, jakým způsobem bude postaráno o úhradu nákladů, nezbytně spo-
jených s činností delegace.

Vládní delegát dr.B.Ěer nyní hlásí, že procesy s válečnými
zločinci v Norimberku byly ukončeny dne 11.dubna 1949.

Ministerstvo vnitra navrhuje proto, aby vláda se usnesla takto:

Vláda bere se souhlasem na vědomí, že funkce delegace, která
zastupovala Československo při procesech konaných v Norimberku pro-
ti válečným zločincům, v důsledku ukončení norimberských procesů se
skončila dnem 11.dubna 1949.

Vláda zrušuje úřad československého delegáta v komisi Spoje-
ných národů pro válečné zločiny v Praze; likvidaci úřadu provede
dosavadní československý delegát prof.dr.B.Ěer v dohodě s mini-
sterstvem vnitra, kterému odevzdá spisy, a v dohodě s ministerstvem
financí a Nejvyšším účetním kontrolním úřadem.

Provedou: ministři vnitra a financí v dohodě s předsedou nej-
vyššího účetního kontrolního úřadu.

Zasílá se v opise na vědomí Národní bance československé
v Praze.

Za správnost vyhotovení:

M i n i s t r
Nosek v.r.

Rozhodnutí o likvidaci Úřadu československého delegáta v KSN, 13. červen 1949.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.